KÁDÁR JÁNOS

BÉKE FÜGGETLENSÉG HONVÉDELEM

KÁDÁR JÁNOS

BÉKE
FÜGGETLENSÉG
HONVÉDELEM

KÁDÁR JÁNOS

BÉKE FÜGGETLENSÉG HONVÉDELEM

Beszédek és cikkek
1957–1985

ZRÍNYI KATONAI KIADÓ
BUDAPEST, 1985

© KÁDÁR JÁNOS, 1985

ELŐSZÓ

Az olvasó e kötetből Kádár Jánosnak azokat az 1957 elejétől 1985 közepéig megjelent cikkeit és elhangzott beszédeit, illetve azok részeit ismerheti meg, amelyek a néphatalom és a szocialista közösség védelmével, a béke megóvásával és fenntartásával, s mindezek érdekében a szocialista honvédelemmel foglalkoznak.

A válogatás kifejezi pártunknak és népünknek azt a nagyon fontos törekvését, hogy a szocialista honvédelem feladatait – a nemzeti függetlenség, a népszabadság, a forradalmi vívmányok, a szocialista közösség és a béke védelmét – a szocialista építés és a nemzetközi osztályharc alakulásának folyamatával szerves egységben és kölcsönhatásban össznemzeti feladatként és a Varsói Szerződés szervezete elkötelezett tagjaként oldjuk meg. A honvédelemmel kapcsolatos főbb belpolitikai és nemzetközi összefüggések mellett a válogatás részletes és konkrét áttekintést nyújt a Magyar Népköztársaság fegyveres erőinek és testületeinek – a néphadsereg, a rendőrség és a munkásőrség – fejlődéséről, szerepéről, a magyar–szovjet fegyverbarátság jelentőségéről és eredményeiről.

A beszédek, cikkek kronologikus közléséből történelmileg is nyomon követhető az MSZMP honvédelmi politikája alapvető céljainak és elveinek állandósága, a nemzeti érdek és az internacionalista elkötelezettség egyidejű és következetes érvényesítése, valamint a konkrét feladatok tekintetében a folyamatos továbbfejlődés és megújulás.

A kötetet haszonnal forgathatják mindazok, akik behatóbban érdeklődnek a szocializmus védelmével kapcsolatos folyamatok iránt, és akik cselekvően részt vesznek a honvédelem gyakorlati fejlesztésében.

FELSZOLALÁS A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT CSEPELI AKTÍVAÉRTEKEZLETÉN

1957. január

Az elmúlt hónapok eseményei során a harc lényegében a hatalomért folyt. A megvert burzsoázia a hatalom visszaszerzéséért harcolt. E harc lényege, hogy kié legyen a gyár, a föld. A burzsoázia most is azon töri a fejét, hogyan árthat a munkások hatalmának. Az ilyen kártevés ellen, bármilyen formát öltsön is, fel kell lépnünk. Ennek nagyon fontos feltétele, hogy a munkásság tisztán lásson és egységes erővel küzdjön a munkáshatalom további erősítéséért. Ha minden munkás azon töprengene, hogyan segíthetné a legjobban az országot, ha nem feledkeznének meg egyesek arról, milyen volt, amikor a hatalmat a burzsoázia gyakorolta, akkor ma sokkal előbbre lehetnénk. Tehát a valóban forradalmi munkásegység fejlesztése, megszilárdítása az egyik legfőbb feladat, aminek megoldásáért a kommunistáknak a volt szociáldemokratákkal is és minden becsületes dolgozóval is együttműködve kell küzdeniük.

Az elmúlt években súlyos hibák történtek, sokszor súlyosan megsértették a szocializmus elveit. Ma is előfordulnak hibák, azonban ezeket ki lehet és ki is kell javítani. A munkásoknak nem szabad felülniük az ellenforradalom mesterkedéseinek, nem szabad tűrniük, hogy egyes hibáinkat és fogyatékosságainkat az ellenség a munkáshatalom elleni burkolt és nyílt támadásra használja fel; nem szabad egyetlen becsületes munkásnak sem a munkáshatalom

ellen fordulnia – ellenkezőleg: minden erejükkel meg kell védeniük a munkáshatalom vívmányait.

A kommunistaellenes hangulatkeltésről szólva megállapíthatom: az a vád, hogy a kommunisták sztálinisták, rákosisták, ma már eléggé elcsépelt szólam, ezért az ellenforradalom, a reakció most más módszerekkel próbálja elérni céljait: különféle hazugságokkal, hamis vádakkal igyekeznek eltávolítani a kommunistákat. Az ilyen módszerek ellen természetesen nem ad védelmet a fegyveres erő: arra van szükség, hogy a kommunisták bátran, határozottan lépjenek fel mindenféle hazugsággal és intrikával szemben, végezzenek alapos felvilágosító munkát a dolgozók soraiban.

A vallásoktatás kérdéseiről szólva: a fakultatív vallásoktatást a nagy kapitalista országokban már a polgári forradalmak idején, a XVIII. és XIX. században megvalósították. Ezt a helyes elvet azonban manapság sok helyütt furcsán alkalmazzák: a szülőket meg sem kérdezik, a gyermekeket lelki terrorral kényszerítik a jelentkezésre. Sok helyütt feltűntek az egykori szerzetesek, levitézlett oktatók, s néhány helyen szinte üldözik azokat, akik nem jelentkeznek vallásoktatásra. A kormány a szükséges rendelkezéseket kiadja s érvényt is szerez azoknak, hogy az ilyen lelki terrornak véget vessen. Szükséges azonban, hogy a rendcsinálásban e téren is segítsenek a pártszervezetek: vegyék fel a harcot a lelkiismereti szabadság megsértése ellen. Az ellenforradalom először a férfiakat vitte harcba, később a nőket akarta megszerezni, ma már a gyermekekre fanyalodik, s tapasztaljuk, hogy nem egy hitoktató, köztük számos újsütetű hitoktató, hihetetlenül szégyenletes és szemérmetlen lélekmérgezést űz a gyermekek körében.

A munkástanácsok kérdéseiről: a lemondott csepeli Központi Munkástanács tevékenysége nem a munkáshatalom érdekeit, hanem az ellenforradalom célkitűzéseit, a Szabad Európa Rádió[1] „tanácsainak" megvalósítását szol-

gálta. Ezért mondotta ki a feloszlását is. Röviddel a tanács feloszlása előtt, a kormánnyal folytatott megbeszélések során maga Nagy Elek,[2] a tanács vezetője is elismerte: az ilyen tett, mint a feloszlás, rosszabb lenne egy közvetlen provokációnál. Röviddel e megbeszélés után azonban mégis kimondták a tanács feloszlatását, követve ezzel az ellenség által sugalmazott kívánságot.

A munkástanácsok az ellenforradalom zűrzavarában jöttek létre, s így számos oda nem való elem beférkőzhetett. Az ilyen elemek ottléte azonban nem jelenti azt, hogy a munkástanács egészét el kell vetni. A feladat az, hogy a munkástanácsokat – ha szükséges, egyes tanácstagok visszahívásával, az oda nem való elemek kitételével – a nép javára, a munkások javára igazgassák, a helyes irányba térítsék.

A munkástanácsok fennállása természetesen nem jelent olyan varázsszert, amely egy csapásra minden problémát megold, azonban arra kell törekedni, hogy a tanácsok helyes átformálásával mindenütt a munkáshatalom érdekeit szolgálják, s fontos szerepet töltsenek be az építőmunka helyes irányú továbbfejlesztésében, az életszínvonal emeléséért folyó küzdelmekben, népi demokratikus rendünk megerősítésében. A kommunisták egyik igen fontos feladata, hogy ezt elősegítsék. A munkástanács akkor végezhet igazán hasznos és eredményes munkát, ha a kommunisták, a munkásosztály pártja vezeti. Ezt azonban nem lehet parancsszóval elérni. Arra van szükség, hogy a párttagság áldozatosan dolgozzon e cél megvalósításáért.

Mielőbb helyre kell állítani a párt erejét. Az ellenség reszket a párt erejétől, reszket attól, hogy ez az erő mielőbb teljessé válik. Tudatosítanunk kell azonban minden munkásban, a munkásosztály ügyéért dolgozó és dolgozni akaró minden munkástanácstagban, hogy a párt ereje a munkáshatalom megszilárdításának, a konszolidációnak, a nemzet felvirágozásának döntő fontosságú tényezője. S hogy ezt megértessük az egész munkásosztállyal, ideoló-

giai harc is szükséges. Meg kell vívni az eszmei harcot is, amely napjainkban a fegyveres harc nyomán homloktérbe kerül.

A párt és a kormány fő bázisa a munkásosztály és a vele szövetséges dolgozó parasztság.

A hatalomért folyó harcban a párt a vezető erő, a vezérkar: párt nélkül a munkásosztály nem juthat hatalomra, és nem is tarthatja azt meg. Ezt bizonyítják az október 23-i események is. Az események lényege, hogy a pártban árulás következett be, a párt ereje nem avatkozhatott be az események menetébe, s így következhettek be az ellenforradalmi akciók sorozatai, melyek a népi demokráciát pusztulással fenyegették.

A párt egyes kérdéseivel kapcsolatban sokan hiányolják, hogy nem készült még el a párt programja és szervezeti szabályzata. Ezek elkészítése valóban sürgős feladat. Addig is világos azonban a program két pontja, két legfőbb kérdése: egyrészt a szocialista társadalom felépítése, másrészt az ellenforradalom megsemmisítése, a hatalom megerősítése. Ezeket a célokat a program részletes kidolgozása előtt is mindenki világosan látja.

Felvetődik az a kérdés is, hogy tömegpárt lesz-e az MSZMP. Erre az élet vastörvénye adja meg a választ, s ha az MSZMP nem is lesz olyan tömegpárt, mint az MDP[3] volt, biztos, hogy erős, egységes párt lesz, amely a nép érdekeit védi.

A pártnak vigyáznia kell a marxizmus–leninizmus eszméinek tisztaságára. Az események okozta eszmei zűrzavarban sok helyen például azt hangoztatták, hogy a nemzet vezető ereje nem a munkásosztály, hanem az értelmiség vagy az ifjúság. Ezekkel a nézetekkel le kell számolni. A vezető erő szilárdan a munkásosztály, amely a dolgozó parasztsággal szoros szövetségben gyakorolja a hatalmat. A haladó értelmiség pedig segíti a munkásosztályt, a munkás-paraszt forradalmi szövetséget.

A párt politikai irányvonalának kérdéséről:

Szilárdan el kell határolni magunkat a Rákosi[4]-féle szektás politikától[5] és nem kevésbé a Nagy Imre[6]–Losonczy-csoport[7] osztályáruló politikájától.

Vigyázni kell arra, hogy pártunk soraiban egységes irányvonal érvényesüljön, és a kettős vonal ne bomlassza többé sorainkat. Egységes erőként kell harcolni az ellenforradalommal szemben. Az ellenforradalom – a néptömegek jogos elégedetlenségét kihasználva – harcba indult a népi demokrácia megdöntéséért. Ezt a harcot, amely még ma is folyik, az ellenforradalom kezdte, és így vele szemben a forradalom kemény fegyverével kell fellépni, mert enélkül nincs szocialista konszolidáció.

A megtévedt embereket felvilágosítjuk, de aki fegyvert emel a népi hatalomra, annak kezéből kiütjük a fegyvert, aki összeesküvést sző államunk ellen, az a proletárdiktatúra fegyverével találja szemben magát.

A perspektíváról szólva meg kell állapítanunk, hogy sokan pesszimisták napjainkban, mert felmerült a munkanélküliség lehetősége, mert gazdasági nehézségeink vannak. Ez a pesszimizmus azonban nem indokolt: csak rajtunk múlik, hogy mielőbb vége legyen a nehézségeknek, úrrá legyünk bajainkon. Ehhez azonban a kommunisták egységes elhatározására, összeforrott erejére van szükség. Pártunk fejlődő ereje, immár 150 000 tagot számláló tábora már ma is nagy erő, tömegerő. A kommunistáknak meggyőződésük tudatában, félelem nélkül kell harcukat vívniuk. A hibákat helyre kell hozni, s ehhez is az összefogás szükséges. Ha minden dolgozó a maga helyén minden eszközzel védi a munkáshatalmat, a végső és teljes győzelem hamarabb bekövetkezik.

Szilárd népi hatalom – független Magyarország
Kossuth Könyvkiadó 1962.

BESZÉD A BUDAPESTI DOLGOZÓK NAGYGYŰLÉSÉN, A HŐSÖK TERÉN

1957. május

Hatvanezer öntudatos budapesti munkás gyűlt össze ezen a helyen, ahol ma állunk, 1890. május 1-én, hogy Magyarországon először tüntessen a proletár nemzetköziség eszméje mellett. Ennek 67 esztendeje. Akkor a szocialista társadalom eszméje még csak a legöntudatosabb munkások szívében élt, és a Duna-medence népeit rabságban tartó gőgös Habsburg-monarchia[8] az egész tüntetést rendőri ügynek tekintette.

Hol van már a gőgös monarchia? Elporladtak már rég azok a munkások is, akik akkor itt tüntettek, de a magyar munkásosztály él és itt van ma is; az eleink szívében és reményeiben táplált gondolat testet öltött, él és győzelmet aratott.

Él és győzelmet aratott a munkáshatalom, a proletárdiktatúra, a munkás-paraszt állam, a Magyar Népköztársaság! Él és legyőzhetetlen erővé változott a proletár nemzetköziség eszméje!

Viharos 67 év telt el ama 1890-es május elseje óta a magyar munkásosztály, a magyar dolgozó nép fölött. A tőkés-földesúri rabság fekete éjszakája, háborúk, forradalmak vörös napja és ellenforradalmak ólomfekete felhői követték egymást. A monarchia, a polgári köztársaság, a proletárdiktatúra, a horthysta ellenforradalom,[9] a felszabadulás, a proletárdiktatúrát megvalósító Magyar Népköztársaság, az 1956. októberi ellenforradalmi támadás és utána a forradalmi ellentámadás – viharos sor ez, elvtársak.

Ez alatt a 67 év alatt a magyar munkások, a falvak és a hivatalok legöntudatosabb dolgozói hol titokban és üldözöttként, hol horthysta rendőrökkel és csendőrökkel verekedve, hol szabadon, ünnepi módon, de mindig, minden év május 1-én hitet tettek amellett, hogy a magyar dolgozók a proletár nemzetköziség hívei, mindenkor hűek a munkásság nemzetköziségét és sorsközösségét jelképező vörös zászlóhoz.

Úgy gondolom, hogy jó néhány harcos, kiemelkedő magyar május elsejéről még sokáig megemlékezik a történelem: az elsőről, mindig tisztelettel gondolva az úttörő budapesti munkásokra; az 1919-es május elsejéről, amikor a magyar munkásosztály leverve a monarchia és a tőke bilincseit, az első, felejthetetlen szabad május elsejét ünnepelte. Sokáig fog emlékezni a történelem az 1945-ös május elsejére, amikor a 25 éves, dühöngő ellenforradalmat és a Hitler-fasiszta hódítók fegyveres erejét szétzúzó Szovjet Hadsereg hősi harca segítségével ismét szabadon ünnepelhetett a magyar munkásosztály és az egész magyar dolgozó nép.

Végül, úgy gondolom, hogy az 1890-es, az 1919-es és az 1945-ös május elsejék mellett sokáig emlékezetes marad és kiemelkedő jelentőségű lesz a mai, az 1957-es május elseje.

Ebben az órában itt, Budapesten, a magyar szocialista forradalom lüktető szívében és a Magyar Népköztársaság minden városában és falvában harcos tüntetéssel ünnepli a magyar dolgozó nép sok-sok százezernyi fia és lánya a munkás nemzetköziség, a munka nagy napját – május elsejét.

Miben van a különös jelentősége az 1957-es magyar május elsejének népünk számára, és nyugodtan mondhatjuk, nemzetközileg is? Abban, hogy ezen a napon az októberi sikertelen ellenforradalom fölött a munkásosztály nemzetközi segítségével döntő győzelmet aratott ma-

gyar dolgozó nép ünnepli szabadon május elsejét, a proletár nemzetköziség ünnepét.

Az 1956. októberi események menetében a fasiszta magyar burzsoázia, amely egyrészről az ellenforradalom posványába süllyedt áruló Nagy Imre-csoporttal, másrészről az amerikai nagytőke által vezetett nemzetközi imperializmussal szövetkezett, megdöntéssel fenyegette a Magyar Népköztársaság társadalmi rendjét. Halálos veszély, a megsemmisítés veszélye fenyegette a magyar munkásparaszt államot, a néphatalmat, a proletariátus diktatúráját Magyarországon. Veszélyben volt népünk nemzeti függetlensége, a béke ügye éppen úgy, mint a gyárak, a bankok, a bányák államosítása, a földosztás, mindazok a nagy vívmányok, melyeket népünk a társadalmi haladás 12 éve alatt elért.

Külön kérdés, és nem feledkezhetünk meg arról, hogy az elmúlt évek súlyos hibái jogos elkeseredést keltettek a tömegekben, és ezt az ellenforradalom igen ravaszul és hatásosan tudta felhasználni a Magyar Népköztársaság rendje elleni támadásra.

Még kevésbé feledkezhetünk meg arról, hogy Nagy Imréék árulása nélkül – amely a döntő időpontban megbénította az ország vezetését és a vezetéstől megfosztotta, félrevezette és tehetetlenségre kárhoztatta a szocialista forradalom ügyéhez hű magyar dolgozók tömegeit – soha nem tudott volna az ellenforradalmi támadás olyan sikert elérni, mint amilyet átmenetileg elért.

Mindannyian emlékszünk még az ellenforradalmi támadás sötét és véres napjaira. Budapest utcáin az ellenforradalmi terror lett az úr, tömegesen gyilkolták a kommunistákat és a haladó embereket. Az országban ezrével vetették börtönbe a párt harcosait, termelőszövetkezeti vezetőket, tanácselnököket, a szocializmus híveit, és lemészárlásukra készülődtek. Ismét megjelentek a politika porondján a tőkések, földesurak, bankárok, hercegek és grófok, élükön Mindszentyvel.[10] Megjelentek a Parlament-

ben, két nap alatt 28 ellenforradalmi pártot alakítottak, még a hírhedt Magyar Élet Pártjának[11] megalakítását is bejelentették, és megjelentek a falvakban, a gyárakban a mindent vissza jelszóval.

Ahogy 1919-ben Horthy gyilkos bandája mögött ott volt az antant[12] – úgy sorakoztak fel az imperializmus sötét erői pénzzel, fegyverrel, széles propagandagépezettel 1956 októberében is az ellenforradalom sötét erői mögött.

Szemtől szembe a dühöngő ellenforradalommal, nekünk, kommunistáknak kellett döntenünk: tűrjük-e tovább, hogy lemészárolják a nép elejét, sírba tegyék a népköztársaságot, elrabolják nemzeti függetlenségünket és háborús tűzfészekké változtassák hazánkat, vagy pedig minden elképzelhető erővel szembeszálljunk az árulással és megsemmisítsük az ellenforradalmat?

Mi, kommunisták döntöttünk. Elhatároztuk, hogy harcba hívjuk a szocialista forradalom és a haza minden hívét, aki kész szembeszállni az ellenforradalommal. Ugyanakkor ismét segítséget kértünk a magyar nép legönzetlenebb, legigazabb barátjától, a Szovjetuniótól. A szovjet kormány és a szovjet nép a kért segítséget a proletár internacionalizmus szellemében megadta. Így a magyar nép a Szovjetunió testvéri segítségével megvédte a szocializmus ügyét Magyarországon.

Ez a harc nem ment áldozatok nélkül. Emlékeznünk kell ezen a szabad május elsején mártírjainkra, az ellenforradalmárok által legyilkolt kommunistákra, igaz magyar hazafiakra – Mező Imre,[13] Kalamár,[14] Asztalos,[15] Kállai,[16] Biksza[17] és a többi drága elvtársunkra –, akik nem ünnepelhetnek többé velünk. Emlékeznünk kell azokra a pártharcosokra, államvédelmiekre, honvédekre, rendőrökre, karhatalmiakra, akik hitükhöz, esküjükhöz híven harcoltak és meghaltak a szocialista forradalom, a nemzeti függetlenség, a Magyar Népköztársaság ügyéért. Emlékeznünk kell azokra a szovjet munkásokra, parasztokra, értelmiségiekre, hivatásos katonákra, akik segítségünkre

siettek a harcban, segítettek megvédeni népi demokratikus rendünket, független hazánkat, békénket. Mély tisztelettel emlékezünk azokra a szovjet harcosokra, akik a magyar népnek nyújtott segítség közben a legtöbbet: életüket áldozva bizonyították be hűségüket a proletár nemzetköziség szent eszméjéhez. Örök dicsőség övezze mindannyiuk emlékét!

Erre a hősi harcra visszatekintve világosan látható, hogy 1956 októberében a szocialista Magyarország vívta élethalálharcát a régi úri Magyarországgal, és ebből a harcból a szocialista Magyarország került ki győztesen. De az is világos, hogy ez a harc ugyanakkor a népek, nemzetek leigázására törő nagytőkés imperializmus és a népek szabadsága és békéje felett őrködő proletár nemzetköziség összecsapása is volt, és győzött a proletár internacionalizmus, győztek a társadalmi haladás és a béke erői. Ezért nemzetközi jelentőségű az 1957-es magyar május elseje.

Ezen a május elsején azt ünnepeljük, hogy a magyar népnek – az önzetlen és áldozatkész segítséget nyújtó Szovjetunió támogatásával – sikerült megvédelmeznie a szocializmus ügyét, és így a magyar proletárdiktatúra, annak munkás-paraszt állama, a Magyar Népköztársaság él!

1957. május elsejének történelmi jelentősége abban van, hogy a munkáshatalom elleni veszélyes, véres támadást, a súlyos megpróbáltatásokat a magyar nép leküzdötte, és ma a szocialista országok testvéri családjának tagjaként, népünk barátainak örömére, ellenségeink bánatára szabadon ünnepli május elsejét.

Tekintsük át a november 4. óta megtett utat.

Ha a harc eredményeit számba vesszük, megállapíthatjuk anélkül, hogy az önteltség bűnébe esnénk, hogy eredményeink igen jelentősek.

Ha a harc eredményeit nézzük, és megnézzük az élet különböző területein a hiányosságokat, nem lehetünk

megelégedettek, nem lehetünk önteltek. Hiszen van nálunk még hiányosság annyi, hogy kölcsön is tudnánk adni belőle. De ha november 3-a anarchikus viszonyaira gondolunk, amikor a dühöngő ellenforradalom és imperialista irányító gazdái már kezükben érezték a hatalmat és az egész országot, amikor a szocializmus ügyéhez hű hazafiak üldözött vadakká váltak saját hazájukban, amikor a népgazdaság teljesen megbénult állapotban volt, és így nézünk vissza a megtett útra, nem tévedünk, ha megállapítjuk, hogy a fő irány, amelyet azóta követünk, feltétlenül helyes és nagyok az eredmények.

Milyen eredményekről beszélhetünk?

Mindenekelőtt a hatalomról, az államról, a törvényes rendről. Lehet és van is sok kritikusunk. Vannak ellenségeink is, akik a kákán is csomót keresnek. Az ilyen emberek szeretnek bennünket műveletleneknek, mereveknek, hozzá nem értőknek, kegyetlen terroristáknak, sztálinistáknak[18] és a szótárukban létező minden elképzelhető rossznak szidalmazni. De azt legnagyobb ellenségeink, legrosszindulatúbb kritikusaink sem mondhatják, hogy mi a kapitalisták és a földbirtokosok érdekeit szolgálnánk. Itt van a kutya eltemetve. Népünk ellenségei számára a Magyar Népköztársaság fejlődésének elmúlt hat hónapjában igazán ez a legrosszabb, ennélfogva népünk számára az a legfőbb jó és legfontosabb eredmény, hogy a munkáshatalom erős, és a kapitalizmus visszaállításának lehetősége megszűnt.

Népköztársaságunk alkotmányos, törvényes rendje biztosított. Az alkotmányos néphatalmi és államigazgatási szerveket helyreállítottuk. Újjászerveztük népköztársaságunk fegyveres erőit; a néphadsereget, a határőrséget, a rendőrséget, ezeken belül elsőként a karhatalmi egységek fegyveres erőit. A kulcspozíciókból eltávolítottuk az árulókat.

A hatalom fegyveres biztosításának feladatába bevon-

tuk és bevonjuk a munkások, bányászok, a parasztok legöntudatosabbjait – megszerveztük a munkásőrséget!

A munkásőrség megalakítása is bizonyítéka annak, hogy a párt és a kormány a tömegek iránti messzemenő bizalommal, azokra támaszkodva vezet. Az a lelkesedés pedig, amellyel a munkások tömegei jelentkeznek felvételre a munkásőrség alakulataiba, azt jelzi, hogy a magyar munkások készek fegyverrel is védelmezni saját hatalmukat. Mindez egyben beszédes cáfolat azokra a hiú vágyakat kifejező ellenséges rágalmakra, amelyek szerint októberben a munkások támadtak volna a népköztársaságra, és most a tömegektől elszakadt kormány vezetné az országot.

Itt vannak külföldi vendégeink, nézzék meg a párt és a kormány embereit és a tőlünk „elszakadt" tömegeket, amelynek százezrei itt állnak e téren!

A népi hatalom megerősítése után másik nagy eredményünk a népgazdaság elemi rendjének és rendes vérkeringésének helyreállítása. Az ipari és bányászati termelés, úgyszintén a mezőgazdasági termelés, a közlekedés és a kereskedelem munkája alapjaiban a rendes kerékvágásba került.

Itt voltunk már a gyűlésen, amikor kézbesítették a Nehézipari Minisztérium jelentését:

Bányászaink úgy ünnepelték május elsejét, hogy valamennyi szénbányászati tröszt túlteljesítette áprilisi tervét!

Eredményeinket elmondhatjuk annak tudatában is, hogy még igen komoly fogyatékosságok vannak. De mindenki, aki csak egy kicsit is tárgyilagosan nézi népgazdaságunk fejlődését, megállapíthatja, hogy a népgazdaság helyreállítása a vártnál nagyobb ütemben folyik.

Az államhatalom megerősítése, a gazdasági élet vérkeringésének megindítása mellett igen nagy eredménye féléves munkánknak, hogy iskoláink, egyetemeink, az ország legfontosabb kutató, művelődési és kulturális intézményei működnek, és munkájukban fokozatosan felzárkóznak a

politikai és gazdasági élet fejlődési üteméhez és eredményeihez.

Minek tulajdoníthatók ezek a jelentős eredmények?

Mindenekelőtt annak, hogy saját hibáinkkal is szakítva, lelepleztük a párt politikáját és a tömegek tisztánlátását zavaró, a marxizmus–leninizmust meghamisító, a munkásosztály érdekeit eláruló revizionista eszméket, visszatértünk a nagy Lenin tanításaihoz. E tanítások fényében vizsgáltuk meg a magyar helyzetet, és határoztuk meg a legfontosabb tennivalókat.

Kerülgetés nélkül nevén neveztük az ellenforradalmat, lelepleztük az árulást, mindenki számára érthetően megmondtuk, hogy nálunk proletárdiktatúra van, amely közvetlenül a dolgozó tömegekre támaszkodik, és ugyanakkor kíméletlenül elnyomja az osztályellenséget.

Elvetettük a hazug semlegesség jelszavát, és megmondtuk, hogy a Magyar Népköztársaság kitéphetetlen tagja a szocialista országok Szovjetunió által vezetett hatalmas családjának, és következetesen hű marad a Varsói Szerződéshez. Szembeszálltunk az ellenforradalom aljas szovjetellenes, uszító rágalmazásaival, és bebizonyítottuk, hogy a Magyarország területén tartózkodó szovjet csapatok az adott nemzetközi viszonyok között a magyar nemzeti függetlenség és népünk békéjének védelmét segítik az imperialisták kalandor terveivel szemben.

Megmondottuk kertelés nélkül, hogy mindaddig, amíg az agresszív imperialista körök anyagi alapot létesítenek azzal a bevallott céllal, hogy a Magyar Népköztársaság rendjét megsemmisítsék, addig mi is igazságos, jogos önvédelemnek tekintjük a szocializmus, a béke erőinek összefogását, a Varsói Szerződést, a szovjet csapatok magyarországi tartózkodását.

Erre a nyíltságra és határozottságra a magyar néptömegek napról napra fokozódó bizalommal és támogatással válaszolnak.

Az eredmények a nyíltságon kívül annak köszönhetők,

hogy világos helyzetet teremtettünk a Magyar Népköztársaság legfőbb társadalmi vezető ereje, a párt kérdésében.

Leszámoltunk a pártot bomlasztó és az ellenforradalomnak ezzel kezére játszó, a párt vezető szerepét tagadó revizionista nézetekkel. Ennek a harcos következetességnek eredménye, hogy az ellenforradalom tüzében újjászületett a magyar nép vezető ereje, a munkásosztály élcsapata, a Magyar Szocialista Munkáspárt.

A politikai, a fegyveres és a gazdasági harcokban megedződött párt újjászervezte a népköztársaság társadalmi erőit, elsősorban a munkásosztály osztályszervezeteit, a szakszervezeteket és a Kommunista Ifjúsági Szövetséget, és ezek a társadalmi erők a proletárdiktatúra vezető erejének, a pártnak irányításával megvédték és megerősítették a népi hatalmat.

Üdvözöljük május elsején a munkásosztály nagy hagyományokra visszatekintő és ma már ismét 1 800 000 tagot számláló szakszervezeteit. Üdvözöljük az újjászerveződő nőmozgalmat és a zászlaját büszkén kibontó Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetséget.

Ezeknek a nagy társadalmi erőt jelentő tömegszervezeteknek és mindjobban javuló munkájuknak jelentős szerepe van az eddig elért eredményeinkben.

A társadalmi szervezeteken kívül az eredményekben része van annak is, hogy országunk alkotmányos államhatalmi és államigazgatási szerveit, a tanácsokat, a minisztériumokat viszonylag rövid idő alatt munkába állítottuk.

Az eredményekről szólva külön elismeréssel kell megemlékezni népköztársaságunk újjászervezett fegyveres erőiről; a néphadseregről, a határőrségről és a rendőrségről, amelyeknek nagy szerepük volt a munka feltételét jelentő törvényes rend helyreállításában. A magyar fegyveres erők újjászervezésének valóságos hősi korszaka volt az első karhatalmi egységek megszervezése és ezek hősies helytállása az ellenforradalmi bandák szétverésében.

A Magyar Népköztársaság erőinek megszilárdításában, politikai, gazdasági és kulturális életének helyreállításában a fő szerepet kétségtelenül maguk a munkás- és paraszttömegek, valamint a munkások és parasztok erőfeszítéseit támogató értelmiségi dolgozó rétegek játszották.

Nekünk, akik a vezetésben dolgoztunk ezekben az időkben, meg kell mondanunk, hogy ha november 4-e után napról napra erősödött is a központi irányítás, hosszú heteken át nem volt eléggé hatékony. Ebben az időszakban különösen döntő volt a tennivalókat helyesen felismerő és saját erejének tudatára ébredt munkások, bányászok, szövetkezeti és önállóan dolgozó parasztok, értelmiségiek öntevékeny munkája és helyes politikai fellépése az ellenforradalmár provokátorok és az úgynevezett hőbörgők ellen.

A hat hónap eredményeiben munkásosztályunk, népünk, pártunk és a kormányunk erőfeszítései mellett nagy része van annak az anyagi, erkölcsi, sok irányú testvéri segítségnek is, amelyet a szocialista tábor országai, elsősorban a Szovjetunió a proletár internacionalizmus szellemében nyújtott.

Erőt adott a magyar népnek a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom politikai és erkölcsi támogatása is. A Szakszervezeti Világszövetség[19] és több ország szakszervezeti vezetőinek látogatása és szolidaritási nyilatkozata mellett 27 ország testvéri kommunista és munkáspártja nyilatkozatát kaptuk kézbe, amelyekben az egész nemzetközi munkásmozgalom elítélte a Magyar Népköztársaság és a béke ügye elleni ellenforradalmi támadást, és biztosítanak bennünket támogatásukról.

Ily módon elmondható, hogy a Magyar Népköztársaság társadalmi rendje ellen 1956 októberében indított, az imperialisták által szított és támogatott ellenforradalmi támadás – az okozott károk ellenére – megacélozta a magyar szocialista forradalom erőit. Ugyanakkor szoro-

sabbra fűzte, erősítette az élő, hatalmas, legyőzhetetlen proletár nemzetköziséget.

Május elseje a nemzetközi munkásszolidaritás harci ünnepe. Ezen a napon a nemzetközi munkásosztály, a dolgozó népek harci követelései zúgnak az egész világon.

A Japán-tengertől az osztrák alpesi hegyekig terjedő szocialista világban a szocialista építés ügye, a tőkés országokban az elnyomott munkások és parasztok politikai és gazdasági követelései, az imperialista iga és agresszív fenyegetések nyomása alatt élő gyarmati országokban a nemzeti függetlenségért folyó harc, és minden május elsejei ünnepen és tüntetésen az egész kerek világot átfogva a béke elszánt védelmének kérdései és követelései mozgatják ma a százmilliókat.

Mi, magyar dolgozók, milyen főbb feladatokat látunk magunk előtt ezen a május elsején?

Május elsejei harci programunk egyetlen mondatban is összefoglalható: továbbfejlesztjük a társadalmi haladás terén 12 év alatt elért vívmányainkat, s a jó tapasztalatokat felhasználva, a múlt hibáit gondosan elkerülve teljesen fel akarjuk és fel is fogjuk építeni a mindenféle kizsákmányolástól mentes, szocialista Magyarországot.

Mai májusi ünnepünkön messzehangzóan hirdetjük, és ezt hallja meg barát és ellenség egyaránt: népünk begyógyítja az ellenforradalom által okozott sebeket, és eltökélt szándéka, hogy a magyar földön, amelyet annyi munkás- és parasztnemzedék vére és verejtéke öntözött, és amelyen a bitang úri rend 12 évvel ezelőtt csak romokat hagyott örökül – felépítjük szabad, független, szocialista hazánkat, a szocialista Magyarországot!

E nagy cél elérése érdekében a most soron levő feladatokra kell fordítanunk figyelmünket, de tudnunk kell, hogy a mai viszonyok között minden tevékenységünket a munkáshatalom erősítésének szempontjából kell vizsgálnunk.

Mindenekelőtt erősítsük meg államhatalmunkat a ve-

zető politikai erő, a párt további szervezésével, tömegkapcsolatainak szélesítésével, a párt egységének, fegyelmének megszilárdításával, tekintélyének növelésével.

A pártépítésben szakítottunk a régi, hibás gyakorlattal. A múltban szektásnak bélyegezték a régi, 19-es elvtársakat,[20] félreállították az illegális káderek[21] jelentős részét. Az ellenforradalom idején bizonyosodott be a régi, 19-es harcosok, a spanyol front[22] magyar proletár harcosai, a Horthy-fasizmus éveiben derekasan helytállt elvtársak hűsége és értéke. Most a három élő munkásnemzedék: a 19-esek, az illegalitás éveinek harcosai és a felszabadulás utáni fiatal káderek szerencsésen együtt vannak, és ez a párt jelenlegi szilárdságának egyik legfontosabb oka.

Most, a párt tekintélyének növekedése idején, óvakodva a szektás elzárkózástól, biztosítanunk kell, hogy utat találjon a pártba a szocialista forradalom ügyéért áldozatra kész, önzetlen, harcra és munkára képes minden becsületes dolgozó, elsősorban munkás. De csak ezek jöjjenek. Ne legyen senki a párt tagja társadalmi illendőségből vagy egyéni meggondolások miatt. Jobb a pártnak, a munkásosztálynak, az egész népnek, ha a pártot a jóindulatú rokonszenvezők és barátok széles tábora veszi körül, mint ha bent volna a pártban a nehézségek idején ingadozók jelentős tömege. Ez 1956 októberének egyik tanulsága számunkra.

Óvni kell a pártot az elvtelen karrieristáktól, és különös éberségre van szükség azokkal az elemekkel szemben, akik Nagy Imre áruló vonalát követve harcoltak a párt ellen október előtt, október alatt és október után, de most szeretnének beépülni a pártba és belülről harcolni a párt fő irányvonala és egysége ellen.

Másodszor: erősítenünk kell a magyar proletárdiktatúra államhatalmát három vonalon.

Erősítenünk kell államhatalmunk alapját, a munkás-paraszt szövetséget a munkásosztály vezetése alatt.

Miközben hangsúlyozzuk, hogy el kell kerülni minden

volt hibát, amely a munkás-paraszt szövetséget lazította és a szocialista fejlődést gátolta, meg kell mondanunk, hogy a szocialista társadalom felépítése a szocialista magyar falu felépítését is jelenti. Egyénileg gazdálkodó parasztságunk sok fontos intézkedésből megállapíthatta, hogy a rá nézve káros körülményeket erélyesen felszámoltuk. Ugyanakkor nem titkoltuk, hogy a szocializmus falusi előőrseit, az állami gazdaságokat, a gépállomásokat és az önként társult termelőszövetkezeti parasztságot, amely az ellenforradalom támadásával szemben magára hagyva is derekasan helytállt, helyes célkitűzéseiben teljes erővel támogatjuk.

Az erős munkás-paraszt szövetség a mi államunkban az a politikai alap, amelyen létrejöhet a szocializmus felépítésének célkitűzéseivel egyetértő összes réteg nemzeti összefogása. Küzdünk azért, hogy a munkások és parasztok alapvető tömegei mellett tömörítsük az értelmiségi dolgozókat, sot ezen túlmenően a városi kispolgárság összes haladó elemét is.

A kommunisták találják meg a baráti, a kölcsönös bizalmon alapuló együttműködés módját mindazokkal az emberekkel, akik egyetértenek a szocialista társadalom felépítésének céljával.

Erősítenünk kell a proletárdiktatúra államhatalmát a szocialista demokrácia fejlesztésével is. Be kell vonnunk az egész párttagságot és a párton kívüli tömegeket az alapvető kérdések eldöntésébe, a törvények és rendeletek megalkotásába, végrehajtásába és a megvalósítás ellenőrzésébe.

Végül erősítenünk kell a proletárdiktatúra államhatalmát az ellenforradalom megsemmisítésével és a népi hatalom ellenségeinek még következetesebb elnyomásával. A Szabad Európa Rádió és a Magyar Népköztársaság többi ellensége mérgesen köpködi rádióban és sajtóban, hogy nálunk szörnyű terror, véres bosszúhadjárat, tömeges internálás van. Persze, ők is nagyon jól tudják, hogy

mindez hazugság. Kiabálnak, mert nagyon féltik ellenforradalmi kádereiket. Önök, kedves elvtársak, nagyon jól tudják, népünk joggal kifogásolja éppen azt, hogy nem eléggé büntettük meg a bűnösöket.

Ellenségeink és néha jóindulatú, de helyzetünket alaposan nem ismerő barátaink is azt mondják, hogy nem vagyunk eléggé megbocsátók, nem vagyunk eléggé emberiesek és demokraták. A mi népünk az ő emberségüket és demokratizmusukat alaposan megismerte októberben.

Mi azt gondoljuk, hogy a bűnösöket meg kell büntetni, a népköztársaság ellen, a nép nyugalma és munkája ellen áskálódókat kordában kell tartani. Az a véleményünk, hogy a nép hatalma, élete és békéje a legszentebb dolog a világon, ezért törvényes szerveink akkor tesznek eleget az emberiesség és a demokrácia követelményeinek, ha a bűnösökkel minél keményebben eljárnak.

Harmadszor: erősítenünk kell a népi hatalom gazdasági alapjait.

Meg kell oldanunk mielőbb a gazdasági építés előttünk álló és meg kell mondanunk, nem könnyű feladatait. Gazdasági életünkben jelenleg még vannak feszültségek. De dolgozóink munkájával és nagyrészt a testvéri országok gazdasági segítségével biztosítottuk az egyensúlyt, emeltük a dolgozók életszínvonalát. Jelenleg azonban a megnövekedett életszínvonal és a termelékenység alacsony színvonala, valamint a magas önköltség között ellentmondás van. Ebben a helyzetben a feladat az, hogy a pénz vásárlóértékét és a felemelt életszínvonalat megőrizzük, és az ellentmondást a munka megjavításával, a termelékenység növelésével, az önköltség csökkentésével, takarékosabb anyaggazdálkodással és hasonló rendszabályokkal küszöböljük ki.

Rövidesen közismertté válnak az ez évre kidolgozott gazdasági terveink. Ezt követően nyilvános vitára bocsátjuk új hároméves tervünket.

Pártszervezeteinknek, a szakszervezeteknek azonban

már most legfontosabb feladatuk, hogy a termelés mindennapi kérdéseivel nagyon komolyan foglalkozzanak, és mozgósítsák az egész munkásosztályt, a dolgozó parasztságot és egész dolgozó népünket a gazdasági, termelési feladatok minél jobb megoldására.

A gazdasági nehézségekről szólva hangsúlyoznunk kell, hogy ha a néptömegek e kérdések megoldását komolyan kezükbe veszik, minden reális feltétel megvan ahhoz, hogy a Magyar Népköztársaság gazdaságilag is erős és szilárd legyen.

Negyedszer: rendet kell teremtenünk a kulturális életben. Nem titok, hogy az oktatás, a művelődés, a kultúra egyes területein az ellenforradalom és a revizionizmus súlyosan visszavetett bennünket.

A burzsoázia a kultúra területén is álarcot öltött magára. A szocialista kultúra esküdt ellenségei a sztálinizmusnak, az adminisztratív módszerek megszüntetésének, a hibák kijavításának zászlaja alatt léptek fel. De októberben kitűnt, hogy ez kalózlobogó volt.

Elég egy pillantást vetni a kultúra területére, és azonnal nyilvánvalóvá válik, hogy a kalózlobogó alatt Horthy-fasisztákat, nyilas sajtófőnököket, burzsoá kufárokat – hogy úgy mondjam – rehabilitáltak.

Ezek az elemek azután a pincékből és padlásokról jókora mennyiségű doh-, penész- és rothadásszagú burzsoá, úgynevezett kultúrterméket kapartak össze és zúdítottak népünk nyakába.

Nyilvánvaló, hogy ezen a területen is rendet kell teremteni. Senki sem akarja vissza a sematikus hibákat, sem az adminisztratív módszereket. De a kultúra igaz tisztelői és avatott munkásai s maguk a tömegek legyenek igényesebbek és gyorsítsák meg a burzsoá szemét eltakarítását a kultúra területéről.

Végezetül a magyar népi demokrácia erejét növelnünk kell a magyar nép internacionalizmusának elmélyítése útján.

Küzdjük le a burzsoá nacionalizmus maradványait, az úgynevezett nemzeti kommunista nézeteket, és erősítsük a magyar népben az igazi hazafiságot, amely magában foglalja a proletár nemzetköziség eszméjét. Testvérünk a világ bármely országában élő internacionalista munkásember, de ellenségünk a magyar hazát és népet eláruló magyar ellenforradalmár.

Tegyünk meg minden tőlünk telhetőt a szocialista tábor valamennyi országához, elsősorban a Szovjetunióhoz fűződő baráti és szövetséges viszonyunk erősítése és az egész tábor egységének további szilárdítása érdekében. Ne feledkezzünk meg egy pillanatra sem arról, hogy a szocialista tábor egysége, e táborhoz tartozásunk védte meg a Magyar Népköztársaságot, nemzeti függetlenségünket, népi hatalmunkat, a béke ügyét 1956 őszén.

Bár viszonyunkban jelenleg ellentmondások vannak, elvi engedményeken kívül mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy viszonyunk Jugoszláviához ne csak a békés egymás mellett élés elveinek feleljen meg, hanem szívélyes és baráti legyen. Jugoszlávia népeivel és vezetőivel a jó viszony közös érdekein kívül összekötnek bennünket a szocializmus építésének közös céljai is.

Mi a marxizmus–leninizmus, a proletár nemzetköziség elvei alapján állunk. Ennek megfelelően tisztelünk minden népet, a népek békéjének és a különböző társadalmi rendszerű országok és népek békés egymás mellett élésének vagyunk a hívei.

Vannak nagy feladataink, de mély meggyőződéssel mondom, hogy a Magyar Népköztársaság minden híve bizalommal tekinthet a jövőbe. Az ellenforradalmi támadás tanított is, edzett is, össze is kovácsolt bennünket. Ha nem feledkezünk meg a múlt hibáiról, ha a tanulságokat, tapasztalatokat a munka megjavításában hasznosítjuk, a jövőben biztosabban mehetünk előre.

Különösen nagy szükség van a párt, az állam és az egész nép éberségére. Mindannyian láttuk októberben, hogy

farkasok ólálkodnak a kert alatt. Nyújtsunk baráti segítő kezet a tévelygőknek, de legyünk kérlelhetetlenül szigorúak a népi hatalom ellenségeivel szemben. Ha a szocializmus minden híve és minden hazafi egységbe tömörül, az ellenforradalmi erőknél százszor erősebb a nép.

Erőnket és bizalmunkat növeli, hogy a szocialista országok testvéri családjában olyan oltalom és erő részesei vagyunk, amelynél nagyobb erő nincs ma a világon.

Az októberi események után erre a mi mai magyar május elsejénkre határainkon túl mindenfelől figyelnek, barátok is, ellenségek is. Azt hiszem, ez az 1957-es magyar május elseje örömmel fogja eltölteni barátainkat, keserűséggel ellenségeinket. Azt hiszem, nem tévedünk, ha megállapítjuk, hogy ez a nap új lendületet ad belső fejlődésünknek, és hozzájárul a proletár nemzetköziség zászlaja alatt tömörült népek és a nemzetközi munkásmozgalom együttes erejének növeléséhez is.

Szilárd népi hatalom – független Magyarország
Kossuth Könyvkiadó 1962.

BESZÁMOLÓ AZ ORSZÁGGYŰLÉSNEK A FORRADALMI MUNKÁS-PARASZT KORMÁNY FÉLÉVES TEVÉKENYSÉGÉRŐL

1957. május / Részletek

A magyar nép békés, szocialista alkotómunkáját megszakító ellenforradalmi támadás sötét és vészterhes napjai után immár békésebb, normális körülmények között mutatkozik be az országgyűlésnek a forradalmi munkás-paraszt kormány.

Népünk szocializmushoz hű tömegeinek harca és munkája eredményeként, továbbá a nemzetközi munkásmozgalom, a szocialista tábor, a Szovjetunió testvéri segítségének eredményeként elmondható, hogy ma már túl vagyunk a legnagyobb nehézségeken. A kormány számot kíván adni az országgyűlésnek tevékenységéről és azokról a körülményekről, amelyek között munkáját megkezdte és végezte, ezért vissza kell pillantanunk az elmúlt hónapok eseményeire.

Az az ellenforradalmi felkelés, amely hazánkban a nemzetközi imperializmus cselekvő támogatásával 1956. október 23-án kitört, vad gyűlölettel vetette magát népi demokráciánk minden vívmányára, mindarra, amit népünk több mint egy évtized munkájával alkotott. Az ellenforradalom meg akarta dönteni a Magyar Népköztársaság törvényes államrendjét, társadalmi rendjét, a dolgozó parasztsággal szövetséges munkásosztály hatalmát, és helyébe a burzsoá diktatúrák legreakciósabb formáját, a fasiszta diktatúrát akarta állítani. Nemzeti függetlenségünk megsemmisítésével imperialista gyarmattá akarta változtatni hazánkat.

A forradalmi munkás-paraszt kormányt az ellenforradalom elleni harc múlhatatlan és halaszthatatlan történelmi szükségszerűsége hívta életre.

Azok az emberek, akik a tényeket nem ismerik vagy képtelenek az események lényegét megérteni, és mindazok, akiknek érdeke fűződik hozzá, megkísérelték és részben ma is megkísérlik vitatni a hazánkban kitört fegyveres felkelés ellenforradalmi jellegét. De a tények ereje megtöri a ködösítés minden kísérletét.

Már a fegyveres felkelés kirobbantását megelőző órákban égették a vörös zászlót, törték-zúzták a vörös csillagot, a szocializmus, az emberi haladás és a népek testvériségének szent jelképeit. Rövidesen fellobbantak a fasizmus elmaradhatatlan kísérői: az emberiség kultúrkincseit hamvasztó, barbár könyvégetés máglyái.

Megkezdődött a fasiszta ellenforradalom állatias terrorja, éppúgy, mint az 1919 augusztusában először uralomra juttatott Horthy-fasizmus dühöngésének első napjaiban. A haladó emberek elleni hajsza szervezetten és intézményesen folyt.

Kereszttel megjelölt és jelöletlen lakásokból, házról házra járva, előre elkészített listák alapján hurcoltak el párt- és tanácsfunkcionáriusokat, kiváló munkásokat, termelőszövetkezetek alapító tagjait és elnökeit, rendőröket, államvédelmi és honvéd sorkatonákat és tiszteket. Kínozták és meggyilkolták őket. A fehérterror áldozatai között volt Mező Imre, a Budapesti Pártbizottság titkára, Kalamár József, a csepeli tanács munkáselnöke, Sziklai ezredes,[23] a Hadtörténeti Múzeum igazgatója, Asztalos honvéd ezredes, Papp tüzér ezredes,[24] Lakatos pártiskolai tanár,[25] Sarkadi ügyész[26] és sok más ismert elvtárs, igaz hazafi, esküjéhez hű államvédelmi katona, honvéd és rendőr. Ezeket a fasiszta rémtetteket maguk a gyilkosok „a hosszú kések éjszakájának",[27] más alkalommal „Szent Bertalan éjszakájának"[28] nevezték el. De amit műveltek, az még csak a kezdet volt.

November 4-ére virradó éjszaka csak Budapesten 1400, az egész országban hozzávetőlegesen mintegy 3000 olyan megkínzott hazafi volt az ellenforradalmár banditák kezében, akiknek kivégzését november 4-re, 5-re, illetve 6-ra tervezték.

Aki ezeket a rémtetteket véletlen kilengéseknek nevezi, az a legjobb esetben nem tudja, miről beszél, vagy az ellenforradalmat akarja mentesíteni szörnyű, népellenes bűneitől, vagy a legrosszabb esetben saját, nem egészen tiszta lelkiismerete kényszeríti őt erre.

Ha van jóhiszemű ember a világon, akinek még kétsége van az októberi magyarországi események ellenforradalmi jellegét illetően, az vessen csak egy pillantást a felkelés zászlóvivőire és harcosaira, és akkor minden kétsége eloszlik.

Mindszenty, a középkori kardinális, Nagy Ferenc,[29] a nemzetközileg ismert hazaáruló, az agg Horthy Miklós,[30] a magyar nép világszerte ismert hóhéra, Habsburg Ottó,[31] úgymond „király", egyszerre mozdultak meg. Ottó, a „trónkövetelő", sürgető táviratot küldött Eisenhower[32] elnök úrhoz, hogy Szent István királyi koronáját, amit nem tudni, milyen okból az Egyesült Államokban őriznek, küldje el sürgősen neki.

De nézzük a honi vezéreket. Itt van Maléter,[33] az egykori ludovikás, esküjét következetesen mindig megszegő tiszt, Király Béla,[34] Horthy-fasiszta katonatiszt, Dudás,[35] a királyi román sziguranca és Horthy volt besúgója, beugrató ügynöke.

Az ellenforradalom, tiszti kádereit a börtönajtók kinyitásával is kiegészítette. Külön bűnük, hogy 9400 közönséges gyilkost, rablót, tolvajt is rászabadítottak a társadalomra, és ezeket felfegyverezték.

De az ezeken kívül kiszabadított több mint 3400 első osztályú, kipróbált háborús és népellenes bűnös, kém, ellenforradalmár, összeesküvő, a vezérkarhoz azonnal hozzácsatlakozó – és a döntő katonai szervekben nagy

számmal azonnal aktivizálódott – erőkkel együtt a következő díszes társaság állt Maléter és Király Béla vezetése mögött:

Dövényi Nagy Lajos nyilas újságíró, Littomericzky Zoltán ezredes, horthysta ügyész, Meskó Zoltán és Szakmári Emil nyilas miniszterek, herceg Odescalchi Péter, Atkáry Arisztid, gróf Eszterházy Pál, Nagy Dezső, Parádi és Hegedűs nevű horthysta törzstisztek, Kuthi László, gróf Takách-Tolvay József és más háborús bűnösök. Íme, ezek voltak az ellenforradalmi felkelés katonai vezetői és hozzájuk méltó volt a táboruk is.

De az ellenforradalom nemcsak őrjöngő fehérterrort szervezett az utcán, nemcsak fegyverrel támadott és gyilkolt – támadott a politika porondján, a politika eszközeivel is. Természetesen a kettő összefüggött és jól össze is volt hangolva. Abban már politika volt, hogy az ellenforradalom a fegyveres erejét, mint legfontosabb célokra, a párt épületeire, intézményeire, funkcionáriusaira és tagjaira irányította, hogy elsősorban a pártot akarta intézményei és hű tagjai megsemmisítésével fizikailag is elpusztítani.

Az októberi ellenforradalmi támadás és terror tényei ismét megmutatták, hogy nemcsak a marxisták–leninisták, hanem az ellenforradalmárok is éppen olyan jól, pontosan ismerik a párt szerepét. Tudták, hogy ha a Magyar Népköztársaságot meg akarják semmisíteni, akkor előbb meg kell semmisíteniük a népköztársaság fő és vezető politikai erejét, a pártot, mert amíg a párt él és harcol, addig a népköztársaság is él. Nagy csapásokat mértek a pártra, mocskolták, gyalázták, rombolták. Ágyúval lőtték szét székházait, gyilkolták városon és falun legjobb fiait, de nem tudták elpusztítani – a párt él és napról napra erősödik. És ahogy annak történnie kellett, a talpraállt párt vezetésével és kisugárzó erejének segítségével talpra álltak, tömörültek a szocializmus ügyéhez hű magyar dolgozó tömegek, és a reá támadó ellenséget

lerázva él és napról napra erősödik drága hazánk, a Magyar Népköztársaság is.

Az októberi ellenforradalom politikai támadásának első sikere az volt, hogy Nagy Imre, régebbi politikai elgondolását megvalósítva, kiharcolta a politikai pártok koalíciójának kormányát, és feladta a Magyar Dolgozók Pártja vezető szerepét. Ez az adott történelmi viszonyok között az ellenforradalom első, de döntő jelentőségű politikai győzelme volt. A marxizmus–leninizmus pontosan feltárta, hogy a pártok szövetsége kérdésében a döntő: mikor, milyen feltételek között, kinek a vezetése alatt és milyen célok elérése érdekében létesül a pártoknak egy adott szövetsége.

A második világháború időszakában létrejött már egy pártszövetség,[36] koalíció a Magyar Kommunista Párt vezetése alatt, a Kisgazda-, a Szociáldemokrata és a Nemzeti Parasztpárt részvételével. Ez a pártszövetség akkor a haladást szolgálta, tartalma demokratikus és antifasiszta volt, célja a Hitler-fasiszta iga lerázása, a háború után pedig a fasizmus visszatérésének megakadályozása, a független, demokratikus Magyarország megteremtése volt. Ennek megfelelően külpolitikájának alapja a fasisztaellenes tábor fő erejével, a Szovjetunióval való barátság és szövetség megteremtése volt.

Az 1956. október végén, az ellenforradalom fokozódó támadása és nyomása alatt létrejött koalíció, bár ugyanazok a pártok vettek részt benne, nem a haladást szolgálta. A koalícióban részt vevő polgári pártokat most a kommunistaellenesség, a burzsoá restauráció szándéka és ennek megfelelően a szovjetellenesség vezette. A Magyar Dolgozók Pártja ebben a koalícióban az első pillanattól kezdve nem vezető, hanem alárendelt helyzetben volt, nem elsősorban a külső körülmények, hanem annak következtében, hogy a Magyar Dolgozók Pártja képviselete ebben a koalíciós kormányban nem volt egységes, és a Nagy Imre–Losonczy-csoport kezdettől fogva teljes egyetértés-

ben, egy fronton harcolt a polgári pártok képviselőivel a munkásosztály és forradalmi pártja, a szocializmus állásainak feladása, az ország külpolitikai elszigetelése, a szocializmus táborából való kiszakítása, a Szovjetunióval való szembeállítása kérdésében.

A polgári pártokban kezdettől fogva a szélsőjobboldali elemek ragadták kezükbe a vezetést és kizárták belőle azokat a kisgazda- és nemzeti parasztpárti politikusokat, akik az elmúlt években részt vettek a kommunisták vezetésével a szocializmus építésének munkájában.

Az októberi koalícióban részt vett, akkor újból megszervezett Szociáldemokrata Pártnak puszta létrehozása is az ellenforradalom legveszélyesebb politikai támadását jelentette a munkásosztály hatalma ellen. Célja a munkásosztály kettészakítása, a testvérharc felújítása volt, az ellenforradalmi kommunistaellenes áradat legfontosabb részeként. Hogy céljaikat mindenki félreértés nélkül lássa, élesen elhatárolták magukat azoktól a volt szociáldemokrata elvtársaktól, akiknek pozitív szerepük volt a magyar munkásosztály történelmi vívmányának, a két munkáspárt egyesülésének létrehozásában.

Így az októberi pártszövetségben részt vevő Kisgazda-, Szociáldemokrata és Petőfi Párt,[37] Tildy,[38] Csorba,[39] Kéthly,[40] Kelemen,[41] Bechtler,[42] Bibó Lajos[43] vezetése alatt, Mindszenty áldását élvezve, minden fellépésével az ellenforradalom kommunista- és népellenes, szovjetellenes céljait támogatta.

Ez az októberi koalíció még így is, minden ellenforradalmi iparkodása ellenére is, csak a beköszöntő és a fügefalevél szerepét játszotta az ellenforradalom számára.

A Horthy-fasiszta burzsoázia gyorsan létrehozta a Demokrata Néppárt, Katolikus Népszövetség, Keresztény Magyar Párt, Magyar Függetlenségi Párt, Magyar Élet Pártja, Katolikus Párt, Demokratikus Unió, Keresztény Front, Magyar Forradalmárok Pártja, Magyar Forradalmi

Ifjúsági Párt elnevezésű politikai csoportosulásait. Ezek csak az ismertebbek. Egyedül Újpesten 74 politikai párt alakult ezekben a napokban.

Volt ezek között mint látjuk, néhány egészen jó hangzású, úgynevezett demokrata és forradalmi elnevezésű párt is. De kérdem, forradalmi lesz-e egy párt, amely a kormányhoz írt beadványában Mindszenty miniszterelnökségét követelte, attól, hogy Mindszenty szoknyájától nem messze álló keresztszülői – nagy ravaszul – a „Magyar Forradalmárok Pártja" nevet adták neki? Nem! Ez attól még hamisítatlan ellenforradalmi párt marad.

De a politikai pártok mellett a tőkések újra létrehozták az olyan szolid szervezeteket, mint a Háztulajdonosok Országos Szövetsége, a Kereskedők Központi Szövetsége.

A Kisgazdapárt akkor hirtelen született orvoscsoportja pedig a Kis Újság november 2-i számában már a Horthy-világ hírhedt orvosi kamarájának létrehozását követelte.

Az ellenforradalom meglehetősen óvatos volt céljainak nyílt feltárásával, pünkösdi királysága sem tartott sokáig, de ez a néhány nap is elegendő bizonyítékot nyújt ahhoz, hogy a társadalmi rend ellenforradalmi megváltoztatása sem sokáig váratott volna magára.

Mindszenty homályos nyilatkozatának szavaiból, amelyekkel kinyilatkoztatta, hogy ő a magántulajdon elvének alapján áll, és az egyháznak mindent vissza kell kapnia, tömegek értették meg, hogy a gyárak, a bankok, a bányák és a kiosztott földek magántulajdonáról, azok visszaadásáról van szó.

Mihelics Vid[44] a Demokrata Néppárt Hazánk című lapja november 1-i számában még csak kártérítést követel az államosított gyárak és a kiosztott földek volt tulajdonosai számára; de már ugyanaznap bent járt a parlamentben egy küldöttség, amely a száznál kevesebb munkást alkalmazó üzemek visszaadását követelte a volt tulajdonosok számára. A Magyar Függetlenségi Néppárt beadványában a magántulajdon sérthetetlensége, és a tiszta, örök és ma-

gyar polgári demokrácia megvalósítását követelte. Mindez, tisztelt képviselő elvtársak, eléggé világos.

Az ellenforradalom kevésbé tapasztalt vezetői azonban nyíltabban beszéltek. Túrkevén megjelent a Harcos termelőszövetkezetben egy bizonyos Szepesi nevű ember, és a 200 holdig terjedő birtokok visszaadását követelte. A fehérgyarmati járás „forradalmi bizottsága" még világosabb határozatot hozott. Úgy határoztak, hogy „...egyelőre a 200 holdnál kisebb birtokot kell visszaadni volt tulajdonosának". Ezek megfelelnek Nagy Ferenc elveinek is, aki tudvalevően a nyugati országokban kóborol, és ott tartott előadásaiban már többször kifejtette, hogy ő a 300–500 holdas birtoktípust tartja a legéletképesebbnek.

Ezek az igények és követelések azonban már nem fértek össze a Magyar Népköztársaság alkotmányával. Ezért határozták el már október utolsó napjaiban a magyar országgyűlés feloszlatását. Ezért nyilatkozott Csorba János a Kisgazdapárt terveiről az Igazság című lap november 1-i számában úgy, hogy a Kisgazdapárt az 1945-ös pártarányok alapján akar új koalíciót, követeli az Elnöki Tanács megszüntetését, és lényegében népköztársaság helyett köztársaságot. Ez a lényegében szó Csorba János kifejezése, és ő jól tudja, hogy ezen, valamint az általa követelt köztársaságon mit értett, az azonban bizonyos, hogy nem a dolgozó nép köztársaságát értette ezen, mert hiszen ez fennállott, és népköztársaság volt a neve.

Mindaz, amiről eddig szóltam: a népköztársaság elleni fegyveres támadás, a fehérterror, a burzsoá pártok feltámasztása, a gyárak, a föld visszakövetelése a régi tulajdonosok számára – pontosan megfelel a társadalmi reakció, más szóval az ellenforradalom elveinek és gyakorlatának.

Az a körülmény, hogy a Nagy Imre–Losonczy-csoport egy vonalban harcolt a Horthy-fasiszta burzsoá ellenforradalommal a Magyar Népköztársaság életérdekei ellen, nem változtatja forradalommá az ellenforradalmat. A Nagy–Losonczy-csoport élen járt a párt elleni uszítás-

ban, ajtót-kaput nyitott az ellenforradalom számára, de ez nem változtathatja forradalmárrá Mindszentyt, Malétert, Király Bélát, Dudást, hanem inkább azt bizonyítja, hogy Nagy Imréék elárulták a párt, a magyar nép, a népköztársaság, a haza érdekeit.

Vannak, akik szemünkre vetik, hogy mi sokat beszélünk az ellenforradalomról és ezzel összefüggésben a Nagy Imre-féle árulókról. Szemünkre vetik, hogy ehelyett miért nem beszélünk inkább a régi hibákról, a Rákosi-féle vezetés szektás és dogmatikus irányvonala által okozott károkról, a törvénysértésekről.

Világosan meg kell mondanunk, hogy két gyökeresen különböző kérdésről van szó. Ha nem akarunk súlyosan vétení pártunk és népünk érdekei ellen, akkor nem feledkezhetünk meg a múlt hibáiról. Mi nem is feledkezünk meg ezekről. Tudjuk, hogy a volt vezetők hibái hallatlanul ártottak a párt és az állam tekintélyének, és feladatunk e hibák megismétlődésének minden módon való megakadályozása. Azt is tudjuk, hogy ezek a hibák zavarták a fejlődést, gyengítették a magyar proletárdiktatúra erejét, jogos elkeseredést váltottak ki a tömegekből, s így szerepet játszottak abban is, hogy az ellenforradalom éket verhetett a párt és a dolgozók egy része közé. Ezzel viszont az ellenforradalom kedvező feltételeket tudott teremteni a népköztársaság elleni általános támadásra.

De világosan meg kell mondani, hogy a volt vezetés – minden még oly súlyos hibája ellenére is – a szocializmus építésének útján vezette a pártot és az országot, nem gyengíteni, hanem erősíteni igyekezett a munkás-paraszt államot, nem gyengíteni, hanem erősíteni igyekezett a Magyar Népköztársaság és a szocialista tábor baráti és szövetséges viszonyát.

Ezzel szemben Nagy Imréék árulók voltak, akik feladták a szocializmus pozícióit, és élére álltak az ellenforradalom szovjetellenes uszításainak.

Nagy Imréék mindent megtettek az ellenforradalmá-

rok és imperialisták azon célja érdekében, hogy a Magyar Népköztársaságot eltávolítsák legigazibb barátjától, a Szovjetuniótól, kiszakítsák hazánkat a szocialista táborból, és így elszigetelve odalökjék az imperialista ragadozók zsákmányául. Nagy Imréék a marxizmus–leninizmus tanainak revizionista meghamisításától, a párt megsemmisítésére törő csoportharcukig minden tettükkel a front túlsó oldalát, az ellenforradalom oldalát szolgálták.

Ebben a helyzetben november elején a magyar kommunisták számára a történelem így tette fel a kérdést: az-e a megoldás a proletárdiktatúra gyakorlatában elkövetett hibákra, hogy felszámoljuk a munkásosztály hatalmát? Az-e a megoldás a gazdaságpolitikában elkövetett hibákra, hogy szétromboljuk a szocialista népgazdaságot? Úgy küszöböljük-e ki a kultúrpolitikában elkövetett szektás hibákat, hogy elvesszük a néptől azt, amit a kultúrforradalom nyújtott neki? Úgy küszöböljük-e ki a szovjet–magyar viszony apró-cseprő, a szocialista lényeget nem érintő és függetlenségünket nem csorbító fogyatékosságait, hogy szembefordulunk a Szovjetunióval, szakítunk a proletár internacionalizmussal és átvisszük az országot az imperializmus táborába?

Kommunisták, marxisták csak határozott nemmel válaszolhattak ezekre a sorsdöntő kérdésekre.

A magyar nép nem akart újra kapitalizmust, a paraszt nem akarta visszaadni a földet, a munkás a gyárat, a nép nem akarta elveszíteni verítékes munkával, szívós küzdelemmel megszerzett politikai, gazdasági és kulturális vívmányait.

A kommunistáknak, ha méltók akartak maradni erre a névre, egyetlen feladatuk maradt: megmenteni a magyar népi demokráciát, mert ezt követelték a magyar nép érdekei és a nemzetközi munkásosztály érdekei.

A magyar forradalmi munkás-paraszt kormány tagjai november első napjaiban szakítottak az ellenforradalom bábjává vált, tehetetlen és széthullóban levő Nagy Imre-

kormánnyal. Ilyen körülmények között jött létre és alakult meg a mai forradalmi munkás-paraszt kormány. Ez a kormány úgy döntött, hogy a Szovjetunió fegyveres segítségét kéri az ellenforradalom szétveréséhez és a rend helyreállításához. Ehhez a Szovjetunió testvéri segítsége múlhatatlanul szükséges volt.

Mi volt a cél? Szétverni az ellenforradalmat, rendet teremteni az országban és újjászervezni a szocialista forradalom erőit. Mi ugyanis pontosan tudtuk, hogy a magyar munkásosztály és a dolgozó parasztság alapvető tömegei, s hasonlóképpen az értelmiség nagyobbik és jobbik fele a szocialista forradalom híve.

Ezt bizonyítják az elmúlt hat hónap eredményei.

A kormány a szocialista forradalom erőinek újjászervezésével, a tömegekre támaszkodva, s a jóhiszemű, becsületes, de megtévesztett emberek felvilágosításával, a helyes útra való visszatérítésével látott munkához. Érthető azonban, hogy az ellenforradalom erőivel szemben vívott fegyveres és politikai harc viszonyai között a proletárdiktatúrának a diktatúra oldala került előtérbe. Nem mi alkalmaztunk először erőszakot – a kihívás, a provokáció, a támadás nem a mi részünkről történt. Az ellenforradalom fegyverrel támadt, ezért a kormánynak keménynek kellett lennie, hiszen a magyar nép, a magyar proletariátus történetében már keservesen megismert fehérterrorral szemben kellett megvédeni a munkásosztály, a dolgozó parasztság, a szocializmus legjobb fiait és érdekeit. A nép 12 éves nagyszerű erőfeszítéseinek, verejtékes munkájának eredményeit és további előrehaladásának alapjait védelmeztük.

Mégsem mondhatja senki, hogy nem voltunk a legmesszebbmenőkig türelmesek. Kormányunk megalakulása után ismételten felszólítottuk a harcolókat, hogy hagyják abba a számukra kilátástalan küzdelem folytatását, tegyék le a fegyvert. Nem mindannyian fogadták meg szavunkat. Ezeket kénytelenek voltunk fegyveresen meg-

semmisíteni. Amikor az ellenforradalom látta, hogy a fegyveres harcban már elbukott, politikai eszközökkel folytatta a harcot. A cél ugyanaz maradt: a kormányt akarták megdönteni. Ennek érdekében úgynevezett Központi Munkástanácsot, különböző „forradalmi bizottságokat" létesített és indított harcba. Mi időt akartunk adni, hogy az ezekben a szervekben részt vevő, esetleg jóhiszemű emberek térjenek vissza a helyes útra. Ezért a kormány november 12-én még csak olyan határozatot hozott, amely kimondotta, hogy a „forradalmi bizottságok" és más, hasonló elnevezésű, újonnan létesült társadalmi szervek mindenütt politikai tanácskozó szervekként működjenek, segítsék a munkát, de ne akarjanak az illetékes vezetők helyett vezetni. Például dolgozók elbocsátására vagy alkalmazására nem jogosultak. Ezek a bizottságok azonban nem hajtották végre kormányunknak ezt a rendelkezését, sőt, „Forradalmi Bizottságok Központi Intéző Bizottsága" elnevezéssel új ellenforradalmi központi irányító szervet hoztak létre. Így nem volt más választásunk, mint hogy december 8-án kormányrendelettel megszüntettük a „forradalmi bizottságokat" és a hasonló elnevezésű, de ellenforradalmi tevékenységű szerveket.

Hasonlóan hosszas politikai harcot kellett folytatni a Központi Munkástanáccsal és a területi munkástanácsokkal is. Volt ezekben a munkástanácsokban becsületes, rendes ember, de a lényeg mégis az, hogy ezeket a munkástanácsokat az ellenforradalom a maga céljainak szolgálatába állította. Kormányunk velük szemben is türelmet tanúsított. Ismételten tárgyaltunk a Központi Munkástanács tagjaival. Igyekeztünk megmagyarázni, milyen helytelen úton járnak, kinek segítenek és kit szolgálnak magatartásukkal. Ezek a beszélgetések azonban nem vezettek eredményre. A helyzet – ismét nem a mi hibánkból – annyira kiéleződött, hogy a Központi Munkástanács végül már világosan látható módon a nyugati rádióállomások, a Szabad Európa Rádió utasítása szerint cselekedett.

Fel kellett oszlatnunk a Központi Munkástanácsot és a területi munkástanácsokat.

Türelmesek voltunk az írók iránt is. Mi már november 4-én ismertük az írók egy csoportjának súlyos szerepét az ellenforradalom eszmei előkészítésében, de reméltük, hogy többségük mihamarabb kilábal az eszmei zűrzavarból, belátja, hogy vétett a nép ellen, és igyekszik jóvátenni az okozott súlyos károkat. Nem így történt.

Az Írószövetség december 28-i határozata kihívás volt a kormány felé, egyben nyílt beismerése annak, hogy az ellenforradalom oldalára állt. És több író, amint ezt megállapítottuk, részt vett a kormány ellen irányuló ellenállás szervezésében. Érthető ezek után, hogy a kormány nem tűrhette az Írószövetség további, népidemokrácia-ellenes működését.

A nyugati sajtó beismeréséből tudjuk, arra számítottak, hogy a fegyveres ellenforradalom leverése után tömeges megtorlás következik. Nem következett. Nem teljesítettük volna azonban kötelességünket osztályunk és népünk iránt, ha türelmünk az ellenforradalmi kísérletezésekkel szemben a végtelenségig tartott volna. Kormányunk végig tartotta magát az első deklarációjában nyilvánosságra hozott álláspontjához, és senkit sem vontunk, nem is vonunk felelősségre amiatt, mert annak idején részt vett valamilyen felvonulásban vagy tüntetésben, amennyiben nem követett el súlyosabb ellenforradalmi cselekményt. Ez tehát egyrészt már akkor sem jelentette azt, hogy a szervezőket és a gyilkosokat nem fogjuk felkutatni és felelősségre vonni. Másrészt a büntetlenség természetesen nem vonatkozhatott azokra, akik november 4-e után is makacsul tovább harcoltak a népi demokrácia ellen, és tovább szervezték az ellenforradalmat. A november 4-e utáni időszakban már nem lehetett azt mondani, hogy jóhiszemű emberek eszmei megzavarodottság folytán támadnak a népi demokrácia, a néphatalom ellen. Ellenkezőleg, nyugodtan megmondhatjuk, hogy a november 4-e

utáni fegyveres provokáció szervezői és résztvevői tudatos ellenforradalmárok voltak, akik nem akarták letenni a fegyvert. Emiatt került sor 1956. december 11-én a rögtönbíráskodásról szóló törvényerejű rendelet kihirdetésére. A Szabad Európa Rádió még gúnyolódott, mondván, hogy október 23-a után is hirdettek statáriumot, de nem lett belőle semmi, és ez lesz a sorsa a mi rendelkezésünknek is. Azóta megtanulhatták ők is, az általuk bujtogatott ellenforradalmárok is, hogy megégeti magát, aki a tűzzel játszik. Mi komolyan vesszük intézkedéseinket, olyan komolyan, ahogyan ezt a dolgozó tömegek elvárják tőlünk, és van is erőnk intézkedéseink következetes végrehajtásához.

A kormány hozzálátott a Magyar Népköztársaság fegyveres erői, a néphadsereg, a rendőrség, a karhatalom újjászervezéséhez is. A munkás-paraszt kormány felhívására tömegesen jelentkeztek mind a honvédségi, mind a rendőrségi karhatalomba népünk hű fiai, akik keményen léptek fel és szétverték az ellenforradalmi bandákat. Itt jelentem be, hogy a kormány előterjesztésére az Elnöki Tanács határozatot hozott a karhatalom érdemeinek elismeréséről, népünk nevében köszönetét nyilvánította a hősies és önfeláldozó karhatalomnak, a kormány pedig rendeletet hozott a Munkás-Paraszt Hatalomért emlékérem alapításáról.

A kormány híven ahhoz az elvhez, hogy a harcban a dolgozó tömegek aktív támogatására támaszkodik, szükségesnek látta, hogy a népi állam fegyveres erőin kívül fegyvert adjon a proletárdiktatúra kipróbált harcosainak, a munkásosztály legjobbjainak kezébe is, ezért létrehozta a munkásőrséget.

Büszkék vagyunk azokra a munkásokra, férfiakra és nőkre, a munkásmozgalom veterán harcosaira és a fiatalokra, akik önként jelentkeztek a munkásőrségbe, és a termelőmunkában való részvétel mellett fegyverrel is őrködnek népköztársaságunk vívmányai felett.

Büszkék vagyunk népköztársaságunk fegyveres erőire, a néphadseregre, a határőrségre, a rendőrségre, a munkásőrségre. Van tehát fegyveres erőnk. Legyen ez nagyszerű, fegyelmezett erő, csapásra kész ököl az ellenforradalmárokkal, a nép ellen törő minden ellenséggel szemben, és védelmezze a nép demokratikus jogait, a szocialista jövő építését, hazánk függetlenségét, népünk szabadságát.

Határozatokat hoztunk a közbiztonsági őrizetről, a kitiltásról és a rendőri felügyelet alá helyezésről is. Ezek az intézkedések nem öncélúak, hanem a néphatalom védelmét, a zavartalan termelőmunka lehetőségének biztosítását, a levert ellenforradalom esetleges újabb provokációinak megelőzését szolgálják.

Ugyanakkor a kormány a legmesszebbmenőkig őrködik a törvényesség szigorú betartása fölött. Ami a különböző korlátozó intézkedéseket illeti, nyugodtan kijelenthetjük, hogy azok további fenntartásának szükségessége nem a kormányon, hanem a népi demokratikus renddel szemben fellépő személyek magatartásán múlik.

Az újjászervezett párt hathatós segítségével a kormány az ellenforradalmárokkal szemben folytatott határozott harccal egyidejűleg szívós munkát folytat az emberek felvilágosítása, a tömegek bizalmának megnyerése érdekében. Ez a munka jelentős eredményeket hozott, és ez visszatükröződött az ország rendjének helyreállításában, a termelőmunka eredményes megindításában és a párt tömegmozgósító erejének növekedésében. Ez a megnövekedett erő jelentkezett a márciusban, majd az április 4-én tartott tömeggyűléseken, s a forradalmi erők újjászerveződésének csúcspontján, az idei május elsejei ünnepségen: Budapesten és az egész országban több százezer ember vonult fel, hogy hitet tegyen a nemzetköziség eszméje, a magyar népi demokrácia, a szocializmus építése, hazánk békéjének és társadalmi rendjének megvédése mellett.

Az elmúlt hat hónap politikai eredményei így foglalhatók össze: van erős pártunk, teljesen helyreállítottuk nép-

köztársaságunk alkotmányos rendjét, szilárd az államhatalmunk, van szervezett fegyveres erőnk, helyreállt az államigazgatás rendje, működnek a minisztériumok, dolgoznak a tanácsok, s ami mindennél fontosabb számunkra, napról napra növekszik a tömegek bizalma, s elszigetelődött politikailag is az ellenforradalom.

A megtett út áttekintése után rátérek azokra a fontosabb feladatokra, amelyek a különböző területeken megoldásra várnak.

Először a belpolitika néhány kérdéséről kívánok szólni.

Az ellenforradalom súlyos tapasztalatai arra tanítanak bennünket, hogy a népi hatalom ellenségei még nem nyugodtak bele vereségükbe, és még jelentékeny erőt képviselnek. Következésképpen szükséges, hogy a párt és az ország vezetői, de legalább ugyanolyan mértékben maguk a dolgozó tömegek, mindenekelőtt a munkásosztály öntudatos tömegei állandó figyelmet fordítsanak a munkás-paraszt állam erejének, a proletárdiktatúra erejének növelésére.

Ezt a proletárdiktatúrát, a munkások és parasztok hatalmát a lenini tanításoknak megfelelően kell erősítenünk és gyakorolnunk. Ez azt jelenti, hogy egyidejűleg kell fejlesztenünk államhatalmunk diktatórikus és demokratikus oldalát.

Mi tehát egyrészt azon voltunk, és továbbra is azon leszünk, hogy minden erőnkkel védelmezzük és erősítsük népi demokratikus államunk intézményeit és szerveit, másrészt államunk minden erejével és a dolgozó tömegek támogatásával fejlesszük közéletünk demokratizmusát. Mint már a januári kormánynyilatkozatban mondottuk: határozott szándékunk az államvezetés demokratizmusának további kibontakoztatása; el akarjuk érni a dolgozók hatékony részvételét gazdasági és kulturális életünk irányításában, hogy népi államunk demokratikus tartalma minél teljesebben érvényre jusson.

1956 októberének egyik legfontosabb tanulsága szá-

munkra, hogy a párt, a munkásosztály, a dolgozó nép a szocializmus építése során jelentkező valamennyi feladatot megoldhatja mindaddig, amíg megőrzi a marxizmus–leninizmus tisztaságát minden torzulással és torzítással szemben, és amíg a dolgozó parasztsággal szövetséges munkásosztály a hatalmat szilárdan kezében tartja. A hatalom szilárd birtokában a munkásosztály és a dolgozó nép minden maga elé tűzött célt elérhet, enélkül viszont csak a burzsoázia rabjaként élhet; ezért a hatalom a legfőbb dolog a nép életében és boldogulásában.

A népi demokratikus állam erejének, a munkásosztály szilárd hatalmának első és nélkülözhetetlen feltétele egy olyan forradalmi munkáspárt léte és vezetése, amely képes helyesen kidolgozni a marxizmus–leninizmus tanításait, vezérfonálként alkalmazva azt a mindenkori adott helyzetre, továbbá élvezi a munkásosztály tömegeinek, a dolgozó nép széles körének bizalmát, a tömegekre támaszkodik, azok aktív támogatását igényli, és ki is tudja fejleszteni.

Véleményem szerint pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt fejlődésének iránya egészséges, és máris betölti ezt a szerepet. Ha megőrizzük fejlődésének egészséges irányát, ami ma főképp annak köszönhető, hogy az ellenforradalommal vívott harcban szerveződött újjá – a jövőben még inkább képes lesz kielégítően betölteni történelmi szerepét.

Népköztársaságunk egészséges fejlődésének feltétele, hogy biztosítva legyen a munkásosztály politikai egysége és vezető szerepe társadalmi életünkben.

Azoknak a jóhiszeműeknek a zavarát, akik az októberi események előtt vagy alatt politikailag utat tévesztettek, nem kis részben a revizionistáknak azok a hazug és a marxizmus–leninizmus tanításaival homlokegyenest ellenkező ferdítései okozták, amelyek szerint a párt és a munkásosztály vezető szerepéről szóló tanítások elavultak. Vannak olyan burzsoá nézetek, melyek szerint ma, ahogy ők nevezik, az atomkorszakban, a társadalom veze-

tő osztálya az értelmiség, vagy mint mások hirdetik, az ifjúság. A marxizmus–leninizmus világos tanításai szerint az értelmiség ugyan igen fontos rétege a társadalomnak, de nem osztály, s így nem is lehet vezető osztály. Még kevésbé osztály az ifjúság. Ezeknek a hamis nézeteknek leleplezésével a kellő helyen és alkalommal, és a szükséges gondossággal még foglalkozni kell. Ide csak a kérdés napi politikai oldala tartozik.

Az elmúlt események gyakorlati oktatást adtak mindannyiunknak arra vonatkozóan, hogy mit jelent az egészséges osztályszemlélet elvesztése, a burzsoá, úgynevezett osztályfelettiség és nacionalizmus.

A nép számára és talán leginkább éppen az értelmiség és az ifjúság számára tragédiához vezetett az, hogy a párt és a munkásosztály vezetése helyett az értelmiség és az ifjúság akarta a nemzet vezetését átvenni.

A proletárdiktatúra megerősítése ma azt a feladatot állítja a párt és az egész munkásosztály elé, hogy saját egységét őrizve és erősítve mélyítse el, szilárdítsa meg a munkás-paraszt szövetséget – államunk legfontosabb politikai alapját – a munkásosztály vezetésével.

A munkás-paraszt szövetség elmélyítésének és megszilárdításának ma különösen kedvezőek a feltételei. A munkás-paraszt szövetség hazánkban a második világháború idején kezdett komoly erőként jelentkezni, és nagyon megerősödött a felszabadulást követő években. Ennek a szövetségnek akkor legfontosabb tartalmi része, alapja a demokratikus vívmányokért, a feudális maradványok megszüntetéséért, a föld felosztásáért a munkásosztály vezetésével vívott harc volt. A kitűzött cél elérése, majd a kiosztott föld megvédése a paraszti tömegekben megerősítette a munkásosztály vezetői tekintélyét. Így ez a szövetség a szocialista társadalom felépítésének valóra váltásáért vívott közös harc szakaszában tovább fejlődött. A harc során azonban a munkás-paraszt szövetségben lazulás következett be a szövetkezeti mozgalom fejlesztése

terén és a begyűjtési rendszer megvalósítása során előfordult hibák következtében.

E téren új, kedvező feltételek vannak. Parasztságunk tudja, hogy az ellenforradalom leverésével a párt és a munkásosztály ismét segített megvédeni a földet. A szocialista társadalom felépítése azonban ezen túlmenő közös cél. Parasztságunk tudja, hogy a falu szocialista átalakításában most gyakorlattá vált a meggyőzés és a meggyőződés elve, és megszűnt minden adminisztratív eszköz alkalmazása. Meggyőződésünk, hogy ez a mód nem hátráltatja, hanem elő fogja mozdítani a magyar falu szocialista fejlődését.

Ez a cél megkívánja a kormányzattól a falu meglevő szocialista egységeinek, az állami gazdaságoknak, gépállomásoknak és termelőszövetkezeteknek, továbbá a mostanában örvendetesen szaporodó különböző egyszerűbb termelési társulásoknak a támogatását.

Egyénileg gazdálkodó parasztságunk számos fontos intézkedés nyomán tapasztalja, hogy a forradalmi munkás-paraszt kormány – híven a munkás-paraszt szövetség politikájához és a nemzetgazdaság érdekeinek teljesen megfelelően – elő kívánja mozdítani egyénileg gazdálkodó parasztságunk termelésének fejlesztését. A termelés fejlesztése viszont megkívánja, hogy egyénileg gazdálkodó parasztságunk jelentősen megnövekedett jövedelmének megfelelő részét gazdasága fejlesztésére fordítsa.

A mi államunkban az erős munkás-paraszt szövetség az a politikai alap, amelyen létrejöhet a szocializmus felépítésének célkitűzéseivel egyetértő összes rétegek nemzeti összefogása. Küzdünk azért, hogy a munkások és parasztok alapvető tömegei mellé tömörítsük az értelmiségi dolgozókat, sőt ezen túlmenően a városi kispolgárság összes haladó elemeit is. Lenin azt tanítja a proletárdiktatúráról, hogy annak többek között az a feladata, hogy a szocialista fejlődés útjára vigye az összes haladásra képes társadalmi erőt. Ennek a lenini tanításnak szellemében akarjuk fel-

éleszteni, politikai életünk tényleges aktív tényezőjévé emelni a Hazafias Népfront-mozgalmat.

A Hazafias Népfront-mozgalom a párt vezetésével tömörítse az összes haladó erőket: mindazokat, akik tevékenyen szolgálni kívánják népünk felemelkedését, védelmezni és erősíteni akarják hazánk függetlenségét és békéjét. A Hazafias Népfront-mozgalom ölelje át az élet minden területét és a különböző konstruktív nézetek, elképzelések bátor feltárásával, kezdeményezésekkel, a helyi öntevékenység bátorításával segítse a párt és a kormányzat munkáját.

Nyíltan kell beszélnem a többpárti kormányzás kérdéséről is. A szocializmus építésének, a proletariátus diktatúrájának nem szükségszerű velejárója, nem feltétele, hogy több politikai párt működjék. Egy sor szocializmust építő országot ismerünk, amelyekben nincs több párt. Viszont vannak olyan szocializmust építő országok is, többek között Kína, Lengyelország, ahol a kommunista párt mellett más pártok is részt vesznek a kormányzásban és segítenek a szocializmus építésében.

Nálunk, Magyarországon a különböző szövetséges pártok még 1948 után is bizonyára sok hasznos segítséget nyújthattak volna építőmunkánkban. Úgy gondoljuk, hogy ezeket a lehetőségeket nem használtuk ki kellően. De most, majdnem tíz évvel később, a történelmet nem lehet visszaforgatni.

A koalíciós pártok kérdésének vizsgálatánál ezenkívül semmiképpen nem mellőzhetjük az októberi negatív tapasztalatokat, amelyekről beszámolóm első részében részletesen beszéltem. Részletesen feltártam, hogy az októberi napokban újjáalakult pártok nem a szocializmus alapján, hanem bevallottan, kifejezetten a polgári restauráció alapján állottak. Ilyen körülmények között, a mi politikai viszonyainkban a többpártrendszernek mint kormányzati rendszernek megvalósítása nem időszerű. Mint minden más kérdés, ez a kérdés is alá van rendelve a magyar nép

alapvető érdekeinek, és ezek az érdekek most semmi esetre sem kívánják a pártharcokat, pártviszályokat, az eszmei zűrzavart, a minden becsületes ember által hőn óhajtott nemzeti egység szétszaggatását.

Magától értetődően ez az alapvető elvi állásfoglalás, amely a koalícióra vonatkozik, nem zárja ki, ellenkezőleg, feltételezi és megkívánja, hogy a közügyek intézésében ne csak kommunisták vegyenek részt.

Szólni kívánok az egyházak és az állam viszonyáról is. A kormány tiszteletben tartja minden állampolgár vallásos vagy nem vallásos meggyőződését, a lelkiismereti szabadság jegyében biztosítja mindenki számára vallása szabad gyakorlását. Érthetően ragaszkodik azonban ahhoz, hogy a vallásos érzést ne használhassák fel a népi demokratikus rendszer, a néphatalom, a szocialista fejlődés ellen irányuló eszmék vagy ilyen irányú cselekmények céljaira.

Népi demokráciánknak az egyházakkal vallási kérdésekben nem is voltak soha nézeteltérései. Akadt azonban egyház, amellyel politikai nézeteltéréseink voltak, mert a római katolikus egyház – amelyre régi és új tehertételként nehezedik Mindszenty középkori feudális jellegű politikája és személye – sajnálatos módon politikai harcot kezdett a népi demokratikus rend ellen. A kormány illetékes szervei és a Magyarországon működő egyházak, közöttük a római katolikus egyház képviselői között folyt tárgyalások a kormány novemberi nyilatkozatának megfelelően eredményre vezettek.

Szólni kívánok röviden a kormány külpolitikájáról. A magyar külpolitika alapvető célja az ország függetlenségének, népünk békéjének és szocialista építésének védelme.

A magyarországi ellenforradalom és az Egyiptom elleni imperialista agresszió[45] minden világosan gondolkodó ember előtt nyilvánvalóvá tette, hogy a béke, a haladás, a népek függetlensége, a szocializmus ellenségei nem nyugszanak. Az imperialista agresszorok folytatják akna-

munkájukat a Szovjetunió, a népi demokráciák, ezek között a Magyar Népköztársaság ellen. Tovább folytatják a háborús kalandorpolitikát, fejlesztik a német militarizmust, atomfegyverekkel látják el a NATO haderőit és ezek vezetésében jelentős szerepet szánnak még a Hitler-fasizmus olyan figurájának is, mint Speidel.[46]

Mindez, de különösen az októberi magyar ellenforradalom tapasztalatai ékesszólóan bizonyítják, hogy hazánk függetlenségének és szuverenitásának, népünk békéjének akkor teremtjük meg a legbiztosabb zálogát, ha a proletár nemzetköziség szellemében még szorosabbra fűzzük kapcsolatainkat a szocializmus országaival, erősítjük a testvéri közösség szálait a szocializmust építő országok népeivel, kormányaival, mindenekelőtt a szocializmus híveinek legerősebb bástyájával, a szocialista tábor vezető erejével, a Szovjetunióval.

Ezek a tapasztalatok megerősítettek bennünket abban, hogy híven kitartsunk a szocialista tábor közös védelmét biztosító Varsói Szerződés mellett, amelyre véleményünk szerint mindaddig szükség lesz, amíg a támadó jellegű Atlanti Szövetség él, és abban az elhatározásunkban, hogy a szovjet csapatok maradjanak magyar területen mindaddig, amíg egy imperialista kaland veszélye fennáll.

Néhány szót nemzetközi tapasztalatainkról és kapcsolatainkról:

Az október–novemberi, de még a decemberi hetekben is folytatták Nyugatról a népköztársaságunk elleni uszító hadjáratot és folytatják ma is. Ugyanakkor messzemenő segítséget kaptunk a szocialista tábor országaitól társadalmi rendünk, a munkáshatalom védelméhez. Ezekben a hetekben és hónapokban éreztük csak igazán, hogy egy nagy családhoz, a szocialista nemzetek közösségéhez tartozunk. Ezekben az időkben tapasztaltuk, hogy a szocialista tábor egysége a legnehezebb próbát is kiállta, éreztük – és ez nagy erőt adott nekünk –, hogy nem vagyunk egyedül, hanem 900 milliónyi testvérünkkel egyetemben

szoros egységben építjük, és ha kell, védjük azt a társadalmi rendet, amely ma a leghaladóbb a világon.

A magyar forradalmi munkás-paraszt kormány természetesen hivatalba lépésének napjától kezdve támaszkodott erre a nemzetközi proletár erőre, a maga részéről is azon fáradozott, hogy erősítse hazánknak a Szovjetunióhoz, a szocialista tábor vezetőjéhez fűződő baráti kapcsolatait, és fejlessze a testvéri kapcsolatokat a szocialista tábor többi országával.

Amint tudják, párt- és kormánydelegáció utazott a baráti szovjet kormány meghívására a Szovjetunióba. A Szovjetunióban folytatott tárgyalások az összes megbeszélt kérdésekben teljes egyetértésen alapuló eredménnyel zárultak. A szovjet kormány küldöttségünk kérésére olyan nagyarányú gazdasági segítséget is biztosított számunkra, amely megteremtette az alapjait annak, hogy saját erőforrásainkat is maximálisan kihasználva, súlyosabb megrázkódtatások nélkül kiheverjük az ellenforradalom okozta pusztításokat és megteremtsük az egészséges gazdasági fejlődés alapjait.

Nyugodtan elmondhatjuk, hogy a szovjet kormánnyal folytatott tárgyalásaink jelentősége, a két ország kapcsolatainak megszilárdításán túl, általában is megerősítette hazánk nemzetközi helyzetét.

Ezúton is köszönetet mondunk a Szovjetunió népeinek és kormányának a sokoldalú testvéri segítségért, azért, hogy az igazi internacionalizmus szellemében megosztják velünk javaikat, segítő kezet nyújtottak és nyújtanak a magyar dolgozó népnek.

Szilárd népi hatalom – független Magyarország
Kossuth Könyvkiadó 1962.

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJA AZ MSZMP ORSZÁGOS ÉRTEKEZLETÉNEK A POLITIKAI HELYZETRŐL ÉS A PÁRT FELADATAIRÓL

1957. június / Részlet

Beszélnünk kell az október 23. és november 4. közötti időszakról is. A párt számára és a népi hatalom számára is válságos, visszavonulásokkal és vereségekkel terhes időszak volt ez. Rátámadtak a pártra az imperialisták, a Horthy-fasiszták, az újra feléledt volt polgári pártok jobboldali vezérei, a jobboldali szociáldemokraták, és sajnos velük együtt támadtak a párt és a népi hatalom ellen azok a megzavart fejű fiatalok – diákok és nem diákok – s azok a megtévesztett dolgozók, akik nem tudták, hogy az ellenforradalom ügyét támogatják, azonban fellépésükkel valójában az ellenforradalmat támogatták. Nagy erő vonult fel a párt és a népi hatalom ellen. De a Központi Bizottságnak az a véleménye, hogy ez az erő nem tudott volna fölibe kerekedni a pártnak és a népi hatalomnak, ha a párt vezetésében nem következett volna be árulás. Ennek az árulásnak – a Nagy Imréék, Losonczyék, Donáthék[47] és mások áruló magatartásának – következtében kerültünk olyan helyzetbe, hogy amikor a várunkat kívülről ostromolták, ők belülről összejátszottak az ostromlókkal, és végeredményben megnyitották előttük a kaput.

Az október 24-ére virradó éjszaka Nagy Imre a miniszterelnöki székbe, Donáth és Losonczy pedig a Központi Vezetőségbe a Központi Vezetőség határozata alapján került.

Mit kell ezzel a döntéssel kapcsolatban mérlegelni?

Először a következőt: a Központi Vezetőség, amikor ezt a határozatot hozta, tudta, hogy Nagy Imre, Losonczy és a többiek különböző hibákkal terhelt emberek. De az ismert, kevésbé súlyos és nagyon súlyos hibák ellenére a Központi Vezetőség e döntés meghozatalakor feltételezte, hogy mégis kommunisták, akik nagy hibákat követtek el, de most majd segítenek leküzdeni azt a bajt, amit részben ők maguk zúdítottak a pártra és a magyar népre. Ez vezette a Központi Vezetőséget, és ezt fontos tudni. Hogy Nagy Imréék átmentek az ellenség táborába, azt csak az események menetében, lépésről lépésre lehetett felismerni.

Október 24-ére virradóra a Központi Vezetőségnek volt harci programja. Ha e harci programhoz tartjuk magunkat, az ellenforradalmi lázadás nem tudott volna ilyen mértékben kibontakozni és ilyen károkat okozni. Miből állt a Központi Vezetőség harci programja? Abból, hogy aki fegyverrel támad a magyar állam intézményeire, az ellenforradalmár, és azt fegyverrel kell megsemmisíteni. Tömöríteni kell az erőket, mozgósítani kell a hadsereget, az államvédelmi karhatalmi erőket és minden mozgósítható erőt, fel kell fegyverezni a munkásokat. A Szovjetunióhoz kell fordulni, hogy szükség esetén – mert látszott, hogy nem csupán belülről kezdeményezett ellenforradalomról van szó – a Szovjetunió katonai segítségét is kérjük. Ez volt a Központi Vezetőség határozata 24-ére virradó éjjel, amikor ezeket a kérdéseket tárgyalták. Ezen a központi vezetőségi ülésen, ahol a harci programot kidolgoztuk, jelen volt Nagy Imre is. Nagy Imre ezzel a programmal egyetértett.

A Központi Vezetőség ülését követően a Politikai Bizottság ülésén, ahol mindezek a célkitűzések – tehát többek közt az, hogy a magyar kormánynak a szovjet kormányhoz hivatalos levelet kell írnia, mert addig a szovjet kormánynak nincs módjában katonai segítséget nyújtani, továbbá, hogy a Honvédelmi Minisztériumot utasítani kell: bocsásson fegyvereket a pártbizottságok rendelkezé-

sére és a többi – konkrét kidolgozásra kerültek, ezen az ülésen Nagy Imre részt vett, ismételten felszólalt és kereken kijelentette, hogy az ellenforradalmárokat le kell törni, statárium kell, a Szovjetunióhoz kell fordulni és így tovább. Nagy Imréék tehát úgy tettek, mintha egyetértenének a párt harci programjával, amelynek segítségével az ellenforradalmi lázadást le kell verni. Ez igen fontos körülmény. A későbbiekben azután kiderült, hogy nem erről van szó, hanem arról, hogy Nagy Imréék átmentek az ellenség táborába.

Nagyon fontos ismerni Nagy Imréék módszereit. Az ő módszerük az volt, hogy összekapcsolták a külső nyomást és a vezető szerveken belüli fellépést. Ezenkívül alkalmaztak még bizonyos titkos frakciós módszereket is. A Központi Vezetőségben, a Politikai Bizottságban különböző követelésekkel léptek fel. Rendszerint az történt, hogy a Központi Vezetőség, a Politikai Bizottság ezeket a követeléseket az első felvetésnél visszaverte. Ekkor különböző küldöttségeket szerveztek, és a fegyveres csoportok képviselőinek követeléseit, az Írószövetség követeléseit, az Újságírók Szövetsége meg egyéb létező és nem létező szervezetek követeléseit hozták a párt vezető szervei és a kormány elé, és ennek a külső és belső nyomásnak a kombinálásával erőszakolták ki a saját platformjuk érvényesítését.

Milyen követeléseik voltak?

Miután a vezetésbe való bevonulásukkor ellenforradalminak nevezték a népköztársaság elleni támadást és készneknek nyilatkoztak az abból adódó összes szükséges intézkedések megtételére, amint a Központi Vezetőség és a kormány szerveiben bent voltak, megkezdték a harcot, elsősorban azért, hogy ezt a felkelést a párt „nemzeti forradalomnak" vagy valamiféle népi demokratikus megmozdulásnak minősítse. Ezért a követelésükért szívósan harcoltak mindaddig, amíg csak érvényesíteniük nem sikerült. Említettem, hogy a belső fellépésen és a külső nyomáson

kívül még bizonyos titkos frakciós módszereket is alkalmaztak. Erre jellemzésül meg kell említenem a Szabad Nép két cikkét, amelyek annak idején olyan szörnyű erkölcsi csapást mértek a népköztársaságot védő erőinkre: a pártra is, a hadseregre is, az államvédelemre is és mindenkire. A Központi Vezetőség október 26-i ülésén Nagy Imréék azzal a követeléssel álltak elő, hogy ezt az egész megmozdulást nevezzük nemzeti demokratikus megmozdulásnak. A Központi Vezetőség ezt nem fogadta el. Nos, akkor nem lehetett tudni, de most már ismeretes, hogy mi történt a Központi Vezetőség ülése után. Az történt, hogy a Szabad Nép szerkesztőségében levő politikai barátaik segítségével a Központi Vezetőség határozatával ellentétes írást fogalmaztattak. Október 28-án olyan cikket írattak, amely a Központi Vezetőség határozatával szemben nemzeti felszabadító harcnak nevezi az ellenforradalmat. Ilyen titkos összejátszás eredményeképpen került be a Szabad Nép október 28-i számába az a bizonyos cikk, amely morálisan, mondhatni, majdnem teljesen tönkretette a népköztársaság védelmét. Ez a cikk nem a Központi Vezetőség határozatát tükrözte. A cikk megjelenése után a Központi Vezetőség nem volt valami könnyű helyzetben. Ország-világ előtt demonstrálja-e azt, hogy a Központi Vezetőség hivatalos lapja a szemben álló platformot képviseli? Nem egy kérdésben és nem egy alkalommal voltak hasonló helyzetben a párt vezető szervei.

Többek között így harcoltak Nagy Imréék az ellenforradalmi felkelésnek nemzeti forradalommá minősítéséért.

Harcoltak természetesen más kérdésben is, így a fegyveres felkelők megsemmisítésének a megakadályozásáért. Ismeretes, hogy a Corvin közbe befészkelődött ellenforradalmi banda megsemmisítésére megvolt a katonai terv. Azt hiszem, reggel 5 órára volt kitűzve a támadás. Fél 5-kor Nagy Imre felhívta Apró elvtársat,[48] ő volt a Politikai Bizottság részéről a HM-ben, s közölte vele, hogy ha

a támadást 5-kor megindítják – lemond. Hát ilyen módon harcoltak: politikai zsarolással belülről, emellett külső nyomással és frakciós összeesküvő módszerekkel. Hasonló módon követelték és harcolták ki a tűzszünet kimondását és az Államvédelmi Hatóság feloszlatását is. Lényegében ez történt a burzsoá pártok újra életre hívásánál is. Ez nem új, nem októberi kérdés, ilyesfajta elképzelés Nagy Imre koncepciójában már hónapokkal előbb is létezett. Imittamott már kifejtette, hogy véleménye szerint ilyen úton kell járnia a Magyar Népköztársaságnak. Hasonlóképpen harcoltak a semlegesség kimondásáért és a Varsói Szerződésből való kilépésért. Hasonló módszert alkalmaztak az MSZMP megalakítására vonatkozó párthatározat születésénél, amely a valóságban az MDP likvidálását jelentette olyan körülmények között, amikor új párt szervezésével nem lehetett foglalkozni. Végül pedig e különféle követeléseiket betetőzték azzal a ténykedésükkel, hogy személy szerint maga Nagy Imre, továbbá Háy Gyula[49] meg mások november 4-én hajnalban rádión keresztül országvilág előtt harcra hívták fel ellenségeinket a szovjet csapatok ellen, imperialista segítségért kiáltoztak a szovjet csapatokkal szemben – ugyanazok, akik október 24-re virradóra velünk együtt megszavazták a Szovjetunió és a szovjet csapatok segítségül hívását, és kijelentették, hogy az elkerülhetetlenül szükséges. Ilyen körülmények között állott tehát elő az országban az október 23. és november 4. közötti időszakot jellemző helyzet.

Számunkra nagyon fontos annak mérlegelése is, hogy vajon a burzsoá ellenforradalom és a szocialista forradalom erői – hogy úgy mondjam – nagyság szerint hogyan viszonyultak egymáshoz ebben az időszakban, október 23. és november 4. között. Azt hiszem, nem nehéz bebizonyítani, hogy Magyarországon október 23. és november 4. között is lényegesen nagyobbak és jelentősebbek voltak a szocialista forradalom, mint a burzsoá ellenforradalom erői. Csakhogy ezek az erők nem voltak egyforma álla-

potban. A szocialista forradalom erői a vezetésben működő árulás következtében dezorganizálva, a felbomlottság állapotában voltak, nem voltak mozgathatók, nem tudtak föllépni. A burzsoá ellenforradalom erői szervezettek, rendkívül aktívak voltak, vezetéssel is rendelkeztek, és a népköztársaságot védő szerveken belül is ott voltak az embereik. Ez idézett aztán olyan helyzetet elő, hogy a nagyobb erő hátrányos helyzetbe került a kisebbel szemben. Harcoltak természetesen a szocialista forradalomhoz hű erők is különböző helyeken, különféle eszközökkel: politikai fórumokon politikai eszközökkel, hadszíntéren fegyverrel. Azonban dezorganizálva, szétszórva, kellő támogatás nélkül, s ezért kellő hatékonyság nélkül harcoltak. Ismeretes az, hogy a párt erői: pártmunkások, egyszerű párttagok a fővárosban is, vidéken is, tanyákon is vívták a maguk harcát. Harcoltak az államvédelmiek is. Harcoltak a hadseregnek egészen jelentékeny egységei is, volt egész hadosztály, amely harcolt az ellenforradalom ellen, harcoltak rendőrosztagok is és olyan emberek, akik akkor, alkalmilag szereztek maguknak valamiféle fegyvert. De ez az erő szét volt forgácsolva és nem tudott kellő hatékonysággal fellépni, nem tudta megsemmisíteni az ellenséget. Ez pedig azzal magyarázható, hogy a párt és az ország vezetésébe árulók fészkelték be magukat, a kormányban pedig egyenest a burzsoázia jutott erőfölényhez ezekben a napokban. Mindez megbénította a szocialista forradalomhoz hű erőket.

Felvetődik a kérdés: mit csináltunk mi, azok az emberek, akik ez alatt az időszak alatt a párt vezető szerveiben, illetve a kormányban voltunk? Mi volt a mi helyzetünk és mit cselekedtünk? Attól az órától kezdve, elvtársak, ahogy Nagy Imréék bekerültek részben a Politikai Bizottságba, részben a kormányba, a párthoz hű elemek már a Politikai Bizottságban is, de a kormányban még sokkal nagyobb mértékben kisebbségi, alárendelt helyzetbe kerültek. Ez nemcsak a számszerűségen múlott, bár a szám-

szerűség is gyorsan változott. A pártvezetésben is gyorsan történtek személycserék, a kormány átalakulását meg egyszerűen alig lehetett követni, oly gyorsak voltak a személyi változások, oly gyorsan csúszott a kormány jobbra. De már az első perctől volt a helyzetünkben bizonyos alárendeltség, mert Nagy Imréék nemcsak a saját erejükre, a saját szavukra támaszkodtak, hanem azokra az erőkre is, amelyek őket kívülről támogatták, amelyek segítségével nyomást gyakoroltak a pártra. Azonkívül bizonyos tekintetben befolyásolta és rontotta helyzetünket az a körülmény, hogy ameddig az elkerülhetetlenül szükséges nem volt, nem szántuk rá magunkat arra a súlyos elhatározásra, hogy ilyen helyzetben ország-világ előtt megmutassuk: a párt legszűkebb vezető szervében és a kormányon belül a kommunisták között nincs egység. Ez súlyos és roppant felelős lépés ilyen körülmények között. Vita természetesen folyt. Például az MDP-t likvidáló határozat kérdésében az történt, hogy körülbelül másfél napig vitatkoztunk. Amikor a javaslat felvetődött – négyen vagyunk most itt, akik akkor ott voltunk mint elnökségi tagok –, mind a négyen ellene szólaltunk fel. És a másfél nap folyamán aztán olyan változások történtek, hogy elkezdtük ezt a megbeszélést hatan, itt a Parlament valamelyik szobájában, és a végén befejeztük körülbelül 35-en. A végén már nem lehetett fölismerni, hogy ki politikai bizottsági tag és ki nem. Természetesen a külső nyomás mindenféle eszközét alkalmazták. Lukács György[50] elvtárs is ötpercenként sürgetett, mondván, hogy valamelyik egyetemen együtt ülnek és már várnak a telefonra, s ha mi nem határozzuk el egy új kommunista párt megalakítását, akkor ott elhatározzák nélkülünk egy másik kommunista párt létrehozását. És így tovább. Másfél napig vitatkoztunk, míg végül belementünk ebbe a határozatba.

Hasonló vita volt a semlegesség és a Varsói Szerződés kérdésében. Dobi elvtárs[51] ezt a Parlamentben már emlí-

tette. Erről is egy álló napig folyt a vita. Egy álló napig csak azért kellett harcolni, hogy semmi szín alatt ne hozzanak döntést – amit egyszerű szavazattöbbséggel keresztülvittek volna –, amíg legalább a Budapesten tartózkodó szovjet nagykövettel nem tárgyal a kormány ebben a kérdésben. És ez így ment számtalan esetben.

Miért mondom én mindezt itt el? A mi Központi Vezetőségünk döntését nem teszi jóvá az a körülmény, miszerint 24-ére virradó éjjel még nem lehetett tudni, hogy Nagy Imre már nem kommunista, hogy Nagy Imre már az ellenség táborába ment át. A mi későbbi döntéseinket nem menti, hogy milyen körülmények között születtek azok. De szükségesnek tartom, hogy az elvtársak ismerjék a történteket, lássák, mi volt a valóságos helyzet, hogy megérthessék azt is, ami később történt. Itt a párt vezető szerveiben, a kormányban és az Elnöki Tanácsban is volt azért néhány ember, aki látta, hogy a dolgok valahogy nem a népköztársaság megmentésének, hanem megsemmisítésének irányába mennek. S ezért elérkezett az az időpont – amikor kezdődött a nyílt fehérterror és kezdték lemészárolni a kommunistákat –, amikor többé már nem lehetett várni a szakítással. Ehhez mindjárt hozzáfűzhetem: bár előbb szakítottunk volna!

A szakítás időpontja részünkről november elsején következett be. November elsején én Nagy Imréékkel megszakítottam az összeköttetést, habár ők még 2-án vagy 3-án egy kormánylistán az én nevemet is feltüntették. Ők már akkor régen nyomoztattak utánam és kutatták, hol is vagyok. A többiek, Münnich elvtárs[52] és mások is azt tették, amit én. November 2-án mi már részben közvetve, részben közvetlenül megkezdtük a tárgyalást a szovjet elvtársakkal, a népi demokratikus országok vezetőivel és a nemzetközi munkásmozgalom más vezetőivel arról, hogy az ellenforradalom ellen fel kell venni a harcot, s arról, hogy ebben milyen támogatást nyújtanak a Magyar Népköztársaságnak. Ezek a tárgyalások 2-án megkezdőd-

tek, 3-án készen volt az elhatározás, és hogy semmi időt ne veszítsünk, november 4-én megindult a támadás, mert minden nap derék kommunisták és hű magyar hazafiak százainak az életébe került. Amikor mi erre az elhatározásra jutottunk, célunk az volt, hogy az ellenforradalmat fegyverrel leverjük, helyreállítsuk a népköztársaság alkotmányos rendjét. El kellett hárítanunk az ország belügyeibe való imperialista beavatkozást, mert az imperialisták emberei már itt Budapesten nyíltan jöttek-mentek, grasszáltak. Az angol katonai attasé és a többiek beavatkoztak a magyar belügyekbe; az Egyesült Államok budapesti követsége két rádióállomást állított fel a felkelés szolgálatára, és mindarról, ami Budapesten történt, ha arra propaganda-szempontból szükség volt, perceken belül informálni tudták a Szabad Európa Rádiót és a többi ellenséges rádióadót. Ezt is el kellett hárítani. És magától értetődően újjá kellett szervezni a pártot, mert párt nélkül nem lehet a népköztársaság ügyét megvédeni. Ezek voltak a célkitűzéseink.

Ezek megvalósításához szükséges volt olyan új pártvezetőség megszervezése, amelyből természetesen ki vannak rekesztve a Nagy Imre-féle árulók. Szükség volt olyan új kormány létrehozására, amelyből ugyancsak ki vannak rekesztve a Nagy Imre-féle árulók. Ezt azért kell itt ismét tárgyalnunk, hogy megmondjuk az elvtársaknak, amit egyébként is tudnak: hogy annak a pártvezetőségnek a létrehozása nem egészen a kongresszusi szabályok szerint történt. A párt szervezeti szabályzata szent és nagy dolog, elvtársak, de úgy gondolom, a szervezeti szabályzat is azért van, hogy a szocialista forradalom ügyét védelmezze. És önöknek kell elbírálni, hogy bár azokban az órákban nekünk szervezeti szabályzatunk nem volt és mégis megszerveztük ezt a pártvezetőséget, helyes volt-e ez? A kormány megalakításának a helyességét itt külön kérdésként azért nem vetjük föl, mert az ország törvényes rendje helyreállításának utolsó aktusaként ezt a kérdést az

országgyűlés elé vittük, és ott a magyar nép képviselői azt egyetlen ellenszavazat nélkül jóváhagyták. A mi pártvezetőségünk és az új kormány létrehozása természetesen csak a munka kezdetét jelentette. Politikai vonalunkhoz hozzátartozott az, hogy a magyar munkásosztály és a magyar dolgozó nép szocializmushoz hű tömegeihez fordulunk és proletár internacionalista segítséget kérünk a Szovjetuniótól, a szocialista tábortól és a többi testvéri kommunista és munkáspárttól. Mert elveinkhez tartozott és célkitűzéseinkből adódott, hogy a népi hatalomért a néppel együtt kell harcolni, és a nemzetközi imperializmus ellen a nemzetközi proletárszolidaritás erejével kell a harcot felvenni.

Röviden szeretnék szólni arról a kollektíváról, amely a párt és a kormány vezetésében dolgozott ebben az időszakban, és azokról a körülményekről, amelyek között a munkáját végezte. Félreértés ne essék, mi semmiféle olyan tévedésben nem élünk, hogy minden, amit csináltunk, az tökéletes volt, hogy abban hiba nem volt. Mi, akik itt a vezetésben dolgozunk, mi tudjuk a legjobban, hogy hol hibáztunk, hol késtünk, hol kellett javítani és így tovább; és ha a körülményekre utalok, amelyek között dolgoztunk, ezt más okból teszem. Nekünk az utóbbi időszakban, mióta a viszonyok úgy általában konszolidálódtak és a párt élete a normális mederbe kezd visszatérni, sok szigorú kritikusunk támadt. Ezek megállapítják, hogy például novemberben az egyik rendelkezés nem volt helyes, vagy hogy decemberben volt a Népszabadságban egy rossz cikk és így tovább. Többek között rámutatnak olyan létező, valóban megoldásra váró kérdésekre, amelyek még máig sincsenek megoldva. De azért, elvtársak, ne feledkezzenek meg a következőkről: hogyan szedtük mi össze az erőinket? Megmondom. Azok közül szedtük össze ezt az erőt, akik kéznél voltak. Aki élt, megvolt: no gyerünk, elvtársak, munkára. És november 11-én megtartottuk Központi Bizottságunk első ülését, ahol már megjelent a Központi Bizottság mind a 23, akkor meglevő

tagja. És ezen a központi bizottsági ülésen volt emlékezetem szerint négy elvtárs, akik – feltételezhetően teljes jóhiszeműséggel – a következőket javasolták: kezdjünk tárgyalni a jugoszláv követségen ülő Nagy Imre-csoporttal és egyezzünk meg velük, mert a mi bázisunk szűk. Felmerült még olyan elgondolás is, amely szerint Nagy Imrének meg kellene engedni, hogy egy önálló parasztpártot alakítson, és így két párt lenne az országban, az MSZMP és valamilyen Nagy Imre-féle parasztpárt.

Hadd hozzak fel egy további példát annak szemléltetésére, hogyan mentek a dolgok. Mi fölvetettük februárban, hogy szükség lenne egy kommunista ifjúsági szövetségre. Ezt mi vetettük föl, az idősebb korosztály. Tudtuk, hogy akkori helyzetünkben egy kommunista ifjúsági szövetség létrehozásáért éles harcot kell folytatni az ifjúság körében. De abból a meggondolásból indultunk ki, hogy a mi számunkra még mindig sokkal jobb, ha lesz egy kommunista ifjúsági szövetség több vagy kevesebb taggal – de azokról tudjuk, hogy egyetértenek a kommunista elvekkel –, mintha nekünk csak olyan ifjúsági szervezeteink lesznek – egyetemi, középiskolás meg parasztifjúsági egyesületek –, amelyek ugyan tagjaik közé szervezhetik az összes fiatalokat, de senki nem tudja, hogy azt a szervezetet a burzsoázia vagy a proletariátus vezeti-e, és a szocialista forradalom hívei-e vagy pedig az ellenforradalmi felkelésé. Amikor mi ezt fölvetettük, akkor az ifjúság között dolgozó 5–6 vezető elvtársunk véleménye majdnem fele-fele arányban megoszlott. Voltak olyan aggályok, hogy nem fogja-e tőlünk még jobban elriasztani a fiatalokat az, ha mi kommunista ifjúsági szövetséget szervezünk?

Ezeket a kérdéseket azért említem meg, elvtársak, mert nekünk szükségünk van a pártértekezlet bizalmára és támogatására. Amit nem jól csináltunk, mondják meg az elvtársak, hogy aztán jobban csináljuk, vagy tudjuk, mit kell kijavítani. De szükséges és kívánatos volna, ha meg-

erősítést nyernénk abban, hogy a követett fő vonal helyes-e, hogy mi helyesen válaszoltunk-e például november 11-én, amikor azt mondtuk az elvtársaknak, hogy az ellenséggel nem állunk oda alkudozni és az árulókkal nem tárgyalunk, s éppen ezért fognak majd minket a tömegek támogatni. Az ifjúsági szövetséget illetően pedig azóta már azt hiszem, az élet igazolt minket. Azok a fiatal elvtársak is megnyugodtak, akiknek annak idején aggályaik voltak, s belátták, hogy igenis „meg lehet ijeszteni" az ifjúságot egy kommunista szövetséggel, és nem is ijed meg olyan nagyon tőle!

Ehhez a kérdéscsoporthoz tartozik – és ez is igen fontos kérdés –, hogy mi nem vontuk be a vezetésbe a régi vezetők közül azokat az elvtársakat, akik úgy voltak ismertek a közvélemény előtt is és előttünk is, mint akik részesei a dogmatikus és szektás hibáknak. Mi személyileg valamennyiüket tisztességes embernek és kommunistának tartjuk, akik közül egyesek gyorsabban, mások kevésbé gyorsan tudnak megszabadulni a régi hibáiktól. Nekünk az volt az álláspontunk, hogy most ne legyenek a mi pártunk vezetőségében olyan emberek vagy olyan csoportok, akiket vagy amelyeket a régi hibák terhelnek, és ne legyünk kitéve annak a veszélynek, hogy hol jobbra, hol balra rángatnak minket. Szükséges, hogy az elvtársak ebben a kérdésben is megmondják a véleményüket, annál is inkább, mert ugyancsak az utóbbi időben különféle dolgokkal és különféle okokból elégedetlen elvtársak, persze nem nyíltan, üléseken és gyűléseken, hanem elvtársi beszélgetések keretében vádként emlegetik a jelenlegi vezetéssel szemben azt, hogy a régi vezetőket távol tartottuk, és szerintük ez nem válik a párt javára. Mi abban a meggyőződésben élünk, hogy ez így jó a pártnak, ahogy most van, és jó ez azért is, elvtársak, mert – ezt nyugodtan merem állítani – jelenleg a pártvezetésben dolgozók olyan emberek, akik nem a pozíciót keresték. Olyan elvtársak ezek, akik a lelkiismeretük szavára hallgatva hozzáláttak

a feladatokhoz, mert úgy érezték, hogy ha valamikor kommunistákká lettek, akkor most meg kell mutatniuk, hogy valóban azok. Nem szívességből vállaltunk funkciót, hanem kommunista kötelességünknek tartottuk, hogy ellássuk funkcióinkat. Azt akarom ezzel mondani, hogy ha eljön a nap, amikor azt mondják a pártban: te nem jól dolgozol, hasznosabb lesz, ha félreállsz, hát mi nem ragaszkodunk majd a pozíciókhoz. Ezt jó, ha az elvtársak tudják. Akik ma a vezetésben vannak, azok nem a hatalom mániákusai, és nem valamiféle hatalmi okokból rekesztettek ki egyeseket a munka újjászervezésekor, hanem mert az ügy érdekéről volt szó. És ha az elvtársak ezzel egyetértenek, akkor a pártot ezután is így kell vezetni.

Amikor a Központi Bizottság politikai vonalának megerősítését és jóváhagyását várjuk ettől a pártértekezlettől, utalni kell arra, hogy ez az irányvonal nem elméleti elképzelésekből áll, hanem nehéz körülmények között a gyakorlatban megvalósított politikai vonalról van szó, amelynek a helyességét és gyengeségét le lehet mérni és meg lehet ítélni. Ezért kell röviden szólnom eredményeinkről.

Ami az eredményeket illeti, a döntő az, hogy az ellenforradalom erői részben megsemmisültek a fegyveres harcban, részben ártalmatlanná vannak téve és az igazságügyi szervek kezén vannak, részben kiűzettek az országból, s végül egy részük illegalitásba szorult. De ami tény, az tény: az ellenforradalomnak ma Magyarországon nincs hatalom a kezében. Ez az alapvető. Az állam erői, a néphatalmi szervek, az országgyűlés, a tanácsok, az igazgatási szervek, a minisztériumok, az ipari és kereskedelmi irányító szervek, a fegyveres erők, a hadsereg, a belügyi szervek újjá vannak szervezve, vagy – például a hadseregnél – a szervezés a felfejlesztési terv szerint folyamatban van. Feltétlenül meg kell emlékezni arról, hogy tiszteletre méltó, nagy érdemeik vannak azoknak az elvtársaknak – legyenek volt államvédelmiek, honvédek, rendőrök vagy

úgynevezett civil kommunisták –, akik a pártnak az ellenforradalommal szemben vívott harcában a karhatalmi egységekbe tömörülve, fegyverrel védték a magyar néphatalmat. Ugyanígy meg kell azt is mondani, hogy a jelenlegi közbiztonságnak és rendnek s az állam fegyveres erejének nagyon fontos tényezője a munkásőrség. Azt tartjuk, hogy a munkásőrség megszervezése is helyes kezdeményezés volt. A munkásőrségbe tömörült elvtársak önként vállalják, hogy fegyverrel is őrködnek szocialista eredményeink védelmén, s a munkásőrség részét, méghozzá teljesen egyenjogú részét képezi a Magyar Népköztársaság fegyveres erejének, amely jelenleg a honvédségből, a Belügyminisztérium fegyveres erőiből és a munkásőrségből áll.

Ugyancsak eredmények vannak a termelés helyreállítása terén. A magyar népgazdaság alapjában véve helyreállt – bár nem mentes egyes hibáktól, amelyekről még lesz szó. Szocialista iparunkat, kereskedelmünket megőriztük, mezőgazdaságunk szocialista része – ha a termelőszövetkezetek nem is töretlenül és hiány nélkül – alapjában véve él és fejlődik. És külön meg kell mondani, hogy a termelőszövetkezetek is sikerrel kiállták az ellenforradalmi vihart, olyan körülmények között, amikor nemcsak hogy presszió nem érvényesült irányukban, hanem amikor csak az ellenforradalom gyakorolt rájuk nyomást. Ilyen időszakban álltak helyt, és a felbomlottak közül több mint 1100 ilyen körülmények között szerveződött újjá. A központi szervek pedig még azt a segítséget sem tudták nekik megadni, amire a termelőszövetkezetek az állami és a pártszervektől jogosan igényt támasztottak.

Az eredmények közé tartozik az is, hogy az ország életében a kulturális, közoktatási, tudományos és a többi intézmények és szervek is helyreálltak. A Der Abend című bécsi lap október 31-i cikkében azt írta, hogy „mire lemegy a nap, könnyen lehet, hogy a Magyar Népköztársaság nem létezik már". Hát most mindenesetre elmondhat-

juk, hogy a nap azóta már sokszor lement és föl is kelt, s a Magyar Népköztársaság itt van, létezik és az ellenforradalmi támadás viharában megedződött, sőt bizonyos vonásokban most erősebb is, mint a támadást közvetlenül megelőző időszakban volt. És ha jól dolgozunk, még erősebb lesz, és akkor ilyesfajta ellenforradalmi támadást itt többé nem fognak tudni szervezni népi hatalmunk ellen.

Az eredmények között kell természetesen megemlíteni a magyar munkásosztály és a magyar nép fő harci fegyverének, a pártnak az újjászervezését. Ismeretes, hogy pártunknak június 1-én kerek számban 346 000 tagja volt. A párt 346 000 tagja közül körülbelül 57% a munkáspárttag, az össz-párttagságnak kb. 30%-a a termelésben dolgozó munkás, 16,7%-a a paraszti tagság. A párt szociális összetétele tehát jónak nevezhető. A Kommunista Ifjúsági Szövetség, amelynek a szervezése mindössze három hónappal ezelőtt kezdődött meg, június 15-én valamivel több mint 110 000 tagot számlált. Ha a pártnak és a párt ifjúsági szervezetének újjászervezését nézzük, akkor itt is emlékeznünk kell arra, amit az úgynevezett Szabad Európa Rádió egyik november 1-i adásában gúnyosan kérdezett, hogy hol van a párt? Hát mi a Szabad Európa Rádiónak is, a hazai reakciónak is, a nemzetközi imperializmusnak is tudunk válaszolni erre a november 1-i kérdésre. Megmondhatjuk, hogy a párt itt van. A magyar munkásosztály forradalmi pártja él és betölti funkcióját, vezeti a munkásosztályt, vezeti a népet, védi a népköztársaságot és irányítja a szocialista társadalom felépítésének nagy és szép munkáját.

Mielőtt lezárnánk a kérdéseknek ezt a sorát, amelyekben a megtett útról beszélünk, le kell szögeznünk, hogy az eredmények a következőknek köszönhetők:

1. A párt következetes marxista–leninista irányvonalának és annak, hogy a párt vezeti a párton kívüli tömegeket;

2. a munkásosztály és a dolgozó tömegek támogatásának;

3. a Szovjetunió, a szocialista tábor, a nemzetközi munkásmozgalom internacionalista támogatásának.

Ezzel, elvtársak, én befejezem a beszámolónak azt a részét, amellyel megpróbáltam megindokolni a Központi Bizottság politikai irányvonalát. Kérem a felszólalókat, hogy mondják meg véleményüket erről a politikáról. Erősítsék meg úgy is, hogy egészítsék ki olyan vonásokkal, amelyek esetleg ebből a politikai irányvonalból hiányoznak, és úgy is, hogy hagyják jóvá. Mondják meg, hogy egyetértenek-e vele, és készek-e támogatni.

Szilárd népi hatalom – független Magyarország
Kossuth Könyvkiadó 1962.

A MUNKÁS NEMZETKÖZISÉG ÉS A SZOVJETUNIÓ

1957. október

Mindenki tudja, hogy a Szovjetunióval olyan állam jött létre, ahol a párt- és a társadalmi életet éppen úgy, mint a kormány politikáját, teljes mértékben áthatotta és áthatja a proletár internacionalizmus elve és gyakorlata.

Napjainkban a forradalmi munkásmozgalom emberei, de rajtuk kívül mindazok, akik híven ragaszkodnak hazájuk szabadságához és függetlenségéhez, akik az emberi haladásnak, a különböző társadalmi rendszerű országok népei békés egymás mellett élésének és az emberiség békéjének hívei, a föld valamennyi országában mély emberi érzéssel gondolnak arra, hogy a Szovjetunió négy évtizedes fennállásának ünnepi évfordulójához közeledik.

A 60–65 éves életkor manapság már nem ritka, nem is szokatlan. A Szovjetunióban tömegesen élnek olyan emberek, akik 1917-ben már felnőtt, 20–25 éves korban voltak. Bizonyára nem kevesen vannak közöttük, akik az 1917-es év beköszöntésekor nem voltak kommunisták, nem marxista–leninista szemmel nézték a világot, de mint tisztességes embereket, foglalkoztatta őket hazájuk, népük sorsa. Az ilyen embereket bizonyára mélységes öröm és a nemzeti büszkeség érzése tölti el, ha arra gondolnak, hogy milyen hatalmas fejlődésen ment át országuk, és milyen nagy utat tettek meg az egykori cári Oroszország népei a nemzeti és társadalmi fejlődés útján az azóta elmúlt 40 esztendő alatt.

Az egykori cári Oroszország kívül-belül megtépázott,

korhadt rendszere idején, a cárok, kapitalisták, földesurak kormányzása alatt ez a haza a dolgozó nép számára csak a fájdalom forrása lehetett. A dolgozók elképesztő nyomora, a lakosság 76 százalékának írástudatlansága, az elmaradott mezőgazdaság, a viszonylag kicsiny és jelentős részben nyugati tőkések kezében levő ipar, az egyes népek és nemzetiségek között szított gyűlölködés és a többi gond, baj 1917 elején csak keserűséggel tölthette el Oroszország minden igaz fiát. Ma, a cári Oroszország helyén született új világ, a Szovjetunió, hatalmas, fejlett iparával, modern mezőgazdaságával, kultúrájával, a világ legkülönb és méreteiben legnagyobb tudós- és szakemberképzésével, minden más országot megelőző atom- és hidrogénenergia kutató tudományával és a fejlődés többi nagyszerű vívmányával a szovjet haza minden állampolgárát csak a hazafias büszkeség érzésével töltheti el.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom és a Szovjetunió népeinek 40 évi kitartó, lelkes, sokszor áldozatos munkája így változtatta meg a szovjet emberek hazáját. A Szovjetunió fejlődése, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme, a szovjet szocialista állam újabb és újabb sikerei azonban „nem helyi, nem különleges nemzeti, nem csupán orosz, hanem nemzetközi jelentőségűek..."* amint Lenin mondotta az októberi forradalom alapvonásainak jelentőségéről.

A világ minden országában beszélnek és nemegyszer heves vitákat folytatnak az emberek arról, hogy a Szovjetunióban negyven év alatt milyen fejlődés ment végbe, hogy e hatalmas országban örökre megszűnt az embernek ember által való kizsákmányolása, hogy felszámolták a kapitalista rendszert és ezzel együtt a kapitalizmus elkerülhetetlen kísérőit: a gazdasági anarchiát, a gazdasági válsá-

* Lenin: A „baloldaliság" mint a kommunizmus gyermekbetegsége. Válogatott Művei. 3. köt. 169. old. Kossuth Könyvkiadó – Magyar Helikon 1967.

gokat, a milliókat sújtó munkanélküliséget és létbizonytalanságot, a nemzetek és nemzetiségek elnyomását – felépítették a szocialista rendszert.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom nemzetközi jelentősége mindenekelőtt abban van, hogy a marxizmus–leninizmus elméletét az imperialista tőke diktatúrájának megdöntéséről és a munkáshatalom megteremtéséről, a kapitalista társadalmi rend felváltásáról, az osztály nélküli, szocialista társadalom felépítéséről – az elmélet területéről átvitte a valóság, a reális élet területére. Mindezt gyakorlatilag megvalósították. A Lenin által kovácsolt kommunista párt vezetésével mindezek végrehajtása és valóra váltása során az öntudatos szovjet dolgozók: munkások, parasztok, értelmiségiek nem kevés – öntudatosan vállalt – áldozattal, a világon elsőkként, úttörőkként példát mutattak minden ország munkásosztályának, és felbecsülhetetlen értékű tapasztalatok tömegét – és más, sokirányú segítséget – tudták adni az egész nemzetközi munkásmozgalomnak.

A nemzetközi munkásmozgalomnak – amelynek már hajnalán Marx és Engels felírta zászlajára a „Világ proletárjai, egyesüljetek!" jelszót – legbensőbb lényegéhez tartozik a proletár internacionalizmus. A nemzetközi munkásmozgalom ennek az elvnek a jegyében alakult és fejlődött a történelem leghatalmasabb társadalmi mozgalmává. A modern munkásmozgalom több mint százéves története, a nagy áldozatok árán szerzett harci tapasztalatok, e tapasztalatokat összefoglaló és általánosító elmélet: a marxizmus–leninizmus együttesen bizonyítják, hogy a proletár internacionalizmus bármiféle csökkentése gyengíti az egyes országok munkásosztályának erejét, tudatosságának fokát és az egész nemzetközi munkásmozgalmat. A tapasztalatok azt is bizonyítják, hogy a munkás nemzetköziség elméleti és gyakorlati kötelékeinek erősödése erősíti az egyes országok munkásosztályát és az egész nemzetközi munkásmozgalmat.

Pozitív és negatív oldalról egyaránt ezt igazolják az egész emberiség sorsa szempontjából történelmi időszakok: az első és a második világháború lefolyása és ezek kihatásai.

Az orosz munkásosztálynak s forradalmi pártjának nagy érdeme, hogy a történelem során mindenkor magasra emelte s előrevitte a proletár internacionalizmus zászlaját. A Szovjetunió Kommunista Pártja, a szovjet nép, maga a szovjet állam, mint 40 év óta mindig, ma is a proletár internacionalizmus rendíthetetlen fő és központi bázisa.

Lenin, a bolsevik párt és a köréje tömörült orosz munkásosztály már az első világháború idején a proletár internacionalizmus eszméjével hívta harcba az imperialista háború által elgyötört népeket a burzsoá nacionalizmus ellen, önmaguk felszabadításáért, a békéért. Nem véletlen, hanem Lenin s a bolsevikok tanításának eredménye, hogy a munkásosztály forradalmi, kommunista pártjai abban a harcban szerveződtek és fejlődtek népeket, nemzeteket vezető nagy nemzeti és nemzetközi erővé, melyet a burzsoá nacionalizmusnak a munkásosztályon belül fellépő képviselői: a revizionista árulók és az imperialista háború ellen folytattak.

Ezt a nagy történelmi folyamatot és ebben a folyamatban a szovjet szocialista forradalom nemzetközi hatását Lenin „A Kommunista Internacionálé II. kongresszusa" című cikkében így jellemezte:

„Nagyok azok a katonai győzelmek, amelyeket a munkások és parasztok szovjetköztársasága a földbirtokosokon és a tőkéseken, a Jugyenicseken,[53] Kolcsakokon,[54] Gyenyikineken,[55] a fehérlengyeleken[56] és bűntársaikon, Franciaországon, Anglián, Amerikán és Japánon aratott.

De még nagyobb a munkások, a dolgozók, a tőke által elnyomott tömegek eszén és szívén aratott győzelmünk, a kommunista eszmék és a kommunista szervezetek győzelme az egész világon".*

A proletár internacionalizmus megerősödésének nagy

szerepe volt a második világháború előtt és alatt a népek antifasiszta tömörítésében, hozzájárult a német–olasz–japán és a hozzájuk láncolt kisebb csatlós országok fasiszta erői fölött aratott győzelemhez. A nemzetközi munkásmozgalom összefogott ereje, élén a világ legnagyobb internacionalista hatalmával, a Szovjetunióval, bizonyult az elmúlt 40 év történelme során mindig, így a szörnyű második világháború idején is a fasiszta imperializmussal legkövetkezetesebben szemben álló, a népeket egy közös frontba tömörítő győzedelmes erőnek.

A munkásosztály internacionalista egysége nemcsak a nemzetközi munkásosztály ereje és támasza. Ereje és támasza volt mindenkor a nemzeti függetlenségükért harcoló gyarmati népeknek, és a világ békéjéért küzdő embereknek is. A Szovjetuniónak a fasizmus erői fölött aratott győzelme új fellendülést eredményezett a nemzetközi munkásmozgalomban. Ennek a győzelemnek nyomán további 11 ország szakadt ki az imperializmus világrendszeréből; 11 újabb ország népei építik ma a szocializmust. Így a szocializmus világrendszerré vált.

De ugyanezen időszak alatt az imperializmusra mért csapás hatására az egész imperialista gyarmati rendszer az általános bomlás állapotába jutott. Megszületett a független India, Indonézia, Burma, Egyiptom, és több más ázsiai és afrikai ország népe is az önálló, nemzeti fejlődés útjára lépett.

A proletár internacionalizmus eszméje jegyében egyesült szocialista országok, és a nem szocialista, de hasonlóan imperialistaellenes ázsiai és afrikai népek és országok harci szövetsége világméretű békeövezet, legyőzhetetlen erő. Mindezek az eredmények azt igazolják, hogy a nemzetközi munkásmozgalom forradalmi erői híven követték Lenin tanítását, aki azt mondotta:

* Lenin Összes Művei. 41. köt. 260–261. old. Kossuth Könyvkiadó 1974.

„A haladó országok forradalmi mozgalma a valóságban egyszerű csalás volna, ha a munkások az európai és az amerikai tőke elleni harcukban nem egyesülnének teljesen és legszorosabban az e tőke által elnyomott száz és százmillió »gyarmati« rabszolgával".*

A világ békeszerető erőinek legfőbb támasza a Szovjetunió vezette szocialista tábor proletár internacionalista egysége, amely puszta létével is, nagy erkölcsi, politikai, gazdasági és katonai erejével is féken tartja az imperializmust, és kockázatossá tesz számára minden agressziót.

Elsősorban a Szovjetunió következetes internacionalizmusának példája nyomán vált ez a hatalmas munkásmozgalmi erő a nemzeti függetlenség, a társadalmi haladás és a béke legerősebb védelmezőjévé az egész világon.

A magyar munkásmozgalomban is csaknem 80 éve folyik a harc a következetes internacionalista irányzat és a mozgalomba fertőző betegségként befurakodó burzsoá nacionalista nézetek és erők között. A nacionalista veszély bizonyos mértékig összefügg a magyar nép sajátos nemzeti történelmével. A mi népünk évszázadokig élt török és német elnyomás alatt és vívta harcát az elnyomókkal nemzeti függetlenségéért, szabadságáért. Ma is elevenen él az 1848–49-es Kossuth és Petőfi eszmei vezetésével a Habsburg-zsarnokság ellen vívott nagy szabadságharc emléke, amelynek haladó jellegéről és hősiességéről Marx és Engels is nagy elismeréssel írt.

A magyar nép függetlenségi harcait azonban árnyékként kísérte a magyar nagyhatalmi törekvés. A török és német elnyomás alatt nyögő magyar nép feudális urai ugyanis, miközben kiszolgáltatták a népet elnyomóiknak, maguk is elnyomták az ország területén élő jelentős szlovák, román, szerb és horvát nemzetiségű dolgozó tömegeket. Ez az oka annak, hogy az 1848–49-es szabadságharc

* Lenin Összes Művei. 41. köt. 260. old. Kossuth Könyvkiadó 1974.

idején az osztrák hódítók félre tudták vezetni a feudális urakat joggal gyűlölő nemzetiségieket, és mozgósították őket a magyar szabadságharc ellen. Ezen a történelmi tragédián kívül a ma élő magyar nemzedékre örökül maradt a nacionalizmus mérge, amelytől még bizonyos dolgozó rétegek sem tudtak teljesen megszabadulni.

De a magyar munkásmozgalomban erősek az internacionalista hagyományok is. A magyar munkásosztály sikerrel harcolt és harcol ma is a burzsoá nacionalista behatások ellen. A magyar munkásmozgalom egyes kiemelkedő harcosai életük példájával mutatták meg a magyar dolgozóknak, hogy a munkásmozgalom nemzetközi jellege a döntő. A múlt században az első magyarországi szocialista munkáspárt megszervezésében kezdeményező szerepet betöltő Frankel Leó[57] egyik vezető személyisége volt az 1871-es Párizsi Kommünnek is. A szovjethatalomért a polgárháború időszakában harcoló volt hadifogoly vöröskatonák magyar internacionalistáknak nevezték magukat, és ha kellett, életüket adták, hogy a megtisztelő elnevezéshez méltók maradjanak. Nemzetközileg ismert harcosa volt a magyar munkásmozgalomnak Zalka Máté,[58] a Spanyolországban hősi halált halt magyar kommunista tábornok. A magyar kommunistáknak a proletár internacionalizmushoz való hűségét vérével pecsételte meg az a 600 magyar internacionalista, aki spanyol földön halt hősi halált a spanyol és egyben a magyar nép szabadságáért, a szocializmus nemzetközi ügyéért.

A magyar munkásmozgalom internacionalizmusának állami életünkben is van történelmi gyökere. Ez a hősi, történelmi szakasz már szoros és közvetlen kapcsolatot mutat a proletár nemzetköziség fő bázisával és támaszával, a Szovjetunióval. Az első magyar munkás–paraszt állam, az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság és a Szovjetunió 38 évvel ezelőtt deklarálta a szövetséges és fegyvertársi viszonyt.

A Szovjetunió a proletár nemzetköziség szellemében

hozta azt a véráldozatot is, amellyel 1945-ben felszabadította a magyar népet a Hitler-fasiszta iga alól, s megnyitotta népünk előtt a nemzeti függetlenség és egyben a társadalmi haladás útját. Ez a szellem nyilvánult meg abban a sokszor áldozatos segítségben, amelyet a Szovjetunió népei az elmúlt 13 esztendő alatt a magyar népnek erkölcsi, politikai és gazdasági értékekben nyújtottak.

A szocialista világrendszer kialakulása óta a proletár internacionalizmus a világnak ezen a részén új jelleget öltött; a proletár internacionalizmus a szocialista tábor országainak állami életében is törvénnyé vált és az országaink népei közötti baráti viszonyunk belső tartalma lett. Ez a magyarázata annak, hogy összefogott erővel védjük mindenütt a munkáshatalmat, közös erőfeszítéseket teszünk a szocializmus építéséért és a béke védelméért. A szocialista táboron belül a proletár internacionalizmus ma erős, megingathatatlan államközi szövetségekké is alakult, amelyeket áthatnak a közös érdekek, a közös célok.

Mindezek vitathatatlan bizonyságát látta a világ 1956 októberében, amikor az imperialisták ellenforradalmi támadást intéztek a Magyar Népköztársaság ellen; és nemcsak a magyar néppel, hanem az egész szocialista táborral szemben találták magukat. Ez a legfőbb oka az októberi imperialista fegyveres beavatkozási kísérlet kudarcának.

A magyar nép ekkor is elsősorban a Szovjetuniótól kért és kapott segítséget. 1956 októberében ismét bebizonyosodott – ez alkalommal ismét a nemzetközi szocializmus és a béke frontjának magyar szakaszán –, hogy a proletár internacionalizmus, a béke, az emberi haladás fő támasza a Szovjetunió. De felsorakozott a Szovjetunió mögé ezen elv alapján a szocialista tábor minden országa.

1956 októberében a magyar nép a Szovjetunió és a többi szocialista ország segítségével megvédte a munkáshatalmat, és ezzel újabb leckét adtak a világnak a proletár internacionalizmus legyőzhetetlen erejéről. Ez a proletár internacionalista szellemmel áthatott nemzetközi erő az

imperialista beavatkozási kísérlettel szemben megvédte a magyar függetlenséget és a béke ügyét Európában.

Októberben az imperialisták nemcsak fegyveres vereséget szenvedtek. Az ellenforradalmi kísérlet leleplezte a munkásmozgalomban ismét és ismét feléledő burzsoá nacionalizmust, a fegyveres felkelésig vezető revizionista, úgynevezett „nemzeti kommunista" nézeteket. És ez felébresztette nemcsak a magyar munkásosztálynak, de az egész világ munkásosztályának éberségét is. Mi, magyar kommunisták az 1956. októberi ellenforradalmi támadásból azt a legfőbb tapasztalatot merítettük, hogy Lenin s a bolsevikok kérlelhetetlenségével kell harcolni a revizionizmus, a burzsoá nacionalizmus minden megnyilatkozása ellen. Nem engedhetünk a párt egységén hajszálnyi repedéseket sem, védenünk és erősítenünk kell a munkáshatalmat a proletárdiktatúra minden eszközével.

A magyar nép a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulójának ünnepére készül. Ebből az alkalomból ismét és ismét számba veszi a Szovjetunió Kommunista Pártjától, a Szovjetunió népeitől kapott sokirányú és rendkívül értékes segítséget. Ezek között azokat a tapasztalatokat, amelyek a Szovjetuniónak a szocializmus építésében elért hatalmas sikerei alapján alapvető és általános jelentőségűek, amelyek a marxizmus–leninizmus igaz, megvalósult tanításait tükrözik, s amelyek a Szovjetuniót a szocialista tábor központjává, vezető erejévé teszik.

A mi hazánkban a 40. évforduló alkalmával bensőséges szeretettel és mély tisztelettel gondolunk a Szovjetunió Kommunista Pártjára, a nagy szovjet népre, amely a kommunizmus ügyéért, a világ haladásáért, a béke ügyéért a XX. században a legtöbb áldozatot hozta, és a legtöbb segítséget nyújtotta ahhoz, hogy a magyar nép szabad, független országban a maga uraként éljen.

Szilárd népi hatalom – független Magyarország
Kossuth Könyvkiadó 1962.

BESZÉD
A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT KATONAI KONFERENCIÁJÁN

1958. április / Részletek

A Központi Bizottság nevében szeretettel és jó érzéssel üdvözlöm pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt katonai konferenciáját, és ebből az alkalomból önöket elvtársak, és mindazokat, akik viszonylag rövid idő alatt konszolidálták a hadsereget. Mert elmondhatjuk: ha a párt élete a múlt év május elsejei demonstrációval és az országos pártértekezlettel normalizálódott, akkor a hadsereg konszolidálása a katonai konferenciával fejeződött be.

A legutóbbi másfél év alatt végbement folyamatot a néphadsereg újjászervezésének tekinthetjük. Sőt nyugodtan nevezhetjük újjászületésnek is, mert néphadseregünk valóban újjászületett.

Kinek és minek tulajdonítható ez?

Egy kis bátorsággal kijelenthetjük: először is köszönhetjük ellenségeinknek, akik egy-két csatában megvertek és eközben megokosítottak bennünket. Az ellenség csapása alatt tanultuk meg becsülni és értékelni, hogy mi a párt, hogy mi a népköztársaság.

Köszönhetjük továbbá azoknak a tiszteknek, akik nem írták alá a Tiszti Nyilatkozatot.[59] Én nem mondom, hogy ezek az emberek becstelenek és ellenségek, de a hadsereget feltétlenül erősítette az, hogy nem írták alá a nyilatkozatot, mert így rövid idő alatt megszabadultunk az ingadozó elemektől.

Inkább legyünk kevesebben, de legyünk egységesebbek, szilárdabbak, eltökéltebbek.

Pártunk jelenlegi nem egészen 400 000 tagjával erősebb, mint 1956 nyarán volt. Ez áll a hadseregünkre is. Állítom, hogy hadseregünk ma katonai értelemben is nagyobb erőt képvisel, mint 1956 közepén.

A néphadsereg újjászületésében kiemelkedő érdemük van mindazoknak, akik a katonai vezetésben, a katonai pártszervezetekben szívvel-lélekkel, fáradhatatlanul küzdöttek, akik velünk együtt hozták rendbe az ellenforradalom okozta károkat. Köszönet illeti a pártonkívülieket is, akik velünk együtt vállvetve dolgoztak.

Az eredményeket nem utolsósorban köszönhetjük a politikai munka ama rendszerének, amelyet a hadseregben az elmúlt időszakban kiépítettek.

A néphadseregben a politikai munka jelenleg hármas, de mégis egységes rendszerben folyik. Úgy értem ezt, hogy nemcsak a politikai helyettesek és a pártszervezetek végeznek politikai munkát, hanem rajtuk kívül a parancsnokok is kötelesek pártmunkát, politikai nevelőmunkát végezni, és állítom, hogy parancsnokaink el is látják ezt a feladatot.

A politikai helyettes hivatásszerűen foglalkozik a politikai felvilágosító és nevelőmunkával. A pártszervezet pedig a pártmunka eszközeivel végzi a saját tevékenységét, ugyancsak ebben az irányban. Ezt a kialakult rendszert – amely elég bonyolult, de bevált – jó ideig fenn kell tartanunk. S ha sikerül a politikai munkának ezt az összhangját megtartani, akkor a parancsnok is érzi, hogy ő is pártmunkás, a népi haza tisztje, és szívesen végez pártmunkát, politikai munkát.

Úgy hallottuk, és itt a konferencián is azt tapasztaljuk, hogy a hadseregben dolgozó kommunisták bíznak a Központi Bizottságban. Mi igyekszünk rászolgálni erre a bizalomra a jövőben is. De szükségesnek érzem kimondani, hogy a mi feladatunk, a vezetők feladata nem a népszerűség keresése. Ez nagyon könnyű lenne. A jó vezetés azonban nem attól függ és nem azon mérhető le, hogy esetleg

hányan tapsolnak hozzá. Mi úgy gondoljuk, hogy az a vezetés jó, amely a történelem által napirendre tűzött kérdésekre helyes választ ad. Központi Bizottságunkat is elsősorban azért illeti elismerés és becsület, mert helyes választ adott az 1956-ban napirendre tűzött kérdésekre. És a jövőre nézve ebben az értelemben vállal kötelezettséget. A becsületes vezetés, a jó vezetés a feltett kérdésekre adja meg a helyes választ. Az elmúlt másfél év alatt ez be is igazolódott. Hiába mondtuk volna az embereknek, hogy támogassanak bennünket, mert mi becsületesek vagyunk, ha a munkánkkal ezt nem bizonyítottuk volna be. A jó vezetés második követelménye, hogy bízzon a munkásosztályban, bízzon a tömegekben.

A katonai konferencia ismeri a párt határozatát a hadsereg 1956-os helyzetéről. Szeretném aláhúzni, hogy a párt Központi Bizottsága teljes mértékben bízik a néphadseregben, támaszkodik a néphadsereg vezetőire és katonatömegeire. Az elmúlt időszak tapasztalatai alapján ezt nyugodtan állíthatjuk. A kialakult kölcsönös bizalom megtartásán a jövőben is őrködnünk kell.

A Magyar Néphadsereg alapvető feladata, hogy mind a külső, mind a belső ellenséggel szemben erélyesen fellépjen. Népköztársaságunk védelme szempontjából feltétlenül szükséges, hogy a különböző fegyveres erők – a honvédség, a rendőrség, a határőrség és a munkásőrség – szorosan együttműködjenek. Ha ezek közül bármelyik is nem megfelelően látja el a feladatát, megbomlik a köztük kialakult összhang, egységes rendszer. Ha nincs meg a legszorosabb együttműködés, a jó elvtársi kapcsolat, akkor gyengül a haza védelme. Természetesen másként oszlik meg a feladat békés viszonyok között és konfliktusok idején, a külső és a belső ellenséggel szemben vívott harc során. Magától értetődik, hogy ha szükséges, a hadsereg részt vállal karhatalmi feladatokból, s ha a helyzet úgy hozná, valamennyi fegyveres szerv összefogva, foggalkörömmel védelmezné a külső ellenség ellen szeretett ha-

zánkat. Ez a fegyveres testületek közötti igaz barátság alapja és lényege.

Tovább kell ápolni a fegyveres testületek és a területi pártszervezetek közötti jó viszonyt. A jó együttműködéshez feltétlenül egységes akarat szükséges. Együttesen vállaljuk, hogy ezen a földön, ahol apáink és néhányan magunk is harcoltunk, ezen a földön, ahol a szovjet elvtársak és a mi elvtársaink vére is hullott, ahol ma teremtő béke van, a tőke soha többé nem lesz úr.

A hadsereg előtt álló nagy feladatok kielégítő megoldásához szükséges a párt eszmei és politikai vezető szerepe; szükséges, hogy a párt valóban a tömegek szervezője és vezetője legyen. Rendszerünk lényegéből fakad, hogy egész népköztársaságunk életét pártunk politikája hatja át. A párt szervezi és vezeti a tömegeket.

Örömmel tapasztaltuk a konferencián, hogy az ideológiai kérdések élénken foglalkoztatják az elvtársakat. Ez nagyon fontos dolog. Szóba került többek között a klerikalizmus elleni harc problémája. A klerikalizmust és a vallásosságot meg kell különböztetnünk egymástól. Mi harcolunk a tudományos világnézetért. A vallásos világnézet elleni küzdelemben kizárólag eszmei fegyvereket használunk. Ez ellen más eszközökkel nem célszerű harcolni. Ez szívós, hosszan tartó munkát igényel.

Szóba került a konferencián a nacionalizmus és az internacionalizmus problémája, illetve a nacionalizmus felszámolásának ügye is. A nacionalizmus burzsoá nézet, az internacionalizmus pedig a proletariátus nézete. Újabban a burzsoázia megpróbálja belopni a nacionalizmust a marxizmusba. Különösen az ellenforradalom idején került felszínre a „minden magyar testvér" jelszó. Ez hazug jelszó. A magyarok közül azok, akik a népi hatalom mellett vannak, és azok, akik a burzsoázia oldalán állnak, halálos ellenségei egymásnak. Testvérei vagyunk viszont mindazoknak, akik a szocializmus, a haladás, a béke ügyéért harcolnak, bárhol a világon.

Az ellenség másik jelszava, hogy nálunk „nincs szabadság". Abszolút szabadság sehol a világon nem létezik. Nálunk sincs szabadsága azoknak, akik a népi hatalom ellen törnek. Ami engem illet: meg kell mondanom, hogy inkább éltem a Magyar Népköztársaságban a legnehezebb viszonyok között is, mint New Yorkban „szabadon". Mert a Magyar Népköztársaság a mi édes hazánk. Nekünk más hazánk nincs. Itt szabad a munkás, szabad a paraszt, szabad az értelmiségi és minden becsületes állampolgár, aki nem vét a népi hatalom ellen. Aki vét ellene, az nem szabad. Akiknek ez nem tetszik, azok keressenek maguknak más országot.

Mi az a kétfrontos harc? Nem könnyű dolog. Könnyebb kimondani, mint okosan csinálni. A két káros nézet és irányzat: a revizionizmus és a szektarianizmus más-más talajból fakad. Ez szabja meg az ellenük folyó harc módszerét és ütemét is. Mindkettő egyaránt veszedelmes. Az egyik belopja a mozgalomba a burzsoázia nézeteit, a másik elválaszt bennünket éltető elemünktől, a tömegektől. Az osztályellenséget le kell győzni, a saját sorainkban fellépő visszahúzó elemeket pedig félre kell állítani. Ez fontos dolog, mert szektások nemcsak voltak, hanem ma is vannak.

A kétfrontos harc másfél éves eredménye nem rossz. Egységes pártunk van, amelyet egységes központi bizottság vezet. Harcban született pártunknak tömegbázisa van, néphadsereggel rendelkezünk, gazdasági helyzetünk rendezett, vannak politikai, gazdasági és egyéb terveink – ezek a tervek nem rosszak –, s eltökéltek vagyunk a feladatok végrehajtásában. Ez mind jó dolog.

Vigyázzunk az elért eredményekre, vigyázzunk, hogy az elbizakodottság, a kommunista gőg és önteltség ne üsse fel ismét a fejét, mert a siker láttán itt-ott máris jelentkezik. S ha nem küzdünk ellenük, visszatérhetnek a régi hibák. Az elbizakodottság elleni harc nemcsak a Központi Bizottság problémája, hanem minden alapszervezeté. Ki

kell irtanunk az önteltség csíráját is. Harcoljanak a politikai irányvonal következetes viteléért – ez magába foglalja az elbizakodottság elleni harcot is.

A Központi Bizottság úgy véli, hogy önök el tudják végezni azt a nagy feladatot, ami a hadsereg előtt áll. Ehhez kívánok a Központi Bizottság nevében erőt, egészséget és további sikereket.

Néphadsereg, 1958. április 25.

A MAGYARORSZÁGI OSZTÁLYHARC TAPASZTALATÁBÓL

1959. február

A tényeket csak nagy vonalakban ismerő külső szemlélő előtt sem vitás, hogy 1948-ban Magyarországon a forradalmi pártja által vezetett munkásosztály – és a vele szövetséges dolgozó parasztság – döntő győzelmet aratott a reakciós burzsoázia erői felett. Nagy lendülettel megkezdődött a szocialista társadalom gazdasági alapjainak és saját, szocialista kultúrájának építése.

Nem vitatható az sem, hogy 1956 őszén a proletárdiktatúra Magyarországon meggyengült, a szocializmus építése törést szenvedett, és az imperialisták által szított, támogatott és kirobbantott ellenforradalmi felkelés a Magyar Népköztársaság létét fenyegette.

A magyar viszonyokat csak valamennyire is ismerő emberek előtt az is világos, hogy 1958 végén a magyar proletárdiktatúra, a Magyar Népköztársaság ismét olyan erős, mint az ellenforradalmi lázadás előtt volt. Ez kifejeződik a szocialista építés minden területének tényeiben ugyanúgy, mint ahogy kifejeződött az 1958. november 16-i országgyűlési és tanácsválasztások meggyőző eredményeiben.

Természetesen nem vagyunk olyan esztelenek, hogy a választójogosultak több mint 98 százalékát elérő szavazó és a közülük több mint 99 százalékban a Hazafias Népfront jelöltjeit támogató honfitársunk mindegyikét szilárd és rendíthetetlen marxista–leninistának, kommunistának tekintsük. Viszont tény az, hogy a magyar munkásosztály,

a magyar parasztság, az értelmiségi tömegek döntő többsége határozottan és megfontolt mérlegelés alapján támogatta szavazatával is pártunk politikáját. Ez a hatalmas többség magával vonta az ingadozó kisebbséget, és teljesen elszigetelte rendszerünk ellenségeit.

Pártunk természetesen nem elégedhetett meg és nem is elégszik meg annak megállapításával, hogy fejlődésünknek ma egészséges vonásai vannak, hogy a szocializmus ügye fellendülőben van hazánkban. Pártunk mindenkori kötelességének tartja, hogy marxista–leninista párthoz méltóan elemezze az események mozgató rugóit, a fejlődés hullámvonalának – az 1948-as magas, az 1956. októberi mély és az 1958. novemberi, minden korábbinál magasabb pontjainak – tanulságait, a sikerek és kudarcok okait. A dolgozó nép nagy tömegei tudják, hogy pártunk nemcsak elemzi a tapasztalatokat, hanem gyakorlati munkájában az elmúlt két év alatt igen határozottan megerősítette a munka jó elemeit, kiküszöbölte, illetve jelentős mértékben leküzdötte rossz vonásait. Mindenki megértheti, hogy a tapasztalatok marxista–leninista elemzése, a gyakorlati pártmunka határozott megjavítása és a tömegek támogatása nélkül két év alatt lehetetlenség lett volna kihúzni az ország szekerét a mély kátyúból és visszavinni a szocialista fejlődés egyenes útjára.

A párt jelenlegi politikai irányvonala nem valamiféle új vonal. Igaz, a szocializmus építésében 1956 előtt hibák és torzulások jelentkeztek, de ez mit sem változtat azon a tényen, hogy a Magyar Dolgozók Pártja vezetésével 1956 előtt is épült a szocializmus hazánkban. Pártunk ma folytatja a szocializmus építésének politikáját. Pártunk fő politikai vonala tehát változatlan maradt 1956 után is. Pártunk munkájában ugyanakkor vannak nem lényegtelen új vonások. A munka egészséges új vonásai elsősorban annak köszönhetők, hogy pártunk a múlt hibáiból tanulva ma következetesebben alkalmazza a marxizmus–leninizmus elveit Magyarország konkrét helyzetére.

Most a hazánkban folyó osztályharc tapasztalatairól és új vonásairól szeretnék szólni.

A magyarországi osztályharc – és különösen az 1956. évi ellenforradalom – a gyakorlatban is igazolta a proletárdiktatúráról és az osztályharcról szóló marxi–lenini tanítások általános érvényét. „Az osztályok megszüntetése – tanítja Lenin – hosszú, nehéz, szívós osztályharc műve, s az osztályharc a tőke uralmának megdöntése után, a burzsoá állam lerombolása után, a proletárdiktatúra megteremtése után nem tűnik el..., hanem csak megváltoztatja formáit és sok tekintetben még elkeseredettebbé válik."*

A burzsoázia gazdasági hatalmának megsemmisítése a politikai hatalom megragadása után viszonylag egyszerűbb feladat. De a burzsoázia kisajátításával még nem arattunk végső győzelmet felette. Ennél sokkal hosszadalmasabb és bonyolultabb feladat az, hogy a dolgozók túlnyomó többségét kiszabadítsuk a burzsoázia ideológiai és politikai befolyása alól, s megnyerjük a marxizmus–leninizmus eszméi számára. Győzelmünk csak ezután válik véglegessé.

Az 1919-es és 1956-os magyarországi ellenforradalom példája világosan tanúsítja, hogy a kizsákmányolók nem nyugszanak bele hatalmuk elvesztésébe. A revizionisták hónapokkal az ellenforradalmi lázadás előtt széltébenhosszában terjesztették azt a hazug és káros nézetet, hogy az osztályharc már a szocializmus építésének időszakában elhal. E nézet terjedése jelentős mértékben elősegítette, hogy az ellenforradalom készületlenül érte a pártot. Magyarországon 1956 őszén az osztályharc élesebb formát öltött, mint népi demokráciánk történetében bármikor.

Az átmeneti korszak idején különböző ellentétes irányzatok érvényesülnek az osztályharcban. A szocializmus

* Lenin: Üdvözlet a magyar munkásoknak. Válogatott Művei. 3. köt. 56. old. Kossuth Könyvkiadó – Magyar Helikon 1967.

erőinek növekedése korlátozza a burzsoázia ellenállási és támadási képességét, kivonja a burzsoázia befolyása alól a kispolgári tömegeket. Mindez az osztályharc enyhülésének irányába hat. A szocializmus erőinek valamely okból bekövetkező meggyengülése, a proletárdiktatúrát ért bármely megrázkódtatás viszont felbátorítja és erősíti a burzsoáziát – és az osztályharc élesebbé válik. Az osztályharc élességét egy-egy országon belül befolyásolják a nemzetközi élet eseményei is. Ha a szocializmus és a béke erői érnek el sikereket, a reakció visszahúzódik, tanácstalanná válik; ha éleződik a nemzetközi helyzet, ha valahol provokálnak az imperialisták, megélénkül a honi reakció is.

A munkásosztálynak, a kommunista pártnak nem az osztályharc élezése, hanem a szocializmus békés építése az érdeke. A magyar proletariátus 1919-ben és 1945 után is puskalövés nélkül jutott hatalomra. S mit tett a burzsoázia? 1919-ben éppúgy, mint 1956-ban, összefogott a nemzetközi reakcióval, s ránk kényszerítette a polgárháborút. Mi nem élezzük a harcot, de ha fegyverrel támadnak ránk, fegyverrel kell védekeznünk.

Amikor a magyar szocialista erők az ellenforradalom legyőzése érdekében visszaütöttek a lázadókra, az egész nemzetközi reakció „terror"-ról harsogott, a revizionisták, a polgári „humanisták" elszörnyedtek. Mit tett a proletárdiktatúra? Választ adott az ellenforradalom szörnyűségeire. Mi is elmondhatjuk, amit Lenin mondott 1919-ben: „...a terrorizmus vádja, amennyiben jogosult, a burzsoázia ellen szól, nem pedig ellenünk".*

A magyarországi osztályharcok azonban nemcsak ezeket az általános érvényű törvényszerűségeket tükrözik, hanem azokat a magyar történelmi fejlődésből eredő sajátos vonásokat is, amelyek megmagyarázzák az osztályharc időszakonkénti rendkívüli kiéleződését is.

* Lenin Összes Művei. 39. köt. 339. old. Kossuth Könyvkiadó 1973.

Az 1848–1849-es magyar forradalom és szabadságharc, amelynek feladata lett volna a magyar függetlenség és a polgári fejlődés biztosítása, elbukott. A magyar kapitalizmus csak súlyos feudális maradványokkal terhelten fejlődhetett.

1918 előtt Magyarországon megvolt valamennyi lényeges társadalmi ellentét: a burzsoázia és a munkásosztály, a feudális nagybirtokos osztály és a parasztság, valamint a nemzetiségek közötti ellentétek – mégpedig a végsőkig kiélezett formában. Ezekhez járult a magyar nép és az idegen uralkodóház, a Habsburg-dinasztia közötti ellentét, az ország Ausztriától való függő helyzete. Nem véletlen, hogy Magyarország azok közé az országok közé tartozik, ahol a leghamarabb és a legerőteljesebben érvényesült a Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatása. 1918-ban a kommunista párt igen gyorsan megnyerte a munkásosztály és a dolgozó tömegek többségét, s a párt vezetésével létrejött a Magyar Tanácsköztársaság.

A Tanácsköztársaságot a magyar ellenforradalom 1919-ben imperialista fegyveres beavatkozás segítségével fojtotta vérbe. De az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság rányomta bélyegét a két világháború közötti ellenforradalmi korszak osztályharcaira; a kizsákmányoló osztályok minden cselekedetét befolyásolta a rettegés az új proletárforradalomtól, a forradalmi munkásmozgalom pedig a Tanácsköztársaság példájából merített biztatást és erőt.

A magyar történelemben különös élességgel áll szemben egymással kétféle hagyomány: a forradalomé és az ellenforradalomé. Magyarországon győzött Oroszország után elsőnek a proletárdiktatúra, de itt volt az idegen beavatkozás segítségével győzelmet aratott ellenforradalom, az első és leghosszabb időtartamú fasiszta diktatúra is. A Tanácsköztársaság emlékét, a proletár nemzetköziség eszméjét az ellenforradalom legkegyetlenebb üldözése sem tudta kiölni a magyar kommunistáknak és a munkásosztály legjobbjainak gondolkodásából. De a magyar re-

akciós uralkodó osztályok akkori felülkerekedése és huszonöt éves ellenforradalmi, nacionalista propagandája is mélyen hatott, különösen a városi kispolgárságra és az értelmiségre. A magyar munkásosztály, a dolgozó nép forradalmi élgárdája hagyományokban és tapasztalatokban gazdag, harcedzett, de a magyar burzsoázia sem volt híján harci tapasztalatoknak, és járatos volt a terrorban és a népcsalásban.

Az ellenforradalom ideológiájában – a Horthy-rendszer idején és 1956-ban is – jelentős szerepet játszott a nacionalizmus. A nacionalizmus szemléletének nagy tömegekbe való behatolását és fellobbanását megkönnyítette az a körülmény, hogy az évszázadokon át tartó idegen (török, német) elnyomás elleni harc különösen erős formában fejlesztette ki a nemzeti érzékenységet. 1848-ban, amikor a polgári átalakulás és a nemzeti függetlenség kivívása volt napirenden, még volt haladó szerepe a polgári nacionalizmusnak, amely a XIX. század második felétől kezdve azonban mindinkább egyértelműen reakcióssá vált. A magyar uralkodó osztályok saját reakciós céljaik érdekében felhasználták a nacionalizmus eszméjét. A Habsburgokkal, az osztrák uralkodó osztályokkal, s később a hitleri imperializmussal szemben lemondtak az ország függetlenségéről, s cserébe megkapták a magyarországi nemzetiségek elnyomásának jogát. A nacionalizmust a belpolitikában felhasználták az éles osztályellentétek leplezésére, a külpolitikában pedig két világháborúban való részvétel eszmei megalapozására. E történelmi előzmények érthetővé teszik, hogy 1956-ban miért jelentkezett az ellenforradalom nacionalista köntösben. Az úgynevezett „nemzeti kommunizmus" felszította az évtizedeken át táplált burzsoá-nacionalista, soviniszta nézeteket, s az ellenforradalom előkészítésének fő eszmei fegyverévé tette őket.

A magyarországi osztályharc alakulásában fontos szerepe volt annak a ténynek is, hogy hazánkban a munkásosz-

tály hatalomra jutása viszonylag békés körülmények közt ment végbe. A burzsoázia hatalmának anyagi alapjait a termelési eszközök köztulajdonba vételével megsemmisítették, de a forradalom viszonylag békés fejlődése következtében a burzsoázia sok tekintetben meg tudta őrizni politikai erőit. A népi demokratikus átalakulás folyamán a régi államgépezetnek csak egy része (a fegyveres elnyomó szervek) semmisült meg, a másik részét fokozatosan alakították át. Így a burzsoázia nem vesztette el teljesen politikai befolyását az állami, gazdasági és kulturális életre. Az osztályharcnak ez a sajátossága fokozottabb mértékben teszi ma is szükségessé mind a burzsoázia ellenállásának elnyomását, mind pedig a munkásosztály és a dolgozó tömegek harckészségének és éberségének fokozását.

A magyar nép az 1945. évi felszabadulása és az 1956. októberi ellenforradalom kirobbanása közötti időszakban jelentős eredményeket ért el az ország szocialista átalakításában; a szocializmus erői túlsúlyba kerültek. Hogy állhatott elő mégis olyan helyzet, hogy – ha csak átmenetileg is – veszélybe került a magyar proletárdiktatúra sorsa?

A burzsoázia szószólói szerint az ellenforradalmi lázadás azt bizonyítja, hogy a dolgozó osztályok kiábrándultak a szocializmusból, a kommunizmus válságba került. Lényegében ugyanerre a következtetésre jutottak a revizionisták is, amikor a rendszer elleni spontán népi felkelésről beszéltek.

A kommunizmus válságának elmélete azonban hamisnak bizonyult. A szocializmus erői az ellenforradalom alatt is lényegesen nagyobbak voltak, mint a reakció erői; ezek az ellentétes erők azonban nem voltak egyforma állapotban.

Ami a szocializmushoz hű erőket illeti:

A magyar munkásosztály éveken keresztül lelkesen építette a szocializmust, követte a párt szavát. Az építés közben elkövetett hibák bizonyos zavart okoztak soraiban, meglazultak a párthoz fűződő szálai. Fokozta a zavart

a revizionista bomlasztás és a kritikus pillanatban a párt és az állam vezetését is megbénító árulás.

Ennek ellenére a munkásosztály nagy tömegei és elsősorban a munkásosztály törzsgárdája, a régi, szervezett munkások a legválságosabb időszakokban is kitartottak a szocializmus mellett. Egy részük fegyverrel harcolt az ellenforradalom ellen, s e' a réteg állt a leghamarabb talpra az ellenforradalom leverése után is.

A parasztság legöntudatosabb elemei; a szövetkezeti parasztok és szegényparasztok jelentős tömegei szintén hűek maradtak a proletárdiktatúrához. A középparasztság között az erők felvonultatása idején fokozódott az ingadozás, mert egyes kérdésekben a középparasztok jelentős része korábban ellentétbe került a proletárdiktatúrával. Ilyen ellentét állt fenn például a mezőgazdaság szocialista átszervezésében az önkéntesség megsértése, valamint a mezőgazdasági árrendszer miatt. Az ellenforradalom leverésében, főleg az utóvédharcokban a középparasztság határozottan fellépett mint a munkásosztály szövetségese.

Az értelmiség, politikai állásfoglalása szempontjából, különböző csoportokra oszlott. Kis része végig szilárdan a népi rendszer mellett állt. Másik, ugyancsak kisebb része tevékenyen részt vett az ellenforradalom előkészítésében, szervezésében és vezetésében. Az értelmiség nagy tömegei ingadoztak. Ez az ingadozás az értelmiség társadalmi helyzetéből adódik. A felszabadulás után megváltozott az értelmiség társadalmi helyzete, az értelmiség a többi dolgozóval együtt felszabadult. Ez a változás azonban még hosszú ideig nem tükröződik tudatában. Az értelmiség nagy részében megmaradtak a burzsoá gondolkodás maradványai: nacionalista nézetek, az osztály feletti demokrácia illúziója. Az értelmiség jelentős része, amelyet a revizionista, nacionalista hullám éppen ezért a legmélyebben érintett, a proletárdiktatúra meggyengülése következtében az ellenforradalom befolyása alá került, annak fontos bázisa lett. Az ellenforradalom katonai, politikai és

ideológiai veresége után ez az ingadozó réteg fokozatosan felénk fordult. Ez azért vált lehetővé, mert nálunk az értelmiség nagy tömegeit lényeges érdekei a munkásosztályhoz kapcsolják.

Az ellenforradalom bázisát erősítette a városi kispolgárság megingása. Ez a réteg a munkásosztály szövetségese, ha a munkáshatalom szilárd, de a nehézségek, átmeneti kudarcok idején elfordul a proletárdiktatúrától. „Évtizedek történeti tapasztalatai tanúsítják minden országban, hogy ez a kispolgárság tétovázik, ingadozik, ma a proletariátussal megy együtt, holnap visszaretten a forradalom nehézségeitől, a munkások legelső vereségére vagy csak félvereségére is pánikba esik, idegeskedik, kapkod, siránkozik, az egyik táborból a másikba futkos..."* – írta Lenin. A mi tapasztalataink mindenben megerősítik Leninnek ezt a megállapítását.

Az ellenforradalom erői szervezettek és rendkívül aktívak voltak: jól tudták, hogy mit akarnak. Embereik ott voltak a népköztársaság védelme szempontjából fontos kulcspozíciókban is. A reakció vezérkarát a nemzetközi imperializmus kém- és felforgató szervezeteinek képviselői, a külföldi ellenforradalmi emigráció és hazai cinkosaik, valamint az oldalukra átment áruló Nagy Imre-klikk alkották. Az ellenforradalom a fegyveres bandákat a volt uralkodó osztályok maradványaiból, a horthysta tisztikar, csendőrség, rendőrség reakciós elemeiből, bűnözőkből, lumpenproletárokból, valamint megtévesztett fiatalokból, ingadozó kispolgári és értelmiségi elemekből toborozta.

A proletárdiktatúra vezető erejét, a kommunista pártot megbénította az árulás. A szocializmus hívei a legkritikusabb időpontban határozott vezető erő nélkül maradtak, szét voltak forgácsolva, és ezért nem tudtak – bár többségben voltak – kellő hatékonysággal harcolni. Az ellenforra-

* Lenin Összes Művei. 37. köt. 250. old. Kossuth Könyvkiadó 1973.

dalom szervezettsége, saját erőink dezorganizáltsága következtében állhatott elő olyan helyzet, hogy átmenetileg a nagyobb erő hátrányos helyzetbe került a kisebbel szemben.

Az 1956. évi magyarországi ellenforradalmi lázadás előkészítése, kirobbanása, elkeseredett utóvédharcai feltárták a nemzetközi és a magyar reakció szocializmusellenes tevékenységének taktikáját. Az ellenforradalom tudta, hogy nem remélhet sikert, ha nyíltan a kapitalizmus visszaállításának jelszavával jelentkezik, s ezért leplezte céljait. Nem kapitalizmusról, hanem – legalábbis kezdetben – „demokratikus szocializmus"-ról beszélt. „Szocializmus – diktatúra nélkül" – ez volt az ellenforradalom taktikájában az első lépés. Az ellenforradalom arra számított, hogy a diktatúra nélküli szocializmus jelszava számára kedvező terepet nyújt további céljai megvalósításához. E jelszó alkalmas volt a politikailag iskolázatlan tömegek megtévesztésére.

Az ellenforradalom taktikájának második lépése az osztálytartalom nélküli „tiszta demokrácia" meghirdetése volt. Az ellenforradalom napjaiban a reakció már levetette álarcát. Bár szavakban, a tömegek becsapása céljából, még mindig demokráciát hangoztatott, de a valóságban szó sem volt semmilyen fajta demokráciáról, az utcákon már véres ellenforradalmi terror dühöngött.

Az ellenforradalom 1919-ben is először a demokrácia jelszavával jelentkezett, 1919. augusztus elején Magyarországon Peidl[60] hatnapos „szakszervezeti" kormánya tette szabaddá az utat az ellenforradalmi terror számára, akárcsak 1956 októberében Nagy Imre „nemzeti kommunista" kormánya.

Hasonló fokozatosságot mutatott az ellenforradalom taktikája a külpolitikai kérdésekben is. Kezdetben az „egyenjogúságon alapuló" szovjet–magyar barátságot követelték. Ez már támadást jelentett a Szovjetunió ellen, mert ezzel a jelszóval az ellenforradalom azt akarta elhitet-

ni, hogy a magyar–szovjet viszony nem egyenjogúságon nyugszik. A következő lépés a nyílt szovjetellenes uszítás, a Varsói Szerződésből való kilépés, majd a „semlegesség" kikiáltása volt. A semlegesség azonban csak átmenetet jelentett volna, a végcél Magyarországnak barátaitól való teljes elszakítása és a NATO-imperialisták kezére játszása volt.

A fokozatosságra épülő taktikai elképzeléseknek megfelelően válogatta ki az ellenforradalmat előkészítő és szervező imperializmus azokat az osztagokat is, amelyeket a támadások egyes szakaszaiban előtérbe állított. Az országban kezdetben elsősorban a párton belül létrejött ellenzéki csoportra támaszkodott. Nagy Imre revizionista klikkjére célozva Nagy Ferenc, a magyar burzsoá emigráció egyik vezetője a Látóhatár című emigráns folyóiratban az ellenforradalmi lázadás előtt néhány hónappal a következőket írta: „Minket nem aggaszt az, hogy e harcot ma még kommunista párttagok vezetik."

Külpolitikai vonatkozásban kezdetben Jugoszláviát állították oda példának. Első lépésként meg kell elégedni egy jugoszláv típusú változással[61] – jelentették ki egyes amerikai politikusok, találóan kifejezve ezzel az imperialisták álláspontját és szándékait. Az imperialista és az ellenforradalmi erők számára világos volt, hogy ők csak akkor számíthatnak sikerre, ha ki tudják szakítani Magyarországot a szocialista tábor országainak sorából. Ez jelentette volna az első lépcsőfokot a magyar kapitalista restauráció és Magyarország imperialista leigázása útján.

Az ellenforradalomra készülő hazai és külföldi reakció a fokozatosság elvét alkalmazta a harci területek megválasztásában, a támadási frontok áthelyezésében és az alkalmazott harci formák és eszközök tekintetében is.

Az ellenforradalmi támadás nem véletlenül kezdődött az ideológiai fronton, az értelmiség között, ahol sok az ingadozó elem, ahonnan a közvélemény szélesebb körére

tudtak hatni. Az ellenség abból indult ki, hogy ha sikerül eszmeileg megbénítani a szocialista erőket, az emberek gondolkodásában megerősíteni és táplálni a burzsoá és a kispolgári gondolkodásmód maradványait, nem lesz már nehéz általános politikai, majd fegyveres támadást indítani a proletárdiktatúra, a szocializmus ellen.

Ezt a célt szolgálta már 1955-ben és 1956 elején az ismert írói csoport (Déry Tibor,[62] Aczél Tamás,[63] Háy Gyula és társaik) tevékenysége az Írószövetségben, és a Petőfi-körben[64] kifejtett ellenforradalmi propaganda. Az Írószövetségben is, a Petőfi-körben is a viták kezdetben látszólag szűkebb értelemben vett kulturális kérdésekről folytak: a költészet problémái, az irodalom, a történettudomány, a filozófia, a neveléstudomány helyzete volt napirenden. Hamarosan kiderült azonban, hogy a kulturális kérdések megvitatása mögött a burzsoá ideológia olyan általános támadása rejtőzik, amely előkészítette az ellenforradalmat.

Az ellenséges ideológia előrenyomulását megkönnyítette az is, hogy a régi pártvezetés éveken keresztül nem folytatott eléggé következetes elvi harcot a polgári és a kispolgári ideológia ellen. A nyílt ideológiai harcot időnként egyoldalú adminisztratív rendszabályokkal, a polgári és kispolgári nézetek puszta elnémításával helyettesítették, anélkül hogy elvileg és a tömegek előtt leleplezték volna azok reakciós jellegét. Ezek az eszmék ilyen körülmények között természetesen csak a felületről tűntek le, de sok ember gondolkodásában tovább éltek, és az első adódó alkalommal a felszínre törtek. A reakciós polgári és kispolgári eszméknek ez az 1956-os másodvirágzása arra figyelmeztet bennünket, hogy a burzsoá ideológia elleni harcban a nyílt eszmei küzdelmet, az ellenséges ideológia leleplezését, leküzdését önmagában semmiféle adminisztratív rendszabály nem pótolja.

Az ellenforradalom előkészítésének idején az ideológiai fronton folyó támadás igyekezett megmaradni szocialista

keretek között, a későbbiek során, az ellenforradalom napjaiban viszont már nyíltan pártellenes jelszavak váltak uralkodóvá. Így az ellenforradalmi támadás egyik fontos jelszava a burzsoá többpártrendszer visszaállításának követelése volt.

Magyarországon egy időben, 1945 és 1948 között, a kommunista párt mellett léteztek egyéb pártok is. A burzsoá pártok többsége azonban nyílt politikai csatában vereséget szenvedett. A burzsoá jobbszárnyától megszabadult Kisgazdapárt[65] és a Parasztpárt[66] elfogadta a munkásosztály vezető szerepét, a szocializmus építésének platformját és az újjászervezett Hazafias Népfront tagjai lettek. Ettől kezdve e pártok önálló tevékenysége fokozatosan megszűnt. Ez a probléma 1956-ban már a múlté volt.

A többpártrendszer visszaállítása az ellenforradalmi támadás viszonyai között csak a reakció erőinek kedvezhetett. Az újonnan alakított pártokban szó sem volt a szocializmus építéséről, a reakció elleni harcról. E pártokban meg lehetett találni a feudális, burzsoá és kispolgári reakció minden árnyalatát.

A tömegek nehezen ismerték fel azoknak a pártoknak valóságos arculatát és ellenforradalmi szerepét, amelyeknek múltjában egyes történelmi időszakokban voltak haladó elemek is (a Szociáldemokrata Párt, a Kisgazdapárt és a Nemzeti Parasztpárt). E pártok mint szocialistaellenes pártok alakultak újjá, s vezetőik, szervezőik a proletárdiktatúra ádáz ellenfelei közül kerültek ki. Jobboldali elemek ragadták kezükbe a vezetést, és eltávolították azokat a saját soraikból kikerült politikusokat, akik a korábbi években részt vettek a szocializmus építésében.

Az ellenforradalom alatt bebizonyosodott, hogy a többpártrendszer visszaállításának kísérlete a munkásosztály egységének megbontására, a munkásosztály és szövetségesei közötti kapcsolat aláásására, a proletárdiktatúra felszámolására irányult.

A népi demokratikus rendszer – mint a proletárdiktatú-

ra államának egy típusa – számára elvi kérdés, általános törvényszerűség a munkásosztály forradalmi pártjának vezető szerepe az állam és a társadalom életében. Enélkül népi hatalom, proletárdiktatúra, munkás-paraszt állam nem maradhat fenn, a szocialista társadalom nem épülhet fel. Ez teljesen nyilvánvaló. Ugyanakkor maga az a tény, hogy vannak népi demokratikus államok, amelyekben csak egy politikai párt (a munkásosztály forradalmi pártja) működik, és vannak más népi demokratikus országok, amelyekben több párt működik, kellően bizonyítja, hogy az egypártrendszer, illetve a többpártrendszer nem az általános törvényszerűségből adódó elv, hanem az adott ország politikai és társadalmi viszonyai alapján eldöntendő gyakorlati politikai kérdés. Pártunk számára is ilyen kérdésként jelentkezett.

Az ellenforradalom leverése után a nyílt jobboldali burzsoá pártok széthullottak. A „koalíciós" pártok egyik-két hónapig még léteztek és helyileg tevékenykedtek. (Egyik vidéki megyében egy ideig létezett kisgazdapárti csoport, Budapesten nemzeti parasztpárti csoport, Csepelen a Szociáldemokrata Párt egy helyi szervezete stb.) Tevékenységük nem volt más, mint arra irányuló csökönyös erőfeszítés, hogy megakadályozzák a Magyar Népköztársaság konszolidálását. A „koalíciós" pártok 1956 novemberében és decemberében végső bizonyítékát adták annak, hogy az adott magyarországi történelmi helyzetben nem képesek többé haladó szerepet betölteni.

Ezért pártunk 1956 decemberében határozottan és teljesen helyesen szembeszállt a többpártrendszer visszaállításának gondolatával, politikai és ideológiai harccal leleplezte a „többpártrendszernek" a mi viszonyaink között bebizonyítottan ellenforradalmi jelszavát. Pártunk most nagy gondot fordít arra, hogy a volt koalíciós pártok népi demokráciánkhoz hű vezetőit és tagjait a népfronton keresztül bevonja a politikai, gazdasági és kulturális élet különböző területein az építőmunkába. Az elmúlt két esz-

tendő során napról napra erősödő Hazafias Népfront-mozgalom bizonyítja, hogy ezen a területen is sikerült felszámolni az ellenforradalom okozta zűrzavart.

Az ellenforradalom alaposan felkészült a támadásra, gondosan kidolgozta taktikáját, időleges sikereket is aratott, mégsem győzött. Nyugaton lázas vita folyt és folyik ma is arról, hogy milyen taktikai hibát követtek el. Az ellenforradalom kudarcának fő oka azonban elsősorban nem a taktikában keresendő, hanem abban, hogy lebecsülte a szocialista eszme erejét, a munkásosztályt, a népet, a szocializmus erőit mind Magyarországon, mind világméretekben. Az ellenforradalom a kommunizmus „válságára", a szocialista tábor egységének megbomlására építette terveit, ezért mondtak azok csődöt.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a forradalmi munkás-paraszt kormány megtalálta az ellentámadás sikerének kulcsát: bízott a tömegekben, bízott a szocialista tábor erejében, e két szilárd bástyára épített.

1956 októberében és novemberében a szocializmusnak és az ellenforradalomnak nemcsak magyarországi erői ütköztek meg egymással. Magyarországon ekkor a szocializmus és a kapitalizmus közötti nemzetközi méretű osztályharc egyik csatája zajlott le. A Magyar Népköztársaság megdöntését célzó ellenforradalmi támadást a nemzetközi imperializmus szervezte. A magyar szocialista forradalom ügyének megvédésében döntő szerepet játszott az a segítség, amelyet a proletár internacionalizmus szellemében a Szovjetuniótól és a népi demokratikus országoktól kapott a magyar nép.

Az ellenforradalom leverését követő két esztendő alatt konszolidáltuk népi demokratikus rendszerünket, megteremtettük a szocialista építés folytatásának és fellendítésének előfeltételeit. A két év sikerei, amelyeket a gazdasági és kulturális építőmunka területén elértünk, a proletárdiktatúra megerősítése, a dolgozó tömegek tömörítése a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével félreérthetetlenül

megmutatták, hogy a magyar nép túlnyomó többsége visszavonhatatlanul a szocializmus mellé állt.

E sikerek egyben arról is tanúskodnak, hogy pártunk tanulni tudott történetének pozitív és negatív tapasztalataiból, hogy okulni tudott az ellenforradalom tragikus leckéjéből, és nem eredménytelenül oldotta meg az osztályharc bonyolult problémáit az ellenforradalom óta eltelt két esztendőben.

Hasznos tapasztalatokat gyűjtött pártunk a tekintetben, hogyan kell az osztályharc fő törvényszerűségeinek érvényesülése érdekében jobban figyelembe venni helyzetünk sajátosságait, és ily módon a proletárdiktatúrát minden irányú torzítástól mentesen érvényesíteni. Ezzel kapcsolatban rendkívül fontos volt, hogy az osztályharc, a proletárdiktatúra sokrétű viszonylataiból kiválasszuk a fejlődés menetét az adott időben meghatározó fő láncszemet, hogy erre összpontosíthassuk erőnket.

A konkrét helyzettől, az elvégzendő feladatok jellegétől függően a proletárdiktatúra elnyomó, szervező és nevelő funkciója közül hol az egyik, hol a másik kerül előtérbe. Így például teljesen világos, hogy az 1956. november 4-e[67] után következő első időszakban az első és elkerülhetetlen lépés a proletárdiktatúra megszilárdítása érdekében az ellenforradalom fegyveres csoportjainak szétzúzása volt. Ezért minden egyéb feladatot e fő feladatnak rendeltünk alá.

E feladat sikeres megoldása tette lehetővé, hogy később a párt a gazdasági helyzet stabilizálására összpontosítsa erejét. Végül a politikai és gazdasági konszolidáció nyitotta meg az utat az ideológiai és kulturális kérdések megoldásához. A népi hatalom további politikai erősítése és a gazdasági feladatok megoldása mellett ezek képezik ma is munkánk egyik legfőbb területét. Igaz ugyan, hogy a különböző feladatok mindenkor összefonódtak egymással, de nem kevésbé tény az is, hogy a mindenkori fő feladat

kidomborítása szükséges és elengedhetetlen feltétele volt az előrehaladásnak.

Nagy szerepet játszott az ellenforradalom óta eltelt két esztendő osztályharcában az a tény, hogy pártunk következetes harcot folytatott két fronton: a szektás, dogmatikus és a jobboldali elhajlások ellen. Ez biztosította az osztályharc eredményes, helyes vezetését. Így az osztályharc élességének foka, mint ismeretes, elsősorban az osztályellenség magatartásától függ. Azonban nem kétséges, hogy függ a párt helyes vagy helytelen politikájától is. Az ellenforradalom előtt elkövetett baloldali elhajlások, szektás hibák, túlkapások például kétségkívül az osztályharc éleződésének irányába hatottak. A revizionizmus térhódítása, az ellenség elleni harc lanyhulása viszont gyakorlatilag megadta a módot a reakció élesebb fellépésére.

Bár a kommunisták arra törekednek, hogy az osztályharc a lehetőség szerint kevésbé éles formákat öltsön, ugyanakkor nem misztifikálják ezt a kérdést, nem gondolják azt, hogy az osztályharc kevésbé éles foka a párt tömegkapcsolatának növekedését, élesebb foka annak csökkenését vonja maga után.

Minden attól függ, mi idézi elő az osztályharc élesebb vagy kevésbé éles formáját; a valóságos helyzet szükségszerű eredménye-e, vagy pedig a párt helytelen politikájának következménye-e az? Az ellenforradalom leverését követő háromnegyed esztendő például igen éles osztályharc szakasza volt. A párt által vezetett proletárdiktatúra szigorú intézkedések megtételére kényszerült. De mert ezeket a valóságos helyzet követelte, s mert a párt egy lépéssel sem ment tovább a kelleténél, sem a jobboldali nézeteknek nem engedett, sem a baloldali túlzásoknak – ez az éles osztályharc is a párt tömegkapcsolatainak növekedését eredményezte, mivel a tömegek megértették és helyeselték e lépéseket. Fordítva: az ellenforradalom előtt voltak olyan időszakok, amikor az ellenséges erők elnyomására – főleg egyes opportunista hibák miatt – nem

fordítottak kellő gondot, és a párt tömegkapcsolatai mégsem voltak kielégítőek.

E politikai irányvonaltól vezérelve pártunk arra törekedett, hogy a proletárdiktatúrát mindennemű elhajlástól és torzítástól mentesen alkalmazzuk. Bebizonyosodott, hogy ha szükség van a forradalmi erőszak alkalmazására, azt habozás nélkül a legkeményebben kell megtenni mindenkivel szemben, aki a népi hatalomra tör. Ha a szocialista rendszer létéről van szó, nem lehet helye semmiféle kispolgári engedékenységnek. Az ellenség és a bűnöket elkövetők szigorú felelősségre vonása, megbüntetése elméletileg és gyakorlatilag szükséges és helyes lépésnek bizonyult, és a magyar nép igazságérzetével találkozott.

Emellett erősítettük és napról napra tovább erősítjük rendszerünk demokratikus alapjait is. Az elmúlt két esztendőben az intézkedések egész sorát léptettük életbe, melyek növelték a dolgozók közvetlen szerepét a közügyek intézésében. Jelentősen fejlesztettük például a néphatalmi szervek, az országgyűlés, a helyi tanácsok tevékenységét, a középfokú és alsó vezető szervek önállóságát. Bővült a szakszervezetek jogköre, növekedett önállóságuk. Növekedett a szövetkezetek, a különböző önkormányzati szervek jogköre és önállósága.

Ilyen irányú, pozitív hatást gyakorolt a párttagok és a pártonkívüliek viszonyának szilárd elvi alapon történő megjavítása is. A párt alig néhány hónappal az ellenforradalom leverése után és azóta is többször világosan leszögezte és érvényesítette azt az elvet, hogy a párttagok és a pártonkívüliek mint állampolgárok teljesen egyenjogúak. Például, mielőtt a párt Központi Bizottsága megtárgyalt volna egy olyan fontos kérdést, mint a magyar munkásosztály helyzete, a párttagok mellett megkérdeztük és figyelembe vettük az egyszerű párton kívüli dolgozók véleményét is. A párt kikérte a pártonkívüliek véleményét még olyan esetben is, amikor megbírálta őket (például a népi írókról szóló állásfoglalás esetében). Mindez együtt-

véve és csakis így együttvéve vezethetett az ellenség elszigeteléséhez, a párt körül tömörülő szövetségesek táborának növekedéséhez.

A párt – éppen az osztályharc helyes vitele szempontjából – az elmúlt két esztendő során megkülönböztetett figyelmet fordított a szövetségesek kérdésére. A párt abból indult ki, hogy a munkásosztály szövetsége a paraszti, kispolgári elemekkel, az általános érvényű jellemvonásokon túlmenően mindenkor konkrét tartalommal is rendelkezik. E konkrét tartalom helyes és időben történő felismerése alapvető jelentőségű. Nézzük például a munkás-paraszt szövetség kérdését.

A munkásosztály és a parasztság szövetsége mind a hatalomért folytatott harcnak, mind a szocializmus építésének idején az alapvető érdekek azonosságán alapszik. A parasztság többsége az ellenforradalmi események idején helyesen ismerte fel, hogy a hangzatos frázisok mögött a földesúri földbirtokok visszakövetelése rejlik. E helyzetben a munkás-paraszt szövetség lényege a föld megvédésében realizálódott, ezért az egész dolgozó parasztság együtt harcolt e kérdésben a párttal. A párt ez időben a szövetkezetek fejlesztését, a mezőgazdaság szocialista átalakítását nem állíthatta a politikai munka középpontjába, mert ez az adott helyzetben nem tömörítette volna az egész dolgozó parasztságot az ellenforradalom elleni harcra. A földesuraktól elvett és kiosztott föld megvédése önmagában természetesen nem szocialista, hanem polgári demokratikus vívmány védelme. Ennyiben az a tény, hogy 1956 végén e jelszó vált a munkás-paraszt szövetség alapvető elemévé, bizonyos mértékig visszatérést jelentett fejlődésünk korábbi, egyszer már túlhaladott szakaszához. De ez egyszersmind a szocialista forradalom vívmányainak védelméhez is kapcsolódott, mert hazánkban a parasztság nagyon jól tudja, hogy nem a burzsoázia, hanem a munkásosztály vette el számára a földet a földbirtokos osztálytól, és csak a munkáshatalom védi is meg azt.

Amilyen mértékben erősödött a munkáshatalom az ellenforradalmi lázadás leverése után, ugyanolyan mértékben kerültek előtérbe a munkás-paraszt szövetségen belül a szocialista elemek, így többek között a termelőszövetkezetek megvédésének feladata. Magától értetődő, hogy a termelőszövetkezetek megvédésének jelszava már nem találkozhatott az egész parasztság osztatlan helyeslésével, mert az elsősorban és közvetlenül a parasztság leghaladottabb rétegeinek érdekeit fejezte ki. Még inkább módosult bizonyos mértékig a munkás-paraszt szövetség közvetlen célja és belső tartalma, amikor a párt a termelőszövetkezetek megvédése mellett a termelőszövetkezetek további erősítését, a mezőgazdaság szocialista átalakítását előtérbe hozta.

A párt nyíltan hirdeti, hogy ma a munkás-paraszt szövetség célja a népi demokratikus hatalom erősítése és védelme, ennek erejére támaszkodva a szocialista társadalom teljes felépítése, ennek részeként a mezőgazdaság szocialista átalakítása. Látjuk, hogy megértek a termelőszövetkezeti mozgalom eddiginél gyorsabb fejlesztésének feltételei, de még nem értek meg a rohamos vagy ugrásszerű fejlesztés feltételei. Pártunk a termelőszövetkezeti mozgalom fejlesztésében ma is biztosítja az önkéntességet és az egyénileg dolgozó parasztok termelési biztonságát, és a jövőben is ezt teszi. Ugyanakkor fontos tény, hogy a parasztság mindennek ismeretében a legutóbbi választásokon egyöntetűen a párt politikájára szavazott, s ez annak a jele, hogy helyesnek tartja a párt parasztpolitikáját, bízik abban, és már nem idegenkedik a szocialista perspektívától sem. A munkás-paraszt szövetség ily módon ma is átfogja az egész parasztságot – az elenyésző számú falusi burzsoá, azaz kulák elemeken kívül. Mindez arról tanúskodik, hogy a párt az ellenforradalommal vívott harc egyes szakaszaiban helyesen, marxista–leninista módon ítélte meg a munkás-paraszt szövetség meghatározó elemeit, és ezért tudott helyes következtetéseket levonni.

Az előbbiekhez hasonlóan vizsgálta pártunk a városi kispolgársággal és az értelmiséggel kapcsolatos osztálypolitikánk alapjait. Az élet igazolta a párt ama értékelését, hogy e rétegekhez fűződő viszonyunk elsősorban nem az őket érintő sajátos kérdésektől, hanem mindenekelőtt a hatalom kérdésétől függ. Rendszerünk erősítése és szilárdítása bizonyult a legfőbb érvnek e rétegek megnyerése szempontjából, ez győzte meg sokukat elvi nézeteik helytelenségéről is. De ezzel nem elégedhettünk meg. A helytelen nézetek éles elvi bírálata mellett bizalomban, a korábbinál nagyobb megbecsülésben is részesítjük e rétegeket, világosabb és felemelőbb perspektívát is mutatunk nekik. E rétegek ma jobban látják munkájuk értelmét, a társadalomban betöltött fontos szerepüket és helyüket.

Gyakorlati eredményeink és érveink odavezettek, hogy az értelmiségnek és a városi kispolgárságnak azok az ingadozó rétegei, amelyek a válságos időszakban az ellenforradalom tartalékai voltak, a szocializmus tartalékaivá váltak. Az ellenforradalmi uszítás hisztérikus légkörének szertefoszlásával a meggyőző szó és a szavakat alátámasztó tettek eredményeképpen előre haladt az eszmei és politikai tisztulás folyamata. Az értelmiség minden rétegében, s ami különösen örvendetes, a pedagógusok köreiben igen pozitív változás tanúi lehettünk. Bár az értelmiség többsége még nem mondhatja magáról, hogy a marxizmus–leninizmus eszmei talaján áll, az értelmiség körében határozottan megnövekedett a marxizmus–leninizmus iránti érdeklődés. Az ellenség elleni harcnak és a szövetségesek megnyerésének helyes módszere, valamint e módszerek állandó keresése és menet közben való kijavítása: íme – ezek a magyarországi osztályharc jelenlegi alapvető problémái.

Pártunk elmúlt két évben folytatott harcának volt két olyan kérdése, amely mintegy összpontosította az összes harci kérdést, és az osztályellenséggel való összeütközésnek is fő pontja volt: 1. pártunk további erősítése újjászervezés útján, egységének és vezető szerepének biztosítása,

2. a proletár internacionalizmus elveinek érvényesítése a párt politikájában és a tömegek gondolkodásában.

Az ellenforradalommal vívott élethalálharc időszakában nemcsak az osztályellenséggel és az imperialistákkal álltunk harcban e két kérdésben, hanem a revizionistákkal is. 1956 novemberének legelején, amikor még fasiszta fegyveres ellenforradalmárok gyilkolták pártunk újjászervezéséért küzdő elvtársainkat, a hazai és a jugoszláv revizionisták azt „ajánlották", hogy hagyjuk abba a pártunk újjászervezésére irányuló „hiábavaló" erőfeszítéseket. Ehelyett – mint ők mondták – „változtassuk meg a politikai rendszert", és a hatalmat az akkor mindenki számára világosan láthatóan ellenforradalmi vezetésű „munkástanácsokra" építsük. Mi azonban megvédtük a marxizmus–leninizmus tanításának a pártról és a proletárdiktatúráról szóló sarkalatos tételeit, és megerősítettük a magyar munkásosztály forradalmi pártját, biztosítottuk pártunk egységét és mind fokozódó mértékben erősödő vezető szerepét. Pártunk gyakorlatában, kétfrontos harcában arra törekedtünk, hogy a marxizmus–leninizmus győzhetetlen eszméi a maguk tisztaságában, dogmatikus és revizionista torzítástól mentesen érvényesüljenek.

A magyarországi osztályharc tapasztalatai ismét bebizonyították, hogy a kommunista párt által vezetett proletárdiktatúra a szocializmus építésének elengedhetetlen feltétele, legfontosabb eszköze, amelyet őrizni és erősíteni a dolgozó nép életbevágó érdeke.

A munkásosztály forradalmi pártja marxista–leninista elvi alapjainak döntő eleme a proletár internacionalizmus. A párt internacionalista kötelességének tesz eleget, amikor megalkuvás nélkül küzd „saját" burzsoáziája politikai hatalmának teljes megsemmisítéséért, a dolgozók teljes felszabadításáért, a szocialista társadalom felépítéséért.

Immár több mint 40 éve próbaköve a munkáspártok internacionalizmusának a Szovjetunióhoz való viszony. Csaknem másfél évtizede próbaköve az internacionaliz-

musnak a szocialista tábor egységéhez való viszony. Az ellenforradalom ellen vívott harcunk egyik központi kérdése volt a Szovjetunió iránti barátsághoz, a szocialista tábor országainak egységéhez való rendíthetetlen hűség, internacionalista elveink nyílt és következetes hirdetése. Állíthatjuk, hogy dolgozó tömegeink támogatásának megnyerésében, az elmúlt két év eredményeinek elérésében döntő szerepe volt pártunk ingadozásmentes internacionalista politikájának.

A mai történelmi viszonyok között különösen igaz az, hogy egy ország munkásosztálya, dolgozó népe, mikor „saját" reakciós burzsoáziájával áll harcban, egyszersmind harcban áll a nemzetközi imperializmus erejével is. Most az a helyzet, hogy az Egyesült Államok imperialista uralkodó körei betöltik a „világ csendőré"-nek szerepét. Fejükbe vették, hogy „felszabadítják" vagy „megszabadítják" a kommunizmustól népeinket. Ez persze az ő hiú és soha meg nem valósuló álmuk. De hogy ők ezt komolyan szeretnék valóra váltani, azt éppen az 1956-os magyarországi ellenforradalmi lázadás kísérlete bizonyítja. Ez a népi demokratikus országok kommunista pártjait arra kötelezi, hogy a szocialista országok táborának egységét lazítani ne engedjék se a belső reakciótól, se a nemzetközi imperializmustól, se a revizionizmustól. Bennünket, a Magyar Szocialista Munkáspárt tagjait, az ellenforradalommal vívott harcaink összes tapasztalata erre tanít.

Pártunk, párttagságunk rendíthetetlen hűséggel ragaszkodik a marxizmus–leninizmus elveihez, a szocialista hazafisághoz, a proletár internacionalizmushoz – mert híven akarja szolgálni a munkásosztály, a magyar nép érdekeit. Annál is inkább, mert tudjuk, hogy pártunk, munkásosztályunk és népünk csak ezen elvekhez való hűség útján válik legyőzhetetlenné.

A szocializmus teljes győzelméért
Kossuth Könyvkiadó 1962.

BESZÉD A MAGYAR NÉPHADSEREG PÁRTAKTÍVA-ÉRTEKEZLETÉN

1961. október / Részletek

Szívből üdvözlöm a pártaktíva-értekezlet minden résztvevőjét.

Amikor feladatokról tárgyalunk – mint ahogy most önök is teszik –, elkerülhetetlen, hogy számot vessünk azzal az általános helyzettel, amelyben a munkánkat végezzük.

Az ország belső helyzetének alapvető és fontos vonása az, hogy érvényesül a párt vezetése, a párt és a tömegek összeforrottak, a népi demokratikus rendszer szilárd, a gazdasági és a kulturális építés tervszerűen halad, és mindennek eredményeképpen a szocializmus alapjai lerakásának befejezésén dolgozunk.

Ami a belső helyzetünk politikai tartalmát illeti, abban az a legfontosabb, hogy a magyar nép gondolkodásában az elmúlt években erősödött és elmélyült a szocialista eszme és az internacionalizmus.

A párt és a tömegek jelenlegi jó viszonyának a magyarázata többek között az, hogy a párt és a kormány teljes nyíltsággal tárja fel a tömegek előtt a helyzetet, a nehézségeket és a tennivalókat. Ezt a jövőben is így fogjuk tenni. Példaként megemlítem a másodéves katonák visszatartására vonatkozó parancsot. Amikor ezt az intézkedést fontolgattuk, felvetődött a kérdés: közöljük-e nyilvánosan vagy sem, hogy benn tartjuk azokat a katonákat, akiknek a szolgálati ideje lejárt? Bizonyos meggondolás azt indokolta volna, hogy ne közöljük, mert nem szükséges az

egész világ orrára kötnünk, hogy hány katonát tartunk benn és mennyit hívunk még be. Mégis amellett maradtunk, hogy közöljük, mert érdekünk, hogy népünk biztos legyen afelől, ha lényeges kérdésről van szó, akkor azt a párt és a kormány nyíltan megmondja, azt a nép tudtával csinálja. Ez nagyon fontos ahhoz, hogy az emberek nyugodtan dolgozhassanak. Az intézkedés egyébként sem maradt volna titok, hiszen azonnal észreveszik, ha a leszerelendő katonák nem mennek haza. Vagyis, ha ezt az intézkedést elhallgatjuk, akkor olyan hiedelemnek adhatnánk tápot, mintha más egyebet is csinálnánk, amiről szintén nem beszélünk.

Az országban folyó építő- és termelőmunka részleteibe most nem akarok belebonyolódni. A közeli napokban találkoznak majd ezekkel a kérdésekkel, hiszen az országgyűlés részletesen megvitatja az ötéves tervünket és jelenlegi helyzetünket. Annyit mégis megemlítek, hogy ami az iparfejlesztést illeti, különösen nagyobb nehézségünk vagy különleges gondunk nincs. Sokkal nehezebb a mezőgazdaság fejlesztése. Részben társadalmi okoknál fogva, hiszen az új szocialista mezőgazdaság még nincs egyesztendős, részben technikai okoknál fogva, mert a mezőgazdaság fejlettsége sokkal elmaradottabb, mint az iparé. Ezzel függ össze, hogy a mezőgazdaság eredményei ma még nagymértékben függnek az időjárás esetleges tényezőitől is.

A szocialista építőmunka fejlesztésére megfelelő terveink vannak. Többet terveznünk most nem lehet. De meggyőződésünk, hogy ha nyugodt, békés viszonyok között dolgozhatunk, akkor a tényleges eredmények is nagyobbak lehetnek a tervben előirányzottnál. Ami tehát az ország belső és általános helyzetét illeti, arra azt mondhatjuk: lehet élni, létezni, dolgozni, jelentős célokat is ki lehet tűzni és azokat el is lehet érni.

A nemzetközi helyzet bonyolult és feszült. Ez napjainkban a nemzetközi helyzet fő jellemzője. Erről beszél-

ve azonban nem feledkezhetünk meg arról az értékelésről, amelyet a kommunista és munkáspártok legutóbbi moszkvai tanácskozása adott a nemzetközi helyzetről, mert az változatlanul érvényes. Az értékelés szerint a szocialista tábor ereje növekszik, a gyarmati rendszer szétbomlik, az imperializmus válságba került, ellentétek szaggatják. Ennek következtében a szocialista tábor ereje mindinkább a nemzetközi élet meghatározó tényezőjévé válik.

Azt, hogy az imperializmus válsággal küzd, nagyon jól mutatják a világ különböző térségeiben zajló események. Vessünk egy pillantást az elmúlt év eseményeire. Algériában népi felszabadító harc zajlik, és a francia burzsoázia a NATO támogatásával sem képes ezt a harcot leverni. Tunéziával is voltak imperialista tervek, de visszavonulásra kényszerültek. Laosznak az imperialisták néhány évvel ezelőtt még azt is megtiltották, hogy semleges legyen, most viszont azért tárgyalnak és manővereznek, hogy legalább semleges országként meg tudják őrizni.

A mi figyelmünk elsősorban a nyugatnémet fegyverkezésre összpontosul. Önök mindannyian tudják, hogy a NATO európai szárazföldi haderői közül máris az NSZK szárazföldi hadserege a legerősebb és a legfőbb tényező. Most már az atomfegyverért, s a még modernebb fegyverekért harcolnak. Ebben van a helyzet veszélyessége. Ha az ember gondolkodik és elemezget, hamarosan belátja, mindent meg kell tenni, hogy ne következzék be Európában olyan helyzet, melyben a nyugatnémet imperialisták „józan eszétől" függ az, lesz-e háború Európában vagy sem. A német imperializmus „józan eszét" már mindenki ismeri a történelemből. Ennek jegyében robbant ki az első és a második világháború is. Akárhol jár az ember, nyugaton vagy keleten, bárkivel találkozik, legyen az magas rangú vagy kevésbé magas rangú ember, mindegyik azt mondja: nem baj, akárhogy lesz, csak háború ne legyen. Ez az emberek véleménye. Ezt a véleményt mi is osztjuk,

mert szocialisták vagyunk, emberi módon gondolkodunk, nem óhajtjuk, nem kívánjuk a háborút.

Az önök katonái által írt levelek is erről tanúskodnak. Az egyik levélíró így fogalmazott: „...inkább szolgálok tovább most, mint hogy egy új világháború részese legyek." Ez teljesen logikus, szerintünk helyes szemlélet. Mi azért fokozzuk hadseregünk ütőképességét és akarjuk a szükséges harckészséget elérni, mert meggyőződésünk szerint ez elengedhetetlen ahhoz, hogy a Nyugat ne merjen háborút kezdeni. Nincs itt semmiféle ellentmondás. Mi a békét védjük, és azért kell nekünk harckész állapotban levő hadsereg, mert csak így lehet a békét megvédeni.

Mit teszünk ebben a nemzetközi helyzetben az országon belül? Rendesen folytatjuk a munkát, az országgyűlés elé terjesztjük ötéves tervünket és közoktatási tervünket. Ötéves népgazdasági tervünknek része a néphadsereg fejlesztése is. Mindezeket megtárgyaljuk, törvényerőre emeljük és végrehajtjuk. Ez a mi programunk.

Most, hogy nagy építőterveink szentesítve lesznek, köztük az, hogy növeljük az ország honvédelmi képességét, komolyan hozzá kell látnunk a munka megjavításához. Ebben a kissé komolyabb helyzetben a hibákat is gyorsabban ki kell javítani. Feladatunk továbbá a vezetés színvonalának emelése, a tömegek körében végzett mozgósító, felvilágosító munka tökéletesítése is, mert a tömegek cselekvő támogatása nélkül nem tudjuk megoldani a feladatokat.

Természetesen katonai vonalon is van tennivaló. A részletekről most nem akarok szólni, de annyit elmondanék, hogy a Központi Bizottságban és a kormányban már foglalkoztunk ezekkel a kérdésekkel. Abból indultunk ki, hogy a jelenlegi helyzet megköveteli a Magyar Néphadsereg harckészségének növelését, s közben pótolni kell egy sor elmaradást is. Önök ismerik az utóbbi évek történetét. Ha visszamegyünk 1951-ig, 1953-ig és a további évekig, azt látjuk, hogy a különböző krízisek, amelyek az ország-

ban voltak, azzal a következménnyel jártak, hogy a honvédségi beruházások elmaradtak, a néphadsereg fejlesztése az említett években tulajdonképpen stagnált. Ma már tűrhetetlen, hogy a magyar honvédség viszonylag elmaradott legyen, és korszerűtlen fegyverekkel rendelkezzék.

Erről szólva hangsúlyoznom kell, kimagasló jelentőségű az a tény, hogy itt vannak a szovjet csapatok a legkorszerűbb fegyverzettel, a Magyar Népköztársaság államhatárainak, a szocialista világ határainak védelmében. S ehhez még hozzátehetem azt is, hogy az ideiglenesen Magyarországon állomásozó szovjet csapatok segítsége nélkül a költségvetésnek is jóval nagyobb részét kellene honvédelmi célra fordítani. Ha a szovjet katonák helyére magyar katonákat kellene állítani, a szovjet eszközök helyett saját eszközzel kellene rendelkeznünk, az nagyon sokba kerülne. Magától értetődő kötelességünk, hogy a honvédséget el kell látni korszerű fegyverzettel, de azt is tudni kell, hogy a nép számára ez nagy terhet jelent. Különösen nagyot jelent most, amikor – mint mondottam – bizonyos lemaradást is pótolni kell.

A másik nagy feladat a hadsereg vezetésének átszervezése volt. Nyilvánvaló, ha képessé akarjuk tenni a Magyar Néphadsereget arra, hogy teljesíteni tudja feladatát, akkor ez az átszervezés elengedhetetlen. Ezért a Politikai Bizottságban és a kormányban nyugodt lélekkel szavaztunk az átszervezésre. Csak azt kértük: gyorsan és akkurátusan hajtsák végre, hogy ne legyen hosszú ideig lázas állapot a hadsereg életében. Az érintett elvtársaktól pedig azt kértük, hogy ha lehetséges, az egyéni gondokat most tegyék félre. Mert az, hogy ki szolgál majd a minisztériumban, ki a parancsnokságon és ki emitt vagy amott, az természetesen mindenki számára személyes probléma lehet. Ezt nem is vonjuk kétségbe. De kértük, hogy a sorrendet fordítsák meg, és az egyéni gondokat rendeljék alá a közügynek.

Azt is elmondanám, hogy véleményünk szerint az át-

szervezést alapjában véve helyesen és jól, a kitűzött időn belül hajtották végre. Ezt a megállapítást úgy értsék, hogy azért van még egy és más igazítanivaló. Ezt csak azért említem meg, hogy nézzenek körül a látszólag mellékterületeken is, és ahol még van igazítanivaló, ott azt tegyék meg. Annál is inkább, mert – és ezt szeretném hangsúlyozni – alapjában véve a feladatokat helyesen és jól hajtották végre.

A következőkben a politikai elhajlások elleni harcról kívánok szólni. Jelenleg a pártban számottevő mértékben nincs sem jobboldali, sem baloldali elhajlás. Ilyen csoportok sem működnek. De azért valamire érdemes odafigyelni. Önök jól tudják, hogyan zajlott le a párt újjászervezése. Jó előre bejelentettük, hogy 1957. május 1-én lezárul az átigazolás. Tudják azt is, hogy azért nem egyforma számban jelentkeztek az emberek áprilisban és előtte novemberben. Áprilisban már olyanok is igyekeztek belépni, akik jobb lett volna, ha lekésik a május 1-ét. Mert ilyenek is vannak. Nos, mit csináltak ők a továbbiakban? Egy részük – mivel gondolkozásra volt kényszerítve – végül is megértette, hogy helyes a párt politikája, és becsületesen dolgozik. Kisebb része viszont ezt nem értette meg, nem értett velünk egyet, és változatlanul arra vár, hátha megbukik ez az irányzat.

A jobboldaliság és a baloldaliság veszélye tulajdonképpen nem egyforma. Jobboldali, megalkuvó hajlamú ember akad még pártunk soraiban is. Persze amikor a pártban egység van, akkor az elhajlók sohasem jelentkeznek nyíltan. Mostanában például amikor semmiféle szezonja nincs, esze ágában sincs egy ilyen jobboldali elemnek jelentkezni. Ennyit ő is tud.

Nem egészen ilyen a baloldali elhajló. Szerinte nem szégyellni való, ha az ember egy kicsit balos. Ezt sokan el is nézik neki. Azt hiszem, önök között is akadna egy-két ember, aki halálosan megsértődne, ha azt mondanák rá, hogy egy kicsit jobbra hajló, egy kicsit megalkuvásra

hajlamos. De egyáltalán nem sértődne meg, sőt úgy érezné, mintha még dicsérnék is, ha azt mondanák róla, hogy egy kicsit balos, mindig valamivel keményebb, mint kellene. Tudjuk, hogy pártunkban is vannak ilyenek, de nem számottevően. Majd meggyógyul, ha beteg, s ha nagy gondot nem okoz, létezzen ő is.

Bizonyos helyzetben azonban minden kérdés másként jelentkezik. Amikor egy párt, egy ország, egy nép arról beszél, hogy harcra kész és harcolni kell, akkor teljesen mindegy, hogy milyen oldalról, milyen indítékkal bontják meg egységét. Ha azt mondjuk, hogy szent ügyért harcolunk, akkor az, aki megbontja a soraink egységét, a mi ellenségünk. Nem bánom én, akár balos vagy jobbos is az illető, vagy akármicsoda és kicsoda, elvtársak, ilyesmiből nem csinálhatunk tréfát. Itt politikáról van szó, arról, amit hirdetünk és csinálunk. Segítsünk minden embernek a helyes útra visszatérni, de ha valaki semmiképpen nem akar visszatérni, akkor véget ér a türelem, és nincs pardon. Ezért a jámbornak látszó baloldaliaskodást is kicsit szigorúbban kell megítélni. Hogyan is jelentkezik balosság például a káderkérdésekben? Az ilyen embert a frász töri ki, ha ne adj isten valahol pártonkívülit kell funkcióba állítani. Rögtön azt mondja, hogy a jelölt nem szilárd. Elvtársak, ha mi a kommunizmust csak szilárd marxista–leninistákkal akarnánk felépíteni, az életben soha nem lenne kommunizmus.

Az egyik felszólaló arról beszélt, hogy náluk a tisztek 93 százaléka párttag. Ez nagyon jó. De az is jó, hogy van 7 százalék pártonkívüli. Mert akiket vezetnek és akiknek parancsolnak, azoknak nem 93 százaléka a párttag. Önöknek úgy kell tudni parancsolni, hogy a katona ne csak a kommunista parancsot lássa, hanem a haza parancsát is, amelyet nyugodt lélekkel el tud fogadni, akár párttag, akár pártonkívüli. Másképpen nem tudunk harcolni. A látszatra dicséretes balos emberek megcsinálnák azt – ha hagynánk, de nem hagyjuk –, hogy elszakítanak minket

a néptől. Hogyan élünk, hogyan harcolunk, hogyan dolgozunk, hogyan építünk, ha elszakadunk a néptől? A „kicsit" balosok az emberekkel való viszonyban is borzalmas károkat tudnak csinálni. A tervek elkészítésében nem kevésbé. De szerencsére nemcsak ilyen emberekkel van dolgunk. Katonáink, munkásosztályunk, parasztságunk, dolgozó népünk túlnyomó többsége tisztességes ember, becsületesen él és dolgozik, ember a talpán, hisz a szocialista jövőben.

A néptömegből kiválik az élenjáróknak nem is kicsiny csapata, olyan emberek és kollektívák, akikre és amelyekre valóban büszkék lehetünk. Ugyanúgy, ahogy az önök szocialista versenyében tízével, százával meg ezrével vannak emberek meg egységek, az egész országban is megtalálhatók az élenjáró közösségek; jelenleg 200 000 ember van olyan brigádokban, amelyek a szocialista címért harcolnak. Ezek nem egyszerűen termelési felajánlásokat tesznek, hanem olyan felajánlásokat is, amelyeknek a szocialista embernevelés a lényege. Ilyen brigád mintegy 14 000 van. Sok brigád naplóját bármelyik újság első oldalán le lehetne közölni. Úgy, ahogyan ők megírták, hogy mit határoztak el és hogyan dolgoznak. Mi ezekre az emberekre építünk. Ezek az emberek ragadják magukkal, példájukkal, a helytállásukkal az egész népet. Önöknek is ezekre az emberekre kell építeniük a mindennapi munkájukban.

A kérdés kapcsán néhány szóval visszatérnék a leszerelendő katonák visszatartásának ügyére. A napokban kaptam önöktől 150 levelet. Becsületesen bevallom, hogy nem olvastam el mind a 150-et, de körülbelül 30-at igen. Ezeket alaposan végigolvastam és megmondom: nagy örömöt szereztek nekem. E levelekből magas fokú politikai érettség, igaz meggyőződés sugárzott, s bár íróik a legkülönbözőbb kifejezéseket használják, más-más gondolatot vetnek fel, a lényeget azonban valamennyien helyesen értik. Az egyik levélben, amelyet többen írtak alá,

az áll: a mi országunk békepolitikát folytat, és mi készek vagyunk ezt a békepolitikát támogatni. Hát nem jó dolog ez? A nép fiai szentül hiszik és tudják, hogy a mi országunk békepolitikát folytat, és ők ezért szívvel-lélekkel tudnak dolgozni, tovább szolgálni, és ha kell bármilyen módon harcolni. Sok ember, sok csoport leírta a következőket is: a nép békéjét életük árán is készek megvédeni. Ez nem frázis. Senki nem írta elő nekik, senki nem követelte meg tőlük sem a határozatot, sem a szavakat, és mégis ezt írják!

Egyébként, hogy az ilyen állásfoglalás mennyire összecseng másutt is hallható egészséges hangokkal, arra példa, hogy civilek is írnak nekünk levelet. Olyan civil is írt, aki soha életében nem volt katona, és mégis, nagyjából ugyanazt írta, amit az önök katonái: „Értem a helyzetet, tudom, hogy meg kell védeni a békét, és én jelentkeztem, katonaként akarok szolgálni, bár még katona sem voltam." Aztán itt van az a 170 tartalékos tiszt, aki szintén írt a honvédelmi miniszter elvtársnak, és kérte, ha szükséges, készek bevonulni és aktív tisztként szolgálni és helytállni. Lehetnek közöttük olyanok, akiket valamilyen hiba, vétség miatt szereltek le. Mert vannak ilyenek. Ők maguk leírják, hogy milyen okból szerelték le őket. „De úgy érzem – írja egyikük –, most szükség van rám és én szeretném megmutatni, hogy tanultam a saját hibámból." Én elgondolkodnék az ilyesmin, és igénybe vennék ilyen embereket is. Olyanokat, akik hibáztak ugyan, de azért mi nem tekintjük osztályellenségnek őket. Egy alkalommal találkoztam az egyik tsz-ben egy ottani politikai tényezővel, akit megkérdeztem, hogy mit csinált azelőtt? Hivatásos katonatiszt voltam – válaszolta. Meddig? 56 őszéig. Nem is kérdeztem tovább, mert attól féltem, az sül majd ki, hogy nem írta alá a tiszti nyilatkozatot. Nem akartam, hogy szégyenkezzen miatta. Hiszen végül is magára talált, rendesen, becsületesen dolgozik, pártunk politikáját hirdeti. Miért ne segítsük az ilyen embert az

egyenes úton, ha már egyszer visszatért rá? Én ilyeneket is behívnék, és azt mondanám: tessék, itt van, testvér, dolgozz. Hibáztál, mutasd meg, most már nem a régi vagy, tanultál a hibádból. És ha bizonyít, szívvel-lélekkel fogadjuk az ilyen embereket. Az ember hibázott, és az ember tette jóvá a hibáját. Nem tudjuk az ilyen embert becsülni? Dehogynem, és bízni is tudunk benne.

Amikor elolvastam ezeket a leveleket és gondolkodtam, olyan érzésem támadt, de jó lenne valamennyi levélírót felkeresni és melegen megszorítani a kezét. Erre azonban, sajnos, nincs lehetőség. Nagyon kérem az elvtársakat, mondják meg a levelek íróinak, soraik eljutottak a címzettekhez, s mint a szocialista hazafiság megnyilvánulásait őszinte örömmel fogadták azokat. Népünk, pártunk, kormányunk számít a levélírókra is. Szolgáljanak olyan odaadással, ahogyan azt levelükben megírták. Köszönjük a szívbeli szavakat és lelkesedésüket, építünk reájuk.

Természetesen másra is építünk. Építünk szövetségeseinkre, a szovjet–magyar barátságra, a Varsói Szerződésre, a szocialista táborra, a néphadseregre.

A magyar–szovjet barátság nem új keletű. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom hajnalán született először fegyverbarátság orosz és magyar emberek között. Tizenhat esztendeje, felszabadulásunkkal, ez a barátkozás kiszélesedett, és azóta két szocialista nép barátságává vált. Közben voltak hibák és félreértések is, voltak nemkívánatos jelenségek is, de ez a barátság megtisztult, megerősödött, és szent meggyőződéssel állítom, hogy ma mélyebb és erősebb, mint korábban bármikor volt. Közösek a céljaink, a Szovjetunióval tűzön-vízen át együtt megyünk, mert ez a mi népünk boldogságának az útja. A Szovjetunióval megyünk, és ettől nem fog eltántorítani minket senki és semmi. Sem szektás túlbuzgóság, sem az ellenség okoskodása, taktikája, manővere vagy csalogatása. A Szovjetunióval, a szovjet néppel együtt megyünk békében, és ha netán harcra kerül sor, akkor közösen, együtt

vívjuk a harcot is. Ez a mi népünk érdekeinek igazi szolgálata, hűség saját népünkhöz, hűség a magyar–szovjet barátsághoz.

És természetesen önökre is építünk, elvtársak. Kérem önöket, akik itt jelen vannak, hogy ezt ne úgy vegyék, mint valamiféle udvariassági frázist, hanem értelmezzék a szó igazi értelmében. Önökre a hétköznapok kemény munkája vár. Ha ezt nagyon jól, keményen elvégzik és minden katonával elvégeztetik, akkor ezzel elejét lehet venni annak, hogy a háborúban kelljen harcolni. Óriási szerepe van ennek a hétköznapi munkának, megvan az értelme, megvannak ennek is a maga hősei. Aki jól érti, hogy mit kell most tenni, és hogyan kell csinálni, az nagy szolgálatot tesz a hadseregnek is, a hazának is.

Ezekről akartam beszélni. Látják, hogy nálunk nyugalom van, nem vagyunk idegesek. Én például bizonyos vagyok benne, hogy bármi történjék a világban, Magyarországon többé nem lesz kapitalizmus! És ez nekem elég. Elég az embernek ahhoz, hogy békében tudjon dolgozni, és ha rákerül a sor, tudjon harcolni is. Akik tudják, hogy ez így van és így lesz, azok vígabban dolgoznak, lelkesebben végzik a békés kiképzést és harcolnak, ha kell.

Úgy tudom, itt most a hadsereg összes pártszervezete képviselve van. Ezért felhasználom az alkalmat és megkérem önöket, hogy mondják meg az embereknek: a Központi Bizottság és a kormány számít rájuk – és ők is számítsanak miránk. Legyenek nyugodtak a tekintetben, hogy az imperialisták előtt mi soha meghajolni nem fogunk, forradalmi osztályálláspontunktól tágítani nem fogunk, viszont kalandorlépéseket sem fogunk tenni. És végül, ami mindennél fontosabb: bízzanak az ügyünkben, mert az győzni fog! Mondják meg az elvtársaknak: a Központi Bizottság és a kormány szívből köszönti katonáinkat, jó egészséget és sikereket kíván nekik a feladatok teljesítéséhez.

BESZÉD A CSEPEL VAS- ÉS FÉMMŰVEK MUNKÁSŐR-ZÁSZLÓALJÁNAK ÜNNEPSÉGÉN

1965. december

Megköszönöm a meghívást, a fogadtatást, és én is szívből üdvözlöm a Csepel Vas- és Fémművek munkásőr-zászlóaljának parancsnokait, egész személyi állományát és a mai ünnepi egységgyűlésen megjelent valamennyi kedves elvtársat.

Elhoztam és átadom önöknek a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának forró, elvtársi üdvözletét.

Engedjék meg, hogy szívből gratuláljak egységüknek a kiképzési évben elért eredményeihez, ahhoz, hogy a munkásőrség keretében folyó szocialista versenyben elnyerték a legjobb önálló budapesti egység címet. Szívből gratulálok, és további, sikerekben gazdag munkát kívánok mindnyájuknak.

Akik ilyen dicséretes módon szolgálják a munkásosztály ügyét, azokat már a mi kommunista eszményeink és erkölcseink hatják át. Biztosak vagyunk abban, hogy azok, akik leszereltek vagy tartalékállományba kerültek, ha az ügy megkívánja és holnap szólnak nekik, újra itt lesznek. Akit a szíve, a becsülete igazán idevonz, az nem tud soha innen elszakadni, hiszen ideköti a mi nagy ügyünk és azonkívül – hogy úgy mondjuk – a helyi, csepeli becsület is.

Szeretném én is köszönteni a csepeli munkásőr-zászlóalj újoncait. Gratulálok nekik, hogy ebbe a közösségbe felvették őket. Igyekezzenek méltóak lenni elődeikhez.

Aki a munkásőrségben szolgált, az ismeri e testület, a munkásosztály önkéntes fegyveres szervezete létrejöttének körülményeit. Kérem önöket, hogy egy pillanatra gondoljanak vissza arra a helyzetre és légkörre, amikor pártunk a munkásőrséget megteremtette. Ebben a munkában, a szervezés megindításában volt egy számunkra rendkívül fontos és nagy dolog: a kölcsönös bizalom. A kölcsönös bizalom szülte a munkásőrséget. Akkoriban a magyar munkásosztálynak és a Magyar Népköztársaságnak nem kevés ellensége még szabadon és felfegyverkezve járt az országban, ezenkívül sok fegyver volt illetéktelen kézben, és nem tudtuk kinél, hol. Az emberek fejében pedig zavar volt. Ilyen helyzetben határozta el a Központi Bizottság, hogy megteremti a munkásőrséget, mert mi akkor is bíztunk munkásosztályunkban, dolgozó népünkben, és nem csekély számú fegyvert adtunk ki abban a meggyőződésben, hogy a munkáshatalom érdekében, annak javára és becsületére fogják használni.

Azok az elvtársak, akik beléptek, esküt tettek és elkezdték szolgálatukat, nagy és történelmi dolgot vittek végbe. A munkásőrség puszta léte nagy bátorságot adott a dolgozó embernek városban, falun egyaránt, és elbátortalanította, visszavonulásra kényszerítette népi hatalmunk ellenségeit. A munkásőrség puszta léte! Akkor jó a munkásőrség, akkor van értelme a kiképzésnek, ha olyan a színvonal és a szellem, hogy barát és ellenség tudja: a munkásőrség helyén van, és ez maga biztosítja azt, hogy ne történjék olyasmi, ami rendszerünket, népünk békés építőmunkáját zavarná, veszélyeztetné.

Munkásőrségünk becsületet szerzett idehaza, népünk előtt, és még bizonyos értelemben nemzetközileg is. Nincs az országban olyan ember, még ha nem is rokonszenvez rendszerünkkel, aki a munkásőrség – mint testület – ellen bárhol rossz szót tudott volna mondani. Azt a fegyvert, amelyet kezükbe kaptak, hogy védjék a munkáshatalmat, soha senki sem fordította a munkáshatalom

ellen. Az ilyen testület megérdemli azt a megbecsülést, amelyet élvez.

A mi munkásőrségünk példájára hasonló testületeket szerveztek más szocialista országokban is, felhasználva azokat a tapasztalatokat, amelyeket mi szereztünk.

Amikor mi a munkásőrségről beszélünk, nemcsak fegyveres szolgálatra gondolunk, hanem társadalmi misszióra is, amit ez a munkásőrség betölt. Mert az a tény, hogy létezik nálunk egy önkéntes munkásőrség, a munkásosztály fegyveres ereje, amely olyan emberekből áll, akik mindennapi rendes munkájukat elvégezve, térítés nélkül látják el ezt a szolgálatot is – ez nagy erkölcsi nevelő erő, ami jelentős mértékben segíti a kommunista közgondolkodás és a kommunista erkölcs fejlődését.

Ide tartozik az is, hogy a munkásőrség állományában igen nagy számban vannak tekintélyes, érdemes vezetők, akik fontos funkciókat töltenek be, nehéz feladatokat látnak el. Nagyon sok köztük a szocialista brigádvezető, az újító, vagyis olyan ember, akit minden szempontból példaként lehet a többiek elé állítani. Ez nagyon fontos.

Örömmel látom a munkásőrség soraiban a fiatalokat. Eszembe jut, hogy az ifjúságról mindig vitatkoznak, s felteszik a kérdést: milyen az ifjúság? Én még a kérdés ellen is tiltakozom. Mert nem helyes a kérdésfeltevés. Ez olyan, mintha azt kérdezné valaki, milyen a középkorúság és milyen az öregség. Erre se tudnánk választ adni! Azt mondanánk, hogy ilyen is, meg olyan is. Így van ez a fiatalokkal is. Ők is különbözők. Akik most itt állnak és letették az esküt, azok ifjúságunk legöntudatosabb, szocialista részét alkotják, és eszerint kell megbecsülnünk őket. Biztos vagyok abban, hogy a munkásőrségben közülük sokan eljutnak az öntudat még magasabb fokára, s belépnek a pártba. A mi nemzedékünk legnagyobb szerencséje, hogy kommunisták lehetünk, kötelességünk tehát a helyes irányba vezetni a jövő generációját.

A zászlóalj állományából ma kivált elvtársak joggal

gondolhatják, hogy nem szolgáltak hiába. Mert a feladat, amelynek megoldására vállalkoztak, amivel megbízták őket, amikor a munkásőrségbe kerültek, az volt, hogy megvédjék, megszilárdítsák, erősítsék a munkáshatalmat. Ezzel is úgy van az ember, mint minden más munkával. Ha valaminek van célja és értelme, akkor nincs az a nehézség, nincs az a fizikai fáradság, amit az ember el ne tudna viselni. Ha viszont nem látja valaminek a célját és az értelmét, a legkisebb munkát és fáradságot is terhesnek, elviselhetetlennek érzi.

A mi munkásőrségünk forradalmi cél érdekében született forradalmi erő, amely rendeltetését, feladatát mind ez ideig betöltötte, s minden feltétele megvan annak, hogy a jövőben is be fogja tölteni.

Hazafiság és internacionalizmus
Kossuth Könyvkiadó 1968.

BESZÉD
A ZRÍNYI MIKLÓS KATONAI AKADÉMIÁN

1966. szeptember / Részletek

Engedjék meg, hogy visszaemlékezzem 1948-ra, amikor először avattunk fel olyan tiszteket, akik a dolgozó nép soraiból származnak. Hadsereg annak előtte is volt Magyarországon, és úgymond, az is magyar hadsereg volt. De annak a hadseregnek a tisztikarába, parancsnoki állományába csak a volt kizsákmányoló osztályok tagjai, a burzsoák, a földbirtokosok és más kizsákmányolók vagy gyermekeik juthattak. Forradalmi változás volt, amikor új hadsereg született, és új tisztikar jött létre a dolgozó nép fiaiból. Ez a forradalmi folyamat azóta is tart, és ezután sem állhat meg. Forradalmi s társadalmi fejlődésünk törvénye, hogy a szocializmus útján elinduló népet jól és hatásosan a munkásosztály, a dolgozó nép fiai tudják képviselni a hadseregen belül is.

A párt, a magyar munkásosztály, a nép évtizedek óta elszánt és következetes harcot vívott azért, hogy a magyar nép nemzeti függetlensége, szabadsága, társadalmi haladása valósággá váljék, a nép megszerezze a hatalmat, felépítse a saját államát, és annak részeként saját hadseregét. Ezt a történelmi harcot népünk győzelemmel fejezte be. Költőink sok szépet, felemelőt írtak erről a hősi küzdelemről. József Attila mondotta népünkről, hogy „Győzni fogó még annyira meg nem aláztatott". Az a gondolat rejlik ebben, hogy a régi kizsákmányoló osztályok ezerszer verik le a népet, amíg végre felszabadul. De ha a nép

felkelt és felszabadult, akkor véglegesen és történelmi értelemben győz. Ez következett be a mi hazánkban is.

Egész társadalmunk munkájának, tevékenységének középpontjában a szocializmusért folytatott munka, harc, a nép békéjének, nyugalmának, az emberiség békéjének a megőrzése és kivívása áll. Hadseregünk is e célokat szolgálja. Hadseregünk él, fejlődik, dolgozik. Ennek messziről is látható jelei vannak. Most, a közelmúltban fejeződött be Csehszlovákia területén a Varsói Szerződés fegyveres erőinek hadgyakorlata, amely méreteit tekintve talán az eddigi legnagyobb volt. A Szovjetunió, Csehszlovákia és az NDK hadseregei, valamint a Magyar Néphadsereg jelentős állománnyal és technikával vett részt rajta. Erről a gyakorlatról – túlmenően az újsághíradásokon –, bizonyos értesüléseink már vannak. Ismerjük a főparancsnok elvtárs véleményét és értékelését, ismerjük a gyakorlatot vezető csehszlovák honvédelmi miniszter elvtárs véleményét, a mi honvédelmi miniszterünk véleményét. Egybehangzó az a megállapítás, hogy a Magyar Néphadsereg egységei megfelelően, jól végezték el a reájuk szabott feladatot. Ez rendkívül jó érzés számunkra, mert bizonyítja, hogy hadseregünk az ismert nehézségek és akadályok leküzdése után teljesen újjászerveződött, teljes mértékben felzárkózott a testvéri országok hadseregeihez, és elismert, teljes értékű részét képezi annak az erőnek, amely korunkban a békéért harcoló népek legfőbb támasza.

Néphadseregünk tevékenységét, tisztikarunk gondolkodásmódját és szellemét a marxista–leninista tudományos elmélet, a szocialista hadtudomány uralja. Szervezetében és fegyverzetében is korszerű. A kor legfontosabb és leghaladóbb eszméit és céljait, a szocializmust és a népek békéjét szolgálja. Ezért bátran mondhatjuk, hogy néphadseregünk minden tekintetben forradalmi hadsereg, a nép forradalmi hadserege. Ez örvendetes és jó dolog, és nem kis szerepet játszik abban, hogy népünk nyugodtan, békében élhet és végezheti alkotó munkáját.

Ez a hadsereg nem a semmiből és nem erőfeszítések nélkül született. A jelenlevők tudják, hogy mintegy 10 évvel ezelőtt az volt a feladatunk, hogy alapjaiban újjászervezzük a hadsereget, és ez nem volt könnyű. Ha ma megállapítjuk, hogy hadseregünk most korszerű, és helytáll a rábízott feladatok tekintetében, s egyenlő rangban ott tud lenni a testvéri országok hadseregeinek sorában, akkor meg kell mondani, hogy ez a magyar munkásosztály forradalmi pártjának, a Magyar Szocialista Munkáspártnak is érdeme, a magyar állam vezető szerveinek is érdeme, de érdeme azoknak az elvtársaknak, ezernyi és ezernyi embernek, akik a néphadsereg parancsnoki posztjain, tisztikarában szolgálva ezt a hihetetlenül nagy újjászervező munkát elvégezték. Meg kell mondani azt is, hogy ebben nem csekély érdemük van a szovjet elvtársaknak, a Szovjet Hadsereg tábornokainak és tisztjeinek, akiknek támogatását e nagy munkában minden tekintetben élveztük. Szovjet elvtársaink a korszerű szervezés és a fegyverzet kialakításának kérdéseiben is mellettünk álltak és teljes mértékben támogattak bennünket.

Előadódhat nehéz posztokon levő embereknél – a hadseregen belül is –, hogy néha elfáradnak, vagy úgy érzik, hogy nagyon sok nehézség van még előttük. De ne felejtsük el, hogy nekünk is jogunk van ahhoz, hogy az ünnepnapokon örüljünk. És ezt a mai napot én olyannak tekintem, amikor örülhet mindenki, akinek a munkája ilyen vagy olyan formában benne van abban, hogy a Magyar Néphadsereg most ismét magasabban képzett, nagyszerű parancsnokokkal gazdagodott. Örülhetünk mi, akik a pártban dolgozunk, örülhetnek, akik a hadseregben dolgoznak, akik az akadémián dolgoznak és mindazok, akik segítenek nekünk a katonai munkában, a hadsereg építésében és fejlesztésében. Ez nagy, rendkívül nagy fontosságú eredmény.

Az ellenségeink néha csúfolódnak rajtunk, mert úgy beszélünk, hogy békeharc, meg harc a békéért, hiszen

ezek önmaguknak ellentmondó fogalmak és kifejezések. Mi azt hirdetjük, és nemcsak hirdetjük, hogy a békéért harcolunk. Az igazsághoz azonban hozzátartozik, hogy közben fegyverkezünk is, és a hadseregünket is fejlesztjük. Ez azonban csak látszatra ellentmondás. Én nem tudnék más útravalót adni a most kibocsátott magasabb képzettségű tiszt elvtársaknak, mint azt mondani, hogy minél komolyabban veszik, minél lelkiismeretesebben hajtják végre feladataikat, minél kiválóbb katonák lesznek, és ezáltal minél kiválóbb lesz hadseregünk szellemében, tudásában és képességében, annál inkább biztosított népünk békéje és nyugalma. Ez nem ellentmondás, ez csak így lehetséges korunkban.

A hadsereg és a nép a mi viszonyaink között elválaszthatatlan egymástól. A magyar hadsereg korábban az uralkodó osztályok kezében volt. Történelmileg tartósan a nép érdekei ellen, a néppel szemben használták fel. Most, alig több mint húsz éve az a helyzet, hogy a magyar nép és a magyar hadsereg útja egy és elválaszthatatlan. Együtt élnek, együtt haladnak! Politikai és társadalmi kérdésekben, de az élet mindennapi kérdéseiben is, a mi hadseregünk tisztikarának, személyi állományának, valamint a munkásosztálynak és a parasztságnak a gondolkodása, problémái elválaszthatatlanok egymástól. Ugyanaz foglalkoztatja az embereket itt és ott is. Természetesen kölcsönhatásban is van a nép és a hadsereg élete és tevékenysége.

Vessünk egy pillantást a nemzetközi háttérre is, mert ma a világ kicsi, a dolgok szorosan összefüggnek. Ma – hála a modern technikának, a hírközlő szerveknek – ha valamelyik világrészben, bármely kis faluban történik valami rendkívüli, másnap reggel már az egész világon tudják. Régen eléldegélhettek emberek úgy, hogy azt sem tudták, hogy kitört a világháború, meg azt sem, hogy befejeződött. Ma már nem így élnek, idegesebbek, feszültebbek, nyugtalanabbul nézik a nemzetközi dolgokat.

Lényegében ugyanarra gondol mindenki: jaj istenem, csak háború ne legyen! Ebben az eseményáradatban nem olyan könnyű eligazodni az embereknek.

Bármennyire is bonyolult a nemzetközi helyzet és bármennyire nyugtalanítják a napi hírek néha az embereket, kell hogy éljen bennük az a tudat, hogy a világimperializmus ma nem képes azt tenni, amit akar. Tudni kell továbbá, hogy a szocialista országok olyan helyzetben vannak, hogy egyidejűleg rendelkeznek az igazság és a fegyverek erejével. Ez a kettő együtt elegendő ahhoz, hogy az imperialistákat korlátok között tartsa és megakadályozza egy világháború kirobbantását.

Nekünk magunknak, pártunknak, munkásosztályunknak, népünknek ilyen nemzetközi feltételek között kell dolgoznia. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül a nemzetközi helyzetet, hiszen hozzátartozik az építés feltételeihez, mert építeni csak békés viszonyok között lehet. De azt is tudnunk kell, hogy a nemzetközi élet számunkra nemcsak problémákat és nehézségeket jelent, hanem hatalmas támaszunk is van a nemzetközi élet küzdőterén, és ezek között első helyen áll a Szovjetunió.

A magyar nép terveinek valóra váltásához nagy segítség és nagy támasz az a tiszta, jó, zavartalan, elvtársi, testvéri viszony, ami a Szovjetunió Kommunista Pártja és a mi pártunk, országaink között van, és amely napról napra mélyül népeink között. Ez a kapcsolat – most már el lehet mondani – történelmi, mert a szovjet nép a felszabadítás időszakában nyújtotta felénk első ízben testvéri kezét, s kapcsolatunk azóta is minden esetben szilárdnak és erősnek bizonyult. Ez nagyon fontos és jó. Erőt és biztonságot ad népünknek a munkához, azokhoz a nagy feladatokhoz, amelyek megoldásán munkálkodunk.

Nemzetközi támaszunk és erőnk a Varsói Szerződés. A Varsói Szerződés politikai tanácskozó testülete nyíltan és világosan kimondott két dolgot: az egyik, hogy a Varsói Szerződés kész megszüntetni önmagát, ha a

NATO-t feloszlatják, és olyan helyzet alakul Európában, hogy nincs rá többé szükség. De amíg nem lesz ilyen helyzet, addig a Varsói Szerződést erősítjük és együttműködésünket fokozzuk, fejlesztjük a Varsói Szerződés keretében.

Szeretném befejezésül elmondani, hogy a párt Központi Bizottsága és a kormány épít a hadseregre, elsősorban annak vezetőire és tisztikarára. Harcunk minden lényeges kérdésében, amelyet a katonai munka terén kell megoldanunk, építünk a hadseregben dolgozó elvtársainkra, de építünk a társadalom nagy kérdéseiben is. A tapasztalat bebizonyította, hogy az elvtársak tudtak és tudnak segíteni eszméink és igazságaink hirdetésében, megértésében, a fiatalság helyes politikai, világnézeti, hazafias nevelésében és sok minden másban.

Az elvtársak említették, hogy a Központi Bizottság és a kormány gondoskodik a hadseregről. Ez így van, s szeretném megmondani, hogy a jövőben is így lesz, bár a katonák minden óhaját soha nem tudjuk teljesíteni. A lehetőségeknek is van határa. De azt hiszem, a hadsereg vezetői tanúsíthatják, hogy a Központi Bizottság, a kormány a lényegi és érdemi dolgokban mindig biztosította azt, ami szükséges volt, s ez a jövőben is így lesz. Azt szeretnénk, ha önök nyugodtan, biztonsággal dolgozhatnának és minél kevesebb probléma vonná el a figyelmet attól, amire egész energiájukat és tudásukat összpontosítaniuk kell.

Megmondom azt is – ritkán élek ilyen kifejezéssel –, hogy népünk hálás hadseregének, tiszteli, becsüli és szereti a hadsereget. És ha nem is mondja gyakran, de tudja: azt, hogy rendesen végezheti mindennapi munkáját, a hadseregnek is köszönheti. Én csak azt tudom mondani, hogy az első és legfontosabb kötelesség a hazaszeretet. És a nép szeretetét továbbra is ki kell érdemelni, hogy mélyüljön a nép tisztelete és szeretete a hadsereg iránt. Ez a legfőbb az önök munkájában!

Erősítsék világnézetüket, tanuljanak és szolgáljanak keményen, mert ez ilyen hivatás. A tudomány fejlődik, nem áll meg, ahány tanfolyamot befejeznek – hisz önök tudják a legjobban –, annyiszor kell átdolgozni az anyagot. Ami a hadtudományban még két évvel ezelőtt érvényes volt, ma már részben elavult.

Ez szüntelen és szakadatlan munka, és mindenképpen úgy kell majd dolgozni és viselkedni a jövőben is – elsősorban a most kibocsátott hallgatókra gondolok –, hogy a legjobb értelemben vett példaként említhessék őket. Az lesz a jó, ha önökben kommunista, humánus gondolkodású tisztet, valódi katonaembert látnak beosztottaik, akiket példaképükként tekinthetnek. De ez szükségszerű is, mert a katonák nevelése példaadás nélkül semmit sem ér. Én azt tartom, hogy azokkal az elvtársakkal, akik a Zrínyi Akadémián és a többi akadémián végeztek, érezhetően erősödik néphadseregünk. És ha megerősödik, akkor úgy veszem, hogy erősödik népköztársaságunk, pártunk és népünk is.

Honvédelem, 1966. 12. szám.

AZ INTERNACIONALIZMUS – MA

1967. szeptember

Mint minden elv, a proletár internacionalizmus is meghatározott viszonyok között érvényesül, és alkalmazásának helyessége csak a gyakorlatban bírálható el. Az idén ötvenéves szovjethatalom, a megvalósult szocializmus első országának gyakorlata, története minden kommunista és munkáspárt, minden szocialista ország számára nélkülözhetetlen ismeretek kincsestára. A Szovjetunió tapasztalatai és sikerei meggyőzően bizonyítják marxista–leninista elveink, kommunista eszméink, közöttük a proletár internacionalizmus erejét és igazságát.

Az önállóan fellépő munkásosztály már a múlt század közepén, a Kommunista Kiáltványban szembeszegezte a burzsoá nacionalizmussal és sovinizmussal a maga legfontosabb forradalmi elvét, a proletár internacionalizmust. Azóta folyik és még nem ért véget az a küzdelem, amelyben az osztályérdeket elködösítő, a nemzeteket szembeállító nacionalista és a dolgozók osztályszolidaritását, a népek barátságát hirdető internacionalista eszmeáramlatok ütköznek meg egymással. Ennek az eszmei küzdelemnek végső kimenetele sorsdöntő a nemzetközi munkásosztály, sőt az egész emberiség jövőjének alakulásában.

A cári Oroszország proletariátusa 1917-ben a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelemre vitelével, a szovjetállam megteremtésével bebizonyította, hogy a marxizmusnak a kapitalista diktatúra megdöntéséről, a munkásosztály hatalmának kivívásáról, a szocialista társa-

dalom megteremtéséről szóló tanításait meg lehet valósítani a gyakorlatban. Az akkor még egyedülálló szovjethatalmat mélyen áthatotta a proletár internacionalizmus eszméje.

A Szovjetunió léte, növekvő ereje, az egyetemes emberi haladással mindig összhangban álló politikája bátorította a szocializmusért, a társadalmi haladásért, a békéért küzdő embereket az egész világon. A Szovjetunió fennállása óta a nemzetközi munkásosztály hazája és támasza. A második világháború idején, példásan teljesítve internacionalista kötelezettségét, nagy áldozatok árán felszabadította a fasiszták által elnyomott népek, leigázott országok egész sorát.

A történelem menetének fő irányát századunkban az októberi forradalom győzelme, a fasiszta hatalmak második világháborúban bekövetkezett megsemmisítő veresége, a szocializmus világrendszerré fejlődése, a gyarmati rendszer széthullása határozza meg. A szocialista forradalom három világrész újabb 13 országában győzött, két évtized alatt megváltozott Ázsia, Afrika, Latin-Amerika képe. Új, független országok jöttek létre és léptek az antiimperialista politika, az önálló fejlődés útjára: az imperialisták sok területen elvesztették régi befolyásukat.

Az imperialista világrendszer, a nemzetközi helyzet alakulása következtében, egyre mélyülő és általános politikai válságba került, és mindjobban összeszűkülő befolyási övezetét védi. Egyes vezető tőkésállamok gazdasági és katonai ereje az imperializmus politikai válságának időszakában is növekedett, és az utóbbi két-három évben a reakciós puccsok, törzsi szeparatista felkelések szervezésével, a vietnami, majd a közel-keleti háború kirobbantásával fokozták agresszív tevékenységüket, és növelték a nemzetközi feszültséget.

A burzsoázia – amely elnyomó, kizsákmányoló rendszerét nem propagálhatja nyíltan, még kevésbé teheti ezt agresszív, reakciós céljaival – az eszmei, politikai harc

színterén legtöbbször álruhát ölt. A haladó eszmék ereje tükröződik még abban is, hogy a kizsákmányolók „jóléti államról", az amerikai, az izraeli agresszorok „önvédelemről" beszélnek, az 1956-os magyarországi és az idei görögországi ellenforradalmi felkelést és puccsot „forradalomnak" nevezték.

Az imperialisták és hazugságaik mindjobban lelepleződnek, a reakciós, népellenes puccsokkal és a helyi háborúkkal súlyos szenvedéseket okoznak a népeknek, növelik az általános háború veszélyét, de a történelmet megfordítani, a szocializmus térhódítását megakadályozni, régi gyarmati rendszerüket, egykori világuralmukat visszaállítani nem tudják többé.

A jelenlegi helyzet fokozott éberséget, tisztánlátást, egységes, aktív fellépést kíván a haladó erőktől. Az imperialisták minden tőlük telhető zavart keltő manőverrel a szocialista országok közötti viszony élezésére, az újonnan felszabadult ázsiai és afrikai országok megosztottságának elmélyítésére, e két nagy antiimperialista erő egymás közötti viszonyának megzavarására törekszenek. Provokációiknál számításba veszik a gyarmati sorból nemrég felszabadult népek, országok viszonylagos társadalmi, gazdasági, katonai fejletlenségét. Mindezt számba véve ma a legfontosabb követelmény az összes antiimperialista erők összefogása és közös fellépése. Szükséges és lehetséges, hogy a szocialista és az újonnan felszabadult országok életét döntően befolyásoló társadalmi erők, az emberiség alapvető érdekeiből kiindulva, rendeljenek alá minden kérdést az imperializmus elleni közös harc követelményeinek.

A szocialista országok népeinek alapvető érdekei egybeesnek. Az egység és a szoros együttműködés közös érdek, és a szocialista országok népeinek közvetlen érdekein túlmenően világpolitikai szükségesség. A szocialista országok társadalmi életét vezető kommunistáknak, pártoknak biztosítaniuk kell, hogy kapcsolataikban minden téren és

teljes mértékben a proletár internacionalizmus, a testvériség és egység érvényesüljön, a nacionalista elkülönülés elemei pedig eltűnjenek azokból. Az országaink dolgozóiban élő és erősödő hazafiság népeink történelmi hagyományaiból, a felszabadult nép mai valóságából, a szocialista forradalom vívmányaiból, az országépítő munka nagy eredményeiből, közös harcainkból táplálkozik, ezért nem akadálya, hanem összefogó ereje és támasza országaink internacionalista egységének.

A Magyar Szocialista Munkáspárt tevékenységében az internacionalizmus érvényesítésére törekedett mindenkor, mert vallja, hogy a kommunista és munkáspártoknak a nemzetköziségben van a fő erejük, munkájuk hatékonysága függ tőle. A szocialista országok kapcsolatában a marxizmus–leninizmus elveinek érvényesítésére ma sokkal inkább szükség van, mint eddig bármikor, a szocialista országok, a nemzetközi kommunista mozgalom, a népek szabadságharca további erősödése, az imperialista aknamunka meghiúsítása és a nyílt agressziók visszaverése érdekében.

A jelenlegi viszonyok között, amikor Kommunista Internacionálé vagy más hasonló nemzetközi szervezet nem működik, amikor minden párt teljesen önállóan dolgozik, amikor független és szuverén szocialista országok maguk határoznak ügyeikben, különösen fontos marxista–leninista elveink tisztaságának megőrzése és érvényesítése, annak tudata, hogy minden egyes kommunista és munkáspárt tevékenységéért saját munkásosztályának, népének és a nemzetközi munkásosztálynak egyaránt felelős. Minden marxista–leninista pártra kötelező, hogy feladatai meghatározásánál saját munkásosztályának, népének, országának helyzetéből induljon ki, de ugyanúgy kötelező annak figyelembevétele is, hogy az egyes pártok politikája nem lehet ellentétben a nemzetközi munkásosztály, a szocialista országok közös érdekeivel.

Ma is időszerű Lenin figyelmeztetése, hogy az interna-

cionalizmus egy forradalmi párttól, az egyes országok munkásosztályától nem csupán szavakat, hanem tetteket követel. Az internacionalizmus nem elvontan, hanem csak az élet által napirendre tűzött kérdésekben szükséges konkrét állásfoglalásokban érvényesülhet és ölthet testet a valóságban. Ma csaknem 90 kommunista és munkáspárt tevékenykedik a világon, közülük 14 szocialista országban. Pártjaink a legkülönbözőbb viszonyok között dolgoznak, ezért a belpolitikai és a közös nemzetközi feladatok helyes összehangolása nagy munkát kíván. Ebben a marxizmus–leninizmus elmélete, az internacionalizmus, saját pártunk és a nemzetközi kommunista mozgalom forradalmi tapasztalatai segítenek és biztos iránytűt adnak számunkra.

A tapasztalat arra tanít és a helyzet arra kötelez bennünket, hogy egy álláspont megítélésében számunkra fontos kérdésben – így egy párt internacionalizmusának megítélésében – szükséges az elhangzott nyilatkozatok mérlegelése, de elengedhetetlen a szavak és a tettek egybevetése is. A kommunista világmozgalom, a szocialista országok egységének, az imperialistaellenes akcióegységnek a követelése világszerte oly erős és elemi erejű a tömegekben, hogy ezzel nyíltan szembeszállni kevesen mernek azok közül, akik igényt tartanak a kommunista és haladó elnevezésre. Ezért szavakban mindenki internacionalista és forradalmár. A világ kommunista és munkáspártjainak majd mindegyike, és a marxizmus–leninizmus elveihez hű kommunisták a föld minden országában mind szavaikban, mind tetteikben valóban internacionalisták. Azonban a nemzetközi kommunista mozgalom soraiban az utóbbi években olyan jelenségek is mutatkoznak, amelyeket éppen internacionalista elvünkhöz ragaszkodva nem hagyhatunk szó nélkül, ellenkezőleg, határozottan vissza kell utasítanunk.

Az internacionalizmus azt igényli tőlünk, hogy a marxizmus–leninizmus eszméinek tisztaságát védelmezzük

pártjaink soraiban is, nemzetközi mozgalmunkban is. Ilyen vonatkozásban nem helyeselhető az a helyenként és egyeseknél tapasztalható állásfoglalás, amely vitás kérdésekben „semleges" magatartásban vagy a nemzetközi kontaktusok és elvtársi eszmecserék előli elzárkózásban nyilvánul meg. Nem fogadható el internacionalista állásfoglalásnak az sem, hogy egy párt – akár a legnagyobb jóhiszeműséggel is – a nemzetközi helyzet önmaga által kialakított sajátos értelmezését és ezzel kapcsolatos taktikáját deklarálja egyedül forradalminak, és – figyelmen kívül hagyva a többi testvérpárt véleményét – az egész világmozgalomtól saját álláspontjának elfogadását követelje.

Nem következetesen internacionalista az az állásfoglalás, amelynél az internacionalizmus, az egység általános hangoztatása nem jár együtt a nemzetközi kommunista mozgalomnak, a szocialista országoknak, a népek szabadságharcának időszerű és konkrét kérdéseiben szükséges közös fellépéssel. Így az amerikai agresszorokkal hősi harcot vívó vietnami testvéreink megsegítése, az izraeli agresszió következményeinek felszámolása, a nyugatnémet revansizmus visszaszorítása kivétel nélkül minden kommunista és munkáspártnak közös harci feladata.

Az igazi internacionalizmust, a szavak és a tettek teljes egységét példázza a Szovjetunió Kommunista Pártja, a Szovjetunió egész története. Azzal, hogy megdöntötték a reakciós cári burzsoá-földesúri rendszert, megteremtették a szilárd szovjethatalmat és elsőként felépítették a szocialista társadalmat, biztosították a nép felemelkedését, és ezzel megteremtették a világforradalomnak, a népek szabadságharcának erős és megdönthetetlen támaszát. A Szovjetunió volt az a kőszikla, amelyen szétzúzódott az új középkorral fenyegető fasizmus. Ez az ország az, amely önzetlenül, áldozatkészen támogatta és támogatja a szocializmus útjára lépett nemzeteket, az imperializmus ellen küzdő minden népet. A Szovjetunió hadserege az a leg-

főbb erő, amely ma féken tartja az imperialistákat és megakadályozza egy új világháború kirobbantását. A Szovjetunió Kommunista Pártja, megszabadítva elméletünket és gyakorlatunkat a megmerevedett dogmáktól, a jobb- és baloldali torzításoktól, új lendületet adott a marxista–leninista kutatásnak, a szocialista tudománynak és építésnek.

Az internacionalisták, a kommunisták, a világ öntudatos dolgozói, haladó emberei a megvalósult szocializmus országát látják a Szovjetunióban, s mindenkor törhetetlen hívei a Szovjetunióval való barátságnak. Pártunk, a magyar szocialista forradalom erői az utóbbi ötven esztendőben, az internacionalizmushoz, munkásosztályunk, népünk érdekeihez híven, mindenkor együtt harcoltak szovjet testvéreinkkel. Magyar internacionalisták harcoltak a polgárháború idején a Szovjet Vörös Hadsereg soraiban. A szovjet állam és a Magyar Tanácsköztársaság deklarálta szövetségét 1919-ben. A Szovjet Hadsereg szabadította fel a hitlerista elnyomás alól a magyar népet 1945-ben, és 1956-ban is segítséget nyújtott a külső és belső ellenségei által szorongatott Magyar Népköztársaságnak. Mindez és a népünknek százféle formában nyújtott szovjet segítség a proletár internacionalizmus ragyogó megnyilvánulása.

Elveink és pártunk forradalmi tapasztalatai alapján valljuk, hogy a Szovjetunióhoz való viszony mindenkor a legfontosabb és legbiztosabb próbaköve volt minden politikai irányzatnak és mindenekelőtt a proletár internacionalizmusnak. A szocialista országokban az internacionalizmus a Szovjetunió iránti barátságban, az összes szocialista ország iránti barátságban fejeződik ki, és ma mindenekelőtt a szocialista országok egységének és összefogásának építését követeli meg.

A nemzetközi reakció előtt ismert és félelmetes erő a proletár internacionalizmus; ezért folytatja mindenütt a legkülönbözőbb formában a Szovjetunió, a szocialista országok ellen irányuló propagandáját. Az imperialisták az egyes szocialista országok politikai gyengítése és egységük

bomlasztása céljából mindenekelőtt a nacionalizmust, a szovjetellenességet próbálják felszítani.

Pártunk tapasztalatai azt bizonyítják, hogy szocialista és nemzeti törekvéseinket együttesen és jól csak a társadalmi haladás útján, a Szovjetunióval, a szocialista országokkal összefogva, a nemzetközi munkásosztály céljaival összhangban szolgálhatjuk. A szocialista országok nemzeti függetlenségét és szuverenitását az imperializmus léte és provokációi veszélyeztethetik, a Szovjetunió nemcsak hogy nem sérti és nem fenyegeti, ellenkezőleg, a Szovjetunió ereje segít megvédeni azt. A szocialista országok erejét meghatványozza a szocialista világrendszer léte, a szocialista országok egysége, együttműködése. Ez az egység a Szovjetunió nélkül – különösképpen pedig ellene – elképzelhetetlen.

Mindenki, aki tudatos ellensége a munkáshatalomnak, a népi demokratikus államnak, a szocializmusnak, egyben szovjetellenes is; ilyenek természetesen az imperialisták, s nálunk itthon azok, akik visszasírják a kapitalista-földesúri rendszert. Vannak mások, akik nacionalista vagy egyéb előítéletek rabjaiként szemben állnak a kommunizmussal, az internacionalizmussal, a Szovjetunióval. Újabban azonban akadtak a világban olyan emberek is, akik kommunistáknak mondják magukat, s közben szovjetellenesek. Mi azonban nem ismerünk szovjetellenes marxizmus–leninizmust, szovjetellenes internacionalizmust, szovjetellenes kommunizmust. Tudjuk, hogy ilyen a valóságban nincs.

A szocialista országok viszonylatában az internacionalizmus követelménye az egység, a kölcsönös testvéri segítségnyújtás, a gazdasági és kulturális együttműködés, amelynek jobb és mind teljesebb megvalósulásáért a mi pártunk és kormányunk is dolgozik. Ennek megfelelően nagy fontosságot tulajdonítunk az európai szocialista országok viszonylatában a Varsói Szerződés és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa alapokmányaiban meghatá-

rozott mind hatékonyabb politikai, katonai és gazdasági együttműködésnek.

Minthogy már nem egy, hanem 14 országban számolták fel a kizsákmányolók hatalmát, folyik a szocialista építés, ezeknek az országoknak együttesen kell vállalniuk és betölteniük azt a szerepet, amit csaknem 30 éven át a Szovjetunió egyedül töltött be. A szocialista országok együttes feladata, hogy erőik összefogásával oldják meg belső építési feladataikat, segítsék a tőkés világban harcoló forradalmi munkásmozgalmat, a szabadságukért és az önálló fejlődés jogáért harcoló népeket és tegyenek meg mindent ezután is egy új világháború kirobbantásának megakadályozásáért, az emberiség tartós békéjének kivívásáért.

Az igazi nemzetköziség most a szocialista országoktól mindenekelőtt az imperialistákkal szembeni akcióegységet követeli meg. A nézeteltéréseket félretéve, elsősorban részletekbe menően egyeztetni kell a Vietnamnak, az arab országoknak és minden megtámadott népnek nyújtott segítség módját és lebonyolítását. Nem kétséges, hogy a Vietnami Demokratikus Köztársaság függetlenségének megvédéséért, Dél-Vietnamban a nép szabadságáért és önrendelkezési jogáért, a Közel-Keleten az izraeli agresszió következményeinek felszámolásáért, az európai biztonság megteremtéséért folyó harc végső fokon az imperializmus vereségével, a haladás erőinek győzelmével végződik. De nem mindegy, hogy mikor; ezért mindenkinek kötelessége előmozdítani a szocializmus, a nemzeti függetlenség, a béke erőinek tömörítését, a népek szenvedéseinek megrövidítését.

A Magyar Szocialista Munkáspárt internacionalista; a nemzetközi kommunista mozgalomhoz tartozik, annak harci osztaga. Pártunk politikája munkásosztályunk, egész népünk érdekeit, nemzeti céljainkat szolgálja, és egyben internacionalista is. Meggyőződésünk, hogy ha politikánk nem szolgálná nemzeti érdekeinket, nem felelne meg a

nemzetközi munkásosztály érdekeinek sem, és ha nem volna internacionalista, akkor veszélybe sodorná hazánk érdekeit is. Internacionalista kötelességünk, egyben nemzeti érdekünk a szocializmus teljes felépítése hazánkban, a szocialista világrendszer erősítése, a szabadságukért küzdő népek támogatása, a hozzájárulás egy új világháború megakadályozásáért folyó küzdelemhez. A kapitalista világban küzdő testvérpártjainknak, a szocialista országok népeinek azzal teszünk jó szolgálatot, ha helytállunk a magunk frontján, valóra váltjuk az eszmét, sikereket érünk el az új társadalom építésében.

A nemzetközi osztályharc, a két világrendszer küzdelme bennünket is arra kötelez, hogy dolgozzunk a szocialista országok egységének megteremtéséért, az imperializmus elleni harc akcióegységének megvalósításáért, a szocialista országok együttműködésének tudatos, tervszerű szélesítéséért. Mint ez nemzetközileg ismert, a magyar kommunisták, a magyar munkásosztály és a szocializmust építő magyar nép igyekszik erejéhez mérten eleget tenni e kötelességeinek.

A társadalmi haladásért, a nemzetek szabadságáért, a békéért világméretekben folyó harc vezetésének nehéz, de megtisztelő feladata a világ kommunista és munkáspártjaira hárul. A testvérpártok küldetésüknek akkor tudnak eleget tenni, ha a lenini elvekhez hűen, a tömegekkel összeforrva harcolnak s erőiket egyesítik. A nemzetközi kommunista mozgalom egységének erősítése konzultációkat, nemzetközi tanácskozásokat kíván. Azt gondoljuk, igaz az, hogy végső fokon minden párt teljes felelősséggel és önmaga alakítja ki politikáját, de az is igaz, hogy egyetlen párt sem nélkülözheti a testvérpártok tapasztalatait. A helyzet értékelése, a tennivalókra vonatkozó nézeteink egyeztetése, a nézeteltérések kiküszöbölése csak a marxizmus–leninizmus alapján és elvtársi eszmecserék keretében lehetséges.

A Magyar Szocialista Munkáspárt véleménye az, hogy

minden pártnak jogában áll úgy határozni, hogy nem vesz részt valamennyi nemzetközi tanácskozáson, de ugyanúgy megvan minden pártnak az a joga, hogy összejöjjön és tanácskozzon közösen azokkal a pártokkal, amelyek ezt szükségesnek tartják. Éppen ezért helyeseljük a legutóbbi Karlovy Vary-i, moszkvai és budapesti tanácskozásokor követett gyakorlatot. Pártunk képviseltette magát ezeken a tanácskozásokon, azért, mert ezt az internacionalizmusból eredően erkölcsi, politikai kötelességének tartotta, s így fog eljárni a jövőben is.

A magyar kommunisták azon a véleményen vannak, hogy a közelmúlt évek sok új és fontos problémát vetettek fel, amelyeket közösen kellene megvizsgálni; időszerűvé vált a kommunista és munkáspártok újabb tanácskozása. Az internacionalizmus szellemében, elvtársi módon, a marxizmus–leninizmus fényénél kell megvizsgálnunk a világban kialakult helyzetet, mozgalmunk kérdéseit, a harc követelményeinek megfelelően. Minden kommunista és munkáspártot meg kell hívni, s a tanácskozás előkészítésébe be kell vonni mindazon pártok képviselőit, amelyek arra igényt tartanak. Célunk az egység erősítése, az eddiginél erősebb és szélesebb antiimperialista front és akcióegység útjának egyengetése. Mozgalmunk és egységünk további erősítésére irányuló törekvéseinket azonban az ezt ellenzők kedvéért nem adhatjuk fel. A nemzetközi munkásosztály és a népek szabadságának zászlaját a múltban is azok vitték előre, és ma is azok az erők tartják magasra, amelyek készek voltak a közös ügy érdekében közösen fellépni.

Céltudatosan és eredményesen folytatja a magyar nép a szocialista társadalom teljes felépítésére irányuló munkáját. Bizakodva néz a jövőbe, erőit meghatványozza annak tudata, hogy barátjának és szövetségesének mondhatja a nagy szovjet népet, a Szovjetuniót. Internacionalista érzelmei nyilvánulnak meg abban a tiszteletben és szeretetben is, amit most, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom

győzelmének 50. évfordulóján sokféle formában, ünnepélyesen fejez ki a magyar társadalom. Pártunk, népünk szívből új sikereket, új győzelmeket kíván a proletár internacionalizmus zászlaját mindenkor magasan tartó Szovjetunió Kommunista Pártjának, a nagy szovjet népnek.

Hazafiság és internacionalizmus
Kossuth Könyvkiadó 1968.

FELSZÓLALÁS AZ MSZMP NÉPHADSEREGI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉN

1968. február / Részletek

Megköszönöm az elvtársi fogadtatást, és élve az alkalommal, én is szívből köszöntöm az MSZMP Néphadseregi Bizottságának tagjait, az ülésen részt vevő valamennyi elvtársat. Átadom önöknek, az önök személyében a hadseregben dolgozó kommunistáknak, a hadsereg parancsnokainak és egész személyi állományának a Központi Bizottság elvtársi üdvözletét és legjobb kívánságait.

Kárpáti elvtárs[68] beszámolójával egyetértek. Ennek hangsúlyozása mellett, a teljesség igénye nélkül, én is szólni kívánok a napirenden levő kérdések egyikéről, másikáról.

A nemzetközi helyzettel kapcsolatban szeretném kiemelni, hogy jelenleg a nemzetközi helyzetet az imperialisták fokozódó agressziója jellemzi. Ennek látható és közismert eseményei: a Vietnam ellen folytatott immár hároméves gyarmatosító háború; a múlt év nyarán kirobbantott háború a haladó arab államok ellen; az utóbbi időben pedig a fokozódó provokációk Korea ellen. Ezeket vizsgálva mindenkinek szembetűnik, hogy az utóbbi esztendőkben ismétlődő puccsok és helyi háborúk formájában támad az imperializmus. Szeretném felhívni az elvtársak figyelmét arra, hogy az imperialisták támadása földrajzilag Ázsiára, Afrikára, Közép- és Latin-Amerikára összpontosul, politikai terminológiával élve: az úgynevezett harmadik világra terjed ki. Ez nyilvánvalóan abból következik, hogy a

harmadik világ újonnan felszabadult népei, és a még fel nem szabadultak is, társadalmilag fejletlenek, nem szilárdak. Gazdasági, katonai felkészültségük foka és ereje csekély. Az imperialisták ezt nyilván gondosan mérlegelték, számba vették, s úgy tűnik, hogy hosszabb lejáratú tervet dolgoztak ki, és elhatározták, hogy ezeken a területeken mérnek csapást a haladásra. Ez a tény azt is mutatja, hogy számunkra milyen bonyolult az imperializmus elleni harc. A harmadik világ térségében az imperialisták közvetlenül támadnak, a szocialista világ erői azonban csak közvetve tudják felvenni a harcot velük, mégpedig azokkal az erőkkel, amelyek ott adva vannak. És ezek az erők nem különösen szilárdak. Ez természetesen nem a szóban forgó népek vagy társadalmi erők valamiféle leértékelése vagy lebecsülése. Ez csupán ténymegállapítás. A tény pedig egyenes következménye annak a több évszázados rabszolgarendszernek, amely ezeket a népeket társadalmi fejlődésükben feltartóztatta és mindenféle tekintetben alacsony színvonalra kárhoztatta.

Az imperialisták támadásának másik világosan kivehető módja és iránya politikai természetű. Az előbb említett fegyveres agressziókkal és támadásokkal egyidejűleg és párhuzamosan az imperialisták jól átgondolt és jól kitervelt politikai hadjáratot folytatnak abból a célból, hogy bomlasszák a szocialista országok közösségét, megosszák a harmadik világ haladó erőit és végül, hogy szembeállítsák egymással a szocialista világ és a harmadik világ erőit. Ennek a politikai hadjáratnak a veszélyessége végső fokon nem kisebb, mint a közvetlen agresszióké és fegyveres támadásoké, a kettő jelentősége nagyon szorosan össze is függ egymással.

Ide kapcsolódik, és nyíltan kell szólni róla, hogy az imperialistáknak ezt az összefonódott, kettős hadjáratát és fokozódó aktivitását befolyásolja a kommunista világmozgalom és a szocialista országok egységének hiánya, értve itt azokat a nézeteltéréseket és ellentéteket, amelyek

ezen a területen mutatkoznak. Teljes bizonyossággal állíthatjuk, hogy az imperialisták ezt felmérték, és különböző terveik készítésénél feltétlenül számításba is veszik.

Ezek az ellentmondások természetük szerint nem megoldhatatlanok, mivel a szocialista országok alapvető érdekei egybeesnek és azonosak.

Jelenleg így áll a helyzet, és úgy tűnik, hogy ez tartós állapot lesz. Én mégis azt ajánlanám az elvtársaknak, hogy azért nagyon ne keseredjenek el. Ezzel kapcsolatban szeretném elmondani önöknek: közvetlenül a felszabadulás után abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy pártküldöttség tagjaként Bulgáriába utazhattam. Kölcsönösen tájékoztattuk egymást az adott helyzetről. Ha önök visszaemlékeznek az 1946-os januári magyarországi állapotokra – az inflációra, a romokra, a hatalomért folytatott harcra –, akkor el tudják képzelni, hogy hányféle jajt és bajt soroltunk fel. Amikor befejeztük, és a kérdéseikre is válaszoltunk, Dimitrov elvtárs a következőket mondta: „Elvtársak, mondják meg őszintén, hány évtizede várunk már ezekre a problémákra, amelyekkel most szemben állunk?" Nekem mindig eszembe jut ez a beszélgetés, amikor már elkeserítően sok a gond. Mert ez az igazság: ezek jórészt a hatalomra jutott munkásosztály szükségszerű problémái, gondjai.

Az imperialisták napi taktikai értelemben támadásban vannak, de történelmileg és stratégiailag védekeznek. Gondolják csak végig az imperialisták harci programját. Eleinte azt mondták, hogy meg kell semmisíteni a Szovjetuniót, majd 1945 után a kelet-európai szocialista rendszereket. Ez nem ment nekik. Ezután az volt a céljuk, hogy belülről aknázzák alá és robbantsák fel a szocialista rendszereket. Erre kísérleteket is tettek, például Magyarországon. Ez az út szintén nem bizonyult eredményesnek. Most már azt mondják, hogy úgy kell fellazítani, meggyengíteni és valami módon befolyásolni a szocialista országokat, hogy újra hasonlítani kezdjenek a kapitalista rendszerhez.

Mit sikerült eddig elérni céljaikból? Semmit! Háromféves vietnami háborújukra éppen a közelmúlt napokban kaptak csattanós választ. A közel-keleti villámháborúban sem érték el fő céljukat, az imperialistaellenes arab rendszerek megdöntését.

A tények azt mutatják tehát, hogy a világimperializmus megkísérli – ahogy ők fogalmaznak – „a kommunizmus térhódítását feltartóztatni", valamint a gyarmati rendszer teljes széthullását megakadályozni. A történelem törvényszerűségei szerint ez nem sikerülhet nekik, persze még sok kísérlettel kell számolnunk, még sok helyen újra támadhatnak.

Európában nem valószínű a helyi háború. Itt a két főerő, a szocialista világ és az imperialista világ főereje néz farkasszemet egymással. Itt nehéz elképzelni helyi háborút. Persze, ne becsüljük le az imperialistákat, mert nem ostoba emberek. Körüljárják a kertek alját, és ahol találnak egy kis rést, ott azonnal megpróbálnak behatolni. Ezzel a mi számunkra adva van a feladat. Nélkülözhetetlen a politikai éberség és a magas fokú katonai készenlét. A politikával politikát, a fegyverrel fegyvert szegezünk szembe.

Az európai béke érdekében létezik egy javaslat, amely szerint, ha a NATO katonai szervezetét megszüntetik, akkor mi is készek vagyunk megszüntetni a Varsói Szerződés katonai szervezetét. Ez javaslat, s mi ezt őszintén is gondoljuk.

Azt azonban szeretném kiemelni, hogy a Varsói Szerződés egyetlen perccel sem szűnik meg előbb, mint a NATO. A NATO imperialista, agresszív, támadó célokat szolgáló szervezet, a Varsói Szerződés pedig szocialista és védelmi szervezet. Mi nem fogunk támadni, nincs is szándékunk támadó alkalmakat keresni. Ezért jogos és törvényes védelmi szervezetünk fenntartása és erősítése.

Egy pár szót a gazdasági helyzetről. Az 1967-es év gazdasági feladatait teljesítettük. Ez jó kiindulási alap a

gazdaságirányítás új rendszerének bevezetéséhez. A rendelkezésre álló tapasztalat azonban még kevés a teljes értékeléshez. Most várjuk, hogy kialakuljanak azok a kedvező hatások, amelyeket a gazdaságirányítás új rendszerétől várunk. Természetesen továbbra is feladat a reform alapgondolatainak a meggyökereztetése az emberek gondolkozásában, mert ezt még nem fejeztük be. A lényegét már értik az emberek, és el is fogadják, de amíg ebből a gondolkodást meghatározó tényező lesz, addig még sokat kell dolgoznunk. El kell érnünk a szocialista gazdálkodás sokkal magasabb hatásfokát és hatékonyságát. Ennek egyik útja az, hogy akár termelési eszközről, akár fogyasztási cikkről van szó, a valódi értéket meg kell fizetni. Míg ezt nem érjük el, addig nincs tiszta helyzet a gazdaságban, nincs világos kép, nem lehet világos számvetést csinálni, és nem lehet megfelelő hatásfokkal gazdálkodni.

Az átmenet sikerült, most a keserves és szívós munka következik, hogy a reform igazán eredményes és hatékony legyen.

A Központi Bizottság a közelmúltban írásos jelentés formájában, megfelelő tájékoztatást kapott a honvédelemről, a néphadsereg jelenlegi helyzetéről, felkészültségi fokáról. A jelentést széleskörűen és sokoldalúan megvitattuk. A Központi Bizottság alapvető megállapítása az volt, hogy a néphadsereg újjászervezése eredményesen megtörtént, a korszerűsítésre irányuló erőfeszítések eredményeket hoztak, és számos más kérdésben megfelelő megoldási módot találtunk. Az utóbbiak közül példaként említem a hadseregen belüli párt- és politikai munkát. Az adott viszonyok között a pártszervek és -szervezetek működését illetően helyes megoldás alakult ki. Ennek révén a csapatoknál mozgalmas pártélet zajlik, érvényesülnek a lenini normák, a demokratikus centralizmus követelményei. Véleményünk szerint ez a rendszer, amelyet most kidolgoztunk, helyes és jó, alkalmas arra, hogy a hadseregen

belül a politikai munkát, a pártmunkát úgy végezzük, ahogy az szükséges.

Néhány szót a hadseregben dolgozó elvtársak megítéléséről. A hadsereg életét azok ismerik a legjobban, akik a hadseregben élnek. De azért nem kevés az a pártmunkás, állami funkcionárius – felsőfokon is, középfokon is –, aki kapcsolatban van a hadsereggel, tudja, hogy a hadseregben hogyan kell dolgozni, az ott folyó munkát is becsüli, értékeli.

A modern hadseregek olyan természetűek, hogy egyidejűleg többféle rendeltetésnek kell megfelelniük. A középkorban húsz évig készült a hadsereg valamire, aztán elmentek a háborúba, s aztán harminc évig ott is voltak. De most nem így van. Mindenki tudja, hogy a jelen viszonyok között a mi hadseregünknek az állandó készültség állapotában kell lenni. Ez mindenesetre nagy megterhelés a hadsereg és az ott dolgozó emberek számára. Ilyen viszonyok között kell a technikai fejlesztést végrehajtanunk, a korszerű hadviselési eljárásokat oktatnunk, kiképezni a katonákat és biztosítani a magas színvonalú harckészültséget. Ezt a hármas feladatot kell egy időben és jól megoldani, ami nem kis erőfeszítést követel mindenkitől.

Előfordulhat, hogy egy időszak elemzésénél nem a meglevő hiányosságokra helyezzük a súlyt, hanem arra keresünk választ önmagunknak, hogy érdemes volt-e dolgozni. Ha most így vizsgáljuk a helyzetet – és ilyen szempontból is meg kell egyszer nézni –, akkor megállapíthatjuk, hogy érdemes volt. A hadsereg általános helyzete, az újjászervezés, az elért színvonal, a korszerűség, a politikai-erkölcsi állapot, a katonai és politikai ismeretek olyanok, hogy arra csak az lehet a válasz: érdemes volt.

Amikor a párt Központi Bizottsága napirendre tűzte és átfogóan értékelte a honvédelmi munkát, az egész népre is gondolva vonta le következtetését. Ennek az a summázata, hogy a párt, a Központi Bizottság és a kormány

katonapolitikai célkitűzései helyesek voltak, meghozták a várt és megfelelő eredményt.

A további haladás alapfeltétele egyrészt, hogy a honvédelmi munkában és a néphadseregen belül szilárdan és megfelelően érvényesüljön a párt vezető szerepe; másrészt a néphadseregben dolgozó kommunistáknak a tömegekkel – ez esetben a katonatömegekre is gondolok – a legszorosabban összefogva és azokra a legnagyobb mértékben támaszkodva kell végrehajtaniuk feladataikat. Végül: eredményes munkánk záloga az internacionalista testvéri együttműködés szövetségeseinkkel, elsősorban a Szovjetunióval és a Szovjet Hadsereggel.

A feladatok közül külön szeretném kiemelni a nevelést, a közszellem formálását mind a hadseregen belül, mind általában az országban, különös tekintettel az ifjúság körében végzett munkára. Bizonyos sajátos összefüggésben kívánom a véleményemet elmondani. Természetesnek vesszük, hogy a Központi Bizottságnak, a kormánynak, a hadsereg vezetőinek kell gondoskodniuk arról, hogy a katonáink korszerűen legyenek kiképezve és felszerelve. Ugyancsak nekünk kell gondoskodnunk arról, hogy az embereknek megfelelő ruházata és megfelelő életkörülményei legyenek. Ez a mi kötelességünk. Az elöljáró első gondja az legyen, hogy azoknak, akik alárendeltségében dolgoznak adott-e megfelelő technikát, megfelelő tudást, biztosította-e a munkához szükséges emberi feltételeket. Megengedhetetlen viszont, hogy katonai kötelességének teljesítését bárki bármiféle feltételhez köthesse.

Az ellenforradalom leverése óta hatalmas mértékben megnőtt a szocializmus ereje hazánkban. A munkásosztály, a parasztság, a katonák politikai öntudata, szakmai tudása, meggyőződése megszilárdult. A tapasztalatokat megtanulták értékesíteni az emberek. Megszületett a szocialista brigádmozgalom. Nem felsőbb parancs, hanem az öntudat szülte meg, szinte egyidejűleg az ország különböző ipari és mezőgazdasági üzemeiben és az értelmiségi

munkahelyeken. Parasztságunk rátért a szocialista útra. A munka eredményei láthatók, s merem állítani, hogy a szocializmus nagyot fejlődött és sokat erősödött. De egy másik folyamatot sem szabad figyelmen kívül hagyni. Eredményeinkkel egyidejűleg, nem tömegméretekben – mert hiszen a pozitív folyamat átfogja a nép nagyobb részét –, de jelen van a társadalomban az anyagiasság, az önzés, a cinizmus és a kiábrándultság is. Bizony előfordul, hogy a jó is és a rossz is egyazon kertben növekszik.

Ifjúságunk többsége megállja helyét, dolgozik, tanul, öntudatos, a szocializmust saját céljának vallja. Egy bizonyos hányada azonban, ez a kisebbség – úgymond – kereskedelmi alapon viszonyul a hazához. „Ha elég sok pénz van a tárcámban, akkor szeretem a hazámat, meg a rendszert, ha nincs, akkor haragszom rá." Nekünk az ilyen fiatalokkal is számolnunk kell, bár – mint mondottam – ők vannak kevesebben, de mégis – hogy úgy mondjam, nem egyházi értelemben – minden lélekért kár. Ezért nagyon sokat kell foglalkoznunk a fiatalokkal a hadseregen belül is úgy, hogy kisugározzon a hadsereg hatása. Az iskolákban is az eddiginél többet és jobban kell foglalkozni a hazához való viszonnyal.

A fiatalnak – és persze a szüleinek is – eszébe juthat, hogy mikor jár jobban vagy rosszabbul pénzügyileg: ha bevonul, vagy ha nem? Az ilyesfajta mérlegelés azonban a mi erkölcsi normáinkba nem fér bele. Megfelelő erővel és meggyőződéssel a fiatalok gondolkodásába kell plántálni, hogy a hazához való viszony azt jelenti: ha hív a haza, menni kell, ha a hazáról van szó, akkor mindenestől a hazáé az ember.

Ezekre hívnám fel az önök figyelmét, és kérem, hogy amit az általam elmondottakból a hadseregben kell végezni, azt tegyék meg, amit a hadseregen kívül kell tenni és önökön is múlik, azt segítsék, a többit a párt vezetésével a különböző mozgalmi szervek elvégzik.

A Központi Bizottság ülésén kifejezésre jutott, hogy

számít a néphadseregben dolgozó elvtársakra, számít a pártszervezetekre, a honvédség parancsnokaira, tisztjeire, tiszthelyetteseire, az egész személyi állományra. A hadsereg és a Központi Bizottság a kölcsönös bizalom alapján dolgozzon ezután is, ahogy ezt eddig is tettük. A Központi Bizottság, ahogyan önök is tudják, a politika lényegévé tette a kölcsönös bizalmat, és jól tette, helyesen tette, mert a tömegekben bízva dolgozott, s a tömegek erre a bizalomra bizalommal, odaadással és munkával válaszoltak. Csak így tudtuk elérni az országban és a honvédelem terén is az eredményeket, amelyekre joggal büszkék lehetünk. A büszkeséget nem köznapi használatra ajánlom, de akkor, amikor egy eredményes évtizedet tekintünk át, akkor joggal és hencegés nélkül érezhetünk büszkeséget.

Ezzel szeretném befejezni mondanivalómat. A párt Központi Bizottsága a honvédségben dolgozó kommunistáknak, parancsnokoknak, tiszteknek, tiszthelyetteseknek, honvédeknek sok sikert és jó egészséget kíván a nagy, de nagyon szép feladatok megoldásához.

POHÁRKÖSZÖNTŐ A MUNKÁSŐRSÉG KÖZPONTI TÖRZS- ÉS ALEGYSÉGPARANCSNOK-KÉPZŐ ISKOLÁJÁN

1971. február

Örülök kezdeményezésüknek, amelynek nyomán a mai látogatásra sor került. Szívből köszöntöm a tanfolyam parancsnokait, az előadói kart, a hallgatókat. Minthogy a tanfolyam oktatói karában és hallgatói között az egész ország munkásőrsége képviselve van, megragadom az alkalmat és átadom önöknek, az önök személyében pedig a magyar munkásőrség parancsnokainak, munkásőrségünk minden tagjának a Központi Bizottság szívélyes, elvtársi üdvözletét és legjobb kívánságait.

Szót kértem, s egy kis időre szeretném igénybe venni a türelmüket. Olyan kérdésekről szeretnék szólni, amelyek közvetlenül vagy közvetve a tanfolyamon végzett munkájukhoz kapcsolódnak.

Ismerem a tanfolyam tanrendjét, anyagának fő vonásait. Tudom, mi a tanfolyam célja, rendeltetése. A foglalkozásokat – ha csak néhány percre is – közvetlenül láthattam.

Egy-két olyan dolgot szeretnék mondani munkásőrségünkről, ami betű szerint talán nem szerepel a tananyagban, mégis úgy gondolom, hogy része annak.

Mindenekelőtt néhány szót munkásőrségünk jellegéről.

Munkásőrségünk sajátos jellege, hogy ez az intézmény először önkéntes, másodszor szocialista, harmadszor demokratikus. A munkásőrség demokratikus jellegét külön kiemelném.

Szocialista fejlődésünk jelenlegi szakaszában központi

kérdés a szocialista demokrácia továbbfejlesztése. A Magyar Népköztársaság, a magyar népi demokrácia társadalmi intézményei közül a munkásőrség a demokrácia fejlett, magasabb formáját valósítja meg. A munkásőrség fegyveres testület. A munkásőr fegyverrel látja el a szolgálatát. Ez a fegyver az állam eszköze. Az a feladat, amit önök betöltenek, a hatalom védelme, eredetileg az állam feladata. A szocialista fejlődés azonban lehetővé teszi, hogy bizonyos, korábban kizárólagosan állami feladatokat állami eszközzel, de már részben társadalmi alapon, a munkásőrség útján oldjunk meg.

E tanfolyam célja a munkásőrségnek és tevékenységének fejlesztése, munkájának magasabb színvonala. Ezt úgy és akkor érhetjük el, ha nem feledkezünk meg a munkásőrség alapvető jellegzetességeiről, tehát önkéntes és szocialista jellegéről, s – az előbb említett értelemben – demokratikus vonásairól. Sőt, ezeket a vonásokat erősíteni kell.

Szólni szeretnék a munkásőrség alapjáról is. A munkásőrség a párt, a munkásosztály és a nép szoros kapcsolatára, a közöttük fennálló kölcsönös bizalomra épül, ezen az alapon jött létre. Aki a munkásőrséget és tevékenységét fejleszteni akarja – mint ahogyan ez és a hasonló tanfolyamok is ezt szolgálják –, ezt úgy és csak akkor érheti el, ha erősíti a párt, a munkásosztály, a nép kapcsolatát, egységét, összeforrottságát és kölcsönös bizalmát.

A munkásőrség célja és rendeltetése a munkáshatalom védelme és erősítése. Aki a munkásőrséget erősíteni, fejleszteni akarja, az ezt a törekvést sehol, semmikor sem vonatkoztathatja el az intézmény rendeltetésétől. Természetesen ez nem attól függ, hogy milyen gyakran mondjuk ki a szót, de kimondva és kimondatlanul is ott van minden foglalkozásban, feladatban, elejétől végig. A fejlesztés minden mozzanatában, minden pillanatban felismerhető az a tudat, hogy a munkásőrség rendeltetése a munkáshatalom szüntelen védelme és további erősítése.

A párt Központi Bizottságától, a kormánytól kezdve, a szocializmust építő milliókig a munkásőrséget úgy minősítik, hogy kiválóan betölti a rendeltetését, megfelel annak a célnak, amiért létrehozták. Önök, a parancsnokok és a hallgatók is, nálam sokkal jobban ismerik a munka részleteiben itt-ott még meglevő hiányosságokat, a javítanivalót, de kérem, vegyék komolyan azt, amit mondtam: mély meggyőződésem, hogy a munkásőrségnek mint intézménynek kiváló a minősítése társadalmunk tudatában. Ezt azért is hangsúlyozom, mert ez a minősítés nyilván nagyon sokra kötelezi önöket, arra, hogy a munkásőrség tevékenységének alapvető lényegét megőrizzék és erősítsék.

Azt hiszem, önöket nem kell arra emlékeztetni, hogy a párt több mint 50 esztendős történetében a fejlődésnek voltak ragyogó szakaszai és megtorpanásai is. A magyar munkásosztály élcsapatának és a magyar munkásosztálynak voltak nagy, világraszóló győzelmei, és voltak súlyos kudarcai, vereségei is. Megfigyelhetjük, hogy a párt és a munkásosztály osztályszervezetei – s idesorolom a munkásőrséget is – mindig akkor értek el fölfelé ívelő fejlődést, amikor az osztály, a dolgozó magyar nép fő tömegeinek megértését és támogatását élvezték. Ezt a megértést, támogatást és bizalmat csak sok munkával lehet elnyerni.

Némely esetben nagyon sokat kell azért dolgozni, hogy visszanyerjük vagy helyreállítsuk a megrendült megértést, támogatást és bizalmat. Nem kell szégyellni, hogy fejlődésünkben ilyen szakaszok is voltak. Az élet harc, s örökké győzni – sajnos – csak a dalban lehet. A munkásosztály öntudatos embereinek – a mi munkásaink ilyenek – erőseknek kell lenniük, s mindig bizalommal kell a csatába menniük. Ha csapások érnek bennünket, ezeknek az elviseléséhez is erő kell, és ezzel az erővel leküzdjük a nehézségeket.

A munkásőrség létrejöttének, születésének pillanata,

1957 eleje, éppen a legjobb pillanat volt. Ezen a ponton a pártnak, népi demokratikus rendszerünknek helyre kellett állítania, újra el kellett nyernie a tömegek megértését, bizalmát és támogatását.

Nagyon jól tudják, hogy amikor a munkásőrség megalakult, vegyes fogadtatásra talált. Nem arra gondolok, hogy az ellenség hogyan fogadta a munkásőrség létrehozását, mert az ellenség érzelmei mindig egyértelműek szoktak lenni, és ez így természetes. A tartózkodás még arra az időre esett, amikor a munkásosztály alapvető tömegeinek megoszlott a politikai véleménye, amikor eszmei zűrzavar volt a tömegek soraiban, s nemcsak kispolgárok vagy hasonlók, hanem bizony még a dolgozók egy része is némi idegenkedéssel fogadta ezt az intézményt. Tudják, hogy e periódus előtt, sajnos, fejlődésünknek bizonyos negatív szakaszát éltük át. A történelmi tapasztalatok azonban azt bizonyítják, hogy szocialista országban a régi visszatérésétől, tudniillik a kapitalizmus visszatérésétől többnyire már nem félnek az emberek. Félnek viszont attól, hogy a munka negatív oldalai újból előtérbe kerülnek. Ezért – főként az újrakezdés szakaszában – sokaknak úgy tűnhetett, mintha a munkásőrséget az agitációs és propagandaosztály helyett hoztuk volna létre, s az ideológiai, eszmei meggyőzés és érvelés helyett szerveznénk. A munkásőrségnek is, mondjuk ki nyíltan, sokáig kellett dolgoznia, amíg az új intézmény világos megítélése kialakult a dolgozó nép körében, amíg megerősödött a megértés, a támogatás és a bizalom. Ez azóta is erősödik. Ahol a munkásőrség feladatot lát el, működik, ott még inkább élvezi a dolgozók bizalmát, megbecsülését, s nagyon sokszor aktív támogatását is.

Ez komoly dolog. De az ember egyazon dologról sokféleképpen gondolkozik. Amikor a munkásőrség létrehozását latolgattuk, a döntést alapos vita előzte meg. Két napig vitatkoztunk, amíg elhatározásra jutottunk. Fel kell idézni s meg kell érteni az akkori szituációt: számításaink

szerint az országban körülbelül 450 000 kézifegyver – és nem pisztoly, hanem puska – volt kint illetéktelen, ismeretlen kezekben. Akkor tűztük napirendre, hogy létrehozzuk a munkásőrséget. A döntés megszületett, létrejött a munkásőrség. A pártvezetés részéről az alapvető tényező a bizalom volt: mi bíztunk a munkásosztályban, bíztunk a dolgozókban. Mi, kommunisták, munkánkban, harcunkban semmi másra sem tudunk támaszkodni, mint munkásosztályunkra. Ha nem volnánk képesek erre, nem harcolhatnánk eredményesen. Így született meg a munkásőrség. És mindenütt – mondjuk így: széles körben – becsületet szerzett magának azzal, hogy valóban segített megvédeni a hatalmat, segített megteremteni az emberek normális életfeltételeit, védte az összes magyar állampolgár érdekeit. Ami pedig az úgynevezett „rendkívüli eseményeket" illeti: előfordult, hogy valami hiba történt a fegyverrel, de az azóta eltelt jó pár év alatt nem volt olyan, hogy a fegyvert egyetlenegy munkásőr is az ellen a cél ellen fordította volna, amiért a bizalom jegyében a kezébe adtuk. Ez nagy dolog.

A munkásőrség tehát népi demokratikus rendszerünkben megtalálta a helyét, betölti a szerepét.

A munkásőrség működését a munkásosztály osztályszervezeteinek és hatalmi szervezeteinek – egyfelől a pártnak, a szakszervezetnek, másfelől a hadseregnek, a rendőrségnek – a tevékenységével összefüggésben kell nézni. Fegyveres erőinknek egységes rendszerként kell működniük, s úgy is működnek. A munkásőrség betölti a maga szerepét ebben, s erre mindig, a jövőben is gondolnia kell.

Kissé eltávolodva a munkásőrség közvetlen problémáitól, néhány más természetű kérdésről is beszélnék. Olyan kérdésekről, amelyeknek a megoldása kibővített értelemben valamennyiünk feladata. Mindenekelőtt a pártnak a közelmúltban lezajlott X. kongresszusára hivatkozom. Erről szeretnék részletesebben szólni, a kongresszus egyikét vezető elvéről.

A kongresszusi határozat az alapvető társadalmi feladatot abban jelöli meg, hogy folytatnunk kell a szocialista társadalom teljes felépítésére irányuló munkát, mégpedig magasabb szinten, mint eddig tettük.

Önök közül bizonyára többen is megfordultak a kongresszusi teremben, vagy a televíziós közvetítések során látták jelszavainkat. Nem sok, kettő volt a kongresszusi teremben, hivatkoztam is rájuk a zárszóban. Sőt, még össze is vontam a kettőt: tovább előre a lenini úton, a szocialista Magyarországért! Ez a mi tennivalóinknak a legjobb gyűjtőfogalma, ebbe mindnyájan beletartozunk, minden kommunista, a szocializmus minden híve, bárhol is dolgozzék az országban.

Nos, jó, tovább előre, de hogyan? A kongresszus ezzel is nagyon sokat foglalkozott és – hogy ilyen szakmai kifejezést használjak – megfelelő útjelzőket állított fel számunkra. Ezeket most nem kívánom részletezni. De ha például az ember a kongresszusról elgondolkozva azt kérdi: vajon mi a pártszervezeteknek, az egyes embereknek a tennivalója, valahogyan így lehetne érzékeltetni: első feladatunk, hogy megértsük a kongresszust, a kongresszus lényegi mondanivalóját. Ezen a lényegen alaposan gondolkodni kell, mert nem elegendő, ha egyszer elolvasom, mint egy novellát. Ez mindnyájunktól több figyelmet kíván: egyrészt megérteni, másrészt hirdetni – ez is feladat –, s a harmadik: megvalósítani. De mindezt jól megérteni, jól hirdetni és a lehető legjobban megvalósítani.

Ez a munka tulajdonképpen megkezdődött, bár még a kezdet kezdetén vagyunk. Mindenekelőtt január elejével elkezdtük jóváhagyott, törvényerőre emelt, új ötéves tervünk végrehajtását. Az ötéves terv számos területen összefoglalja fő feladatainkat, hiszen tartalmazza a gazdasági építőmunka tennivalóit, a termelőerők növelését, a kulturális és szociális célkitűzések rendszerét.

A kommunisták munkájának, a szocializmus építésének

tulajdonképpeni célja, hogy a nép még szilárdabb birtokosa legyen szabadságának, jogainak, és azokat használni tudja, alkotó módon élni tudjon velük. Általános emberi értelemben, anyagilag, szellemileg, jó közérzettel és magasabb életszínvonalon éljen minden egyes ember.

A munkásosztály nem azért van, hogy a pártnak legyen kit vezetnie, hanem fordítva. A munkásosztály teremtette meg önmagának eszközként, fegyverként az élcsapatot, mert enélkül az osztály nem tudna harcolni. Ugyanez a szocializmus és a nép alapvető viszonya is. Nem azért van a teória, a szocializmus, hogy valamit ki lehessen kísérletezni a tömegeken. Éppen fordítva: az elmélet azért van, hogy segítségével a dolgozó ember a saját sorsának urává legyen.

Az újságban bizonyára látták, hogy az országgyűlés négyéves munkája után megtartotta befejező ülésszakát. Ezzel az országgyűlés mandátuma megszűnik. A közeli napokban ki fogják írni a választásokat. A választással, ha helyesen dolgozunk, ugyancsak a párt X. kongresszusának politikai programját visszük át a valóságba. A választás erősíti belpolitikai életünknek, társadalmunknak azokat az elemeit, amelyek a X. kongresszus szerint szükségesek. Ez a mostani választási kampány egyik rendeltetése.

Egyik-másik ember úgy gondolkodik a választásról, hogy tulajdonképpen „leszavaz" – ennyiből áll az egész. Pedig a szavazás döntő pillanat az állampolgár életében. Az állampolgár négyévenként egyszer így és ebben a formában dönt, hogy odaadja-e a szavazatát arra a politikára, vagy sem. De egyáltalán nem mindegy, hogyan mond valaki igent egy feladatra, egy álláspontra, mert igent mondani sokféleképpen lehet. Lehet, hogy belső meggyőződés nélkül mondja, hogy igen. Vagy talán csak félig van meggyőződve róla, hogy jó a politika, de igent mond, hogy „rosszabb ne legyen". Mások pedig teljes szívvel kimondják az igent, s ezzel a politikát messzehangzóan, ország-világ előtt támogatják, tetteikkel, politikai fellépé-

sükkel és szavazatukkal is. Én legalábbis így fogom fel ezt a választást.

A választási kampányt – meggyőződésem szerint – nagyon komolyan kell vennünk. Nem véletlenül hangsúlyozom ezt. Több olyan kérdés vetődik fel a választási kampányban, amelyekkel már tíz évvel, öt évvel vagy három évvel ezelőtt is találkoztak, egyes embereknek már a könyökén jönnek ki, mégis beszélni kell ezekről, mert aktuálisak.

Sokszor esik az ember olyan tévedésbe, hogy arról, amiről ő maga meg van győződve, vagy amit ismertnek, magától értetődőnek tart, azt gondolja: a szemben álló is ugyanúgy van vele, mint ő. Hazánkban 600 000–700 000 kommunista van. Lehet hogy még több, hiszen vannak olyanok, akik megérdemelnék e minősítést, de még nem párttagok. Ez az élcsapat bizonyos szinten érti a társadalom kérdéseit és a politikát. Ha ezt ki tudnánk terjeszteni arra a több mint ötmillió felnőtt, aktív korú magyarra, aki ennek az országnak az életét a két kezével, a szellemével formálja, akkor már sokkal jobban állnánk!

Feladatunk tehát az, hogy a választásokat is felhasználjuk politikánk magyarázására. Hirdessük, erősítsük, fejlesszük szövetségi politikánkat, a munkások, a parasztok, az értelmiségiek szövetségét, a kommunisták és a pártonkívüliek szövetségét, a szocialista nemzeti egységet.

Sokat tettünk és értünk el ennek a politikának a megértetéséért, s még tőlünk távol álló emberek is, akik a templomba mennek imádkozni, értik céljainkat és támogatják, hogy épüljön a szocializmus.

Ha a régi, megrögzött fogalmak szerint élnénk, azt mondhatnám, minek nekünk ilyen bigott ember? De másról van szó. Jelképesen szólva arról, hogy az ország terített asztalánál mindenki ott ül, s ha valami jót kanalaz, akkor a megteremtésénél is mindenkinek ott kell lennie. Ez közös érdek. Párttag és pártonkívüli, kommunista és nem kommunista, materialista és idealista közös érdeke ez, s

állítom, hogy ezt már sokan felismerték, erősödik a szocialista nemzeti egység. De még erősebbnek kell lennie.

Mert amit mi szeretnénk, az tulajdonképpen mindig sürgős. Az életben ugyanis sok minden valahogyan lassabban valósul meg, mint ahogyan szeretnénk, bár az a célunk, hogy törekvéseink gyorsabban valóra váljanak. Ehhez eszmei, politikai megértésre és ennek megfelelő állásfoglalásokra van szükségünk. A szavakban való megértés azonban még nem elég, amikor a szocializmus építéséről van szó, hanem a szavaknak a tettekkel együtt kell hatniuk. Tehát szükség van a gondolatra, szükség van a szimpátia érzésére, szükség van a politikai egyetértésre és szükség van az együttes cselekvésre. De ha már együtt cselekszünk, akkor is kérdés, milyen lendülettel, miként?

Tavaly 80 000 lakás épült fel Magyarországon. Még sohasem épült fel hazánkban 80 000 lakás egyetlen év alatt. Ez nagy, elismerésre méltó munka. Sokan dolgoznak, amíg 80 000 lakás megépül. Ez olyan jelentős tett, hogy csak gratulálni lehet hozzá. A 80 000-ben benne van az a 4600 ház is, amelyet az árvizes területeken kellett felépíteni. Ez semmiféle tervben, semmiféle kapacitásban nem volt benne. Az árvíz előtt úgy láttuk, hogy az építőipar lakásépítő kapacitása túl van feszítve, s azt hittük, hogy a tervet még 100 lakással sem lehet növelni. Hogyan fért bele mégis ez a 4600 lakás? Ezen érdemes gondolkodni. Mert én megértem, hogy rendkívüli viszonyok között rendkívüli módon dolgoznak az emberek, míg normális viszonyok között, a köznapokon viszont ugyanazt az erőfeszítést nem lehet megkövetelni tőlük. De a megszokottnál egy kicsit többet – igen.

Gyakran kérdik: mit csinál legszívesebben a szabad idejében? Erre én azt válaszolom, az első gondolatom sohasem az, hogy ki mit csinál a szabad idejében, hanem hogy mit csinál a munkaidejében. József Attila egyik nagyon szép versében azt írja: „játszani is engedd, szép, okos fiadat". Ez rendben van, de öt vagy hat óra után, fájront

után játsszunk, s amikor munkaidő van, akkor dolgozzunk.

Ezzel csak jelezni akartam, hogy még vannak tartalékaink. Nekünk továbbra is azt a politikát kell folytatnunk, hogy jobban használjuk ki a lehetőségeket, s akkor több lesz az eredmény. A különböző terveket ki így, ki úgy teljesíti. Ha csak tessék-lássék besegítenek, tessék-lássék lesz az osztanivaló is; ha egy kicsit jobban dolgoznak, akkor többet is oszthatunk. A feladatokat párttagnak, pártonkívülinek egyaránt teljesítenie kell. Persze a kommunistáknak megvan a saját feladatuk is, példamutatóbbaknak kell lenniük, de a minimális követelmény mindenkire vonatkozik.

Végül a választások konkrét rendeltetése az, hogy a választók bizalmából olyan országgyűlés és olyan tanácsok szülessenek, amelyek a szocialista fejlődés jelenlegi szakaszában – szerepüknél, összetételüknél, tagságuknál fogva – képesek a megfelelő célért megfelelően dolgozni.

Ilyenkor felvetődik, hogy mi az előttünk álló program megvalósításának a feltétele? Az a véleményem, hogy ami a belső feltételeket illeti, azok jók. Nem kell részleteznem, miért és hogyan értendő ez. Az eredményeinkből semmit nem vesz el az, hogy sürgető igény és óhaj van a további előrehaladásra. Amikor valamilyen oknál fogva a világban éleződik a helyzet, s készültségben vagyunk, jól megmutatkozik az embereknek az a vágya, hogy békében éljünk, és járjunk azon az úton, amelyen eddig jártunk. A belpolitikai feltételeink tehát jók, s ezt nemcsak a mi népünk tudja, nemcsak szövetségeseink, barátaink tudják, hanem ellenfeleink, sőt ellenségeink is.

Az utóbbi években igen jelentős eredményeket értünk el. Politikánk sok vonása rokonszenvvel találkozik nyugati testvérpártjainknál is. Mondják: nagyon jó, hogy így van, még mi is tudunk érvelni a magyar nép eredményeivel, hiszen – magyarázzák – az ő közvéleményük fontosnak tartja, hogy mi történik Magyarországon. Az irán-

tunk egyre növekvő érdeklődést részben az ingyenreklámnak köszönhetjük: annak idején az imperializmus az egész világot teleüvöltötte azzal, hogy tessék nézni, mi van Magyarországon. Az imperialisták elhallgattak, de az érdeklődés megmaradt: főleg barátaink figyelik, mi történik nálunk. Az ő munkájukat az segíti, ha mi eredményt tudunk felmutatni, ha pedig problémáink vannak, akkor ez nehezíti a dolgukat. Tehát egyfajta nemzetközi kötelezettségnek is eleget teszünk, ha saját népünk javára, becsületesen dolgozunk, mert ezzel a kommunizmus nemzetközi hitelét, az iránta való bizalmat erősítjük az emberekben.

Tehát az ország lélekszámánál, nagyságánál nagyobb a nemzetközi fontossága annak, hogyan dolgozunk mi, magyarok. Ezért is kell jól dolgozni.

Milyenek munkánk nemzetközi feltételei? Erre már nem merném azt mondani, hogy nagyon jók. De azt állíthatom, hogy jók a tendenciák, s ha a jelenlegi helyzetet a fejlődés előző szakaszaival vetjük össze, láthatjuk, hogy a szocializmus pozíciói erősödtek.

Nemzetközi politikánkban is vannak égető kérdések. Ilyen például az európai biztonság. Ebben a kérdésben a szocialista pozíció rendkívül erős, mert álláspontunk Európa minden népének érdekeit kifejezi.

Az ázsiai kontinensen továbbra is lesznek veszélyek, az amerikaiak most Laoszra is kiterjesztették az agressziót. Az imperialisták a Közel-Keleten is a feszültségek fenntartására törekszenek.

Mégis azt mondom: a nemzetközi feltételek is adottak ahhoz, hogy rendesen dolgozzunk, harcoljunk, eredményes választási munkát végezzünk. Elvtársi, baráti körben azt szoktam mondani, hogy a nemzetközi helyzet mindig elgondolkodtató. Én, bár több évtizede vagyok a mozgalomban, nem emlékszem, hogy valamikor is azt mondtuk volna: a nemzetközi helyzet nem bonyolult. Hiszen mindig bonyolult volt, csak mindig másképp volt bonyolult.

Most is bonyolult a helyzet, mégis javulnak harcunk feltételei. Egyébként is, a nemzetközi helyzetet nem lehet hatályon kívül helyezni, s akármilyen a nemzetközi helyzet, nekünk dolgoznunk, harcolnunk kell. Nagyon éles szituációkra is emlékszem, amikor elődeink igen mostoha körülmények között harcoltak. Gondoljanak például a szorongatott fiatal szovjet államra, amelyet minden oldalról körülvett az ellenség. Elődeink mégis kibontották a zászlót és megvívták a maguk csatáját, tekintet nélkül arra, hogy a nemzetközi erőviszonyok ilyenek vagy olyanok voltak. Minden nemzetközi helyzetben kell harcolni és küzdeni. Minden haladó emberrel össze kell fogni, akivel azonos az érdekünk valamilyen fontos nemzetközi kérdésben. Ezt is tesszük.

Azt hiszem, ami a jövőt illeti, igazán optimisták lehetünk. Mert nézzék meg, akármit csinál az imperializmus, puccsot vagy bármi mást, meg tud dönteni egy-egy baloldali kormányt, agressziót követhet el, de tényleges, igazi problémáit sohasem tudja megoldani.

A világimperializmus legerősebb osztaga, az Egyesült Államok, mindenféle fegyverrel, alávaló módon gyilkolja a vietnami népet, de legyőzni nem képes. A világtörténelemben teljesen új helyzet, hogy egy 30 milliós nép, amely nem mond le a szabadságáról, amely a szocializmus és a haladás nemzetközi erőinek támogatását élvezi, meg tudja akadályozni, hogy egy gigászi imperialista hatalom keresztülvigye akaratát.

Itt, a tanfolyamon a munkásosztály, a dolgozók legáldozatkészebb emberei vannak jelen. A nevelőmunkában azonban bizonyos nehézségek is adódhatnak. Ez már az intézmény jellegéből fakad. Ha ugyanis évszámra nem törődnek vele, akkor politikailag „balra" csúszás lehetséges. Azt hiszem, anélkül, hogy ezt fejtegetném, nem nehéz megérteni, miért.

A másik: a munkásőrségnél is kialakulhat olyan nezet, hogy mi mindig ellenséges elemekkel, ellenséges erőkkel

állunk szemben. Mi valóban az arcvonalon állunk, mint munkásőrök, de nem mindenki ellenség, aki nem itt, nem ebben az arcvonalban van. Differenciálni kell tudni.

Hallani azt is, miért nem „csapunk oda" az imperializmusnak. Ez sem olyan egyszerű. Vannak dolgok, amelyeket odacsapással nem tudunk megoldani. Ha a világimperializmussal az atomfegyver nyelvén akarok beszélni, gondolnom kell rá, hogy ő is visszabeszélhet. Számítások szerint a szemben álló erők akkorák, hogy többszörösen megsemmisíthetnék az egész emberiséget. Ezért sem lehet a „csapj oda" szellemében megoldani a kérdéseket, még ott sem, ahol oda lehetne csapni.

Erre a mindennapi életben is gondolni kell. Mert ha ez csupán az óhajtól függne, akkor már holnap világkommunizmus lenne. Erős az óhajunk, hogy az legyen. Néha azonban az ember akkor veszíti el a legtöbb időt, amikor türelmetlen, amikor túlságosan sietne.

Szeretném még egyszer megismételni a Központi Bizottság üdvözletét, s magam is sok jó eredményt kívánok a tanfolyam részvevőinek. Jó egészséget mindnyájuknak, sok sikert a tanulásban is, meg abban is, ahogyan az itt tanultakat majd továbbadják, alkalmazzák.

Kívánom, hogy eszmeileg és szaktudásban megerősödve fejezzék be a tanfolyamot. Őrizzék a munkásőr-egyenruha becsületét a munka különböző területein, a politikai életben és a termelésben egyaránt. Hiszen önök nemcsak munkásőrök, hanem egyben párttagok, KISZ-esek, munkások, dolgozó emberek is.

Ürítem poharamat az önök egészségére, a párt és a nép egységére és sikereire!

A szocialista Magyarországért
Kossuth Könyvkiadó 1972.

MERRE TART EURÓPA?

1973. június

Kontinensünk neve: Európa, már harmadik évezrede ismert; földrajzi, politikai, kulturális fogalom, de nemcsak az. Európa több mint harminc nép, nemzet hazája, történelmi múltja, jelene, jövője. Európa sorsa és jövője a ma élő nemzedék, több százmillió, különböző nemzetiségű ember személyes sorsa és jövője is.

A történelmi események, a társadalmi haladás, a tudományos-technikai fejlődés felgyorsulásával együtt járt a felismerés, hogy az egyes társadalmi osztályok és népek sorsa nem kizárólag az államhatárokon belül dől el, mindinkább és mind nagyobb mértékben függ a nemzetközi környezettől, a nemzetközi helyzet általános fejlődésétől. Ezért már a polgárság messze tekintő embereit, Voltaire-t, Rousseau-t, Byront vagy újabban Thomas Mannt és Russellt éppen úgy foglalkoztatta az emberiség, s természetesen földrészünk, Európa sorsa, mint a munkásosztály óriásait, Marxot, Lenint, vagy mint a magyar nép nagyjait, Kossuthot, Petőfit, Adyt.

Ma az európai kérdés mindenkit foglalkoztat. A személyes élmények és tapasztalatok alapján természetesen én annak a nemzedéknek a gondolatait ismerem a legjobban, amelyikhez tartozom: a két világháború között felnövekedett és még ma is aktív nemzedékét. A harmincas évek elején a vasas ifjúmunkások mozgalmának keretében ismerkedtem meg a szocializmus eszméjével és érlelődött meg bennem a politikai cselekvés akarata. Ez természete-

sen sok mindent meghatározott; azt is, ahogyan kontinensünk kérdéseivel találkoztam akkor, s ahogyan ma látom.

Az akkori, félfeudális maradványokkal terhelt, gazdaságilag elmaradott Magyarországon a Horthy Miklós nevével jelzett kegyetlen, elnyomó politikai rendszer uralkodott. Nagy gazdasági válság volt. Fent a nagytőkések, nagybirtokosok és kedvezményezettek élték a maguk farsangi életét, lent a milliónak, a munkásoknak, a parasztoknak, az értelmiségieknek kizsákmányolás, munkanélküliség, éhség és nyomor, jogtalanság, rendőrterror volt az osztályrészük. Ez ellen harcoltunk mi, fiatal kommunisták, szociáldemokraták, más világnézetű, haladó, jobb jövő után sóvárgó, dolgozó emberek. Munkásosztályunk, népünk sorskérdéseivel foglalkozva szükségszerűen ki kellett tekintenünk Európára, a nagyvilágba. Közismerten rosszul álltak az ügyek akkoriban a földrészünkön.

A változást, az új helyzetet, a kedvező irányzatot jelzi egy látszatra nem nagy, de valójában nagy fontosságú tény. A múlt év végén – megéri, hogy kiírjuk a dátumot – 1972 novemberében, Helsinkiben kontinensünk országainak, valamint a közvetlenül érdekelt Amerikai Egyesült Államoknak és Kanadának a képviselői összeültek, hogy megbeszéljék az európai biztonsági értekezlet összehívásának konkrét kérdéseit, s megalapozott az a reményünk, hogy maga az értekezlet 1973-ban végre megkezdheti nagy fontosságú munkáját.

Az események ilyen alakulásában közrejátszott a felismerés, hogy a hidegháború zsákutca, amely sehova sem vezet, és mindig magában hordja a tényleges összeütközés, a háború veszélyét. Mind erősebb, s lassan általában elfogadott nézet lesz, hogy a történelmi fejlődés jelen szakaszában, a haditechnika fejlődésének elért szintjén, a nukleáris fegyverek korában, a háború kiszámíthatatlan vagy nagyon is kiszámítható kockázata mellett, az egyetlen lehetőség a különböző társadalmi rendszerű államok kapcsolatában a békés egymás mellett élés és a még nyitott

kérdések minden európai állam érdekeinek megfelelő közös rendezése.

Az európai biztonsági értekezlet, még inkább egy szilárd biztonsági rendszer kidolgozása, természetesen számos kérdés megoldását követeli meg. Részben történelmi okokból, részben a társadalmi rendszerek különbözőségéből adódóan az államközi kapcsolatokban bonyolult, még nagy erőfeszítéseket kívánó kérdések vannak napirenden. Ezek minden érdekelt fél számára elfogadható módon megoldhatóak, de csak akkor, ha mindenki, aki felelős Európa, a kontinens népeinek sorsáért, józanul számol a realitásokkal, tanul, legalábbis földrészünk legújabb kori történetének tapasztalataiból. Mert ez esetben különösen igaz: a történelem az élet tanítómestere.

Mi akadályozta mind ez ideig Európában a kollektív biztonságot, miért nem lehetett megteremteni a tartós békét és milyen megközelítéssel lehetséges ma?

A mai legidősebb európai emberek képzeletében élő, első világháború előtti „békebeli világ" a valóságban korántsem volt olyan békés és idilli. Az európai államok közötti viszonyban a fegyverkezési verseny, az összeütközések, a befolyási körzetek és piacok elfoglalása, erőszakos újrafelosztása volt napirenden. Ennek a folyamatnak következménye nem lehetett semmiféle békés Európa, csakis és törvényszerűen az első világháború lehetett a vége. Az első világháború a háborút kirobbantó német császári imperializmusnak és szövetségeseinek vereségével végződött. Az összecsapásból az Amerikai Egyesült Államok, Anglia, Franciaország és szövetségeseik győztesként kerültek ki, de a kapitalizmus mint világrendszer soha ki nem heverhető csapást szenvedett el. Az egykori cári Oroszország megsemmisült, az imperializmus lánca szétszakadt, megszületett a világ első munkás-paraszt állama, a Szovjetunió.

A két világháború között a nemzetközi helyzet fő meghatározója az imperialisták egymás közötti ellentéte,

valamint az összes imperialista államok és a Szovjetunió közötti ellentmondás volt. Az egymással versengő tőkésállamok az első világháború után még Európa és a világ nagy részén a helyzet urai maradtak és megszabhatták a fejlődés fő irányát, de már számolniuk kellett a világ politikai színpadán megjelent, következetesen antiimperialista és békeszerető nagyhatalommal, a Szovjetunióval.

A két világháború közötti időszakban a magyar kommunistákat, a magyar haladó embereket éppen úgy, mint Európa országainak összes antifasisztáit, lelkesedéssel és reménységgel töltötte el a fiatal szovjet állam erősödése, szocialista tervgazdálkodásának nagy politikai és gazdasági sikere. A Szovjetunió a haladó erőket segítő, a fasiszta veszély ellen gátat emelő, a fenyegető háborút megakadályozni törekvő külpolitikát folytatott. A biztonságért, a leszerelésért, a békéért küzdött a Népszövetségben[69] is.

A harmincas évek közepétől felgyorsultak az események. A vezető fasiszta államok, Németország és Japán megkötötték az úgynevezett antikomintern paktumot[70] és mind nyíltabban hirdették hódító céljaikat; meg is kezdték azok realizálását. A Szovjetunió a támadó fasizmussal szemben segítette a Spanyol Köztársaság erőit. A fenyegetett Csehszlovákia, majd Lengyelország védelmére szövetséget, együttes politikai és katonai fellépést javasolt a nyugati hatalmak akkori kormányainak. Azok azonban antikommunizmusuktól és szovjetellenességüktől vezettetve Münchent,[71] az agresszorok megfékezése helyett az egyezkedést, s ezzel akarva-akaratlanul, inkább a fasizmus további megerősödését, a várható és valóban be is következett rettenetes második világháborút választották.

A müncheni egyezmény a ragadozó fasisztákat nem elégítette ki, sőt vérszemet kaptak tőle. A fenyegetett népek, az öntudatos emberek tisztábban látták sok akkori politikusnál, hogy mennyit ér ez a tisztességgel szólván – rendezés; készültek a nehéz időkre, a harcra. Amilyen

mértékben erősödött s lépett fel mind nyíltabb eszközökkel a fasizmus itthon és gyökerezett meg Európa más országaiban, olyan mértékben szélesedett hazánkban és világszerte azoknak a köre, akik cselekvésre is készek voltak a fasizmus igájának lerázására, a világkatasztrófa megakadályozása érdekében. Franciaországban, Spanyolországban, a földrész más országaiban is a legjobbak felléptek Hitler és a hitlerek ellen.

Az állampolitika síkján a helyzet gyökeresen csak a második világháború menetében változott meg. A nyugati hatalmak csak akkor változtattak szovjetellenességükön, amikor az európai nagyhatalommá vált Hitler-fasizmus fegyverrel támadt, s az ő létüket, hatalmukat is veszélyeztette. A Szovjetunió belépése a háborúba létrehozta az antifasiszta hatalmak koalícióját, és népfelszabadító jelleget adott annak. A Szovjetunió, az Amerikai Egyesült Államok, Franciaország és Anglia, a szövetségesek egyesített erejükkel megsemmisítették Hitlert és rendszerét.

A szörnyű háború befejezése, a fasiszta hatalmak veresége új történelmi szakaszt, a fejlődés új lehetőségeit nyitotta meg Európa és a világ népei előtt. Miután a hitlerista Németország Karlshorstban feltétel nélkül kapitulált, a szövetséges nagyhatalmak vezetőinek még három hónap sem kellett ahhoz, hogy előkészítsék a potsdami konferenciát és ott meghatározzák a háború utáni Európa életének kereteit. Megegyezésre tudtak jutni, noha igen nagy véleménykülönbségek voltak közöttük: a szocialista Szovjetunió és a tőkés nyugati hatalmak eltérő módon képzelték el a háború utáni világot. Mégis létrejöhetett a potsdami megállapodás, mert a konferencia résztvevői nem hagyhatták figyelmen kívül annak a háborúnak az eredményeit, amely a társadalmi haladás erőinek győzelmét hozta, és az alapvetően közös érdekből indultak ki.

Sajnálatos, de az események rövidesen ismét új irányt vettek. Az európai biztonság eszméje – szinte a potsdami egyezmény másnapján – tetszhalottá vált. A hidegháború

dermesztő szele kezdett fújni Európa felett. A reakció erői a maguk javára akarták fordítani a második világháború eredményeit, és lázas buzgalommal keresték hozzá az eszközöket. Így jött létre a Truman-doktrína,[72] a Marshall-terv,[73] a NATO, az új, szocialista államok elleni bojkott, aknamunka és az erőpolitika egyéb ismert termékei.

A kapitalista világ reakciós körei – a második világháború tanulságait figyelmen kívül hagyva – újból megindították a szovjetellenesség, a kommunistaellenesség propagandagépezetét, és a Szovjetunió állítólagos világuralmi törekvéseivel kezdték rémisztgetni Nyugat-Európa haladásra, nyugalomra és békére áhítozó embereit. A mccarthyk, dullesek és adenauerek álfilozófiája és sötét politikai gyakorlata egyre inkább teret nyert. Európát, amely még alig ízlelte meg a békét, az együttműködés lehetőségét, máris kettévágta a kölcsönös bizalmatlanság, az elzárkózás, a hidegháború, az úgynevezett vasfüggöny korszaka. Az emberiség feje felett újra a háború, de most már a nukleáris háború Damoklesz kardja függött.

Európa és a népek szerencséjére azonban a második világháborút követő hidegháború időszakában már más volt a világ, mint Hitler hatalomra jutásakor és a második világháború kirobbanásakor. A Szovjetunió példátlan gyorsasággal erősödött, Európa új szocialista államai megszilárdultak és fejlődtek, kialakult a szocializmust építő országok közössége, a kapitalista világban kiélesedett az osztályharc, és megkezdődött a kapitalizmus által kiépített gyarmati rendszer széthullása. Olyan politikai, gazdasági és katonai erő jött létre a szocializmus, a demokrácia és a béke védelmében, amely kudarcra ítélte a hidegháború bajnokainak minden próbálkozását és visszarettentette az imperializmust Európában a fegyveres erőszaktól.

Az idő múltával, a hírhedt „felszabadítási" tervek csődje, az 1953-as berlini,[74] az 1956-os poznańi események,[75] a magyarországi ellenforradalom kudarca után a nyugati stratégáknak rá kellett jönniük, hogy a hidegháború céljai

és érvényesítésének lehetőségei között áthidalhatatlan szakadék tátong. A hatvanas évek elején immár végérvényesen bebizonyosodott, hogy a háború után Európában kialakult realitások már megváltoztathatatlanok. Ebben az időben a szocialista országok sorozatos kezdeményezései segítettek annak felismerésében, hogy csak egyetlen értelmes út van: fejleszteni a békés együttműködést valamennyi európai állam között, megteremteni a kölcsönös bizalom légkörét, s ezen az alapon biztosítani a békét és nyugalmat minden európai számára.

Európa tőkés országainak kormányzóköreiben is mind erőteljesebben hallatták szavukat azok a józanul gondolkodó politikusok, közéleti személyek, akik reálisan mérlegelték a helyzetet, tanultak a történelemből, s kezdtek háttérbe szorulni azok, akik semmit sem tanultak és semmit sem felejtettek.

Mindenekelőtt bebizonyosodott, hogy az állami politika rangjára emelt antikommunizmus már irrealitás, a kapitalista országok bajait nem oldja meg, a szocialista országok fejlődését nem tudja feltartóztatni, a népek félrevezetésére már nem hatékony eszköz. Európa népei a háború alatt nagy árat fizettek ezért, és megtanulták: az antikommunizmus, a szovjetellenesség csak szenvedést és gyötrelmet hordoz, bármilyen demagógia rejti is el a valóságos célokat. Megtanulták azt is, hogy a népeket fenyegető erőszak híveivel szemben kevés a jóakaratúak figyelmeztetése, sőt az egyes emberek bátorsága és helytállása. Milliók halálával kellett fizetni a tanulságért, hogy erőszakra csak összefogott erővel lehet méltó választ adni.

A történelem megtanít arra is, hogy az antikommunizmus nemcsak a Szovjetunió, a szocialista országok, a kommunista pártok ellen, hanem minden nép szabadsága, minden haladó mozgalom, a béke minden híve ellen irányul. Ugyanakkor a Szovjetunió, az Amerikai Egyesült Államok, Anglia és Franciaország háború alatti szövetsége és együttműködése, a szélesen kibontakozott eu-

rópai antifasiszta mozgalom példája bizonyítja, hogy lehetséges az ellentétes társadalmi berendezkedésű államok, különböző világnézetű és pártállású emberek összefogása egy közösen felismert nagy cél érdekében. Ez Európa népeinek, nemzedékünknek legfontosabb történelmi tapasztalata, legmaradandóbb emléke és legszebb hagyománya a jövő nemzedéke számára.

Az utóbbi időben reális távlatok nyíltak az európai béke megszilárdítására és a kollektív biztonsági rendszer megteremtésére. Napjaink Európája – ahogy a második világháború után kialakult – különböző társadalmi rendszerű, nagyságú, földrajzi elhelyezkedésű és politikai érdekű országokból áll. A történelmi körülmények miatt ezeknek az országoknak egymás mellett kell élniük, és ezen a tényen senki sem változtathat.

A mai helyzetben az európai országok felelős államférfiainak, társadalmi tényezőinek a történelmi tapasztalatokat figyelembe kell venniük. De most nem a múlt dicsőségén vagy szégyenén kell osztozni, nem azt kell bemutatni, ki, mikor, miben járt el helyesen, vagy volt hibás. Nem azzal kell foglalkozni, ki és mennyiben felelős a még nyitott kérdések megoldatlanságáért. A valóságos kérdések reális megítéléséből, Európa minden országának és népének közös érdekeiből kell kiindulnunk, és ennek megfelelően, élve a most fennálló kedvező történelmi lehetőségekkel, egy biztonságos jövő szilárd alapjait lehet és kell lerakni. Más, a népek számára elfogadható kiút nincs. Ha ezt az európai kérdésekben elérjük, az egész emberiség ügyét is szolgáljuk.

A Varsói Szerződés országai az előrehaladás céljából javasolták: tűzzük napirendre, dolgozzuk ki együttesen és teremtsük meg egy európai kollektív biztonsági rendszer, másképpen kifejezve, a tartós béke szilárd alapjait. A Varsói Szerződés országai semmiféle különleges előnyt nem igényelnek a maguk számára. Mi azt akarjuk, hogy Európában kizárják az erőszak vagy az erőszakkal való fenye-

getés alkalmazásának lehetőségét és a kötelezettségek olyan rendszerét hozzák létre, amely minden országnak biztosítékot nyújt az agressziós cselekmények ellen, s minden nép javát és felvirágzását szolgálja.

A Varsói Szerződés politikai tanácskozó testületének ismételt felhívásai, majd a „Budapesti felhívásban" megfogalmazott konkrét javaslatai világosan szóltak céljainkról. A Varsói Szerződés tagállamai olyan Európát kívánnak, amelyben a társadalmi rendszerek különbözősége nem leküzdhetetlen akadálya annak, hogy az államok a békés egymás mellett élés, a kölcsönösen előnyös együttműködés alapján, sokoldalúan fejlesszék kapcsolataikat. Olyan Európa kialakítására törekszünk, amelyben az államok többé nem a fegyverkezési hajsza mérgező légkörében, hanem az egyetértés és az együttműködés olyan viszonyai között élnek majd, amelyek megfelelnek a nemzetközi béke és biztonság fenntartására, az államok közötti barátság és együttműködés fejlesztésére irányuló törekvéseknek.

A Varsói Szerződés országai érett, és sürgetően megoldást követelő kérdést tűztek napirendre javaslatukkal. Ezt mindennél jobban bizonyítja az, hogy a biztonsági konferencia eszméjét egyrészről helyesléssel fogadták és támogatják Európa országainak haladó társadalmi erői, legszélesebb közvéleménye, másrészről elfogadták az Északatlanti Szövetség és a kontinens úgyszólván minden államának felelős tényezői. Terjed a felismerés, hogy egy jól kidolgozott és szilárdan megalapozott európai biztonsági rendszer, a gazdasági, tudományos, műszaki és kulturális kapcsolatok fejlődése, a nemzetközi turizmus kibővítése mindenkinek érdeke. Érthető tehát, hogy a szocialista országok mellett Nyugat-Európában is egyre több kormány, parlament, párt, politikai és társadalmi személyiség érzi felelősségét a mai és az eljövendő nemzedék békés jövője iránt. Ezek az erők a szocialista országokkal egy irányban és egyre határozottabban lépnek fel annak érde-

kében, hogy Európa az egyenjogú nemzetek gyümölcsöző együttműködésének földrészévé váljék.

A biztonság felé vezető úton mindenekelőtt arra van szükség, hogy elérkezzünk a soron következő állomáshoz, az európai biztonsági értekezlethez. Ehhez a tanácskozáshoz azért fűzünk nagy reményeket, mert meggyőződésünk, hogy ha az értekezlet a béke és a biztonság alapelveit, az azokban kifejtett magasztos elveket és célokat az európai államok közötti kapcsolatok alapjává teszi, akkor nagy és történelmi jelentőségű döntést hoz majd.

Várakozásaink reálisak, amit az is mutat, hogy Európában egyre nagyobb erők állnak ki a biztonsági rendszer és az ahhoz vezető tanácskozás összehívása mellett. Ezek az erők elérték, hogy az európai államok – többek között a szocialista országok világos és egyértelmű politikájának, kezdeményezéssorozatának hatására – ma reálisabban ítélik meg az európai helyzet fő kérdéseit. Elérték továbbá azt is, hogy a szemléletben történt kedvező változást a kölcsönösen elfogadható elvek gyakorlati érvényesítésének kezdete követte. Ilyen összefüggésben nagy jelentőségű, egyben a lehetséges megoldások példája a Szovjetunió és a Német Szövetségi Köztársaság között, valamint a Lengyelország és az NSZK között aláírt szerződés s azok ratifikálása, a Nyugat-Berlinnel összefüggő négyoldalú megállapodás, a Német Demokratikus Köztársaság és a Német Szövetségi Köztársaság közötti alapszerződés, és az a tény, hogy a NATO-országok sorozatban ismerték el a Német Demokratikus Köztársaságot. Bécsben megkezdődött és folyamatban van az a sokoldalú vizsgálat is, amely az Európában ma egymással szemben álló fegyveres erők és fegyverzet esetleges csökkentésére irányul.

Túlzás nélkül mondhatjuk, hogy az államférfiak, a politikusok, a hivatásos diplomaták és a különböző társadalmi erők csoportosulásainak hivatott vezetői manapság hazai munkájukban s a különböző nemzetközi fórumokon Európa-szerte nap mint nap foglalkoznak a kollektív

biztonság és a biztonsági értekezlet kérdéseivel. Kontinensünk országainak közvéleménye élénk figyelemmel kíséri és aktívan támogatja tevékenységüket. Egyre nagyobb a földrész népeinek jogos reménysége, hogy kontinensünk, amely évszázadokon át annyi háború, pusztítás, nyomorúság színtere és kiindulópontja volt, a béke, a biztonság és az együttműködés irányába tart, és el is jut az óhajtott célhoz.

Várakozásaink realitását mindenekelőtt az adja meg, hogy Európa népei nem akarnak háborút. A különböző világnézetű és pártállású emberek jelentős tömegei már negyedszázada fokozódó mértékben küzdenek a háborús politikával szemben a tartós béke megteremtéséért. Ezt konkrétan bizonyítják napjainkban az európai béke és biztonsági politika mellett hitet tevő társadalmi mozgalmak.

Történelmi realitás: a világ, és ezen belül Európa népei válaszúton vannak. Alapjában csak két igazi alternatíva van: a fegyverkezési verseny fokozása, egy új nukleáris világháború, vagy az erőszak kizárása a nemzetközi kapcsolatokból, a vitás kérdések tárgyalásos úton történő megoldása, a létező, különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élése. Világos: a népek a különböző társadalmi rendszerű országok közötti kölcsönösen előnyös gazdasági kapcsolatok fejlesztésében, a kultúra értékeinek cseréjében, a népek közötti béke és barátság sokoldalú fejlesztésében érdekeltek. Ez a népek útja.

E történelmi realitások szükségképpen vezetnek el oda, hogy a békés egymás mellett élés gondolata, a béke és a biztonság politikája egyre inkább maga is történelmi realitássá válik. Derűlátással tekintünk tehát Európa jövője elé. Bizakodásunk azonban nem vak. Tudjuk, hogy Európában még ma is tevékenykednek a feszültség fenntartásában érdekelt erők. Jelentkezésük senkit sem lep meg, hiszen illúzió lenne azt gondolni, hogy a reakció erői önként feladják pozícióikat. Mindamellett bizonyosak vagyunk

abban, hogy a mai erőviszonyok közepette le lehet küzdeni az enyhülés ellenségeinek aknamunkáját, ha összeforrottan és következetesen törekszünk a béke megszilárdítására.

A Magyar Népköztársaság, mint közvetlenül érdekelt, s úgy is mint a Varsói Szerződés szervezetének tagállama, az európai béke és biztonság előmozdításának kezdettől fogva aktív résztvevője, meggyőződéses híve és harcosa. A magyar kormány, kiindulva a magyar nép alapvető érdekeiből, összhangban minden más európai nép érdekével, szem előtt tartva kontinensünk biztonságát, mindent megtesz az európai enyhülés és együttműködés érdekében.

A szocialista társadalmat építő magyar népnek nagy és szép tervei vannak a haza, a Magyar Népköztársaság felvirágoztatására. Valóra váltásukhoz az alkotás nyugalmára és békéjére van szükség. Nemzeti függetlenségünket, szabadságunkat minden imperialista fenyegetéssel szemben védjük és ha kell megvédjük, de mi nem akarunk háborút. A többi szocialista országgal szoros egységben barátságra és kölcsönösen előnyös együttműködésre törekszünk minden néppel és országgal, amely a békés egymás mellett élés elve alapján erre hajlandó.

Sorsunk nem választható el Európa és az egész világ népeinek sorsától. Ez vezérel bennünket az államok kétoldalú kapcsolatait alakító önálló külpolitikai lépéseinkben, s akkor is, amikor kormányunk képviselői aktívan részt vesznek az európai biztonsággal összefüggő különböző, sokoldalú tanácskozásokon, társadalmunk küldöttei pedig az európai közvéleményt kifejező hasznos nemzetközi fórumokon hallatják hangjukat.

Az európai biztonsági rendszer megteremtésének még csak a kezdetén vagyunk, de a légkör máris megváltozott; a népek újult reménnyel tekintenek az európai helyzet alakulása elé. Európa máris jelentős lépést tett a békéhez és biztonsághoz vezető úton. Folyik az európai értekezlet

előkészítése, amelytől a népek joggal remélik, hogy elhárít minden akadályt a konferenciának még ez év nyarán történő összehívása elől. Visszaszorulnak a kontinens békéjét fenyegető erők, s hatalmasra nőttek azok, amelyek jó reménységgel töltenek el mindannyiunkat. Meggyőződéssel vallom: minden szükséges feltétel adott ahhoz, hogy Európa a béke, a biztonság, az együttműködés irányába tartson.

A szocializmusért – a békéért
Kossuth Könyvkiadó 1978.

FELSZÓLALÁS A BELÜGYMINISZTÉRIUM ORSZÁGOS PARANCSNOKI ÉRTEKEZLETÉN

1974. december / Részlet

Üdvözlöm az értekezlet valamennyi résztvevőjét és átadom önöknek, valamint a Belügyminisztérium egész parancsnoki és személyi állományának a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának üdvözletét. Elismerés illeti a Belügyminisztériumot és szerveit, hogy a rájuk háruló feladatoknak megfelelő módon eleget tettek, eredményesen hajtották végre a Belügyminisztérium munkájára vonatkozó párthatározatokat, állami döntéseket, törvényes rendelkezéseket. A Belügyminisztérium azért tudott eleget tenni feladatainak – s ez önmagában is elismerésre méltó –, mert el tudta nyerni a párt- és a társadalmi szervezetek, a dolgozók, a széles közvélemény támogatását, segítségét.

Mindezért szívből gratulálok a végzett munkához, a becsületes helytálláshoz a Belügyminisztérium vezetőinek, összes dolgozójának, az alárendelt szervek és testületek parancsnoki és személyi állományának.

Felhasználva az alkalmat, szeretnék szólni néhány időszerű politikai kérdésről. Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy a Központi Bizottság közelmúltban – november 20-án és december 5-én – tartott két ülésének anyagából meríthetek. A Központi Bizottság – tizenegy hónap eredményeinek ismeretében – megállapíthatta, hogy az 1974. évi népgazdasági tervet teljesítjük, számos fő előirányzatát túlteljesítjük. Az 1975-ös népgazdasági terv fő irányelveit a Központi Bizottság illetékes szervei

– együttműködve az Országos Tervhivatallal és más kormányzati szervekkel – kidolgozták, s a Központi Bizottság ezeket jóváhagyta. Az 1975-ös terv pénzügyi fedezetét, a költségvetést hamarosan napirendre tűzi és megtárgyalja az országgyűlés. Terveink megalapozottak, a szocialista építés határozott továbbfolytatását, az életszínvonal megfelelő emelését irányozzák elő.

Pártunk XI. kongresszusa és a kongresszusra való felkészülés nagy munkát ró a pártra. Sokirányú munkát, amelynek kiindulópontja a helyzetmegítélés: hol tartunk, hogyan jutottunk el idáig, és melyek a további feladatok? Ebből a helyzetmegítélésből következik a pozitív folyamatok megszilárdítása és megerősítése, a negatív jelenségek kiszűrése és kiküszöbölése is. Ennek a helyzetmegítélésnek a keretei a már elkészült kongresszusi okmányok: a Központi Bizottság már nyilvánosságra hozott kongresszusi irányelvei, az ugyancsak nyilvánosságra hozott javaslatai a szervezeti szabályzat módosítására, továbbá a készülő programnyilatkozat, amely arra hivatott, hogy megmutassa, mit szeretnénk 15–20 év alatt elérni.

Pártunk fő politikai irányvonala, amelyet 18 év óta folytatunk, és amelyet több pártkongresszus, legutóbb a X. kongresszus is megerősített, a gyakorlatban is helyes, marxista–leninista, kommunista irányvonalnak bizonyult. Ezért a Központi Bizottság kérni fogja a XI. kongresszust, hogy ezt a politikai fő irányvonalat újból erősítse meg, hagyja jóvá, és ezt folytassa a párt. Lassan két évtizede, hogy pártunk és az ország fejlődése egyenes vonalú, törésmentes. Ez nemcsak azért van, mert a párt a kongresszusok által kijelölt fő irányvonalát megtartotta, hanem azért is, mert sohasem tért ki a gyakorlat által felvetett kérdések marxista–leninista megválaszolása elől. Ezt a XI. kongresszusra készülve is szem előtt kell tartanunk, és a párt fő politikai irányvonalát most is a gyakorlat által felvetett kérdések megválaszolásával, újítva, gazdagítva kell tovább erősíteni és folytatni.

Ami a belpolitikai helyzet megítélését illeti, elmondhatjuk, hogy a politikai helyzet nálunk jó. Pártunk egységes, irányítja, vezeti a társadalmi folyamatokat, szoros kapcsolatban a dolgozó tömegekkel és rájuk támaszkodva oldja meg a szocializmus építésének feladatait.

Párttagságunk elvi szilárdsága, politikai érettsége és aktivitása nagyobb, mint négy esztendővel ezelőtt volt. És a párttagok mellett ma már több millióan vannak azok, akik helyeslik a párt politikáját, tudatosan elkötelezettek, és cselekvően részt vesznek a szocialista program megvalósításában.

Mindenki érzékelheti a fejlődést, amely az emberekben végbement. Ezen a nagyobb tudást, a nagyobb tapasztalatot, az odaadást és a helytállást értjük. Feltétlenül elmondhatjuk tehát, hogy a szocializmus erői a két kongresszus között is növekedtek és erősödtek hazánkban.

A helyzet olyan értelemben is jó, hogy nemcsak mi, kommunisták kívánjuk e politikai vonal törésmentes folytatását, hanem azok is, akik nem marxisták. Vagyis a társadalom kérdéseivel foglalkozó felnőtt lakosság döntő többsége kívánja ezt. És ez nagyon sokat mond, hiszen példázza, hogy politikánk milyen mélyen meggyökerezett a dolgozó tömegekben, mennyire egybeesik a nép óhajával és kívánságaival. Ez jelzi – és ezért is állíthatjuk –, hogy politikai helyzetünk jó, politikai feltételeink megfelelőek a kongresszusi felkészülés időszakában. Tehát nyugodt lelkiismerettel, a valósághoz hűen pozitív mérleget adhatunk a XI. kongresszusnak, pártunk tagságának, az ország dolgozó népének.

A fejlődés mellett azonban látnunk kell a negatív jelenségeket, a kellemetlen tüneteket is, a pártnak ezeket is fel kell ismernie, ezekkel is szembe kell néznie.

Az utóbbi években volt egy-két politikai ügyünk, voltak problémáink az ifjúság bizonyos rétegeiben, köreiben. Ezek olyan nagyságrendű politikai ügyek, amelyekre azt

szoktuk mondani: kibírjuk, s megvolnánk velük, ha garantálná valaki, hogy 20 évig nem is lesznek nagyobbak.

Vannak persze más problémáink is. Van bizonyos fajta lazulás. Úgy látszik, valamiféle sajátosság az, hogy amikor baj van, és azt őszintén megmondják az embereknek, akkor tömörülnek és helytállnak. Árvíz, tűzvész, az ellenség nyílt támadása esetén összefog népünk, tűzbe, vízbe, csatába mehetünk. Ha viszont az ügyek rendesen, simán mennek, akkor vannak, akik ilyenkor könnyebben veszik a dolgokat, „lazulnak" és „lazítanak".

Nálunk most tekintélye van a pártnak, az állami szerveknek, a közfunkcionáriusoknak. Meg is becsülik őket. Egyeseknek azonban ettől az önérzetük is a kelleténél jobban megnő. Erre már vigyázni kell. Helyt kell állni, az „önérzettel" pedig mérsékelten kell bánni, mert nagy hibák eredhetnek belőle.

Az állami, a vállalati és az egyéni érdek szaporodó összeütközéseivel is találkozunk. Előfordul, hogy a vállalati érdek javára döntenek a népgazdasági érdekkel szemben. Azután az is, hogy az egyéni érdek javára billen a mérleg a népgazdasági vagy a vállalati érdekek kárára. Tapasztalható egoizmus, mértéktelen szerzési vágy, nem járó prémiumok és illetéktelen részesedések hajszolása. Előfordulnak nagyobb gazdasági bűncselekmények is.

Ha arra szükség van, akkor határozottan járjunk el, hogy a törvényes jogszolgáltatás, az igazságszolgáltatás az eredeti rendeltetésének megfelelően működjék: tehát büntessen, ahol büntetni kell, és neveljen, ahol nevelni kell. Ugyanakkor szükség van a differenciálásra. Fontos, hogy különbséget tegyünk jelentéktelen és jelentős esetek között; jogszerűen alkalmazzuk a nevelést és a büntetést. A megalapozott, az elengedhetetlenül szükséges bizonyítási eljárás – lényeges követelmény; az esetenként tapasztalható túlbizonyítási törekvések azonban hátrányosak.

Az említett negatív jelenségek bizonyos értelemben

politikai természetűek is. Sok emberben kételyt ébresztenek és felteszik a kérdést: hogyan megyünk tovább?

Ezt a kételyt természetesen az ellenség tudatosan szítja. Árgus szemekkel figyeli társadalmi, politikai életünket, igyekszik olyan negatív dolgokat találni – és ha nem talál, akkor kitalál –, amelyek az ő céljait segítik. Ellenségeink arra törekszenek, hogy népünk tudatát megzavarják. Ami egyébként az ő szemszögükből természetes; s különösen ilyenkor, pártunk kongresszusai előtt fokozzák is ezt a zavarkeltést.

Ami a nemzetközi politikát illeti, az uralkodó, a fő tendencia az enyhülés, a békés egymás mellett élés. Ez realitás, ezt mindenkinek tudomásul kell vennie. A békés egymás mellett élés a mi osztályharcunk, fegyverünk a kapitalista országokkal való államközi viszonyban. A Nyugat számára sincs más út, egyetlen igazi út van számára is, a békés egymás mellett élés realizálása, amelynek keretében tovább folytatódik a világnézetek, a világrendszerek harca.

A kapitalizmusban, különösen a vezető kapitalista államokban ma energiaválság, infláció, foglalkoztatási és sok más probléma jelentkezik. A kapitalista országok között erősödnek a politikai, gazdasági ütközések, mindinkább elmélyül a kapitalizmus általános válsága, a társadalom általános fejlődésének törvényei a kapitalizmus ellen hatnak. Ez az oka annak, hogy bár helyileg és esetenként támadnak, világméretekben védekezésbe szorultak.

A kongresszusi okmányok leszögezik, hogy államunk, a Magyar Népköztársaság a proletárdiktatúra állama, amelyet két okból is tovább kell erősítenünk. Egyrészt, hogy védje népünk szocialista vívmányait, elsősorban az imperializmus erőivel szemben, mivel a belső elnyomó funkció – éppen a hatalom szilárdsága folytán – fokozatosan csökken. Másrészt azért, mert a gazdasági és kulturális építés területén igen nagy szervező munka hárul a szocialista államra.

Az államélet egyik alapvetően fontos kérdése a szocialista törvényesség folyamatos ápolása, szilárdítása. A társadalom fejlődésével a törvényhozásnak és a törvények alkalmazásának is lépést kell tartania, ez természetes. Ezért – indokolt esetben – törvényeinken, törvényes rendelkezéseinken változtatnunk kell. De amíg hatályban vannak, mindenki számára kötelezőek. Hatályos jogszabályt még közérdekre hivatkozva sem szabad megsérteni. A szocialista törvényesség szent és sérthetetlen. Senki sem állhat a törvények fölött, ilyen állampolgára a Magyar Népköztársaságnak nincs és nem is lehet!

Amit Benkei elvtárs[76] az állomány túlnyomó többségének jó munkájáról, kifogástalan magatartásáról mondott, azzal én is egyetértek. Ugyanakkor látni kell, hogy az állományon belül, ha kevesen is, de vannak, akik helytelen magatartást tanúsítanak, rossz gyakorlatot folytatnak. Van helyenként és esetenként politikai bizonytalanság is. Különösen ezeket a jelenségeket nem szabad szó nélkül tudomásul venni. Idejében fel kell lépni ellenük.

Sokszor mondják az elvtársak – és ez igaz –, hogy ami észlelhető a pártban és a társadalomban, az tapasztalható egy olyan testületen belül is, mint a Belügyminisztérium. A kommunista egyaránt kommunista a hajógyárban és a Belügyminisztériumban, de az egyes, a konkrét kérdéseknél mégsem pontosan ugyanarról van szó minden esetben. Például sokat foglalkozunk – és joggal – az utóbbi időben a kollektív vezetéssel, a munkahelyi demokráciával. Lényegében ugyanarról van szó itt is, ott is, és mégis másképpen valósul meg ugyanaz a Belügyminisztériumban, mint egy üzemben.

Pártunkban törvény a kollektív vezetés. A pártot nem az apparátus vagy nem egyes személyek irányítják, hanem a választott kollektív testületek. Ez a kollektív vezetés természetesen az összes pártszervezetre, így a Belügyminisztérium területén működő pártszervezetekre is érvényes. Itt szintén kollektív vezetés van, kell is hogy az

legyen – a pártélet normái itt is ugyanazok, mint bármelyik más pártszervezetben. De azt is meg kell mondani, hogy a Belügyminisztériumban, a rendőrségen vagy más, a Belügyminisztérium alá rendelt testületben nincs és nem is lehet kollektív vezetés, csak egyszemélyi felelős vezetés és döntés. Egy alapszabály van: a parancsokat, a rendeleteket, az utasításokat végre kell hajtani.

A szocialista demokráciával kapcsolatban szeretném azt is hangsúlyozni, hogy a szocialista demokrácia a nép forradalmi fegyelmét is jelenti. A demokrácia soha nem volt anarchia, soha nem volt lazaság, a munka kerülgetése. S ha a szocialista demokrácia a nép forradalmi fegyelme és rendje, akkor annak itt, a Belügyminisztériumban különösképpen érvényesülnie kell.

A párt minden tagjától megköveteli, hogy a legjobb tudása szerint, minden erejével dolgozzon és harcoljon céljaink valóra váltásáért. A Belügyminisztérium területén dolgozó és szolgáló kommunistáktól is ugyanezt követeli. A minisztérium egész állományától elvárja a szocialista társadalom törvényes rendjének, népünk érdekeinek teljes és fenntartás nélküli szolgálatát.

Ha a párttagságtól elvárjuk, hogy feltétlenül legyen mentes azoktól a negatív jelenségektől, amelyek ellen harcolnia kell, a belügyi dolgozóktól – párttagoktól és pártonkívüliektől – is meg kell követelnünk, hogy intaktak maradjanak minden törvénysértéstől, hiszen a törvények, a rendeletek megtartása és megtartatása hivatalbeli kötelességük és feladatuk.

Önök munkájukban számíthatnak a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a területi pártszervezetek, az állami és társadalmi szervek és az öntudatos dolgozók segítségére, támogatására. Építsenek e szervek együttes és közös munkájára. Tevékenykedjenek az együttműködés fokozásáért, erősítéséért.

Engedjék meg, elvtársak, hogy pártunk Központi Bizottsága és a magam nevében is jó egészséget és sok sikert

kívánjak önöknek, beosztottjaiknak, munkatársaiknak. Kérem, továbbítsák ezt az üdvözletet és jókívánságot a Belügyminisztérium egész személyi állományának.

A szocializmusért – a békéért
Kossuth Könyvkiadó 1978.

FELSZÓLALÁS AZ EURÓPAI BIZTONSÁGI ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSI ÉRTEKEZLET ZÁRÓÜLÉSÉN

1975. augusztus

A magyar közvélemény kezdettől fogva figyelemmel kísérte és aktívan támogatta az európai biztonsági és együttműködési értekezlet tevékenységét. Történelmi jelentőségűnek tartjuk, hogy a közös erőfeszítés nem volt hiábavaló, az összes érdekelt egyetértésével most összeült a biztonsági értekezlet legfelsőbb szintű zárószakasza. A népek várakozásait, egy jobb jövő iránti reménységeit fejezi ki, és kétségtelen, hogy Európa történelmének új, fontos lapját írja ez a tanácskozás.

A magyar küldöttség nevében tisztelettel köszöntöm a küldötteket, az értekezlet minden részvevőjét. Minden küldöttségnek jó munkát, az értekezletnek teljes sikert kívánok. A Magyar Népköztársaság és a magyar nép nevében köszönetet mondok a Szovjetunió, valamennyi európai ország, az Amerikai Egyesült Államok és Kanada vezetőinek és kormányzatának, hogy felelősen hozzájárultak az európai biztonsági és együttműködési értekezlet létrejöttéhez. Szívből köszöntöm fáradhatatlan, áldozatkész munkájukért nagyra becsült házigazdáinkat, Urho Kekkonen urat[77], a Finn Köztársaság elnökét, a finn kormányt, Helsinki város vezetőit, a testvéri finn népet.

Mi annak a magyar népnek a küldötteiként veszünk részt ezen a történelmi jelentőségű tanácskozáson, amely államot alapítva 1100 éve él a Duna–Tisza táján, Európa közepén, így múltunk és jövőnk egyaránt az itt élő népek sorsához kötődik.

Meggyőződésünk, hogy Európa minden népének legfőbb kívánsága a béke. Ha lehetséges, még fokozottabban így van ez a magyar nép esetében, amely évszázadokon át a hadak útjának kereszteződési pontján élt és mérhetetlen véráldozatokat hozott, hogy fennmaradhasson és megőrizze államát a fenyegető pusztulással szemben. Századunkban, az első világháború hiábavaló áldozatai után a vesztes Magyarország területe a korábbinak egyharmadára csökkent, a második világháborúban, urai bűnéből a rossz oldalon vérezve, elvesztette felnőtt lakosságának 8 százalékát, és az ország romhalmazzá vált.

A magyar nép sorsa 30 évvel ezelőtt, az antifasiszta koalíció történelmi győzelmének és annak következtében, hogy a Szovjet Hadsereg, a vele együtt küzdőkkel kiűzte hazánk területéről a hitleri fasiszta megszálló hadakat, új, jó fordulatot vett. Azóta békében él a magyar nép, visszanyerve nemzeti függetlenségét és állami szuverenitását, szilárdan és eltökélten halad maga választotta útján, s ma a fejlett szocialista társadalmat építi. Történelmünkből mi levontuk a szükséges tanulságokat. Mindenki megértheti, hogy a szocialista Magyar Népköztársaság számára az európai népek békéje, biztonsága, barátsága és együttműködése nem pusztán szavakat jelent, hanem szilárd elveken, súlyos történelmi tapasztalatokon nyugvó hosszú távú politikát, és a magyar nép életbe vágó érdekeit fejezi ki.

Közismertek az európai népek múltbeli szenvedései, a két világháború rettenetes pusztításai, az a tény, hogy a két világháború földrészünkön robbant ki. Mindezt, de legfőképpen azt figyelembe véve, hogy a felhalmozott korszerű fegyverek konfliktus esetén eddig soha nem látott szörnyűséggel és pusztulással fenyegetik Európa és a világ népeit, minden ország felelős tényezőinek hatékonyan hozzá kell járulniuk ahhoz, hogy az utóbbi időben mutatkozó enyhülés tartós, a béke biztosított és szilárd legyen.

Úgy véljük, hogy az európai biztonsági és együttmű-

ködési értekezlet eredményességétől, és a jelen értekezlet szellemében végzendő további munkától függ népeink, földrészünk, Európa, és nem túlzás, ha azt mondjuk, nem kis mértékben az emberiség jövője. Az általunk képviselt népek reménye az, hogy az értekezlet jó munkát végez, és a jövendő a béke lesz. A magyar küldöttség azt a megbízást kapta, hogy járuljon hozzá az értekezlet sikeréhez. Igyekszünk a megbízásnak eleget tenni.

A Magyar Népköztársaság rendíthetetlen híve a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének. A Szovjetunióval és más szocialista országokkal együtt egyik kezdeményezője és aláírója volt az 1969-es budapesti felhívásnak, amely javasolta az európai biztonsági értekezlet összehívását. Szövetségeseinkkel együtt azóta is mindent megtettünk az értekezlet létrejöttéért. Képviselőink mindvégig részt vettek az előkészítő munkálatokban és a jelen értekezlet elé aláírásra beterjesztett okmány kidolgozásában.

A Magyar Népköztársaság azt vallja, hogy mindent meg kell tenni a fegyveres összeütközésekkel fenyegető kérdések békés megoldása, a háború, egy új világháború lehetőségének kiküszöbölése érdekében.

Kormányunk úgy véli, további erőfeszítéseket kell tenni az általános leszerelés előmozdítására. Támogatunk minden komoly leszerelési törekvést, így támogatjuk a Szovjetunió javaslatát leszerelési világkonferencia összehívására.

Üdvözöljük, és a nemzetközi enyhülés szempontjából meghatározónak tekintjük a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok kapcsolatainak javulását, megállapodásukat és további tárgyalásaikat a stratégiai támadófegyverek korlátozásáról.

Minden józanul gondolkodó ember látja, hogy az emberiség fejlődésének jelen szakaszában a világháború elkerülésének nincs más reális és elfogadható alternatívája, mint a békés egymás mellett élés, a vitás kérdések tárgya-

lások útján való rendezése, a fegyverkezési verseny megállítása, a fegyverzetek korlátozása, majd a leszerelés, az államok rendezett viszonya, a közös érdekű kérdésekben az együttműködés, a népek közeledése és barátsága.

A Magyar Népköztársaság ennek tudatában és szellemében építi nemzetközi kapcsolatait, tevékenykedik az Egyesült Nemzetek Szervezetében, s 600 más nemzetközi szervezetben.

Az értekezlet okmánya az európai biztonság sok és bonyolult kérdését tárgyalja. A magyar küldöttség kiemelkedő fontosságúnak tartja az államok kapcsolatait és együttműködését szabályozó elvek rögzítését. Az értekezlet munkájában részt vesz 35 szuverén állam, közöttük vannak nagy és kis államok, iparilag fejlettek és kevésbé fejlettek, szocialista és nem szocialista, elkötelezett és el nem kötelezett országok, semleges államok. Az államok kapcsolatait szabályozó elvek – mint a szuverén egyenlőség, az erőszaktól való tartózkodás, a határok sérthetetlensége és a többi alapelv – tiszteletben tartása és gyakorlati érvényesülése megfelel a részt vevő 35 különböző állam érdekeinek, biztosítja a békét. Betartásukkal száműzhetjük földrészünkről a háborút, a fegyveres konfliktusokat. A Magyar Népköztársaság kész ezeknek az elveknek következetes betartására.

A magyar kormány úgy véli, hogy az államok kapcsolatainak a biztonsági értekezlet által történő elvi rendezése, ezen elvek gyakorlati érvényesülése erősíti a politikai bizalmat, s ez megkönnyíti az európai fegyveres erők és azok fegyverzetének ésszerű, az egyenlő biztonság elvét figyelembe vevő csökkentését is.

Magyar részről üdvözöljük a tudományos, a gazdasági és a kereskedelmi együttműködésre kidolgozott ajánlásokat is. Magyarország ma is kiterjedt gazdasági kapcsolatokat tart fenn Európa sok országával, és részt vesz a nemzetközi gazdasági munkamegosztásban. A Magyar Népköztársaság elvi okokból híve és adottságai miatt érdekelt

is abban, hogy a nemzetközi gazdasági együttműködés a jövőben tovább szélesedjék. Úgy véljük, hogy általában az államok, s különösen a különböző társadalmi rendszerű országok politikai kapcsolatait szilárdan alátámasztja a kölcsönösen előnyös gazdasági együttműködés.

Magyarország kész a hátrányos megkülönböztetésektől mentes, kölcsönösen előnyös, hosszú távú megegyezésekkel is szabályozott gazdasági együttműködésre mindazon országokkal, amelyek maguk is érdekeltek ebben.

Az értekezlet előkészítése során sok vitával járt, ezért sok munkát és időt kívánt az ajánlások kidolgozása az európai országok kulturális együttműködésére, az információk, az emberi kapcsolatok bővítésére és bizonyos humanitárius kérdések megoldására. A Magyar Népköztársaság kész az e kérdésekre vonatkozó ajánlások elfogadására is és az e téren fennálló kapcsolatok fejlesztésére.

A magyar kormány meggyőződése, hogy a békés egymás mellett élés, a népek közeledése és barátsága feltételezi, egyben lehetővé is teszi az államok termékeny együttműködését a tudományok, a közoktatás, a kultúra és a tájékoztatás terén. Az egyetemes tudománynak, az emberiség javát szolgáló együttműködésnek ragyogó, nyilvánvalóan mindnyájunknak sokatmondó példája volt a Szojuz–Apollo űrhajók kiválóan véghezvitt közös programja.

A magyar társadalom az emberi kultúra minden valódi értékét a sajátjának tekinti. Az egyetemes emberi kultúra közkinccsé tételét a gyakorlatban megvalósítjuk, amikor Dante, Shakespeare, Molière, Goethe, Tolsztoj és más nagy írók, költők műveit nagy példányszámban kiadjuk, színpadra visszük. A mai nyugati kultúra értékeit is hozzáférhetővé tesszük mindenki számára.

Mi hívei vagyunk az emberek közötti kapcsolatok, a nemzetközi turizmus fejlesztésének, az utazás, a világot látás további könnyítésének. A Magyar Népköztársaságban gyakorlatilag minden ember nyitott kaput talál, aki becsületes szándékkal érkezik hozzánk. Szocialista és nem

szocialista országok viszonylatában egyaránt jelentős kétoldalú turizmust bonyolítunk le. A tízmilliós lélekszámú Magyarországra évente több mint nyolcmillió külföldi látogató érkezik, és hárommilliónál több magyar állampolgár látogat külföldre.

A Magyar Népköztársaság már a gyakorlatban bizonyítja, hogy híve a kulturális együttműködés, az információk, a személyi forgalom bővítésének, minden olyan ésszerű lépésnek, ami elősegíti a népek és országok kölcsönös, jobb megismerését. E téren is csak akkor és úgy lehet további, előrevezető lépéseket tennünk, ha kölcsönösen tiszteletben tartjuk a partner országok szuverén jogait, törvényeit, amit értekezletünk is elvár, az előttünk fekvő, közösen kidolgozott okmányunk is igényel minden részt vevő államtól.

A kulturális együttműködés, az információk cseréje kapcsán jelentkeznek különösen az ideológiai különbségek. Mi is, akik itt tanácskozunk, különböző ideológiájú pártokat, különböző politikai rendszerű országokat képviselünk. De világos, nem azért jöttünk össze, hogy elfogadjuk egymás ideológiáját vagy állami-politikai rendszerét. Népeink, amelyeket képviselünk, azt várják tőlünk, hogy a valóban létező ideológiai és politikai különbségek ellenére szót értsünk, összefogjunk és megállapodjunk azokban a közös tennivalókban, amelyeket el kell végeznünk, hogy Európában béke és biztonság legyen, hogy az államok, az országok hasznosan együttműködjenek a közös érdekű dolgokban népeink javára.

Nagy és nehéz utat tettünk meg, amíg idáig, az európai biztonsági és együttműködési értekezlet mostani, harmadik szakaszáig eljutottunk. Sok tanácskozás, vita van mögöttünk, harcolnunk is kellett. Az enyhülésnek, a békének nemcsak hívei, ellenzői is vannak. A gáncsvetőkkel meg kellett küzdeni idáig is, és nyilván ez a jövőben sem lesz másképp.

Ez az értekezlet lezárja a múlt egy szakaszát, és egy új,

jobb, békésebb világ korszakjelzőjeként kerülhet a történelembe. Ha az itt képviselt országok felelősen folytatják a megkezdett munkát, és a népek állhatatosan küzdenek a jövőben is a jó ügyért, akkor a holnap feladatait is megoldjuk.

A magyar kormány az értekezlet okmányával egyetért, küldöttségünk azt megbízatásának megfelelően aláírja. Egyetértünk azzal is, hogy 1977-ben az érdekelt államok képviselőinek egy újabb értekezlete áttekintse majd az addig megtett utat, s megvizsgálja a teendőket. Szeretném biztosítani önöket arról, hogy a Magyar Népköztársaság és a békeszerető magyar nép minden tőle telhetőt megtesz azért, hogy az európai biztonsági és együttműködési értekezlet nemes céljai valóra váljanak.

A szocializmusért – a békéért
Kossuth Könyvkiadó 1978.

BESZÉD A PÁPAI KATONAI AKTÍVÁN

1976. szeptember / Részletek

Szeretném a magam és a velem együtt önökhöz ellátogató többi elvtárs nevében megköszönni a szívélyes vendéglátást. Üdvözlöm a jelenlevőket és átadom az aktívaértekezlet résztvevőinek a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a kormány üdvözletét, legjobb kívánságait.

Megragadom az alkalmat, és a teljesség igénye nélkül szeretnék néhány szót szólni közös ügyeinkről.

A magyar nép életét, tevékenységét, munkáját – amelynek irányvonalát a párt XI. kongresszusa határozta meg – áthatja a szocializmus építésének eszméje. A XI. kongresszus foglalkozott a szocialista építés napirenden levő kérdéseivel: a legközelebbi teendőkkel, az új ötéves terv tennivalóival, és programnyilatkozatában kijelölte távlati céljainkat is. Állásfoglalásai, határozatai megfelelő és kedvező fogadtatásra találtak a magyar társadalomban. Felelős nyilatkozatok tanúsítják, hogy a XI. kongresszus fő irányvonala a szocialista országokban működő testvérpártok egyetértésével is találkozott. A kongresszus irányvonala mindenekelőtt pártunk 750 000-es tagságában talált egyetértésre. Közismert, hogy tavasszal, a tagkönyvcsere kapcsán, a pártszervezetekben minden egyes párttaggal beszéltek. A beszélgetések légköre és eredményessége azt bizonyította, hogy pártunk egységes a XI. kongresszus irányvonalának követésében. Talán ennél is fontosabb, hogy tagságunk a kongresszust követően nagy len-

dülettel és odaadással látott hozzá a határozatok megvalósításához, tettekkel bizonyította, hogy egységesen támogatja a XI. kongresszus döntéseit.

Ugyanerről az egyetértésről tanúskodnak a párt kitűnő harcostársainak, a szakszervezeteknek, a KISZ-nek és a Hazafias Népfrontnak a közelmúltban lezajlott kongresszusai. Tükrözték azt, hogy a szakszervezetek és a KISZ-szervezetek betöltik társadalmunkban felelősségteljes funkciójukat, a párt irányításával önállóan és teljes felelősséggel, rendeltetésszerűen végzik munkájukat.

A Hazafias Népfront élő mozgalom, megtestesíti hazánkban a pártonkívüliek és a kommunisták, a különböző társadalmi osztályok és rétegek erős szövetségét.

A múlt évben, közvetlenül a kongresszus befejezése után, a Hazafias Népfront elfogadta a pártkongresszus alaphatározatait és céljait, és választási programként hirdette meg az ország népe előtt. Az ország népe pedig a választáson – azt lehet mondani – teljes egységben sorakozott fel a fejlett szocialista társadalom építésének programja mellett. Mindez azt jelenti, hogy a párt egységes, világos politikája van, a tömegekkel összeforrva együtt dolgozik, élvezi a nép támogatását, a munkának jó feltételei vannak. Itt gyakori kifejezés a „jelentés". Jelenthetem, hogy hazánkat a szocialista országhoz méltó, szilárd rend jellemzi. Van megalapozott, reális programunk, rendben folyik az építőmunka, s lépésről lépésre haladunk abba az irányba, amelyet pártunk kongresszusa célként jelölt ki számunkra.

Önök is, kedves elvtársak, a Magyar Néphadsereg parancsnokai, katonái, teljes biztonsággal dolgozhatnak, mert szilárd a hátországuk, s teljes mértékben támaszkodhatnak rá.

A gazdasági építés tervszerűen halad. Népgazdasági terveink nehéz feltételek között készültek és számtalan kedvezőtlen körülménnyel kellett megküzdenünk a végrehajtás során. Ennek ellenére országunk a negyedik öt-

éves tervet eredményesen befejezte. Az ötödik ötéves terv indítása jó volt, az elmúlt hónapok adatai szerint komoly eredményeket értünk el.

Előrehaladunk a közoktatás, a kultúra, a közművelődés területén is. Önök is tapasztalhatják a népünk műveltségében bekövetkezett óriási fejlődést. Másfajta fiatalokat kapnak most a társadalomtól, mint amilyeneket korábban kaptak. Ezeknek a fiataloknak a felkészültsége össze sem hasonlítható azzal a tudással, amivel a mi nemzedékünk indult az életbe. A párt és a kormány a jövőben is kötelességének tartja a közoktatás, a közművelődés, a szakmai képzés színvonalának emelését. A pártkongresszus nagy figyelmet szentel az ideológiai munka fejlesztésére és javítására, a szocialista közgondolkodás erősítésére.

Összegezve hazai dolgainkat: túlzás és kérkedés nélkül megállapíthatjuk, hogy harcedzett, a marxizmus–leninizmus ideológiájával felfegyverzett, politikailag tapasztalt pártunk a néppel összefogva dolgozik. Népünk egységes az alapvető szocialista célokban, társadalmunk politikai és gazdasági alapjai szilárdak. A Magyar Népköztársaság egy öntudatos, szabad nép hazája, és rajtunk múlik, hogy a jövőben még inkább az legyen.

Néhány szót a jelenlegi nemzetközi helyzetről.

Hazánkban döntő és alapvető kérdés a Szovjetunióhoz, a Varsói Szerződéshez való viszony. Pártunk ebben a kérdésben szilárd, elveinkből jottányit sem engedünk. Következetesen képviseljük azt a külpolitikát, amely egyaránt megfelel kommunista elveinknek és becsületes magyar hazafiságunknak. A magyar nép és a haladás érdekében tántoríthatatlan hívei vagyunk a Szovjetunióval való szövetségnek és a Varsói Szerződésnek.

Mostanában gyakran kerül szóba az úgynevezett blokkok kérdése.

A mi álláspontunk ebben az ügyben a következő: a Szovjetunió, a Varsói Szerződés tagállamai készek tárgyalni arról, hogy a NATO és a Varsói Szerződés egyide-

jűleg szűnjön meg. Ugyanakkor meggyőződésünk, hogy itt nem egyszerűen két egyforma szövetségről van szó. A NATO imperialista, agresszív céllal létrehozott szövetség, amely a világ népei ellen, elsősorban a szocialista országok népei ellen irányul. A Varsói Szerződés ezzel szemben védelmi szövetség, amely a nemzeti függetlenség, a társadalmi haladás, a béke védelmező ereje. Amíg a NATO létezik, addig kötelességünk a Varsói Szerződés szervezetének politikai, katonai fejlesztése és további erősítése.

A világon az erőviszonyok a haladás javára változtak meg, és ez a döntő. A haladás erői, a szocialista országok erői, a nemzeti függetlenségi mozgalmak ereje, a fejlődő országok szabadságtörekvései mindinkább meghatározzák a nemzetközi helyzet alakulását. A Helsinkiben megrendezett európai biztonsági és együttműködési értekezlet létrejötte is az erőviszonyok megváltozását bizonyítja. Azok a szerződések, amelyeket a Német Szövetségi Köztársaság a Szovjetunióval, Lengyelországgal, Csehszlovákiával és az NDK-val kötött, azt jelentik, hogy tudomásul kellett venniük a második világháború után beállott valóságos helyzetet. Ide számítva nem utolsósorban az első német szocialista állam, a Német Demokratikus Köztársaság megszületését.

Az erőviszonyok megváltozását az indokínai népek, Vietnam, Laosz, Kambodzsa népének győzelme, valamint az Angolában lezajlott események is bizonyítják. Az imperialisták ma már nem garázdálkodhatnak kényükre-kedvükre a világon, nem alakíthatják úgy a világ sorsát, ahogy ők szeretnék. A világ sorsát a valódi erőviszonyok döntik el.

A külpolitikai kérdések tárgyalásakor sem feledkezhetünk meg azonban arról, hogy első a hazai munka, az, hogy itthon miként dolgozunk. Ha idehaza, a szocialista építés minden fő területén – ezek közé tartozik néphadseregünk is – jól halad a munka, akkor nemzetközi síkon

van mit képviselnünk. Ha azonban itthon a szocialista építés bármelyik fontos területén egyik-másik vagy mindkét lábunkra sántikálva haladnánk, akkor nemzetközileg nem tudnánk mit képviselni, s szavunk ereje kisebb lenne. Az enyhülésért, a béke védelméért, a társadalmi haladásért folyó küzdelemben népünk azzal tudja a leghatékonyabb támogatást nyújtani, hogy eredményesen végzi szocialista építőmunkáját.

Az a dolgunk és kötelességünk, hogy mindent megtegyünk pártunk XI. kongresszusa határozatának megvalósításáért, s a proletár nemzetköziség, hazafiság szellemében folytassuk küzdelmünket a nemzetközi porondon – szövetségben a Varsói Szerződés országaival. E politikai célokat összehangolva áll az, hogy akkor küzdhetünk eredményesen a békéért is, ha a honvédelmünk szilárd, fegyveres erőink korszerűek, magas színvonalon állnak.

Pártunk Központi Bizottsága, népköztársaságunk kormánya nevében mondhatom: mély meggyőződésünk, hogy a jelenlegi helyzetben a honvédelem ügye nemzeti és szocialista létünk alapkérdései közé tartozik. A honvédelmi munka, s az önök néphadseregen belüli tevékenysége, feladataik jó megoldása életbevágóan fontos országunk, népünk számára.

Népünk áldozatkészségéből a Központi Bizottság és a kormány eddig is biztosította s a jövőben is biztosítani fogja a hadseregünk megfelelő színvonalához szükséges eszközöket. A hadseregben dolgozó kommunisták, tisztek, parancsnokok, tiszthelyettesek és sorkatonák valamennyien biztosak lehetnek abban, hogy mindenkor megkapják azt a politikai, erkölcsi és anyagi támogatást, ami nélkülözhetetlen eredményes munkájukhoz.

A Központi Bizottság tapasztalatai szerint hadseregünk politikailag, erkölcsileg szilárd, áthatja a szocialista hazafiság szelleme, a katonai munka jól szervezett, s eredményei jók és biztatók. Szovjet elvtársaink, harcostársaink is elismeréssel szóltak arról, hogy csapataink a közös gyakorla-

tokon a legkorszerűbb fegyverek alkalmazásának elsajátításában jó minősítéseket értek el. A hazai és a közös gyakorlatok értékelése szintén azt bizonyítja, hogy az eredmények jók és biztatóak. Ezek az erőpróbák ugyanakkor az internacionalizmus jó iskolái. Központi Bizottságunk nagyra értékeli a Magyar Néphadsereg és a többi fegyveres testület között meglevő igaz fegyverbarátságot, a határőrséggel, a rendőrséggel, a rövidesen 20 esztendős nagyszerű intézményünkkel, a munkásőrséggel kialakított jó elvtársi viszonyt.

Részt vesz néphadseregünk az építőmunkában is. Ez a segítség nem pusztán és egyszerűen gazdasági szempontból fontos. Az építés legkülönbözőbb területein dolgozó katonai egységek tagjainak magatartásáról és munkájáról mindenütt a legnagyobb megelégedéssel szólnak. Az ilyen természetű vállalások is növelik az erkölcsi értékét annak a megbecsülésnek és szeretetnek, amellyel népünk ma a néphadsereget övezi.

Sorrendben utolsónak hagytam – de csak azért, mert bizonyos értelemben külön kérdés – azt az elvtársi, bajtársi, szövetségesi viszonyt és kapcsolatot, fegyvertársi közös munkát, amely a magyar és a szovjet katonák között kialakult. E kapcsolat az évek során a szó igazi értelmében internacionalista fegyverbarátsággá szilárdult, és fejlődésünk egyik forrásának bizonyult. A Központi Bizottság ezt igen nagyra értékeli.

Mai látogatásunk programja szinte keresztmetszetét adta néphadseregünk pozitív vonásainak. Nagy erkölcsi elégtétel, öröm és végtelenül jó érzés a gyakorlatban látni azoknak az erőfeszítéseknek az eredményeit, amelyeket az ország tett és tesz a hadsereg fejlesztéséért. Hatalmas munka nyomán született meg az öntudatos, szocialista hazafiságtól áthatott Magyar Néphadsereg, és színvonalban felzárkózott fegyverbarátainkhoz, a többi testvéri ország hadserege mellé.

Meggyőződésem szerint mindenki, aki munkáját, hivatását szereti, úgy véli, az a legfontosabb munka, amit ő végez. Ez így helyes, mert e hivatástudat nélkül semmilyen pályán, semmilyen poszton nem lehet igazán jól dolgozni. Akik a néphadsereg alakulatainál szolgálnak, bizonyára szintén azt tartják, hogy a legfontosabb munka a honvédelmi munka.

A korszerű hadseregben nem könnyű megfelelni a követelményeknek. A néphadseregünkben dolgozó minden elvtárs, minden becsületes tiszt és tiszthelyettes munkáját, minden katona helytállását nagyra értékeljük. Amit láttunk, tapasztaltunk, azt igazolja, hogy volt és van értelme az erőfeszítésnek, az akaratnak, a törekvésnek, a fizikai és az erkölcsi helytállásnak. Ez sok mindenért kárpótol, és új erőt ad a következő feladatok végrehajtásához is. Érdemes volt dolgozni, sikerült megteremteni a modern, a szocialista hazafiság szellemétől áthatott hadsereget.

Nagyra értékeljük azt a nevelőmunkát, amit a néphadseregben a vezetők, az irányítók végeznek. A hadseregben eltöltött időszak hasznos és fontos az ifjúság számára. A nevelőmunkára a továbbiakban is nagy figyelmet kell fordítani, hiszen a fiatalok itt fejlődnek politikailag, közülük nem kevés itt válik párttaggá, eszméink követőjévé, felelős állampolgárrá. Nagy elégtétel lehet azoknak, akik a nevelőmunkával foglalkoznak, hogy a szülők többsége – akik természetesen a bevonuláskor aggódnak, hogy milyen lesz a sorsa katonafiuknak – értékeli, elismeri a hadseregben eltöltött idő hasznosságát. És maguk a fiatalok is mindinkább tudják, érzik, hogy a katonai szolgálattal nemcsak hazafias kötelezettségüknek tesznek eleget, hanem életútjukra, pályájukra jó indítást is kapnak.

A néphadsereg politikai, erkölcsi állapota, katonáink szocialista hazafisága megfelelő. Tudnunk kell azonban, hogy a kommunista eszmék, a szocialista internacionalizmus, a hazafiság szent tüzét folyamatosan ápolnunk és élesztenünk kell. Erre a feladatra sohasem mondhatjuk azt,

hogy már megoldottuk, ezt a szellemet állandóan ébren kell tartanunk és erősítenünk kell.

Holnap ünnepeljük a Fegyveres Erők Napját. E nap alkalmából a párt Központi Bizottsága nevében további sikereket kívánok önöknek, a fegyveres testületek egész személyi állományának.

Néphadsereg 1976. 40. szám

A SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSÉNEK NÉHÁNY MAGYARORSZÁGI TAPASZTALATA

1977. január

A legújabb kori magyar történelem olyan eseményei, mint az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság kikiáltása, a horthysta fasiszta rendszer két világháború közötti uralma, a munkáshatalom másodszori győzelme hazánk felszabadulása után 1948-ban, az 1956-os ellenforradalmi felkelés, majd annak leverése bizonyítják, hogy hazánkban az osztályharc nemegyszer végsőkig kiélezett formát öltött, ezért világos és el nem felejthető tapasztalatokkal szolgál.

Pártunk, munkásosztályunk útja nem volt könnyű, sikerek és kudarcok váltogatták egymást a hosszú harcban. A tények azt bizonyítják, hogy pártunk le tudta vonni a küzdelmekből a szükséges tanulságokat, s munkásosztályunk, népünk megerősödve került ki a történelem megpróbáltatásaiból. A Magyar Szocialista Munkáspárt 1975 tavaszán megtartott legutóbbi, XI. kongresszusa, a máról szólva, teljes joggal állapította meg: belpolitikai helyzetünk húsz éve kiegyensúlyozott, fejlődésünk töretlen, dinamikus, népünk követi pártunkat, a munkáshatalom erős, a szocializmus pozíciói szilárdak. A Magyar Népköztársaságban sikeresen halad a fejlett szocialista társadalom építése.

A kongresszus elfogadta a párt új programnyilatkozatát, amely kijelölte a fejlett szocialista társadalom építésének a következő 15–20 év alatt megoldandó fő feladatait, hangsúlyozva, hogy ezen az úton közeledünk végső cé-

lunk, az osztály nélküli, kommunista társadalom megteremtéséhez. A kongresszus megerősítette és az új követelményeknek megfelelően továbbfejlesztette a párt történelmi harcokban kikovácsolódott politikai fő irányvonalát, politikánk sarkalatos fő elveit, gyakorlati munkánk leglényegesebb elemeit. Az alábbiakban e cikk ezek közül kíserel meg néhányat ismertetni.

Pártunk, a magyar munkásosztály forradalmi élcsapata 1918 novemberében történt megalakulása óta hazafias és internacionalista pártként tevékenykedik, s ezekhez az elvekhez mindvégig, minden körülmények között hű maradt. Pártunk most, a szocialista társadalom építésének menetében, elsődleges kötelességének tartja egyaránt és egyidejűleg figyelembe venni egyrészről a nemzeti sajátosságokat, országunk adottságait, másrészről a szocializmus építésének nemzetközileg közös, fő törvényszerűségeit.

A Magyar Népköztársaságban, amelyben népünk a nemzeti függetlenség és szuverenitás birtokában szabadon él, ahol megszűnt az embernek ember általi kizsákmányolása, ahol a fejlett szocialista társadalom épül, a szocialista hazafiság a társadalmi élet fontos erkölcsi törvényévé vált. Pártunk, munkásosztályunk mint társadalmunk vezető ereje, a nemzeti érdekek kifejezője, hazánk minden haladó történelmi hagyományának örököse és folytatója, nemzeti múltunk minden valódi értékének letéteményese. Pártunk kötelességének tekinti, hogy a haladó hagyományok tiszteletét ápolja a magyar nép és ifjúság tudatában. Népünk, nemzetünk igazi érdekeit ma és a jövőben is a szocializmus testesíti meg. A szocializmus építésében a cselekvő hazafiság munkánk nagy lendítőereje; hatalmas erőforrás számunkra, hogy a fejlett szocialista társadalom megteremtését népünk nemzeti programjának tekinti.

Pártunk azt vallja, hogy a hazafiság elválaszthatatlan a proletár internacionalizmustól, s e két nagyszerű eszme a szocializmus iránti elkötelezettség két oldala. A proletár

internacionalizmus alapvető ismérvének tekintjük a mai viszonyok között: a nemzeti és a nemzetközi érdekek egyeztetését; az egységre való törekvést; az egymás kölcsönös támogatását, az elvtársi együttműködést; a legfőbb politikai kérdésekben a kollektív állásfoglalás és cselekvés kialakítását a testvérpártok önállósága, egyenlősége és önkéntes együttműködése alapján. A nemzetközi kommunista mozgalom újabb tapasztalatai, az európai kommunista és munkáspártok legutóbbi, berlini tanácskozása is bizonyítják a rendszeres kétoldalú és sokoldalú véleménycseréknek, a mozgalmunk alapját képező marxista–leninista elmélet közös erőfeszítéssel történő továbbfejlesztésének, ideológiai együttműködésünknek, a tapasztalatok általánosításának különleges fontosságát.

A proletár internacionalizmus lényeges elemének tekintjük, hogy a testvérpártok tanulmányozzák, figyelembe vegyék és helyesen felhasználják munkájukban a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom tapasztalatait, ugyanakkor a saját harcukban, tevékenységükben szerzett tapasztalataikat feltárva gazdagítsák a marxizmus–leninizmus eszmei tárházát.

A Magyar Szocialista Munkáspárt számára saját tapasztalataink mellett mindvégig meghatározó jelentősége volt és van a nemzetközi munkásmozgalom harci tapasztalatainak, testvérpártjaink tanulságainak. Pártunk tanult és tanul minden kommunista párttól, forradalmi erőtől. Megkülönböztetett jelentősége van számunkra a Lenin alapította Szovjetunió Kommunista Pártja gazdag elméleti és gyakorlati tapasztalattárának, a világ első szocialista országa utat törő és mutató fejlődésének. A szovjethatalom fennállásának 60. évfordulóját idén ünneplő Szovjetunió történelmi útjának soha el nem évülő tanulságaiból a világ forradalmi erői mindig is merítettek, s ez így lesz a jövőben is.

A tapasztalatok átvétele nem jelenti azok mechanikus másolását, az önállóság csorbítását. Minden párt maga

felel azért, hogy figyelembe veszi-e mások tapasztalatait, s hogyan alkalmazza azokat. Pártunk nagy gondot fordít rá, hogy hazánk történelmi, politikai, gazdasági és egyéb adottságainak legmegfelelőbben, alkotó módon alkalmazza a marxizmus–leninizmus általános érvényű tanításait. Így fejeződik ki, hogy a magyar kommunisták pártja, a Magyar Szocialista Munkáspárt egyidejűleg hazafias és internacionalista párt.

A marxizmus–leninizmus alapvető tétele, hogy a munkásosztály pártjának döntő szerepe van a szocialista forradalom vezetésében. A párt a munkásosztály marxista–leninista forradalmi élcsapata, a munkásosztály legmagasabb fokú politikai szervezete, amely képviseli, megvalósítja az egész munkásosztály, az egész nép érdekeit.

A Magyar Szocialista Munkáspártot tevékenységében a marxizmus–leninizmus elmélete vezérli, a lenini normák alapján tevékenykedik. A magyar társadalom elismert vezető ereje, helyét, szerepét alkotmányunk is rögzíti, ma a szocialista társadalom építésének irányítója.

Saját tapasztalataink győztek meg arról, milyen fontos a vezető szerep helyes értelmezése. Pártunk történetében előfordult a vezető szerep olyan mechanikus értelmezése, hogy mindent közvetlenül a pártnak kell megoldania, a vezető szerep csak ott biztosított, ahol közvetlenül a párt vállalja magára a gyakorlati feladatok megvalósítását. E véglet ellentéteként olyan elképzelések is jelentkeztek, amelyek a párt vezető szerepét leszűkíthetőnek vélték csak eszmei irányító tevékenységre.

A párt vezető szerepe ma, okulva a múlt tanulságain, úgy érvényesül nálunk, hogy a párt kezdeményez, megszabja az építőmunka fő irányait, meggyőzi ezek helyességéről a pártonkívülieket, országunk dolgozóit, mozgósítja őket a végrehajtásra, és ellenőrzi annak menetét. A párt testületei csak a pártra, a párt tagjaira hoznak kötelező határozatokat. Végrehajtásukért a párt előtt az állami, a gazdasági területeken és a tömegszervezetekben dolgozó

kommunisták felelnek. Pártunk vezető szerepét nem kiváltságnak, hanem a nép szolgálatának tekinti, kötelezettségnek, hogy idejekorán, az egész nép érdekeit szem előtt tartva fogalmazza meg a tennivalókat, s a kommunisták járjanak élen a munkában.

Hazánkban a történelmi fejlődés eredményeképpen egypártrendszer alakult ki: megvalósult a munkásosztály politikai egysége. A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt egyesüléséből, a munkásosztály egységtörekvését kifejezve létrejött párt, amely ma a Magyar Szocialista Munkáspárt nevet viseli, az egységes munkásosztály érdekeit fejezi ki; csaknem 30 évvel ezelőtti megteremtése Magyarországon feltétele volt a munkáshatalom kivívásának, a szocialista építés megkezdésének.

Véleményünk szerint a szocializmus építésének az egy- vagy többpártrendszer nem elvi kérdése. A szocializmus, ahogy erre több példa is van, többpártrendszerben is épülhet. A döntő a szocializmus mellett elkötelezett haladó erők harci egysége, politikai összefogása.

Abból a tényből, hogy társadalmunkban még különböző osztályok vannak, és pártunk az egypártrendszer körülményei között kormányzó párt, nagyon fontos következtetés adódik. Pártunknak gondoskodnia kell a társadalomban meglevő különböző érdekek figyelembevételéről és egyeztetéséről. Hazánkban a társadalmi, politikai fejlődés eredményeként megszűntek az egykori kizsákmányoló osztályok, és ma már csak baráti dolgozó osztályok és rétegek vannak, amelyeknek alapvető érdekei egybeesnek. Mégis, az össztársadalmi érdek mellett különböző csoport- és egyéni érdekek is jelen vannak. A párt elismeri őket és kötelességének tekinti érvényesítésük biztosítását az össztársadalmi érdekek elsődlegessége alapján. A csoport- és egyéni érdekek kifejezésében fontos szerepük van a társadalmi és tömegszervezeteknek, mozgalmaknak, így mindenekelőtt a szakszervezeteknek, a szövetkezeteknek, az ifjúsági szervezeteknek. A párt és a kormány, valamint

e szervezetek képviselői közötti különböző szintű rendszeres eszmecserék hozzájárulnak az érdekek áttekintéséhez és egyeztetéséhez, ami pártunknak már hosszú idő óta természetes és bevált gyakorlata.

A marxista–leninista, forradalmi párt élő, eleven, fejlődő szervezet, amelynek céljaiban és szervezeti életében is mindig igazodnia kell a kor követelményeihez. Hogy a párt betölthesse rendeltetését, felépítésében, tevékenységében ma is szigorúan érvényesül a demokratikus centralizmus elve. Az élcsapat jellege ma már nem azt jelenti, mint a kommunista mozgalom kezdeti időszakában, különösen az illegalitás körülményei között, amikor a párt szűk keretek között dolgozott, részben a hivatásos forradalmárok pártja, valójában nem is tömegpárt, hanem káderpárt volt. Az élcsapat jellege ma abban fejeződik ki, hogy egyfelől a szocialista építés minden területén dolgozó, társadalmunk minden osztályát, rétegét képviselő leghaladóbb erőket tömöríti, másfelől a társadalmi fejlődés irányítója.

A párt sorainak a kommunisták újabb és újabb nemzedékével való gyarapodása, a szocializmus építésében jelentkező újabb és újabb feladatok megkívánják, hogy a párt fejlessze munkastílusát, mindig a kor követelményeinek színvonalán álljon, a párttagság emelje marxista–leninista felkészültségét, és szüntelenül erősítse tömegkapcsolatait. Ezt a célt szolgálta pártunkban a múlt évben lebonyolított tagkönyvcsere, amely a párt eszmei, politikai, cselekvési egységét volt hivatva erősíteni, valamint a Központi Bizottság közelmúltban hozott határozata a párttagság marxista–leninista felkészültségéről, a párt propagandájának fejlesztéséről.

Pártunk a munkásosztály élcsapataként a dolgozó tömegek érdekeiért küzdve szélesíti tömegbázisát, és ily módon válik egyre inkább az egész dolgozó nép pártjává. Pártunk programnyilatkozata is leszögezi: a társadalmi

osztályok és rétegek közötti különbség csökkenésével a párt az egész nép marxista–leninista élcsapatává válik.

A párt vezető szerepe nélkülözhetetlen, de a történelemformáló erő maga a nép, és a szocialista társadalom csak az egész nép műveként jöhet létre. A párt már csak létszámánál fogva sem lehet képes egymagában felépíteni a szocialista társadalmat. Az új társadalom az egész népnek épül, s a párt vezetésével a kommunistáknak és a pártonkívülieknek, a népnek, a történelmet formáló tömegeknek együtt kell megvalósítaniuk. A párt, a kommunisták a néppel együtt akarnak és tudnak csak boldogulni, hiszen életük célja és értelme a nép szolgálata. A szocializmus építését vezető párt munkájának eredménye attól függ tehát, mennyire képes maga köré felsorakoztatni a pártonkívüliek tömegét. Szövetségesek, tömegek nélkül nincs győzelem. Ezért a szövetségi politika, a tömegkapcsolatok szüntelen erősítése a párt számára nem taktika, hanem alapvető elvi, politikai kérdés.

A szövetségi politika osztálypolitika; mindenekelőtt az osztályok szövetségének politikája, amelynek legfontosabb alapja a munkás-paraszt szövetség szüntelen erősítése. A szövetségi politika a háromnegyed millió magyar kommunista és a párton kívüli dolgozók millióinak összefogását is kifejezi. Pártunk tapasztalatai szerint a jó tömegkapcsolatok alapja a kölcsönös bizalom, amelyet a pártnak újból és újból meg kell szolgálnia. Jóleső érzés, hogy a párt XI. kongresszusa megállapíthatta: „Sokat, mindennél többet jelent ma nálunk a párt és a nép szoros kapcsolata, összeforrottsága, a párt és a tömegek közötti kölcsönös bizalom. Népünk tudja, hogy minden helyzetben számíthat harcedzett pártunkra, pártunk tudja, hogy minden feladat megoldásában bizton építhet népünkre, a szocialista nemzeti összefogás élő, évről évre növekvő erejére."

Megtanultuk, hogy nemcsak nehéz helyzetben kell szövetségeseket keresni, a tömegekre apellálni, hanem akkor is, amikor jól mennek a dolgok. Pártunk megalakulása óta

folytatja szövetségi politikáját, és akkor ért el sikert, amikor erős volt a kapcsolata a tömegekkel, és akkor érték kudarcok, amikor ez, akár a szövetségesek iránt tanúsított szűkkeblűség, akár elvtelenség miatt, de meglazult.

A szövetségi politika mindenekelőtt politikai együttműködés közös érdekek és célok alapján. A szövetségi politika lényeges vonása, hogy a pártnak mint élcsapatnak utat kell mutatnia, elöl kell járnia, de elengedhetetlen a tömegek meggyőzése, támogatásuk elnyerése, az, hogy a pártot a tömegek, a szövetségesek követni tudják. Fejlődésünk korábbi időszakában előfordult, hogy a párt túl gyorsan akart haladni és előreszaladt. Ezért később a realitásokhoz kellett igazodnunk és megfelelő utat-módot kerestünk. Ez történt a mezőgazdaság szocialista átszervezésével, amelyet több korábbi, nem kellően megalapozott nekirugaszkodás után, a munkás-paraszt szövetség megszilárdítása útján, a parasztság tömegeinek szándékát és érdekeltségét figyelembe véve, az önkéntességet szigorúan betartva, az 1958–1961-es években valósítottunk meg sikerrel.

Szövetségeseinket naponta meg kell győzni távlati céljaink igazáról, és ily módon kell szélesíteni az ügyünkkel és eszméinkkel egyetértők körét. Politikai céljainkkal, túlzás nélkül mondhatjuk, egész népünk egyetért. De mindig nagy figyelmet kívánó politikai kérdés a szocialista forradalom fejlődési ütemének megítélése. Szövetségeseinket eddigi gyakorlatunk győzte meg politikánk helyességéről, és tapasztalataink szerint éppen azzal válik a szövetség mind szorosabbá, ha szilárd elvi, politikai alapon, közös vitákban és eszmecserékben, együtt gondolkodva a szövetségesekkel, helyesen határozzuk meg a társadalmi haladás további céljait és ütemét.

Az együttműködés különböző világnézetű emberek között valósul meg. A politikai együttműködés kedvéért a párt nem adja fel marxista–leninista nézeteit. A szövetségesekkel való politikai együttműködés és a nézeteket,

álláspontokat tisztázó elvi vita, a problémáknak nyílt, közös érdekeket figyelembe vevő tisztázása, a konstruktív eszmecsere feltételezi és kiegészíti egymást. Türelmes, ugyanakkor elvi politikánk győzte meg az egyházak vezetőit is az együttműködés szükségességéről. Amellett, hogy a vallásos emberek alapvető érdekeit is a szocializmus programja fejezi ki, ez az alapja annak, hogy Magyarországon az állam és az egyház viszonya rendezett. Az elmúlt időkben a szocialista társadalom felépítésének programját magáénak valló Hazafias Népfront-mozgalom keretében a magyarországi egyházak vezetőivel is kialakultak a társadalmi együttműködés jó feltételei.

A párt a szocialista nemzeti egység politikáját folytatja. Ez a szövetségi politika legszélesebb kifejezési formája. Objektív és szubjektív alapja, hogy megszűntek a társadalom antagonisztikus ellentétei, csak baráti dolgozó osztályok, rétegek vannak, s a szocializmus építése nemzeti programmá vált. A szövetségi politika ilyen méretű kiterebélyesedése mutatja előrehaladásunk mértékét. A szocialista nemzeti egység a legalapvetőbb közös érdekeken, a szocializmus, a haladás, a béke, a nemzeti felemelkedés közös óhaján és a célok közös megoldásán nyugszik. Ez jól kifejeződött a Hazafias Népfront közelmúltban megtartott VI. kongresszusán, amely állást foglalt a párt XI. kongresszusának fő irányvonala, a fejlett szocialista társadalom felépítését célul tűző programja mellett.

A hatalom minden forradalom alapkérdése. A hatalom eszköz a társadalmi, a gazdasági célok elérésében. A hatalom jellegét mindenekelőtt az határozza meg, hogy melyik osztály kezében van, milyen osztályok és rétegek érdekeit képviseli, milyen célokat tűz ki és valósít meg. A történelem menetében a hatalom megszerzésének és formájának nagyon sokféle változatát ismerjük. Az, hogy egy osztály milyen körülmények között jut hatalomra és annak milyen formáját valósítja meg, mindig a konkrét körülményektől függ. Ez vonatkozik a munkásosztályra is.

A szocializmus építése nem lehetséges hazánkban a munkásosztály hatalma nélkül. A hatalom a munkásosztály kezében eszköz történelmi céljainak megvalósításához, a szocializmus kivívásához, védelméhez, építéséhez. Magyarországon a munkáshatalom 1919-ben a Tanácsköztársaság, 1947–1948-ban a népi demokrácia formájában öltött testet. Formáját tekintve az 1947–1948-ban létrejött hatalom lényegesen különbözött mind az 1917-es oroszországi proletárdiktatúra, mind pedig az 1919-es magyarországi Tanácsköztársaság formáitól.

A ma létező szocialista országok mindegyike a proletárdiktatúra útján jutott el a szocializmushoz. Az egykori cári Oroszországban a munkásosztály a hatalmat fegyveres úton ragadta meg, évekig polgárháborúban, a külső intervenció elleni harcban fegyverrel védte meg. A Szovjetunióban a szocialista átalakításokat, az iparosítást, a mezőgazdaság kollektivizálását a fejlődés akkori, korai korszakában csakis a kizsákmányoló tőkés, földesúri osztályok ellenállásának erőszakos elnyomásával lehetett megvalósítani. A munkásosztály megerősödésével, a hatalom megszilárdulásával, a forradalom előrehaladásával ez a helyzet megváltozott. A Szovjetunió Kommunista Pártja ennek alapján állapíthatta meg, hogy a proletárdiktatúra állama a Szovjetunióban betöltötte történelmi szerepét, és egyetemes népi állammá, az egész nép államává vált, ugyanakkor a munkásosztály vezető szerepe a kommunizmus építésének idején is fennmarad.

Más volt a helyzet, amikor a munkásosztály a népi demokratikus országokban került hatalomra. A Szovjetunió léte, fejlődése, a második világháborúban aratott győzelme új helyzetet teremtett. Az európai szocialista országokban a munkásosztály viszonylag békésen került hatalomra, és kezdettől fogva szélesebb szövetségi politikát valósíthatott meg. Vietnamban, Kínában és Kubában viszont ismét élesebb harcban jutott hatalomra a munkásosztály.

Hazánkban a proletárdiktatúra megteremtése 1919-ben és 1947–1948-ban is történelmi szükségszerűség volt. A magyar munkásosztály 1919-ben is, 1947–1948-ban is viszonylag békés úton jutott ugyan hatalomra, de mindkét esetben keményen kellett harcolnia a megszerzett hatalom védelmében. Az elmaradott, feudális csökevényekkel terhelt társadalomban az osztály-összeütközések a végsőkig kiélezett formát öltöttek. Az első tanácsköztársaságot fegyveresen kellett mindennap védeni a külső fegyveres intervencióval szemben, s csak a külső túlerő tudta legyűrni. Az 1945 utáni évtizedekben is, ha tendenciájában csökkenő mértékben ugyan, de mindvégig jelen volt az ellenséges támadás veszélye, sőt, amint ismeretes, 1956-ban az ismert okok miatt nyílt ellenforradalmi lázadás robbant ki, amelyet fegyveres harcban kellett leverni.

Pártunk meggyőződése szerint a Magyar Népköztársaságban a szocialista építés belső és külső feltételeinek biztosításához ma is szükség van és a jövőben is sokáig szükség lesz még a munkásosztály hatalmára, a szocialista államra. Amennyire hibás volt az a korábbi időszakból ismert tétel, miszerint a szocializmus építésével egyidejűleg szüntelenül éleződik az osztályharc, annyira téves lenne azt hinni, hogy az osztályharc állandó enyhülése az egyetlen reálisan elképzelhető lehetőség. Ez mindig a hazai és a nemzetközi erőviszonyoktól függ. A kommunisták célja sohasem az osztályharc élezése, mégis számolniuk kell ilyen lehetőséggel, készen kell állniuk erre is, kötelességük gondoskodni a forradalom védelméről. Azt is figyelembe kell venni, hogy bár nemzetközileg az enyhülés, a társadalmi rendszerek békés versenye és az ideológiai harc került előtérbe, az imperializmus nem mondott le politikai felforgató tevékenységéről, a szocialista országok ügyeibe való beavatkozási kísérleteiről.

A szocialista állam funkcióinak tartalma szüntelenül bővül és módosul. A szocializmus pozícióinak erősödésével, a kizsákmányoló osztályok megszűnésével minimális-

ra zsugorodott az osztályellenség tevékenysége, következésképp csökkent az állam elnyomó funkciója. Ma Magyarországon az állam fő funkciója a szervezés, az irányítás, a gazdasági és a kulturális szervező-nevelő munka.

A szocialista hatalom és állam lényege a demokratizmus. Ismert marxista nézet, hogy egy rendszer demokratizmusát alapvetően és mindenkor az dönti el, kinek a kezében van a politikai és a gazdasági hatalom, ki rendelkezik az államgépezettel és a termelési eszközökkel, és hogy ez a hatalom milyen osztályok számára, milyen kérdésekben biztosít jogot és tényleges lehetőséget a beleszólásra az állam, a társadalom ügyeibe, van-e a dolgozóknak tényleges döntési, ellenőrzési lehetőségük. Mivel a szocialista állam a munkáshatalmat testesíti meg, a dolgozók összességének érdekeit szolgálja, ez a hatalom demokratikusabb bármely polgári demokráciánál. A szocialista demokrácia a szó igazi értelmében a nép demokráciája, a legdemokratikusabb mindazon rendszerek közül, amelyeket az emberiség eddigi történelme során létrehozott.

Szocialista államunk kiteljesedésével mind mélyebb és szélesebb a szocialista demokrácia. Az elmúlt évek jelentős eredményeire építve további lehetőséget látunk a demokrácia növelésére általában, s különösen a társadalmi élet három kiemelkedően fontos területén: a tanácsokban, az üzemekben és a szövetkezetekben.

A mai körülmények között különös jelentőséget tulajdonítunk az üzemi demokrácia fejlesztésének. Az üzemi demokrácia a szocialista demokrácia alapvető része, lehetőséget ad a vállalati gazdálkodásba, a helyi és közügyekbe s ezek eldöntésébe való érdemi beleszólásra, segíti a munka alkotó jellegének kibontakozását, fontos eszköz a vezetők és beosztottak szocialista viszonyának formálásában, növeli a dolgozók felelősségtudatát, fokozza aktivitásukat.

A demokrácia fejlesztését kívánjuk szolgálni az állami szervek munkájának javításával is. A párt nagy figyelmet

fordít az államigazgatási szervezet tökéletesítésére, mivel a pontosan körülírt hatáskör, a személyes felelősséggel végzett jó ügyintézés a demokratikus közérzetet erősíti, egyúttal a leghatásosabb harc a bürokrácia ellen.

A történelem már igazolta klasszikusaink, Marx, Engels, Lenin előrelátását, akik határozottan szóltak arról, hogy a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenetnek a lényeg azonossága mellett sokféle és változatos formája lesz. Az 1871-es Párizsi Kommün, az 1917-ben győzedelmeskedő Nagy Októberi Szocialista Forradalom, a második világháborút követően létrejött népi demokratikus rendszerek mindegyike már keletkezésekor rendelkezett a helyzet, a kor lehetőségeiből és követelményeiből adódó sajátosságokkal. A fennálló szocialista államok maguk is változnak, fejlődnek. Feltételezhető, hogy a jövőben újabb és újabb formákat hoz létre a szocialista forradalom. Változhatnak a hatalom, az állam, a kormányzás formái, a demokratizmus intézményei. E konkrét formákat ma nem lehet előre látni, megjósolni. Az azonban nyilvánvaló, hogy a társadalmi viszonyok minőségi változása akkor következik be, amikor az adott országban a kapitalizmust szükségszerűen felváltja a szocialista társadalmi rendszer.

Hazánkban a munkásosztály hatalmának több szempontból sajátos adottságainknak megfelelő formája jött létre és igazolódott a gyakorlatban. Nyilvánvaló, hogy más körülmények között más megoldások születhetnek. A mi további utunk világos. A párt XI. kongresszusa megállapíthatta: „Társadalmunk további fejlődése során, az osztályok közötti különbségek csökkenésével, a fejlett szocialista társadalom megteremtésével a proletárdiktatúra állama fokozatosan átalakul az egész nép szocialista államává, amelynek vezető ereje továbbra is a munkásosztály marad. A fejlett szocialista társadalomban létrejönnek, fejlődnek a kommunista társadalmi önkormányzat elemei."

A hatalom kivívása után a munkásosztály legfontosabb

feladata, hogy haladéktalanul hozzálásson az új társadalom gazdasági alapjának lerakásához, majd felépítéséhez. A gazdasági építőmunka sikere dönti el a szocializmus sorsát. Ettől függ, hogy a szocializmus fölébe tud-e kerekedni a letűnt kapitalista rendszernek, az embernek jobb, teljesebb életkörülményeket tud-e biztosítani az előző társadalomnál. Ez jórészt a munka szervezettségétől, hatékonyságától, a gazdaság tervszerű fejlesztésétől függ. Pártunk XI. kongresszusa is nyomatékosan hangsúlyozta, hogy társadalmi életünknek nincs olyan területe, amely ne függne a termelés, az építőmunka eredményeitől.

A szocialista gazdasági építőmunka alapja a főbb termelési eszközök össznépi tulajdona, amely lehetőséget teremt a tervgazdálkodáshoz, ahhoz, hogy ésszerűen gazdálkodjunk hazánk javaival, tervszerűen fejlesszük a termelési eszközöket és a termelési viszonyokat, a lakosság életszínvonalát rendszeresen emeljük. A tervgazdálkodásnak különböző formái léteznek. Mi a szocialista tervgazdálkodásnak azt a formáját alkalmazzuk, amelyben a gazdaság fő folyamatait központi állami szerveink szabják meg és szabályozzák, ugyanakkor a vállalatok jelentős önállóságot élveznek. A gazdasági élet irányításában döntő szerepe van a távlati, ötéves és éves népgazdasági terveknek, amelyeknek részei és kiegészítői a vállalatok, a tanácsok, a szövetkezetek saját tervei. A negyedik ötéves terv eredményes teljesítése után most fogtunk hozzá bizakodással a következő évek feladatait magában foglaló ötödik ötéves terv teljesítéséhez, mellyel nagy lépést teszünk előre a fejlett szocialista társadalom megteremtésének útján.

Gazdaságunk fejlődését imponáló számok jelzik. A felszabadulás előttihez képest minőségi változás következett be. Az adatoknál figyelembe kell venni, hogy a Magyar Népköztársaság mindössze 93 000 km² területű ország, 10,5 millió lakossal, kevés nyersanyaggal és kevés energiaforrással. Kicserélődött és megsokszorozódott a népgazdaság termelésieszköz-állománya, amely a háború előtti

utolsó békeévinek három és félszerese. Hazánk elmaradott ország volt, s a felszabadulás óta eltelt 30 év alatt agrár-ipari országból fejlett nagyiparral és nagyüzemi mezőgazdasággal rendelkező országgá vált, amely a közeli időben a fejlett ipari országok sorába lép. 1938-hoz képest az ipari termelés tízszeresére, a mezőgazdaságé kisebb területen és feleannyi munkaerővel több mint másfélszeresére, a nemzeti jövedelem majd ötszörösére növekedett. A gazdasági átalakulásnak megfelelően teljesen megváltozott a társadalom arculata, a lakosság többsége ma már az iparban dolgozik, hazánk legnagyobb, legnépesebb osztálya a munkásosztály. A lakosság életkörülményei megfelelnek gazdasági fejlettségünknek. Teljes a foglalkoztatottság, a társadalom minden tagja biztosított, az ingyenes orvosi ellátás mindenkire kiterjedő állampolgári jog. Bár a lakáshelyzet még mindig nehéz, a lakásépítés ütemével Európa első országai között vagyunk. Az utóbbi 15 évben egymillió lakást építettünk.

A tőkés világot immár évek óta ismételten megrázó válságok közepette újból bebizonyosodott a szocialista tervgazdálkodás fölénye. A nehéz helyzetben is biztosítani tudtuk gazdaságunk töretlen fejlődését, s ha szerényebb mértékben is, de tovább emeltük népünk életszínvonalát, amit a dolgozók joggal tekintenek rendszerünk szilárdsága és biztonsága jelének. Még nem mondhatjuk, hogy túl vagyunk a dolog nehezén. A világgazdaságban bekövetkezett változások kedvezőtlen hatását, amellyel hosszú időn át számolnunk kell, mindenekelőtt a hazai építőmunka javításával, a hatékonyság növelésével, a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa erősítésével, a szocialista gazdasági integráció még szélesebb, erőteljesebb kibontakoztatásával, s a tőkés országokkal a kölcsönös előnyök alapján létesített kapcsolatok bővítésével szüntethetjük meg és fogjuk is megszüntetni. Minden alapunk megvan a bizakodásra, mert a munkáshatalom, a gazdaság dinamikusan fejlődik, építhetünk a szocialista országok gazdasági

együttműködésére. A legközelebbi 15–20 évben a fejlett szocialista társadalom műszaki és gazdasági bázisának megteremtésével hazánk gazdaságilag fejlett országgá válik.

A szocialista államnak hosszú időre szóló fontos feladata a kulturális nevelő munka szervezése, irányítása. Nemcsak a gazdasági fejlődés egyik fő tartaléka a szocialista tudat fejlesztése, a dolgozók művelődése, hanem egyben a személyiség kibontakozásának, a közéleti aktivitásnak is alapvető feltétele. Szocialista rendszerünk fontos célja az állampolgárok művelődésének minden oldalú támogatása, a műveltségi különbségek megszüntetése.

Társadalmi életünk egészében meghatározó szerepe van a marxista–leninista ideológiának, a világnézeti nevelésnek. Pártunk nagy figyelmet fordít rá, hogy a marxizmus–leninizmus eszméinek terjesztése a párt egész tevékenységében jelentőségének megfelelő helyet foglaljon el. Szem előtt tartja, hogy a marxista–leninista elmélet, a társadalomtudományok új eredményeinek alapos ismerete és alkotó alkalmazása a fő forrása s egyben biztosítéka annak, hogy a párt sikeresen vezesse a szocialista építőmunkát. A tudományos szocializmus eszméi iránti érdeklődést mutatja, hogy hazánkban az utóbbi időben évente átlagban 2 200 000 ember vett részt marxista–leninista képzésben, tanulmányozta ideológiánkat. A marxista–leninista eszmék terjedése megváltoztatja az egész társadalom ideológiai állapotát, s a politikai egységen túl erősíti a társadalom világnézeti egységét.

A szocializmus és a tudomány természetes szövetségesek. Államunk nagy gondot fordít rá, hogy a társadalmi követelmények növekedésével összhangban fejlődjék a közoktatás, a szakképzés, a tudomány. Szocialista rendszerünk nagy vívmánya, hogy országunkban általános és kötelező a nyolcosztályos általános iskolai képzés, és az iskolát elvégző fiatalok többsége tovább tanulhat. Reális célunk, hogy általánossá tesszük a felnövekvő nemzedék

középfokú iskolázottságát és elérjük, hogy életpályájuk alakulásában a szociális körülményeknek már ne legyen lényeges szerepük. A középfokú oktatás keretében elsősorban a szakmunkásképzés színvonalát emeljük. Egyetemeinket, főiskoláinkat ma már évente 25 000 fiatal értelmiségi szakember hagyja el, és nemcsak diplomája, hanem biztos kenyere is van. A tudományos kutatásokra és fejlesztésre a nemzeti jövedelem 3 százalékát fordítjuk, ami nemzetközi összehasonlításban is megállja a helyét.

Államunk támogatja a szocialista kultúra, az irodalom, a művészetek szabad fejlődését. Tág tere van az alkotói szabadságnak, a kísérletezésnek. A kulturális, művelődési téren elért eredmények széles körben ismertek. Népi államunk nagy történelmi tette volt, hogy megszüntette a kiváltságos osztályok művelődési monopóliumát. Ma többen rendelkeznek felsőfokú oklevéllel, mint amennyien a felszabadulás előtt középiskolai érettségi bizonyítvánnyal. A kiadott könyvek példányszáma nyolcszor annyi, évente több mint 70 millió. Megsokszorozódott a színházba, hangversenyre, moziba járók, a múzeumlátogatók száma. A kultúra, a művelődés és a tudományok terén értékes alkotások születnek, és nem kevés ezek közül mindenki számára hozzáférhető. A magyar országgyűlés most fogadott el törvényt a közművelődésről, amely a lakosság legszélesebb rétegei számára biztosítja a művelődés lehetőségét.

A szocialista kultúra magában foglalja az emberi kultúra minden valódi értékét; hazánkban nagy példányszámban látnak napvilágot a világirodalom klasszikusai. Például meg lehet említeni, hogy a francia klasszikusok nagyobb példányszámban jelennek meg nálunk, mint Franciaországban. Sok más példával is lehetne bizonyítani, hogy az értékes kulturális szellemi alkotások megismertetése, cseréje, amit a helsinki értekezlet is támogatott, nálunk gyakorlat. Sőt láttunk további lehetőségeket is a nemzetközi együttműködés bővítésére, és készek va-

gyunk ezek mérlegelésére. Hazánkban a humanista, a haladás eszméjét szolgáló művek, az emberiség egyetemes kultúrájának egykori és mai értékei mindig támogatásra találnak. Ugyanakkor nem tévesztjük össze a szellemi értékek cseréjét az ellenséges propaganda terjesztésével, melynek útját álljuk. A legszebb emberi eszmények megvalósítására hivatott államnak ez nemcsak joga, hanem kötelessége is.

A pártunk XI. kongresszusán elfogadott programnyilatkozat kimondja: társadalmunk szocialista fejlődésének elválaszthatatlan része a társadalmi tudat fejlődése, az emberek gondolkodásának, erkölcsi arculatának változása, műveltségének gyarapodása. El kell érni, hogy az élenjáró munkások, a szocialista brigádok jelszava, a „szocialista módon dolgozni, tanulni és élni" szemlélet általános társadalmi norma legyen. Ennek megvalósítása a párt és a szocialista állam kulturális nevelő, szervező tevékenységének fontos feladata.

Pártunk XI. kongresszusa 1975 tavaszán összegezte az építőmunka tapasztalatait, megszabta az előttünk álló feladatokat, megállapította, hogy a szocializmus építése eredményesen folyik, a marxizmus–leninizmus elvei, a szocializmus építésének általános törvényszerűségei nemzeti viszonyainknak, adottságainknak megfelelően érvényesülnek. Munkánk közben új problémákkal is találkozunk, ezekre kerestük és keressük a válaszokat. Pártunk úgy véli, tevékenységéért felelősséggel tartozik saját népének, de szélesebb értelemben a nemzetközi munkásmozgalomnak is. Minden lépésünkkel, minden tettünkkel népünk és a nemzetközi haladás ügyét szeretnénk szolgálni. Pártunk húsz esztendeje töretlen politikai irányvonalat követ; legfontosabb feladatunknak tekintjük a kiegyensúlyozott, minden jobb- és baloldali torzítást elutasító fő vonal megőrzését, alkotó továbbfejlesztését. Ez egyaránt megköveteli alapelveink, elméletünk újból és újból történő megvilágítását, indoklását és az építőmunkában jelent-

kező új problémák helyes megoldásával annak továbbfejlesztését.

Pártunk XI. kongresszusa, több évtized feladataként, programnyilatkozatában fejlett szocialista társadalom megteremtését tűzte ki távlati célként. Az új társadalom alapjainak lerakásával és megszilárdításával hazánk a szocializmus időszakába lépett. A szocializmus ma már teljes egészében a saját alapján fejlődik. A fejlett szocialista társadalom megteremtésének útján haladva azonban már kirajzolódnak a munkásosztály, a kommunisták történelmi küldetése végső céljának, a kommunizmusnak körvonalai is.

A szocializmusért – a békéért
Kossuth Könyvkiadó 1978.

BESZÉD
A MUNKÁSŐRSÉG MEGALAKULÁSÁNAK 20. ÉVFORDULÓJÁN

1977. február / Részlet

Ezekben a napokban országszerte megemlékezik pártunk, munkásosztályunk, népünk, az egész magyar társadalom a munkásőrség megalapításának 20. évfordulójáról. Őszintén örülök, hogy részese lehetek az ünnepségnek, itt lehetek ezen az ünnepi zászlóaljgyűlésen. Köszönöm a meghívást, az elvtársi fogadtatást, és szívből üdvözlöm az ünneplő zászlóalj tagjait, a munkásőrség meghívott parancsnokait, az ünnepség minden résztvevőjét.

A munkásőrség megalakulásának 20. évfordulója alkalmából az Elnöki Tanács a munkásőrség öt egységét és hatodikként – szintén megérdemelten – a Központi Férfikart magas állami kollektív kitüntetésben részesítette. Én, aki mozgalmi munkám és életem egy részét Angyalföldön töltöttem, s ma is abban a megtiszteltetésben van részem, hogy Angyalföld országgyűlési képviselője lehetek, rendkívül örülök annak, hogy a hat magas kitüntetés közül egyet a XIII. kerületi Killián György munkásőr-zászlóalj érdemelt ki. Szívből gratulálok a zászlóalj parancsnokainak, tagjainak, és kívánom, hogy a becsülettel megszolgált kitüntetést tisztességgel viseljék sokáig. Szívből gratulálok azoknak az elvtársaknak is, akik ma a zászlóalj tagjai közül állami kitüntetésben, illetve a húszéves szolgálati érdemérem kitüntetésben részesültek. Jó egészséget kívánok mindnyájuknak!

Az ünnepi alkalmat felhasználva az MSZMP Központi Bizottsága és a magam nevében is köszöntöm a húszéves

fennállását ünneplő munkásőrség valamennyi egységét, minden parancsnokát, egész személyi állományát. Külön szeretném köszönteni a munkásőrségnek azokat a tagjait, akik húsz esztendővel ezelőtt a testületet megalapították, de azóta életkoruk, egészségi állapotuk miatt az aktív állományból kikerültek. Munkájuk, erőfeszítésük nem volt hiábavaló, mert az rajzolta ki ennek a testületnek az arculatát, határozta meg szellemét, amit ma is nagyra értékelünk és tisztelünk. Üdvözlöm azokat az elvtársakat is, akik az alapítás óta tagjai a testületnek, s még holnap is aktív munkásőrökként szolgálnak tovább. Köszöntöm a munkásőrség fiatal tagjait, akik az utóbbi években – vagy éppen ezekben a napokban, mint itt a teremben is – tettek esküt, s utánpótlásként, új erőként zárkóznak fel a munkásőrség soraiba.

Minden ember, az alapító is, az is, aki húsz esztendeje szolgál, és az is, aki ma lett a testület tagja, formálója e testület arculatának. A legfiatalabbak figyelmét külön is fel szeretném hívni arra, hogy az elődökhöz méltóan folytassák ezt a nagyon fontos társadalmi munkát, amit a munkásőrség végez egész népünk, munkásosztályunk, a haza javára. A munkásőrség tagjai egyenruhába öltözött és sajátos, magasrendű szolgálatot teljesítő dolgozó emberek, munkások, parasztemberek, alkalmazottak, értelmiségiek, s ez még inkább indokolja, hogy az ünnepi gyűlésen politikai kérdésekkel is foglalkozzunk.

Alig több mint húsz esztendeje – rendszerünk akkori gyengeségeit is felhasználva – a Magyar Népköztársaság, a magyar nép addig kivívott szocialista eredményei ellen támadt a szocializmus minden hazai és nemzetközi ellensége. Súlyos helyzet állt elő: végveszélybe kerültek a magyar nép szocialista vívmányai, a munkáshatalom, a Magyar Népköztársaság. A párt – a szükségtől hajtva, de bizakodva és bizalommal – a kommunistákhoz, a szocializmus híveihez, a munkásokhoz, a parasztokhoz, az értelmiségiekhez, minden tisztességes emberhez fordult. Azt

mondtuk, hogy talpra, emberek, védjük meg rendszerünket, eszméinket, mindazt, amiért sok-sok nemzedék küzdött nálunk. Közismert, hogy ezzel egy időben a Szovjetunióhoz, nemzetközi osztálytestvéreinkhez, a világ haladó embereihez is fordultunk, hogy segítsenek a magyar munkásosztálynak, a magyar dolgozó népnek megvédeni vívmányait, rendszerét és biztosítani a szocialista jövőt. Ezt is nyíltan és restelkedés nélkül tettük – bízva magyar népünkben –, mert a helyzet megkívánta, mert az egész világimperializmussal is szemben találtuk magunkat. Ez abban a helyzetben döntő elhatározás és politikai állásfoglalás volt.

Sok területen és sokféle módon kellett harcba szállni, s ennek egyik fontos, mozgósító erejű aktusa volt a párt kezdeményezésére hozott elnöki tanácsi rendelet a munkásőrség megalapításáról. Az a gondolat vezérelt bennünket, hogy a termelőmunkában részt vevő munkásemberek, parasztemberek, alkalmazottak, értelmiségiek önként, közvetlenül, fegyveresen is segítsenek helyreállítani a Magyar Népköztársaság alkotmányos, törvényes rendjét, aminek eszmei lényege és tartalma a munkásosztály hatalma. Önök tudják, hogy nemzetközi osztálytestvéreink, mindenekelőtt és elsősorban szovjet testvéreink, ingadozás nélkül és lépésük minden ódiumát vállalva, segítségünkre siettek. De most szólni kell arról is, hogy a szocializmus híveihez intézett felhívás sem maradt pusztába kiáltott szó. A párt szavára, az Elnöki Tanács rendelete nyomán talpra álltak az emberek, és sok tízezren jelentkeztek a munkásőrség soraiba. Önök, akik aktívan tevékenykednek a munkásőrségben, nagyon jól tudják, hogy az előirányzott létszámot az első napoktól kezdve mindig messze meghaladta az önként jelentkezők száma. Nagyszerű dolog ez, az igazi szocialista öntudat megnyilvánulása. Így volt ez az alapítás napjaiban, így volt húsz éven át és így van ma is. Ma is a magyar társadalom minden dolgozó osztályának kitűnő képviselői, munkások, pa-

rasztok, értelmiségiek tízezrei teljesítenek szolgálatot a munkásőrség soraiban. Becsülettel szolgálnak kommunisták és pártonkívüliek, kétkezi és szellemi dolgozók, férfiak és nők.

A Killián György zászlóalj adatai – nagy vonalakban – az országos átlagnak felelnek meg: országosan a munkásőrség tagjainak 70 százaléka fizikai dolgozó, csaknem 80 százaléka szocialista brigádtag. Elmondható tehát, hogy mindazok, akik a munkásőrségben szolgáltak és szolgálnak ma is, öntudatos emberek, önként vállalt szolgálatot teljesítenek, a szocializmus öntudatos hívei, építői, védelmezői. A munkásőrség soraiban ez alatt a húsz év alatt kiváló testületi szellem honosodott meg, amely megköveteli tagjaitól: a munkásőrség egyenruhájához méltóan vegyék ki részüket a termelőmunkából, legyenek példamutatók és élenjárók a politikai és a társadalmi tevékenységben, s azt a nevelőmunkát is becsülettel végezzék, ami a munkásőrség tagjaira hárul. A munkásőrségről mindenki tudja, hogy eleget tesz a vállalt szolgálatnak, s vállalását messze meghaladó módon veszi ki részét társadalmunk erőfeszítéseiből. Az egész munkásosztály, az egész nép megtanulta tisztelni és becsülni a munkásőrséget. A munkásőrség mindig ott volt, amikor árvíz, természeti csapás vagy más rendkívüli esemény megkívánta társadalmunk mozgósítását, s helytállása becsületet szerzett egyenruhájának, s a testületnek is. Mindezt végiggondolva, most, húsz év után, hangsúlyozhatjuk, hogy a munkásőrség megteremtését kezdeményező pártfelhívás a bizalmon alapult, bizalmat fejezett ki azok iránt az emberek iránt, akiknek fegyvert szándékozott a kezükbe adni, s a munkásőrség mind ez ideig teljes mértékben megfelelt ennek a bizalomnak.

Talán nem vagyok ünneprontó, ha megemlítem, hogy az alapítás napjaiban nem volt – nem is lehetett – valamiféle bonyolult kartotékrendszer, különösebb kádermunka. Az emberek kiválasztása, toborzása annak alapján

történt, ahogy az emberek egymást ismerték, úgy, ahogy csak munkás ismerheti a munkást, ahogy csak a dolgozó ember ismerheti dolgozótársát. A munkásőrök fegyvert kaptak a kezükbe. Önök tudják, hogy ezekkel a fegyverekkel néha baj is adódhat. Tisztogatás közben is elsülhet a fegyver. Voltak balesetek és egyéb rendkívüli események is. Ugyanakkor igen fontosnak tartom, hogy ebben a több tízezres testületben soha egyetlen olyan eset nem fordult elő, hogy egy ember, aki azért kapott fegyvert a kezébe, hogy a munkáshatalmat, a Magyar Népköztársaság alkotmányos, törvényes rendjét védelmezze, ezt a fegyvert a munkáshatalom, a Magyar Népköztársaság ellen fordította volna. Erre is büszke lehet ez a testület.

A munkásőrség – mint ahogy erre már utaltam – sokféle funkciót tölt be, rendszerünknek rendkívül fontos intézménye, a magyar fegyveres erők, testületek része. Elismeréssel kell szólni arról a kiváló, igaz bajtársi együttműködésről, amely a hadsereg, a belügyi fegyveres egységek és a munkásőrség között kölcsönös megelégedésre kialakult.

A munkásőrség sokirányú társadalmi feladatai sorában mindenképpen az igen fontosak közé tartozik, hogy a munkásőrség a magyar munkásmozgalom legjobb forradalmi tradícióinak is ébrentartója, a hazafias és internacionalista nevelés, a kommunista nevelés iskolája.

Említettem, hogy a munkásőrség tagjai között a pártonkívüliek aránya most körülbelül 20 százalék. Azt is meg kell mondani, hogy ez nem is olyan egyszerű kérdés. Még vitatkozni is kellett a munkásőrség egyes tagjaival, akik a legjobb szándékaik szerint mondták: „Ha nem kommunista, minek közibénk?" Ez rendkívül fontos politikai kérdés. Mélyen meg vagyok győződve arról, hogy úgy helyes, ahogy népünk is megtanulta, tudja és számon tartja: a munkásőrség nem párthadsereg. A munkásőrség a munkásosztály osztályszervezete, a magyar nép sajátos fegyveres testülete. Igaz, a pártnak is „van valami köze"

ehhez, s ebből nem származik semmiféle sérelem vagy kár, mert a munkásőrségre is vonatkozik az, amit általános elvként rögzít az alkotmány is: a magyar társadalom vezető, irányító ereje a magyar munkásosztály forradalmi, marxista–leninista pártja, a Magyar Szocialista Munkáspárt. Ez így igaz, s mindnyájunknak dolgoznunk kell, hogy így maradjon, így legyen a jövőben is. A munkásőrségnek is a párt az eszmei-politikai irányítója. Miért fontos, hogy befogadjanak pártonkívülieket is, főként a fiatal korosztályokból? Amikor az új magyar állampolgár a világra jön, pártonkívülinek születik, nincs párttagsági könyv a kezében. Valahogy, valamiképpen egyszer majd kommunistává, sőt párttaggá válik, ha ő maga is akarja, ha adottságai, személyi kvalitásai erre alkalmassá teszik.

A Központi Bizottság nevében, képviseletében mondom: nem a legrosszabb iskolája a párt utánpótlásának az a politikai nevelőmunka, amely a munkásőrség egységeiben folyik, ahol a pártonkívülieket kommunistává nevelik. A statisztika persze egy kicsit mindig problematikus, mert ha felvesznek egy pártonkívülit, s az másfél év múlva már párttag, akkor a statisztikából eltűnnek a pártonkívüliek. De hát az élet örök folyamata ez, így kell csinálni, ettől nem szenved sérelmet a párt iránti tisztelet, s nem akadályozza a párt alapvető funkcióinak ellátását. A munkásőrség eredeti rendeltetésének is, a kommunista nevelésnek is megfelel, hogy a munkásőrség tagjainak sorában pártonkívüliek is szolgáljanak, s közülük az arra érdemesek párttaggá váljanak. Ahogyan ezt a húsz esztendő alatt a munkásőrség egységei tették, úgy folytassák a jövőben is.

Összegezve, a Központi Bizottság nevében is megállapíthatjuk: a munkásőrség megoldotta a munkával és a harccal kapcsolatos eddigi feladatait. Az életrehívó rendelet kezdetben a Magyar Népköztársaság törvényes rendjének helyreállítását jelölte meg feladatként, majd amikor ez megtörtént, annak védelme vált a munkásőrség teendőjévé. A Magyar Népköztársaság törvényes rendje szi-

lárd, s hogy ez így van, abban a munkásőrségnek is szerepe volt, célunk eléréséhez a munkásőrség is jelentősen hozzájárult. Hazánkban a szocialista építőmunka első feltétele a magyar munkásosztály hatalmának, a proletárdiktatúrának az érvényesülése, ezen alapszik a Magyar Népköztársaság törvényes, alkotmányos rendje is. Ennél fontosabb nincs, minden más ezután következik. A munkásőrség minden funkciója, amit betölt, csak szocialista rend szerben képzelhető el. Nálunk született, nálunk jött létre, nálunk működik – ez más társadalmi rendben nem képzelhető el. Ezért én a munkásőrség általános munkáját értékelve megengedhetőnek tartom és alkalmazom is azt a meghatározást, hogy a munkásőrség a Magyarországon megvalósult szocialista társadalmi rend intézménye és büszkesége.

A munkásőrség tagjai, a munkásőrség egyenruháját viselő munkástestvéreink, dolgozótársaink tiszta lelkiismerettel állhatnak népünk, a szocializmust építő magyar nép elé most, a jubileum napjaiban is, s a hétköznapokon is. Pártunk, a munkásosztály elismeri a munkásőrség érdemeit, tagjainak hallatlan erőfeszítését és becsületes helytállását. A Magyar Szocialista Munkáspárt most, az ünnepi alkalommal is köszönetet mond a munkásőrségben szolgáló párttagoknak, a munkásőrség minden tagjának a helytállásért. Ami a jövőt illeti, a munkásőrség feladata változatlan, ugyanaz, mint ami teendője volt húsz esztendőn át. A párt, a munkásosztály és a nép bizalma változatlanul kötelezi a testületet, a munkásőrség minden tagját. A párt Központi Bizottsága is arra hívja fel a munkásőrség tagjait, hogy ugyanazzal az áldozatkészséggel, ügyszeretettel és odaadással végezzék feladatukat a jövőben is, mint ahogy ezt eddig tették. A munkásőrség mindenfajta támogatást, ami a párt Központi Bizottságán, kormányzatunkon – és ezt kiterjeszthetném: ami munkásosztályunkon és népünkön – múlik, meg fog kapni a jövőben is. Ehhez még annyit fűzök hozzá, hogy a párt Központi

Bizottságának mély meggyőződése, és nekem személyes meggyőződésem is: a munkásőrség a jövőben is méltó lesz a bizalomra, megoldja feladatát úgy, ahogy a párt, a munkásosztály, a szocializmust építő magyar nép várja tőle.

A párt politikája és a munkásőrség léte – hozzátehetem: létrejötte – elválaszthatatlan egymástól, szoros összefüggés van köztük. A munkásőrség tagjai ismerik – ne is felejtsék el – a párt Központi Bizottságának 1956. decemberi határozatát. Ez a határozat húsz évvel ezelőtt született. A társadalmi helyzet az országban azóta gyökeresen megváltozott, de ennek a központi bizottsági határozatnak a fő iránya kiállta az idő, a gyakorlat próbáját. Lehetséges, hogy nem irodalmi remekmű, mert gyorsan készült, politikailag azonban világos, félreérthetetlen. Ezt a politikai fő irányvonalat, az 1956. decemberi központi bizottsági határozatot hagyta jóvá és fejlesztette tovább a helyzet követelményeinek megfelelően az 1957 nyarán tartott pártkonferencia, s az azóta tartott valamennyi pártkongresszusunk, így a legutóbbi is. Ez a határozat ma is él, ma is érvényes, és a továbbiakban is érvényes lesz.

Nem akarom felidézni ennek a határozatnak az összes elemét, bár nem olyan nagy számú. Nagyon súlyos történelmi tapasztalatokat fejez ki ez a határozat. Sajátos történelmi utunk, helyzetünk akkor különösképpen megkövetelte, de megköveteli ma is és a jövőben is, hogy tartózkodjunk a dogmatizmustól, a szektarianizmustól, az álbaloldali frázispolitikától, óvakodjunk attól, hogy a párt és a tömegek kapcsolata lazuljon, netán meg is szakadjon, mint ahogyan ez, sajnos, azokban az években bekövetkezett. Erre pártunknak, a szocialista eszme minden magyar hívének, aki hozzászólhat politikánkhoz, mindig ügyelnie kell. Ugyanilyen eréllyel és határozottsággal kell harcba szállnunk a marxizmus–leninizmus revizionista torzításának minden kísérletével, az osztálymegalkuvás szellemé-

vel. Ez is történelmi tapasztalatunk, amit nem ingyen, hanem vérrel szereztünk.

Ugyanennek a határozatnak egy igen világos és határozott passzusa felhív a következetes harcra a szocializmus hazai ellenségeivel szemben. Természetesen az osztályviszonyok azóta teljesen megváltoztak, maga a szocialista forradalom is nagy fejlődésen ment át. Társadalmunk már egységesen szocialista: megvédtük és megerősítettük a munkáshatalmat; végbement a mezőgazdaság szocialista átszervezése; az osztályellenség elerőtlenedett, elgyengült, elszigetelődött, eltűnt a szem elől. De azért ennek a határozatnak a szellemét őrizzük. Őrizzük és mindig osztályálláspontón álljunk, a szocializmus álláspontján!

A határozat – igen helyesen – az akkori helyzet követelményeinek megfelelően harcra mozgósította a magyar kommunistákat, a szocializmus magyar híveit a világimperializmus agresszív törekvései, összeesküvései, aknamunkája ellen. Az eltelt húsz év alatt a nemzetközi helyzet is megváltozott. Lényegesen megváltozott, de nekünk azóta is és a jövőben is kötelező feladatunk: éberség mindenféle megosztási kísérlettel szemben, amellyel az imperializmus próbálkozik akár hazánkban, akár nemzetközi téren a szocializmus erői között. Ezt mi nem fogjuk tűrni, minden ilyen kísérlettel a jövőben is a leghatározottabban szembeszállunk.

Az 1956. decemberi központi bizottsági határozatban is tükröződik: a magyar kommunistáknak mély meggyőződésük, történelmi tapasztalatuk, hogy a forradalmi fejlődésben csak olyan úton mehetünk előre, csak olyan tempót diktálhatunk, amelynek helyességéről meg tudjuk győzni népünk alapvető tömegeit, amelyhez meg tudjuk nyerni a nép támogatását. Politikánk egyik sarkalatos pontja, hogy szükséges, nélkülözhetetlen a kölcsönös bizalom a párt és a munkásosztály, a párt és a szocializmust építő nép között. Bízunk a munkástömegekben, bízunk a szocialista, a kommunista eszme legyőzhetetlen erejé-

ben. A munkásosztály és a nép is bízzék a pártban, amely nem uralkodni akar a népen, hanem legjobb lelkiismerete szerint becsülettel szolgálja a szocializmus ügyét, a nép ügyét, végzi azt a nélkülözhetetlen irányítást, vezetést, amire társadalmunknak szüksége van. Ez a bizalom hozta létre a munkásőrséget is, ezen alapszik az Elnöki Tanács 1957. február 18-án kelt rendelete.

Talán nem ünneprontás az sem, ha elmondom, hogy a munkásőrség létrehozását vezető szerveinkben is némi vita előzte meg: kell-e, most kell-e, mikor kell, hogyan kell? Önök megértik, hogy a helyzet akkor, 1957 februárjában nem volt olyan nagyon egyszerű. Az újjászerveződött néphadsereg és a Belügyminisztérium vezetőinek akkor bizony az volt a gondjuk – és kötelességük is –, hogy figyelmeztessenek bennünket: százezerszámra van az országban szanaszét hordott fegyver, azt sem tudják, kinek a kezében. Azt mondták: önök megbízást adtak nekünk arra, hogy gyűjtsük be, most meg azt mondják, hogy adjuk ki tízezerszámra a fegyvereket, és azt sem tudjuk – engedelmet –, hogy kinek a kezébe adjuk? Ezt csak azért említem, hogy értsék meg ennek a politikai döntésnek a mélységét, amelynek lényege: a párt súlyos történelmi tapasztalatokon és bizonyos hibákon is okulva teljes bizalommal volt, van és lesz az alapvető dolgozó osztály, a munkásosztály, a dolgozó szövetkezeti parasztság, értelmiségi dolgozóink iránt. Amikor kell, vitatkozunk. Inkább a döntés előtt vitatkozzunk nagy, országos kérdésekben is, meg helyiekben is. Kérdezzük meg, van-e probléma, kinek mi a véleménye, hallgassuk meg az embereket türelemmel. Érvekkel győzzük meg őket, mintsem nélkülük döntsünk, és elkiáltsuk magunkat: Előre! s azt sem tudjuk, hogy hányan jönnek utánunk.

Abban az időszakban, amikor már itt-ott egy kis lélegzethez jutottunk, s már különféle nemzetközi találkozók is létrejöttek, azt kérdezték tőlem az elvtársak, más országbeliek is: hogyan is harcoltak önök? Én azt mondtam:

legelőször is azt tisztáztuk, hogy körülbelül hányan vannak velünk. Mert – mondtam – én szívesebben megyek csatába, ha megmondják nekem, hogy például tizenhatan vannak velünk. Akkor azzal a tizenhattal számolok. Mert ha azt hiszem, hogy százhatvanan jönnek, és ehelyett csak tizenhatan vannak, az rendkívül kellemetlen meglepetésekkel jár. Ezért nem kell sajnálni az előlegezett bizalmat, a kérdések megvitatását, tisztázását, az emberek meggyőzését, megnyerését céljainknak, hogy élvezhessük az egész nép támogatását, aktív és cselekvő támogatását. A munkásőrség léte, fennállása, húszéves helytállása az egyik legfényesebb bizonyítéka annak, hogy ez a kölcsönös bizalomra, a szocialista eszme igazi erejére épített politika helyes.

A munkásőrség megalakítása óta eltelt húsz esztendő alatt sok kérdésre világos választ tudott adni pártunk, népünk és az ország, úgyhogy Magyarországot már tudják hová sorolni. Szovjet testvéreink, a szocialista országok, a szocializmust építő népek is tudják, hogy Magyarország hová tartozik, kivel van, milyen célokért harcol, és hogyan lehet rá számítani. Ellenségeink is tudják, és ez sem árt, ők se legyenek félreértésben, hogy mi hová tartozunk, milyen úton járunk, és mit akarunk csinálni. Ennek így kell lennie a jövőben is.

A Magyar Népköztársaság, a szocializmust építő magyar nép a szocialista országok nagy közösségéhez tartozik, és ott is marad. Néhány „terhelési próbának" alá volt már vetve az idén 60 esztendős Szovjetunió is, és a Szovjetunió él, erős, virul, előrehalad. Néhány, nem kis terhelési próbának az azóta született szocialista országok is alá voltak vetve, nem akármilyen terhelési próbának Magyarország is. S hol van az már? Valahol a hátunk mögött. Nekem mély meggyőződésem, hogy lehetnek különféle nemzetközi viták, lesznek még bonyodalmak is, de a Magyar Népköztársaság többé kapitalista ország nem lesz, abban biztosak lehetünk. Ebben a szilárd meggyőződés-

ben, nagy tapasztalatokkal megedzve, felvértezve dolgozhatnak a munkásőrség tagjai a jövőben is. Nehézségeink, problémáink, megoldandó feladataink – számosak. Még országosan is, ha meg az egyes munkahelyekre nézek, talán azt is mondhatom, számtalanok. De azért ezek másfajta gondok és problémák, mint amelyekkel tíz évvel ezelőtt küszködtünk, még inkább mások, mint amilyenekkel húsz esztendővel korábban. Más, bonyolultabb problémákat jelentenek például a műszaki, a gazdaságossági, a tudományos kérdések, és így tovább. De azért ezek már kellemesebb gondok és problémák, mint amilyenekkel olyan helyzetben kellett szembenéznünk, amikor az volt a kérdés, hogy folytatódik-e Magyarország szocialista fejlődése is. Ez is benne volt történelmünkben, ezt a kérdést is megoldottuk. És a mai körülmények között, távlatainkra tekintve és szilárd talajon állva mondhatjuk, hogy a Magyar Népköztársaság – földrajzilag és a lakosság számát tekintve – kicsi, de azért szilárd szocialista ország, erős a gazdasági fundamentuma, és jól működő a politikai rendszere. Életképes és erőteljes szocialista ország, amelyben lehet, kell és tudunk is dolgozni.

Ami az eredményes munka politikai feltételeit illeti, azt gondolom, hogy ezek adottak, pártunk egységes, népünk politikailag összeforrott, társadalmunk szilárd, fejlődésünk a szocialista építés utóbbi húsz esztendejében töretlen. 1976-ban is előrehaladtunk valamit. Társadalmi viszonyainknak is sok olyan kedvező vonása van, amelyet talán már számon sem tartunk, amelyre az emberek talán már nem is gondolnak. Ilyen például a teljes foglalkoztatottság. Aki önök közül turistaként jár külföldön, egy kicsit nyugatabbra, az tudja, hogy mit jelent a teljes foglalkoztatottság nálunk, mi ennek az értéke és becse olyan viszonyokkal szemben, ahol munkanélküliségtől kell rettegnie az embernek ma is. Közellátásunk színvonala sem utolsó, elfogadható. Viccet ebből nem akarok csinálni, de ha minden magyart mázsára tennénk, azt hiszem, az euró-

pai átlagsúlyt inkább felülmúlnánk, mintsem hogy alatta maradnánk.

Társadalmunk világos szocialista távlatokat biztosít a népnek, minden becsületes és tisztességes embert, aki dolgozni akar, személyi boldogulás illet. A napokban lehetett olvasni például az újságokban, hogy a most végző egyetemisták új pályázati rendszer alapján helyezkedhetnek el. A közölt számok rendkívül sokatmondóak. Azt hiszem, mindenki tudja, hogy – bár az abszolút számok nem rosszak, csak a területi elosztás aránytalan kicsit – nálunk még mindig kevés tulajdonképpen az orvos, még mindig hiány van képzett pedagógusokból. Sok olyan értelmiségi pálya van, ahová keresik az embereket. De vannak más számok is. A vállalatok nagyon keresik a jó közgazdászokat. A közgazdasági egyetemen az idén 420-an végeznek. Számukra 1530 állást hirdettek meg. A Műszaki Egyetemen, amely egyike a legfontosabb felsőoktatási intézményeknek, a végző 90 általános mérnöknek 626, a végző 209 gépészmérnöknek 1070, 309 villamosmérnöknek 670 állást hirdettek meg. És így folytathatnám a végtelenségig, bár nálunk ezt nemigen tartják észben, és nem becsülik az emberek. De azért tudni kell: a társadalmi rendszerek versenyben vannak. A leggazdagabb kapitalista országok értelmiségi fiatalsága is boldog lenne, ha ilyen nyitott volna előtte a pálya, ahol előrehaladása csak tehetségétől és szorgalmától függ.

Nagyon sokat foglalkozunk nemzetközi kérdésekkel, nemcsak a Központi Bizottság, a kormány tagjai, hanem minden újságolvasó, a politika iránt érdeklődő minden magyar állampolgár. Érzik és tudják ugyanis az emberek, hogy népünk sorsa, a Magyar Népköztársaság fejlődése bizonyos mértékig összefügg a nemzetközi helyzet alakulásával. Országunk nagyon sok képviselője tárgyal külföldön. Szocialista vagy kapitalista országban, a harmadik világ országaiban sok politikai, gazdasági, kulturális küldöttségünk jár. Az emberek néha már olvasni is unják az

erről szóló kommünikéket. Az utazások tehát nagyon gyakoriak. Persze lehet, hogy van aki repülőgépen jobban érzi magát, mint a földön. Én például fordítva vagyok. Az utazások azonban elkerülhetetlenek és szükségesek. Azt hiszem, forró óhajtása népünknek, hogy ahol nemzetközi dolgokban mi magyarok leadjuk szavazatunkat, a jó ügy mellett adjuk le. A Magyar Népköztársaság nem nagy ország, de szavának súlya a hazai munkától függ. Olyan a becsületünk és a reputációnk, ahogy saját feladatainkat meg tudjuk oldani. Megmondom egyenesen: becsületünk ettől függ barátaink előtt is, de a kapitalisták szemében is. Hozzátehetjük, hogy az elmúlt húsz évben sokat nőtt pártunk becsülete, a Magyar Népköztársaság becsülete, népünk híre, neve és tisztessége is – mindazzal, amit elvégeztünk és eredményesen megoldottunk. Ha azt akarjuk, hogy képviselőink a nemzetközi ügyekben megfelelően tudjanak eljárni, az itthoni munkával gondoskodjunk arról, hogy valódi mandátumuk legyen, hogy tudjanak mire hivatkozni!

Mi bízunk a nemzetközi helyzet kedvező alakulásában. Ezt arra alapozzuk, hogy a haladás erői növekszenek és tért nyernek. A szocializmus legfőbb bázisa természetesen a Szovjetunió, amely elsőként lépett a szocializmus útjára. A többi szocialista ország népei is eredményesen építik a szocializmust, erősödik, nő és mindinkább meghatározó a befolyásuk a világhelyzet alakulására. Erősödnek és fejlődnek a gyarmati iga alól felszabadult országok népei is, s a maguk küzdelmes útján ugyancsak előretörnek. A Szovjetunió, a szocialista országok kezdeményezése nyomán óriási harc és munka indult meg a hidegháború felszámolásáért és a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett éléséért. Tért nyert, előretört ez a politika, amely szilárd elvi alapokon nyugszik, megfelel a marxizmus-leninizmusnak, szocialista, kommunista eszméinknek, népeink és valamennyi nép érdekeinek.

Megfelel a kapitalista országok népei érdekeinek is, s ezt ők is mindinkább megértik, politikánkat helyeslik.

Az enyhülési folyamatnak mindenképp kiemelkedő és történelmi jelentőségű állomása volt a helsinki európai biztonsági értekezlet létrejötte. Nagy és fontos esemény, hogy Helsinkiben 35 állam képviselői kötelezték el politikailag és erkölcsileg magukat a normalizált politikai viszonyok, az enyhülés, az európai biztonság erősítése mellett. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy az értekezlet – bár vagy négy évig kellett küzdeni, harcolni létrejöttéért – tulajdonképpen nem befejezése volt egy harcnak, hanem kezdete egy új fejlődés lehetőségének. És ez óriási dolog! Most folytatódik a munka, a harc, a küzdelem, hogy az ott elfogadott elvek mindinkább érvényesüljenek. Merem állítani – s nemcsak a mi pártunk, kormányunk és országunk nevében –, hogy a Szovjetunióval az élen a szocialista országok, a Varsói Szerződés országai a jövőben is a békéért és az enyhülés megszilárdításáért, visszafordíthatatlanságáért fognak síkraszállni és dolgozni. Legutóbb a bukaresti ülésszakon a Varsói Szerződés felhívásában nyilvánosan is hangsúlyozták ezeknek az államoknak a képviselői, hogy a politikai és a katonai enyhülésért, a fegyverkezési verseny csökkentéséért küzdenek. Ez a politika a jövőben is előre fog törni.

De ahogy Helsinkiig is harcban jutottunk el, ahogy odáig is küzdelmes volt az út, a továbbiakban is küzdeni kell. Ezek az eredmények nem ingyen születnek.

Jelenleg olyanok a körülmények, hogy a kapitalista országok, közöttük az élenjáró, vezető kapitalista országok is gazdasági válságokkal, inflációs jelenségekkel, munkanélküliséggel küzdenek, foglalkoztatási problémáik vannak, fejlődésük üteme megtorpant, valódi kormányzati krízisek következtek be. Emlékezhetnek Nixon csúfos bukására. Nos, volt olyan pillanat, hogy az Egyesült Államok jóformán kormányozhatatlanná vált. Nem akarok egyéb példákat sorolni arra, hogy milyenek a

tőkés országok hatalmi centrumai. Nem egyedülálló az olyan eset, hogy a kormányzó pártok 50,5 százalékos többséggel gyakorolják a hatalmat.

Gazdasági, társadalmi, politikai krízis van tehát a vezető kapitalista országokban. Ebből következik, hogy otthon saját propagandájukban, sajtójukban sokkal szívesebben beszélnek a mi problémáinkról, mint a magukéról. Nagyon szívesen veszik, ha saját állampolgáraik nem azon töprengenek, hogy mi van például az Egyesült Államokban és más kapitalista országokban, hanem azon, hogy mi van a szocialista világban. Ez az egyik olyan körülmény, ami jelenleg némiképp az enyhülés folytatódása ellen hat.

A másik, és ez igen súlyos tényező, hogy a kapitalista világban és annak vezető országaiban is a hadiipari monopóliumok részesei, sőt olykor jelentős részben birtokosai a hatalomnak. Ők azok, akik érdekeltek a fegyverkezési verseny folytatásában, a fegyvergyártásban, hiszen az számukra profitot jelent. Márpedig a kapitalistáknál, ha a profitról van szó, nincs semmiféle lelkiismeret meg humanizmus. Érdekük tehát a feszültség fenntartása, és a maguk részéről minden lehetőt meg is tesznek, hogy megakadályozzák az enyhülés folytatódását és a viszonyok rendezését.

Mindehhez hozzátartozik, hogy egyes vezető kapitalista országok – különösen itt Európában – most már komolyan kezdenek félni saját kommunistáiktól. Ha mi valamilyen hibát elkövetünk, óriási lármát csinálnak, hogy a szocializmustól elriasszák saját közvéleményüket. Tehát az utóbbi időben – pontosabban Helsinki után – reakciós kampány indult meg a szocialista országok ellen.

A nyugati imperialista propaganda- és nyilvános sajtószervek is összpontosították a tüzet a szocialista országok ellen, s összehordtak mindent, ami csak elképzelhető. Előszeretettel foglalkoznak a Szovjetunióban található néhány ellenzékivel, igyekeznek fölfújni a tavalyi lengyelországi nemkívánatos eseményeket, amelyeket annak idején

a lengyel elvtársak publikáltak. Csehszlovákiában – külföldről is bátorítva – kampányt indítottak valamiféle értelmiségi körök, amelyek a párt politikájával nem értenek egyet. Írtak egy okmányt, amit úgy hívnak, hogy „Charta 77". Csehszlovák testvérpártunk és a közvélemény is elítélte ezt a föllépést.

Valahogy nekünk is sikerült „beiratkozni" a „Charta 77"-be. Akadt Magyarországon is egy kisebb csoport, amely szolidarizált a csehszlovák „Charta 77" aláíróival. A dolog lényege, hogy elszigeteltek maradtak. A magyar intelligencia vagy akár az irodalmi világ valóban neves emberei elzárkóztak a dologtól, helytelenítették és elítélték.

Miután az akció elszigetelt maradt, nagyon jellemző dolog történt. Mivel igazi nagy név az aláírók között nem volt, a nyugatnémet televízió ideküldött egy riportert, hogy interjút csináljon Déry Tiborral, az ismert íróval. Hatóságaink megadták az engedélyt, hogy bejöjjenek, és Déry adott is nekik egy nyilatkozatot, ami állampolgári felelősségtől áthatott, józan és értelmes politikai nyilatkozat volt. Nem az tehát, amit reméltek, és ezért nem is adták le. Végül a bécsi televízió tegnap, a második csatornáján adott ebből valamit, de ott is kénytelenek voltak megmondani, hogy Déry elhatárolta magát ettől az akciótól, s azt mondta, hogy az nem hasznos sem Csehszlovákia, sem Magyarország szempontjából, továbbá, hogy véleménye szerint politikailag tapasztalatlan emberek csinálták. Ez volt a magyar részvétel ebben a nemzetközi kampányban.

Agyafúrt manőverekkel próbálkozik a Nyugat az úgynevezett eurokommunizmussal kapcsolatban. Nyugaton ugyanis kitalálták, hogy Európát „kettévágják". Olyan benyomást akarnak kelteni, hogy tulajdonképpen Európában két kommunista mozgalom van. Az egyik a szocialista világban, a másik az ő oldalukon, s ez a kettő teljesen más kommunizmus. A valóságban természetesen nem

erről van szó, hiszen az európai kommunizmus teljesen világos, mindenki számára látható. Vegyék elő az európai kommunista és munkáspártok berlini értekezletének dokumentumait. Az állásfoglalásban benne van, hogy mi az európai kommunista pártok véleménye az alapvető kérdésekről, hogyan és miképpen kívánnak a továbbiakban harcolni és előrehaladni. Ez a valóságos helyzet.

A nyugat-európai pártoknak természetesen vannak saját problémáik, amelyeket nekünk meg kell értenünk. Valamikor ők is szeretnének eljutni a szocializmusba, a megváltozott viszonyok között is. Ezzel függ össze a Francia Kommunista Párt ismert álláspontja a proletárdiktatúráról. S ezzel függnek össze egyéb, más lépéseik, olyanok is, amelyekkel mi nem értünk egyet, amelyeket helytelennek tartunk. De keresik az utat, hogy a monopoltőke hatalmát megdöntsék és valamilyen haladó politi kai szövetséggel, népi hatalommal felváltsák. S ezt csak üdvözölhetjük.

Nagy a vita a pluralizmusról, arról, hogy többpártrendszerben kell építeni a szocializmust. A többpártrendszeren az értendő, hogy még a rendszerrel szemben álló pártok is működhessenek. Nekem, személy szerint az a meggyőződésem, hogy teljesen üres és meddő vitát folytatunk, mert olyasmiről vitatkozunk, hogy mi lesz, ha többségbe kerül és kormányoz az antimonopolista erő, mondjuk a Francia Népi Unió, s azt követően megváltozik a választási arány. Ha a jobboldali erők kapnak többséget, a Népi Unió lemond-e a hatalomról? Ez a nagy vitakérdés. Szerintem azért nem nagyon érdemes ezen vitatkozni, mert még ezt megelőzően lesz egy nagy próbatétel. Mi történik akkor, ha mondjuk a legközelebbi választáson 50,5 százalékot kap a baloldal? A jobboldal lepucolja az ezüsttálcát és azt mondja: tessék parancsolni, itt a hatalom, vegye át a nép, mert 50,5 százalék szavazatot kaptak a haladó pártok? Gondolom, ilyen simán nem fog menni. És ez lesz majd az igazi próbája annak, hogyan

lehet előrejutni szavazatokkal, békés úton, lehetséges-e pluralizmus vagy nem. A megfelelő téziseket az élet fogja korrigálni és alakítani úgy, ahogy a fejlődés törvényei szerint történni szokott.

Természetes, hogy politikájuk kidolgozásakor nyugati testvérpártjaink is figyelembe veszik nemzeti hagyományaikat, a konkrét társadalmi viszonyokat, és keresik saját útjukat a szocializmushoz.

Számunkra a lényeg az, hogy győzzön a szocializmus. Ez a mi legfőbb kívánságunk. A másik kívánságunk az, hogy ne kérdőjelezzék meg a mi történelmi utunkat. S ehhez mindjárt hozzáteszem: mi Október útját jártuk meg. Nálunk proletárdiktatúra jött létre, egypártrendszer alakult ki, s mi utólag már nem fogunk kitalálni burzsoá pártokat, hogy pluralizmus legyen.

A szocializmusnak van perspektívája az emberi jogok, a beleszólási jog tekintetében is. Ezt úgy hívjuk, hogy szocialista demokrácia, amit fejleszteni kell, és fejleszteni is fogunk.

A humanizmusról meg az emberi jogokról folyó vitához is fűzhetnék itt megjegyzést, most ez úgyis divat. Nyugaton létrehoztak mindenféle társaságokat, s az egyik levelét a minap nyilvánosságra is hoztuk. „Beleteláltak" a gyermekgyilkos ügyébe. Valamit olvastak a halálos ítéletről és protestáltak. Ez a társaság az Amnesty International[78], londoni székhellyel. Ezeket a társaságokat úgy önmagukban talán nem kell elátkozni, mert egyébként sok jóhiszemű entellektüel van tagjaik között, akik a politikában azt sem tudják, hogy merre van a jobb-, merre a baloldal. Mi kommunisták azonban nem szeretünk úgy gondolkodni, hogy a fogoly az fogoly; az elnyomott az elnyomott. Szerintünk vannak különbségek. Mi a humanizmus hívei vagyunk, a magyar alkotmány elismeri és biztosítja az emberi jogokat. Az élet alapvető kérdéseiben mi biztosítjuk az igazi emberi jogokat. Ez így is van rendjén. Az elnyomást illetően a kommunista pár-

tok, a forradalmi munkásosztály sohasem a harc élezésének, mindig a szocializmusnak és a szocialista fejlődésnek volt a híve. Mi sem vagyunk hívei a harc élezésének. Sőt, hozzáteszem, hogy az adminisztratív rendszabályoknak sem vagyunk hívei, hacsak a helyzet vagy az élet nem kényszerít rá. Bizony, húsz esztendővel ezelőtt nem szégyelltük elővenni a proletárdiktatúra „keményebb oldalát", mert a nép élete, a nemzet szocialista jövője minden másnál előbbre való. A viszonyok normalizálódtak, és mi nem vagyunk mániákusak, hogy öncélúan adminisztratív rendszabályokat alkalmazzunk. A politikai foglyok között azonban – ha a kérdést átvisszük a politika síkjára – van különbség. Különbség van abban, hogy az illető, aki be van csukva, a háború vagy a béke híve? A háború vagy a béke ellensége? Fasiszta vagy antifasiszta? Mert ez nem mindegy. Hiába, ha politikai területre tévedünk, politikai kategóriákkal kell dolgoznunk. S ha már politikai rendszerről van szó, politikailag az sem mindegy, hogy az illető az imperialista, a kapitalista rendszer vagy a szocialista rendszer ellensége. Mi kommunisták teszünk ilyen különbséget. A törvényeket megtartjuk, azokban a humanizmus érvényesül, de a rendszerünket megvédjük. És ha már szimpátiáról van szó, mindig fogunk tüntetni, ha bárhol a világon haladó embereket üldöznek, olyanokat, akik a békéért, a nemzeti szabadságért, a társadalmi felszabadulásért harcolnak. És soha nem fogunk síkraszállni olyan emberekért, akik háborút akarnak zúdítani az emberiségre, vagy fasiszta rendszereket akarnak győzelemre vinni, vagy szocialista rendszereket akarnak aláásni és megdönteni.

Nemrégiben kiszabadult a Szovjetunióban egy Bukovszkij nevű – azelőtt ismeretlen ember. S kiszabadult Corvalán[79] elvtárs. A különbség közöttük nyilvánvaló. Pártunk, népünk sok éven át állhatatosan harcolt és folytatja harcát a chilei fasiszta rendszer brutalitása, embertelensége ellen. Évek óta harcoltunk, s most boldogok va-

gyunk, hogy Corvalán elvtárs kommunista eszménk, a humanizmus nagy harcosa, a béke nagy híve kiszabadult a chilei fasiszta junta karmai közül.

Tehát a nemzetközi helyzet kérdéseiben is bizakodóak vagyunk. Biztosak vagyunk abban, hogy az állandóan ható tényezők kerekednek felül. Az akciók, amelyeket itt-ott próbálnak inspirálni, átmenetiek, ezeket társadalmunk, a haladó emberek Európában is, másutt is le fogják küzdeni. A történelem megy előre, a haladás erői előretörnek, a dolgok menetét valójában a reális erőviszonyok határozzák meg. Népeinknek, amelyek szocialista rendszerben élnek, szocialista országokban dolgoznak, azon kell fáradozniuk, hogy a szocializmus erői még hatalmasabbak legyenek, s a világ alakulásába még meghatározóbb módon szólhassanak bele; béke, társadalmi haladás és nemzeti szabadság legyen az emberiség perspektívája, ne pedig valami más.

Bizakodóak lehetünk saját példánkból kiindulva is. Emlékszem, 1956. november 2-án az egyik kapitalista lap délutáni kiadásában öklömnyi betűkkel azt írta, hogy lehetséges, holnap reggelre megszűnik a Magyar Népköztársaság. Ők ezt várták; másnap reggelre. Nézzék meg a valóságot: a Magyar Népköztársaság nem szűnt meg, él, sokkal erősebb, mint annak előtte volt. Fejlődik és halad előre a maga választotta történelmi úton, a szocializmus útján.

Folytatjuk külpolitikai irányvonalunkat és bevált szövetségi politikánkat is. Soha, egyetlen pillanatig, a legnehezebb napokban sem csináltunk titkot abból, hogy a Szovjetuniót testvérünknek és szövetségesünknek, a szocialista országokat szövetségeseinknek tekintjük, a haladás és a béke erőivel akarunk összefogni. Ezenkívül dolgozni, együttműködni akarunk az enyhülés és a kölcsönösen hasznos kapcsolatok fejlesztése érdekében a polgári politika reális és józan képviselőivel is. Gazdasági és más területen együttműködünk Finnországgal, amellyel kapcsolata-

ink jók, a velünk közvetlenül szomszédos Ausztriával, azután a Német Szövetségi Köztársasággal, Olaszországgal és más országokkal. Viszonyunk normalizálását és rendezését kívánjuk az Amerikai Egyesült Államokkal is, mert ez elvi politikánkból következik. Mint tudják, Spanyolországban a társadalom haladó erői nagy harcot vívnak a francóista fasiszta örökség felszámolásáért, s kormányuk is tett már egy-két előremutató lépést. Illetékes szerveink úgy döntöttek – ma este fogják a megállapodást publikálni –, hogy fölvesszük Spanyolországgal a diplomáciai kapcsolatot, mivel békés egymás mellett élést, normális kapcsolatokat akarunk Európa valamennyi országa között, s mivel Helsinkiben ezt a törekvést üdvözöltük, erősítettük meg mi magunk is.

A Magyar Népköztársaság békét akar. Ahhoz, hogy népünk a szocializmust építse és építhesse, a nemzetközi élet alapvető és legfontosabb követelménye: béke legyen Európában, s ha lehet, természetesen az egész világon. Ezért dolgozunk, ezért fogunk küzdeni. Fejlődésünk kérdéseire és nagy történelmi tapasztalatainkra gondolva, úgy hiszem, népünk már túljutott, átvergődött a legnehezebbeken, s belső előrehaladásunk perspektívái biztosítottak. A magyar nép nagy történelmi tapasztalatokra tett szert, sok mindent tanult a múlt eseményeiből, szocialista öntudata fejlettebb, mint korábban volt. Ennek eleven és kézzelfogható példája a ma húszéves munkásőrség. De példa erre a szocialista brigádmozgalom, és sok más hasonló intézményét tudnám megnevezni társadalmunknak, sok olyan társadalmi cselekvést említhetnék, amelyek bizonyítják, hogy az emberek száz- és százezrei – összességében milliók – kötelességükön túlmenően vállalnak áldozatot és dolgoznak azért, mert a szocialista eszme hívei, szocialista öntudat él és dolgozik bennük, s a szocialista hazafiság és internacionalizmus vezeti őket cselekvésükben.

E példák sorából hadd említsem meg a Csepel Vasmű szocialista brigádjainak valóban nagy és üdvözlendő kez-

deményezését: brigádértekezletükön elhatározták, hogy a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulójára szocialista munkaversenyt hirdetnek. Természetesen, amikor elhatározták, először a Csepel Vasmű dolgozóihoz fordultak, hogy értsenek ezzel egyet, fogadják el. A Szakszervezetek Országos Tanácsa néhány nap múlva üdvözölte a kezdeményezést és más magyar üzemek figyelmébe ajánlotta. Állásfoglalásukra és kezdeményezésükre külföldön is felfigyeltek. Leonyid Iljics Brezsnyev[80] elvtárs levélben üdvözölte ezt a kezdeményezést, amely nagy és mély visszhangot keltett a szovjet közvéleményben, sőt híreink szerint – ahogy a Pravda is írja – más szocialista országok dolgozói körében is. Ez a felhívás a csepelieknek jutott eszébe, nem a Központi Bizottság határozta el és ajánlotta a csepelieknek; ezt ők határozták el és közölték velünk. Ez a legegészségesebb! Büszkék lehetünk erre a kezdeményezésre és nemzetközi visszhangjára is, szívvel, lélekkel támogatjuk. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60 évvel ezelőtti győzelmének napja, november 7-e nálunk is állami ünnep. Szovjet barátainkat ilyen és más formában is biztosítjuk arról, hogy az évfordulót velük együtt, mint saját ünnepünket is köszöntjük. Velük együtt kívánjuk, hogy e nagyszerű győzelem 60. évfordulójának esztendeje olyan év legyen, amely új, gazdag és nagy sikereket hoz a szovjet népnek és minden szocializmust építő népnek is.

Még egyszer szívből minden jót kívánok a húszesztendős munkásőrség parancsnokainak, egész személyi állományának. Ebből az alkalomból is köszöntöm Központi Bizottságunk nevében harcedzett nagyszerű munkásosztályunkat, szocializmust építő népünket, amely sok nagy vívmánya között létrehozta, fenntartja és működteti kiváló munkásőrségünket is.

A szocializmusért – a békéért
Kossuth Könyvkiadó 1978.

BESZÉD A SZOVJET HADSEREG ÉS HADITENGERÉSZETI FLOTTA MEGALAKULÁSÁNAK 60. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL A DÉLI HADSEREGCSOPORTNÁL TARTOTT DÍSZÜNNEPSÉGEN

1978. február / Részletek

A mai nap mindannyiunkban megerősítette a meggyőződést, hogy a magyar–szovjet barátság megbonthatatlan. Baráti érzésekkel jöttünk ma önökhöz, s e meggyőződésünkben, hitünkben megerősödve fogunk elbúcsúzni.

Barátságunknak történelmi gyökerei vannak. Sok-sok ember dolgozott érte; köztük elsőként a század zseniális forradalmára, Lenin. Dolgoztak érte az ő eszméjétől ihletett egykori magyar kommunisták, forradalmárok, s dolgozik érte a mai nemzedék is. Ez a kötelezettség vár az utánunk jövő generációra is. Barátságunk régóta épül, kiállt sok komoly próbatételt is. Jó, hogy immár teljes joggal állíthatjuk: nemcsak egy vagy tíz ember, nemcsak a két párt Központi Bizottsága, hanem milliók, a magyar és a szovjet nép barátsága ez, amely a proletár internacionalizmus szilárd elveire, népeink közös céljaira és közös érdekeire épül. Barátságunk sokoldalú, állandóan szélesedik, szoros együttműködés bontakozott ki az élet minden területén. Beletartozik ebbe hadseregeink, fegyveres erőink fegyverbarátsága is. Közösek tehát örömeink, gondjaink és közösek ünnepeink is.

A közelmúltban ünnepeltük – a világ haladó embereivel együtt – az emberiség történelmében új fejezetet nyitó Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulóját. Ma a szovjet emberek Moszkvában és mi, magyarok itt együtt ünnepeljük a szovjet fegyveres erők, a dicső Szovjet Hadsereg és Flotta fennállásának 60. évfordulóját.

A szovjet fegyveres erők segítették a Nagy Októberi Szocialista Forradalom végső győzelmét; megvédték – s védelmezik mind a mai napig – a szovjet nép szocialista vívmányait minden külső és belső ellenséggel szemben.

A Szovjet Hadsereg nagy történelmi érdeme az is, hogy a második világháborúban, a népek antifasiszta harca során megvédte a szovjet hazát, felszabadította a világ számos népét. A szövetségesek között a háború fő terheit viselve Berlinig űzte a fasisztákat, eltörte az agresszor gerincét.

Történelmi érdeme, hogy megtörte a Nyugat atomfegyver-monopóliumát, s ezzel lényegében véget vetett a hidegháborúnak is. Ugyanígy történelmi érdeme, hogy – mint a múltban, napjainkban is – a legszilárdabb bástyája az egész világon minden igaz, haladó ügynek, a békének.

Ezért mi, magyarok a világ haladó embereivel együtt forrón kívánjuk, hogy a Szovjet Hadsereg és Hadiflotta újabb sikereket érjen el, s mindig olyan magas színvonalon tegyen eleget a követelményeknek, mint napjainkban.

A szocialista úton járó Magyar Népköztársaság valójában a Nagy Októberi Szocialista Forradalom szülötte. A lenini eszme, a szovjet példa ihlette a Magyar Népköztársaság megteremtőit. A második világháború időszakában, amikor az önálló nemzeti lét megszűnésének veszélye fenyegette népünket, a nagy Szovjetunió fiai, a dicső Szovjet Hadsereg katonái, hősi és áldozatos harcukkal felszabadították hazánkat. Népünk soha nem fogja elfeledni, hogy ebben a harcban nyerte el szabadságát, és ennek eredményeként nyílt meg előtte a haladás, a szocializmus történelmi útja.

1956-ban – ismét igen nehéz helyzetbe került népünk. E súlyos helyzetben hova fordulhattunk segítségért? Legközelebbi, legnagyobb és legjobb barátunkhoz, a szovjet néphez. S e nép önzetlenül, a nehézségeket is vállalva, áldozatokat hozva, internacionalista módon sokoldalú se-

gítséget nyújtott ahhoz, hogy népünk az akkori szakadékból kikapaszkodva, a mai egyenes útra léphessen.

A magyar nép békében és biztonságban építi a fejlett szocialista társadalmat. Ezt elsősorban annak köszönheti, hogy a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság, a Szovjet Hadsereg és a Magyar Néphadsereg fegyvertársak, szövetségesek.

A kommunizmus, a szocializmus – így a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság – ellenségei meg akarják zavarni testvéri viszonyunkat. Szuverenitásunkat s nemzeti függetlenségünket próbálják megkérdőjelezni. Ezeknek azt feleljük: a Szovjetunió, a szovjet fegyveres erők a magyar nép nemzeti függetlenségét, országunk szuverenitását soha nem fenyegették! Éppen ellenkezőleg: a Magyar Népköztársaság ma azért szuverén ország, a magyar nép azért élhet nemzeti függetlensége birtokában s határozhatja meg sorsát és jövőjét, mert a Szovjetunió és fegyveres erői minden ártó szándékkal szemben segítették megvédeni szuverenitását, függetlenségét.

Mindaz, amit eddig a Szovjetunióhoz és a Szovjet Hadsereghez való viszonyunkról elmondtam, értelemszerűen vonatkozik a Magyarországon ideiglenesen tartózkodó szovjet katonákra, a Déli Hadseregcsoportra is. Közvetlenül segítenek abban, hogy országunk szuverén, nemzeti függetlenségünk érintetlen maradjon; hogy békében és nyugodtan haladhassunk a szocialista társadalom építésének útján. A Magyar Néphadsereggel kialakított közvetlen és jó bajtársi együttműködéssel pedig hozzájárulnak, hogy a Magyar Néphadsereg színvonalban is megfeleljen a mai követelményeknek.

Hozzáteszem: a Magyarországon ideiglenesen tartózkodó szovjet parancsnokok, tisztek, katonák fegyelmezettségükkel, példás magatartásukkal, őszinte barátságukkal tovább erősítik nagy ügyünket, a magyar–szovjet barátságot.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme, a

Szovjetunió léte új történelmi helyzetet teremtett. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmének következményeként a szocializmus világrendszerré vált, a klasszikus kapitalista gyarmatbirodalom pedig összeomlott, a kapitalizmus általános válságba került. Mi, kommunisták, meggyőződéssel valljuk: az erőviszonyok úgy alakultak, hogy megakadályozható egy új világháború kirobbantása. Ez realitás. A Szovjetunió és fegyveres erői az enyhülés támaszai, féken tartják az imperializmus agresszív erőit. S ezért lehet most a fegyverkezés csökkentéséről tárgyalni a SALT keretében. Genfben, Bécsben és máshol is, keresve a nyugati világban azokat a józan embereket, akik megértik, hogy az emberiség közös érdekéről van szó. E tárgyalások szilárd elvi alapja – s ez a tárgyaló partnerek számára is elfogadható kell hogy legyen – az egyenlő biztonság elve.

A tárgyalásokon azonban mostanában „bevetik" ellenünk a neutronbombát, a cirkáló rakétákat. Pedig a történelmi tapasztalatokból azt a következtetést kellene levonniuk, hogy ha szükséges, a fegyverkezés terén is lépést tudunk velük tartani. De úgy számítanak: a fegyverkezési verseny gazdaságilag majd kimerít minket, nehézségeink lesznek a szocializmus, a kommunizmus építésében. A fegyverkezés valóban nehéz terheket ró a magyar és a szovjet népre, minden szocialista országra. De rosszul számítanak, akik gazdasági nehézségeinkre építenek. Történelmi tapasztalataik alapján tudniuk kell, hogy sem a szovjet nép, sem a többi szocialista ország népe nem mond le – kerüljön bármilyen áldozatba – elért vívmányairól, a gyönyörű jövőnkbe vetett reményről. Azonkívül nem egyszerűen gazdasági ügyről van szó. Mert minél inkább fölhalmozódnak a fegyverek, annál nagyobb és kiszámíthatatlanabb a fegyveres konfliktus veszélye. Jó, ha az agresszorok megszívlelik a történelem tanítását: a Szovjetunió és most hatvanesztendős hadserege fennállása óta

még soha senkit sem támadott meg, és minden támadást visszavert. Így lesz ez a jövőben is!

Mi, magyarok, történelmünk során nagyon sokat merítettünk és merítünk a Szovjetunió példájából. A Szovjetunióval rendíthetetlen szövetségben, a Varsói Szerződés szilárd tagjaként haladunk előre. S bár megfelelő figyelmet fordítunk a honvédelemre, a béke és a haladás erőinek oldalán vagyunk, s a békés egymás mellett élés elvét szeretnénk megvalósítani az értelemre hallgató polgári erőkkel.

Ez a szavunk ezekben az életbevágó kérdésekben, és ez irányítja tetteinket is.

E nagyszerű jubileumon, a szovjet fegyveres erők megalakulásának 60. évfordulóján pártunk, népünk nevében forró üdvözletünket küldjük a kommunizmust építő nagy szovjet népnek, fegyveres erőinek, a hatvanéves Szovjet Hadseregnek és Flottának. Gratulálunk történelmi helytállásukhoz, s új sikereket kívánunk.

Az MSZMP és a szocialista honvédelem
Zrínyi Katonai Kiadó 1981.

A BÉKE MINDEN NÉP KÖZÖS ÉRDEKE

1979. augusztus

A történelem azt tanúsítja, hogy a háborúk egyre nagyobb pusztítást okoznak, és az országok, népek életében a békés, alkotó idők vitték előre a civilizációt, az emberi nem fejlődését. Ma, a példátlan pusztítóerejű nukleáris fegyverek korában, még nyilvánvalóbbá válik: egy új világháború megakadályozása, a béke megőrzése a szó szoros értelmében az emberiség létérdeke.

A második világháborúban átélt szörnyű szenvedések nyomán minden korábbinál hatalmasabb erővel tört fel a népek békevágya. Három és fél, négy évtizeddel ezelőtt a különböző világnézetű és eltérő politikai felfogású emberek tömegei nagy elszántsággal szálltak szembe a népeket fenyegető fegyveres erőszak híveivel. Mégis, a világháborút követően majd két évtizedre volt szükség ahhoz, hogy a felelős politikusok körében is megerősödjék a felismerés: a hidegháború zsákutcába viszi az emberiséget.

Új világhelyzet alakult ki: a szocializmus világrendszerré vált, s a klasszikus gyarmati rendszer széthullott. A tőkés világnak a realitásokkal számoló vezető körei kénytelenek voltak tudomásul venni, hogy a népek saját maguk akarják irányítani sorsukat, s egyre több nép kíván más társadalmi rendszerben, más eszmények szerint élni. Be kellett látniuk, hiú ábránd arra számítani, hogy ezen a folyamaton a fenyegetés, a kardcsörtetés, a fegyver változtatni képes.

A második világháborút követően a magyar nép törté-

nelmének új fejezete kezdődött. Hazánk a fejlődésnek olyan útjára lépett, amelynek lényege és programja két szóval kifejezhető: szocializmus, béke! A magyar nép számtalan háborús pusztítást élt át. Hazánk, amely több mint ezer éve Európa közepén, a Duna–Tisza mentén létezik, földrajzi helyzeténél fogva minden bizonnyal egyike a földrész háborúktól legtöbbször sújtott országainak. Az első világháborúnak még gyermekként, a második világháborúnak már felnőtt emberként, küzdő antifasisztaként magam is részese voltam. Láttam romba dőlni, porrá égni a magyar dolgozó nép munkájának eredményeit, láttam elpusztulni idegen célokért azoknak a sorstársaimnak százezreit, akiknek életükben nem jutott más, csak a szegénység és a kevesek javára végzett embertelen munka gyötrelme.

Magyarországon az emberek háborúellenessége, békeakarata az egyik legerőteljesebben ható politikai tényező. A magyar kommunisták ezért mindig szent kötelességüknek tartották, hogy a béke ügyéhez maguk is hozzájáruljanak. Meggyőződésünk – és a legkülönbözőbb országok, embercsoportok, személyek által elismert tény –, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt, a Magyar Népköztársaság kormánya nemzetközi tevékenységének minden aktusával közvetlenül vagy közvetve a békét, az enyhülés térhódítását segíti.

A béke ügyét többféleképpen lehet szolgálni. Fontos szerepet játszanak ebben a tevékenységben a nemzetközi tanácskozások s a hivatalos látogatások alkalmával sorra kerülő kétoldalú tárgyalások. Személyes tapasztalataim is megerősítik azt a meggyőződésemet, hogy a különböző társadalmi rendszerű országok vezetőinek találkozói eredményesen segíthetik a nemzetközi helyzet javulását, a biztonság megszilárdítását. A régmúltnak és a hidegháború éveinek örökségeként még Európa népei sem eléggé ismerik egymást, sőt az elfogultságból fakadó torzítások miatt rosszul ismerik egymás életét, viszonyait. Ezért mi

nemcsak a felelős vezetők találkozóinak vagyunk hívei, hanem a becsületes hírközlésnek, a kulturális értékek cseréjének, a tömeges turizmusnak is, mert ezek is a népek közeledését, a békét szolgálják.

A Magyar Népköztársaság képviselőinek az a megbízatásuk, hogy minden fórumon a népek, az országok közeledésének, együttműködésének ügyét képviseljék és mozdítsák elő. Jómagam hét alkalommal jártam a magyar nép képviseletében hivatalos úton különböző kapitalista államokban. 1960 októberében a magyar küldöttséggel részt vettem és felszólaltam az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének XV. ülésszakán. Tizenöt évvel később, 1975-ben jelen voltam a történelmi jelentőségű európai biztonsági és együttműködési értekezlet Helsinkiben megtartott zárószakaszán. Amikor a helyzet ezt megkívánta, mint a kormányzó párt felelős tisztségviselője, közvetlenül is részt vettem országunk kétoldalú nyugati kapcsolatainak egyes aktusaiban. A kapitalista országok felelős politikusaival Budapesten létrejött számos találkozón és tárgyaláson kívül került sor külföldi útjaimra.

1973-ban Kekkonen elnök vendége voltam a pozitív semlegesség irányzatát folytató, népünkkel, országunkkal a hagyományos barátság, a rokonság szálait ápoló Finn Köztársaságban. Az ezt követő évben látogattam a szomszédos, semleges Ausztriába, majd 1977-ben és 1978-ban a NATO három tagállamába, Olaszországba, a Német Szövetségi Köztársaságba és Franciaországba. Az olaszországi út alkalmával, figyelembe véve, hogy a béke védelme és más, alapvetően közös érdekek szolgálata szerintünk – és a II. Vatikáni Zsinat szerint is – megkívánja a hivők és a nem hivők dialógusát s a lehetséges közös fellépést, látogatást tettem a Vatikánban, és fontos megbeszélést folytattunk a jó emlékű VI. Pál pápával[81]. Ezek az utak hazám, a Magyar Népköztársaság megváltozott helyzetét és a nemzetközi életben végbement változásokat egyaránt kifejezték.

Az ENSZ-közgyűlés XV. ülésszakának évében, 1960-ban bizonyos mértékig még nagyok voltak a hidegháború megszállottainak erőtartalékai, még javában tartott a nemzetközi reakció dühödt reagálása a magyarországi haladó erők felülkerekedése, az 1956-os magyarországi ellenforradalmi lázadás leverése miatt. A közgyűlés azonban már azt is jelezte, hogy lényegében elérkezett az idő, amikor a tőkés országok kormányainak fel kell adniuk az elzárkózás és az elszigetelés politikáját Magyarországgal szemben, így az ülésszak, a jobboldal szándéka ellenére, voltaképpen fordulópontot jelentett hazánk nemzetközi helyzetében.

A világpolitikai helyzet s ezen belül hazánk nemzetközi pozícióinak lényeges megváltozását bizonyítja az 1960-as ENSZ-közgyűlés és az 1975-ös helsinki értekezlet légkörének alapvető különbsége. Amíg az ENSZ-közgyűlést a kapitalista államok még hidegháborús szólamok színhelyévé tudták tenni hazánkkal szemben is, másfél évtized múlva a magyar küldöttség már teljesen egyenjogú – s hadd tegyem hozzá: elismerten konstruktív – tényezőként vett részt az európai biztonsági és együttműködési értekezlet előkészítésének és zárószakaszának munkájában.

Helsinkiben büszkék lehettünk arra is, hogy hazánk fővárosa, Budapest volt a kiindulópontja, a magyar kormány pedig cselekvő részese annak a nagy előkészítő munkának, amely 1975-re megfogható tartalmat nyert, világos formát öltött a Finlandia-palotában. 1969 márciusában Budapesten hangzott el a Varsói Szerződés politikai tanácskozó testületének a felhívása a földrész békéjének és biztonságának megteremtését szolgáló értekezlet összehívására. Hat évvel később 35 eltérő nagyságú és erejű, különböző társadalmi rendszerű, különféle politikát folytató és más ideológiát követő, de a béke megőrzéséért, a biztonság megszilárdításáért egyaránt felelősséggel tartozó, egyenjogú ország a közös záróokmány elfogadásával pozitívan válaszolt a kezdeményezésre.

A Finnországban, Ausztriában, Olaszországban, a Német Szövetségi Köztársaságban, a Francia Köztársaságban tett látogatások, partnereink megítélése szerint is, hasznosak voltak: egyaránt szolgálták a magyar nép és a felkeresett országok népeinek érdekeit, kétoldalú kapcsolataink fejlesztését, s egyben hozzájárultak a béke ügyéhez, az európai s az általános enyhülés előrehaladásához is. A tárgyalások tapasztalatai megerősítették, hogy a különböző társadalmi berendezkedésű országok, sőt a más politikai, gazdasági, katonai szövetségi rendszerekhez tartozó államok között is kölcsönösen előnyös és hasznos együttműködés kialakítására van lehetőség, ha a feleket a közös érdekek keresésének szándéka és felelősségtudat vezérli.

A Magyar Népköztársaság fennállása óta az ország kapcsolatai organikusan és töretlenül fejlődtek szövetségeseivel, a velünk egy úton haladó szocialista országokkal és a gyarmati sorból felszabadult fiatal nemzeti államokkal. Ezt késve követte országunk és a fejlett kapitalista országok viszonyának rendezése. Ma azonban politikai kapcsolataink normálisak ebben a relációban is. Meg kell mondani azt is, hogy viszonyaink rendezését a mi szándékaink és az adott partnerek szándékainak találkozása, közös erőfeszítéseink eredményezték. Alapvetően azonban három tényező tette lehetővé: egyrészt népünk hazai szocialista építőmunkájának nemzetközileg is értékelt és elismert eredményei, másrészt a nemzetközi erőviszonyok megváltozása a szocializmus, a haladás, a béke erőinek javára, valamint a békés egymás mellett élés eszméjének és politikájának térhódítása.

A második világháború óta eltelt csaknem 35 év nemzetközi politikai folyamatainak világosan felismerhető, senki által nem tagadható tendenciája a társadalmi haladás és a béke erőinek világméretű, folyamatos előretörése. A Magyar Népköztársaság külpolitikai aktivitása éppen azért lehetett eredményes, mert megfelelt ennek a tendenciának, egybeesett a népek békevágyával, az országok reális érdekeivel.

Magyarország nem nagy állam, területe mindössze 93 000 négyzetkilométer, amelyen alig több mint 10 millió ember él. Józanok vagyunk, tudjuk, hogy Magyarország önmagában a nemzetközi helyzetnek nem lehet meghatározó tényezője. De jelen vagyunk mi is a nemzetközi életben, és a magunk szavával igenis hasznosan segíthetjük és segítjük is a jó ügyet.

A Magyar Népköztársaság nemzetközi értékeléséhez hozzájárul a szilárd elvi alapokon nyugvó nyílt és őszinte külpolitikánk következetessége. Ez mindenekelőtt azt jelenti, hogy mindenki számára világos és félreérthetetlen: hová tartozunk, milyen célokat követünk. Közismert, hogy Magyarország a Varsói Szerződés tagja, a KGST tagállama. Tagjai vagyunk az Egyesült Nemzetek Szervezetének is. Ehhez tartjuk magunkat, ilyen alapon politizálunk. Mint erről fentebb már szó volt, egész nemzetközi tevékenységünk sarkköve a szövetségeseinkhez, a szocialista országokhoz fűződő baráti jó viszonyunk. Támogatjuk a nemzeti szabadságukért, fejlődésükért küzdő volt gyarmati népeket, és korrekt partnerei akarunk lenni a fejlett kapitalista országoknak a békés egymás mellett élés elvei alapján. Együttműködésre törekszünk a kapitalista országok felelős vezetői közül mindazokkal, akik reálisan látják a békét veszélyeztető tényezőket, s maguk is az enyhülést kívánják előmozdítani.

A világos, elvi állásfoglalásnak megvan a jelentősége. A világ különböző országai úgy fogadhatnak el bennünket partnernek, hogy pontosan tudják, mit várhatnak tőlünk, hovatartozásunkat illetően nincs félreértés. Politikánk nem ingadozik, tettekkel bizonyítottuk és bizonyítjuk be, hogy lehet építeni a magyar kormányzat szavára. Pártunk több évtizedes tapasztalata szerint az ilyen politika felel meg legjobban a magyar nép érdekeinek, nemzetközi szövetségeseinknek és partnereinknek is. Nem átmeneti, látszólagos, hanem tartós előnyökkel jár és reális megítélést, megbecsülést szerez hazánknak a világ országa-

gai körében. Ezért ezt a politikát kívánjuk folytatni a jövőben is.

Hazánk nemzetközi tekintélyét annak köszönhetjük, hogy népünk figyelemre érdemes eredményeket ért el a szocializmus építésében, belpolitikai helyzetünk szilárd. A Magyar Szocialista Munkáspárt, a magyar kormány és népünk tudatában van annak, hogy a békéért, az enyhülésért folytatott eredményes külpolitikai tevékenységet mindenekelőtt a határainkon belül jól elvégzett munka alapozza meg.

Hazánkban, a szocialista Magyarországon végérvényesen megszűnt annak lehetősége, hogy az egyik ember elsajátítsa a másik munkájának eredményeit. Szilárd a munkásosztály, a dolgozó nép hatalma, az állam törvényes rendje, belpolitikai helyzetünk több mint két évtizede kiegyensúlyozott. Népünk felismerte, hogy igazi érdekeit a szocializmus testesíti meg. Ebből eredően fejlődésünk töretlen, dinamikus, sikeresen építjük a fejlett szocialista társadalmat.

Magyarországon a történelmi fejlődés eredményeként egypártrendszer alakult ki. A magyar munkásosztály, a dolgozó nép széles rétegeit képviselő Magyar Szocialista Munkáspárt egyben kormányzó párt is, amely kifejezi az egész társadalom érdekeit. Feladatát úgy fogja fel, mint a nép szolgálatát. Politikájának két alapelve: a tántoríthatatlan szilárdság az elvi kérdésekben és a nagyfokú rugalmasság a gyakorlati munkában. Pártunknak mint kormányzó pártnak gondoskodnia kell mindenekelőtt az egész nép érdekének, az össztársadalmi érdekeknek az érvényesítéséről, s egyidejűleg a társadalomban még meglevő különböző osztályok, rétegek azonos és eltérő érdekeinek figyelembevételéről és egyeztetéséről. Az 1956 utáni időszak egyik legnagyobb eredményének azt tartjuk, hogy a rendszerünkre árnyékot vető torzítások és törvénytelenségek felszámolásával, a szocializmus igazi vonásait kifejező, a távlatokat is megmutató, a dolgozók életszínvonalának

emelkedését biztosító építő programjával, jó munkastílusával a párt helyreállította a tekintélyét, visszaszerezte a tömegek bizalmát, politikájával kivívta az összes dolgozó osztály és réteg támogatását.

A szocialista építés hatalmas munkáját a párt irányítja, szervezi, de valljuk, hogy a szocialista társadalom csak az egész nép műveként jön létre. Szövetségesek, a tömegek támogatása és aktív közreműködése nélkül lehetetlen megteremteni a szocializmust. Ezért a tömegkapcsolatok szüntelen erősítése a párt számára alapvető elvi, politikai kérdés. Fejlődésünk jelenlegi szakaszában a párt vezető szerepének érvényesülését nagyban előrelendíti a párt helyes szövetségi politikája és az, hogy a magyar kommunisták következetesen a szocialista demokrácia szélesítésén dolgoznak.

Céljaink elérésének egyik legfontosabb biztosítéka a szocialista nemzeti egység megszilárdulása. A munkásosztály és annak pártja vezetésével a Hazafias Népfront keretében kikovácsolódott politikai szövetség kifejezi a társadalom minden osztályának és rétegének, a különböző világnézetű embereknek, a párttagoknak és a pártonkívülieknek, a hivőknek és az ateistáknak, a hazánkban élő nemzetiségeknek alkotó összefogását a közös, szocialista célok érdekében. Nagy eredménynek tartjuk, hogy a magyar munkásosztályt és a parasztságot követve, a népet szolgálva az értelmiség is felsorakozott a szocialista társadalom építésének ügye mellé. Ennek fontos tényezője az, hogy pártunk különös gondot fordít a nyugodt, alkotó munka feltételeinek biztosítására.

A Magyar Népköztársaságban az alkotmány s az állami szervek gyakorlati tevékenysége mindenki számára biztosítja a szabad vallásgyakorlás jogát. Mindig fontos kérdésnek tekintettük, hogy szocialista hazánk becsületes, országunk építésében derekas munkát végző vallásos állampolgárait ne állítsa feloldhatatlan lelkiismereti problémák elé az állam és az egyház konfrontációja. Hosszú ideig tartó,

türelmes munkával, az állam és az egyházak viszonyának rendezésével elértük, hogy a vallásos állampolgár egyidejűleg lehet a társadalmi haladás, a szocializmus elkötelezettje és egyházának is híve. Mindez a gyakorlatban úgy valósul meg, hogy államunk tiszteletben tartja az emberek vallásos érzését, lelkiismereti szabadságát, az egyházak autonómiáját. Ugyanakkor az egyházak tiszteletben tartják az alkotmányt, a törvényeket, a hivők teljesítik állampolgári kötelességeiket.

A szocialista hatalom lényege a nép szolgálata, és ennek eszköze a demokrácia. Népünk példája is bizonyítja, hogy egy rendszer demokratizmusát nem a pártok száma, hanem mindenekelőtt az dönti el, kinek a kezében van a politikai és gazdasági hatalom. Mivel a mi szocialista államunk a dolgozók összességének érdekeit szolgálja, ennek megfelelően az intézmények is, így a hatalom is demokratikusabb, mint bármely más típusú társadalmi rendszerben. A szocialista társadalmi rend valóban a nép demokráciája, aminek következtében objektíve az emberiség eddigi történetének legdemokratikusabb rendszere.

Bár még távolról sem jutottunk fejlődésünk csúcsára, s az eredmények mellett igen sok gondunk, megoldandó feladatunk is van, azt biztonsággal elmondhatjuk: hazánkban az emberek jogai és kötelességei harmonikus egységet alkotnak, országunk életét konstruktív légkör, a vezetés és a tömegek közötti kölcsönös bizalom jellemzi. Ez a körülmény jelenti a nemzetközi színtéren eredményes békepolitikánk legfőbb hátországát. Békepolitikánk erőfeszítései ugyanakkor visszahatnak belső fejlődésünkre, kedvező feltételeket teremtenek ahhoz, hogy népünk békében, biztonságban és javuló életkörülmények között éljen.

A világ ma útválasztás előtt áll. Most dől el, hogy a béke vagy a világháború felé fordul-e az emberiség. Magyarországon a szocializmus és a béke ügye közvetlenül és konkrétan kapcsolódik egymáshoz, hiszen háborús kö-

rülmények között, vagy akár csak feszült nemzetközi helyzetben is, minden nép számára lehetetlen igazán eredményes építőmunkát folytatni. A Magyar Népköztársaság ezért teljes nemzetközi súlyával, minden lehetőséget kihasználva küzd a békéért, az új világháború kirobbantásának megakadályozásáért, a leszerelésért, a nemzetközi enyhülésért. A békés egymás mellett élést nem egyszerűen háború nélküli állapotnak tekintjük, hanem a különböző társadalmi rendszerű országok olyan átfogó létezési módjának, amely feltételezi a normális politikai kapcsolatokat, a legszélesebb körű gazdasági, kulturális együttműködést, az emberek közötti kontaktusokat, a kölcsönösen előnyös megállapodásokat.

Az enyhüléssel összefüggésben nem kevés kapitalista politikusnál, ideológusnál megfigyelhető manapság a lényegnek a jelenséggel való összetévesztése, a nemzetközi helyzet hibás megítélése. Közülük néhányan arra a következtetésre jutottak, hogy a békés egymás mellett élés, a nemzetközi enyhülés folyamata egyoldalúan csak a szocialista országoknak kedvez, következésképpen hátrányos, nehézségeket okoz a kapitalista országok számára. Valójában a kapitalista államok jelenlegi és nem kis problémáinak gyökereit nem külső tényezőkben kell keresni, és ezeket a nehézségeket a történelem tanúsága szerint nem lehet hidegháborús és háborús módszerekkel megoldani; a nemzetközi enyhülés térhódítása a kapitalista és a szocialista országoknak egyaránt érdeke.

Természetes, hogy a két világrendszer országainak együttműködése nem változtat a közöttük meglevő jelentős elvi, politikai, gazdasági, társadalmi különbségeken, sőt ellentéteken. De az ezeken alapuló szükségszerű verseny, küzdelem nem is zárja ki a békés egymás mellett élés elveinek megfelelő viszonyt, ami az emberiség létérdekeit szolgálja.

Magyarország, mint közepes gazdasági fejlettségű, szerény anyagi eszközökkel rendelkező ország, érdekelt az

államok közötti sokoldalú – különösen a gazdasági – együttműködésben. Erre nemcsak ismert gazdasági helyzetünk késztet bennünket, hanem elvi meggyőződésünk is. Mélyen hiszünk abban, hogy minél erősebb az országok közötti gazdasági együttműködés, annál szilárdabbak a politikai kapcsolatok, a javuló politikai légkör viszont kedvez a gazdasági együttműködésnek, amely – ha kölcsönös érdeken és egyenjogúságon nyugszik – minden ország és nép üdvére válik.

A világ gazdasági életében a legnagyobb terheket ma a fegyverkezésre fordított mérhetetlenül nagy kiadások jelentik. Ezért nagyon fontosnak tartjuk, hogy szűnjön meg az óriási áldozatokat követelő fegyverkezési verseny. A világ minden népének érdeke, hogy a Szovjetunió és az Egyesült Államok, a Varsói Szerződés és a NATO fegyveres erői sohase találkozzanak a harctereken. A SALT–II-nek és a remélhetőleg azt követő többi megállapodásnak nemcsak katonai vonatkozásban – a fegyverkezési verseny lefékezésében és megállításában – van fontossága, hanem jelentős lehet a nemzetközi politikai helyzet egészére gyakorolt hatása is.

Bűnösen szűk látókörű, hamis illúzió a rosszindulatú számítgatás, hogy a Szovjetuniót, a szocialista országokat a fegyverkezési hajsza fokozásával megoldhatatlan nehézségek elé lehet állítani. A történelem tanít, emlékezni kell: kudarcot vallott ez a szándék már közvetlenül a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme után is, amikor a tőkés országok egész sorának a belső ellenség tevékenységével összehangolt intervenciója sem tudta megsemmisíteni a cári Oroszország súlyos örökségével, az első világháborús pusztítások nyomán járó éhínséggel és más nehézségekkel küzdő fiatal szovjet államot. A Szovjetunió sikerrel állta ki a második világháború megpróbáltatásait is, amikor a tőkés országok vezető köreinek engedékeny, rövidlátó politikája folytán megerősödött, a nyugati polgári demokráciák egész sorát is elsöpréssel fenyegető fasiz-

mus támadt rá. A szocialista országoknak a második világháború utáni években létrejött közössége is sikerrel birkózott meg a tőkés országok által rájuk kényszerített hidegháborús megpróbáltatásokkal, pedig akkor még fejletlenebbek voltak, s a jelenleginél összehasonlíthatatlanul kedvezőtlenebb feltételekkel kellett számolniuk. Még egy megjegyzést e kérdéshez: a kommunizmust, a szocializmust építő népek békében akarnak élni, és a fegyverekre költött összegeket szívesen fordítanák más célokra; de számolnia kell mindenkinek azzal, hogy szocialista vívmányaikat, a szabadságukat mindennél többre becsülik, s azt mindenkor és minden körülmények között meg tudják és meg is fogják védeni.

A népek számára megnyugtató a Szovjetunió higgadt magatartása, bölcs politikája. A békéért folytatott erőfeszítései a magyar nép óhaját és törekvéseit is kifejezik, ezért ezek támogatását alapvető feladatnak tekintjük. A többi szocialista országhoz hasonlóan azonban békepolitikánkat következetesen folytatva sem mondhatunk le arról, hogy megfelelően gondoskodjunk népünk függetlenségének, szocialista vívmányainak védelméről.

Általában nem célravezető a múlt felhánytorgatása, de arra jó a múltra való visszatekintés, hogy tanuljunk belőle. A történelem tapasztalatai pedig azt bizonyítják, hogy a hidegháború – a fegyverkezésből hasznot húzó, szűk hadiipari monopoltőkés körök kivételével – mindenki másra csak bajt hoz, s kudarca egyszer már beigazolódott. Nem lenne tehát jó az együttműködést ismét elkülönüléssel felváltani, ha egyszer már világosan kifejezésre jutott, hogy ez zsákutcába vezet.

A politikai és a katonai enyhülés, a leszerelés terén való előrehaladás együtt jár a bizalom erősödésével, s így minden más kérdés megoldására is kedvező feltételeket teremt. Manapság sok szó esik az emberi jogokról. Nézetem szerint az ember legalapvetőbb joga az élethez való jog. A háború, a háborús veszélyeztetettség az ember legalap-

vetőbb jogát sérti meg, tehát ezt a legfontosabb emberi jogot csak a béke biztosítja. Az is nyilvánvaló, hogy feszült nemzetközi helyzetben, a fenyegetettség légkörében minden állam keményebb rendszabályokat hoz. Ha a biztonság érzése hiányzik, az országok minden apróbb kérdésre érzékenyebben reagálnak, és ezek a kérdések olykor a tényleges jelentőségüknél nagyobb dimenziót kapnak. Ezzel szemben, ha az államok biztonságban érzik magukat, akkor a belső viszonyaik is harmonikusabbak, a nemzetközi kapcsolatépítés is könnyebben megy minden területen. Aki tehát igazán szívén viseli az emberi jogokat, annak harcolnia kell az államok közötti normalizált kapcsolatokért, az enyhülésért, a békéért.

Napjainkban a szocialista országok, a béke érdekében kibontakoztatott, a népek akaratát kifejező nemzetközi tömegmozgalmak világszerte gyarapodnak, erősödnek. Mély meggyőződésem, hogy a hidegháború fogyatkozó számú hívei már nem tudják letéríteni az enyhülés útjáról a világot, és az emberiség egy békésebb jövő elé néz. Az egy úton haladó szocialista országok sorában a Magyar Népköztársaság minden erejével ennek előmozdítására törekszik, s bízunk abban, hogy ehhez a jövőben is korrekt partnereket találunk a tőkés világ reálisan gondolkodó felelős vezetői és a velünk egy célért küzdő békeszerető erői körében. Mivel a béke minden nép érdeke, közös, nagyszerű küldetésünk is lehet: a béke ügyének szolgálata.

Szövetségi politika – nemzeti egység
Kossuth Könyvkiadó 1981.

POHÁRKÖSZÖNTŐ A SZOVJET–MAGYAR ŰRPÁROS TISZTELETÉRE RENDEZETT PARLAMENTI DÍSZVACSORÁN

1980. június / Részletek

A magyar nép kezdettől fogva figyelemmel kísérte az emberiség első lépéseit a világűrbe, és nagy érdeklődéssel, izgalommal, a siker óhajával követte minden űrhajós útját. A szocializmust építő és a felszabadító Szovjetunió iránt igaz barátságot érző népünk örült annak és büszke volt rá, hogy az első szputnyikot és az első embert, a felejthetetlen emlékű Jurij Gagarint a szovjet nép, a szovjet tudomány bocsátotta fel a világűrbe. A Szovjetunió önzetlenségének, a szocialista országok testvéri együttműködésének új és nagyszerű példájaként üdvözöltük az Interkozmosz-programot, amelynek keretében a kisebb szocialista országok – közöttük hazánk – szakemberei, majd űrhajósai is bekapcsolódhattak a tudomány legújabb, élenjáró ágazatába, az űrkutatásba.

Mégis, bizonyára megérti mindenki, hogy milyen felfokozott érdeklődéssel fogadta minden magyar ember a Szojuz–36 űrhajó felbocsátásának hírét, amikor közismertté vált, hogy annak fedélzetén a kiváló, tapasztalt szovjet parancsnokkal együtt népünk fia, az első magyar ember is behatol a világűrbe. S nem kis jelentőségű népünk számára az sem, hogy ezen az űrhajón magyar tudósok, technikusok, munkások által előállított műszerek és más termékek is ott voltak, és ezeket eredményesen használták.

Nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy egész Magyarország figyelte a Szojuz–36 startját, az űrállomáshoz kapcsolódás

mozzanatait, az űrben végzett munkát és a visszatérést. Aki ezeket a napokat, órákat – s valljuk be –, a sokszor szívszorongató perceket velünk együtt átélte, vagy legalábbis el tudja képzelni, az meg tudja érteni azt is, milyen örömet érzünk, érez egész népünk ma, amikor az önként vállalt és példásan végrehajtott nagy feladat sikeres teljesítése után itt, szocialista hazánk fővárosában, Budapesten üdvözölhetjük hőseinket, Valerij Kubászov és Farkas Bertalan űrhajós elvtársakat.

Az első magyar űrhajós nagyszerű tette szimbólum is, amelyben kifejeződik az a nagy történelmi változás, ami hazánkban a felszabadulás óta eltelt 35 év alatt végbement. Hiszen felszabadulásunk nélkül, a társadalmi rend gyökeres átalakítása nélkül, a szocialista építőmunka hatalmas eredményei nélkül még álmodni sem lehetett volna arról, hogy a huszadik század utolsó negyedében magyar űrhajós köszöntse honfitársait a világűrből. Csak szocialista rendszerünk, népünk alkotó munkája, szellemi és anyagi gyarapodása tette lehetővé, hogy minden elismerést megérdemlő tudósai, mérnökei, technikusai, munkásai révén, s immár űrhajósaival is bekapcsolódhatott a világűr békés célú, az egész emberiség érdekeit szolgáló feltárásának és meghódításának nagy munkájába.

Kedves Kubászov és Farkas elvtárs, önök nagyszerű helytállásukkal méltán érdemelték ki a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság megbecsülését, a szovjet és a magyar nép tiszteletét, a világ közvéleményének elismerését. Űrpárosuk teljesítménye az egyetemes tudomány fejlődését, az egész emberiség, egyben hazájuk érdekeit szolgálta. Tovább mélyítette népeink egységét, együttműködését, a megbonthatatlan magyar–szovjet barátságot. Büszkék vagyunk önökre, hősi tettükre, amelyhez még egyszer szívből gratulálunk.

Farkas Bertalan elvtárs, ön dicsőséget szerzett a Magyar Népköztársaságnak. Kitartó szorgalma, tudása, fegyelme, bátorsága ösztönző példa lehet ifjúságunk számára. Ön

valóban rászolgált a bizalomra és arra a tiszteletre, elismerésre és szeretetre, amely személyét és nevét ma övezi. Szocialista társadalmi rendszerünk lehetővé teszi, hogy az ember szabadon kifejleszthesse egyéniségét, tudását, képességeit, de ehhez a szűkebb környezet, mások segítsége is kell. Ezért, amikor önt köszöntjük, tisztelettel köszöntjük szüleit, tanítóit, a Magyar Néphadsereg tisztjeit, oktatóit, kommunistáit, akik kiváló repülővé nevelték; feleségét, aki támasza önnek – mindnyájan büszkék lehetnek az ön nagy teljesítményére.

A magyar nép azokban a napokban is, amikor figyelemmel követte a szovjet–magyar űrpáros égi útját, odaadóan és eredménnyel végezte mindennapi munkáját, és június 8-án megválasztotta az országgyűlés, a tanácsok új tagjait. Ezen a választáson népünk imponáló módon kifejezte egységét, rendszerünk, a szocializmus, a béke melletti elkötelezettségét, bizodalmát, hogy feladatainkat megoldjuk, s haladunk előre történelmi utunkon, a fejlett szocializmus építésének útján.

A szovjet űrkutatásnak, az Interkozmosz-programnak, az első szovjet–magyar páros űrutazásának sikere is nagy bizakodással tölt el bennünket, hogy célunkat elérjük: a kozmosz is, a Föld is a békés alkotó munka színtere marad, az egész emberiség javára és boldogulására.

Népszabadság, 1980. június 17.

FELSZÓLALÁS A BELÜGYMINISZTÉRIUM PARANCSNOKI ÉRTEKEZLETÉN

1980. november

Üdvözlöm az értekezlet minden résztvevőjét, és átadom önöknek pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának elvtársi üdvözletét. Örülök, hogy részt vehetek tanácskozásukon, amely a XII. kongresszus határozatainak végrehajtásával összefüggő fontos kérdésekkel foglalkozik.

Ha értekezleteken ritkán találkozunk is, igyekszem folyamatosan informálódni az önök munkájáról, és munkaköri kötelességemnek tartom, hogy időnként a Belügyminisztérium ilyen rendezvényein is részt vegyek. Hozzá szeretném fűzni, hogy most is szívesen jöttem ide.

A közelmúltban úgy adódott, hogy részt vettem a Fegyveres Erők Napja alkalmából a kitüntetések átnyújtásának ünnepségén. Sok személyes ismerősöm is volt a katonák, a belügyesek, a munkásőrök között. Elnéztem őket, és arra gondoltam, hogy jó gárda ez, tartja magát. Pedig mintha most fehérebb vagy ritkább lenne egyikükmásikuk haja, mint volt pár évvel ezelőtt. Az sem kizárt, persze, hogy az én hajam is fehérebb vagy ritkább lett az idők folyamán. Az ügyszeretetet, a harci szellemet, ami ezt a gárdát jellemzi, át kell plántálni a fiatalokba. Kötelességünk az utánpótlásról is gondoskodni, a fiatalokat beléptetni a sorba, hogy együtt dolgozzanak a régiekkel, vegyék át a jó tapasztalatokat. Ilyen gondolatokkal jöttem ma ide, hogy közvetlenül is találkozzunk, mert néha erre is szükség van.

Most pedig rátérek tulajdonképpeni témánkra, a XII. kongresszus határozataira, a végrehajtás helyzetére, feladataira.

A kongresszus világos utat mutatott mindannyiunk számára. Fő feladatul azt tűzte ki, hogy tovább szilárdítsuk politikai és társadalmi rendszerünket, következetesen erősítsük szocialista vonásait, és biztosítsunk minden feltételt a fejlett szocializmus építésének eredményes folytatásához.

A gazdasági program végrehajtásával a társadalom életének fundamentumát alkotjuk meg. Pártunk ennek tudatában készítette elő a hatodik ötéves népgazdasági tervet is, amelynek irányelveit a Központi Bizottság már jóváhagyta, és amely rövidesen az országgyűlés elé kerül. Erőnk és lehetőségeink tárgyilagos felmérése alapján mérsékelt ütemű fejlesztést tudtunk csak felelősséggel tervezni. A nemzeti jövedelem évi háromszázalékos növekedését irányozhattuk elő, a belső felhasználás pedig még ennél is szerényebb mértékben nőhet.

Ez a háromszázalékos növekedés nem nagy, de jelenleg a világban olyan gazdasági viszonyok uralkodnak, hogy sok ország örülne, ha reálisan hasonlót tervezhetne. A rendelkezésünkre álló erőforrásokat most elsősorban arra használjuk fel, hogy népgazdaságunk egyensúlyi helyzetét javítsuk. Ilyen egyensúlyi kérdés – sorrendben most az első – az ország fizetési mérlegének helyzete. E vonatkozásban nem kevés erőfeszítést tettünk tavaly és az idén, aminek bizonyos érzékelhető eredményei is vannak. Ez évben nagyjából már megközelítettük a nemzetközi kereskedelmi forgalom egyensúlyát, de a fizetési mérleg egyensúlyát még nem sikerült elérni. Az nehezebb dolog. Ezzel egyenrangú követelmény a belső gazdasági egyensúlyi helyzet biztosítása. Az egyik kardinális népgazdasági igény a termelés növelése oly módon, hogy a szükséges berendezések, élőmunka és energia is biztosítva legyen. Azzal a több évtizedes, bevált gyakorlattal sem

hagyunk fel, hogy csak olyan mértékű jövedelemnövelő vagy bérfejlesztő intézkedést hozunk, aminek megvan az árufedezete. Az áruellátás színvonala elfogadható, és rendkívül fontos, hogy ezt a továbbiakban is biztosítsuk. Mert akkor is bosszankodik valaki, ha venne valamit, de nincs rá pénze. Ám kétszeresen bosszús, ha van pénze, de nem kap érte semmi olyat, amit szeretne.

Az életszínvonalról szólva egyenesen és világosan meg kell mondani, hogy e tekintetben más programot nem tudtunk meghirdetni, mint az elért szint megőrzését, megszilárdítását és egy későbbi fejlődés feltételeinek megteremtését. Ennek nem mond ellent, hogy a kongresszus határozatának megfelelően az életkörülményeken javítanunk kell és javítani is fogunk. Óvodákat, iskolákat, egészségügyi és kulturális létesítményeket építünk, és nagyobb figyelmet fordítunk az idősek, a kis nyugdíjból élők, a többgyermekes családok, a pályakezdő fiatalok problémáinak megoldására.

A külpolitikára áttérve a Központi Bizottság megítélése szerint a nemzetközi helyzetben jelenleg együttesen hatnak az enyhülés és a feszültség elemei, tényezői. Érzékelhető azonban, hogy 1980 elejétől bizonyos mértékben a feszültség elemei növekedtek.

Nemzetközi méretű vita folyik imperialista körökben, hogy mi idézte elő a jelenlegi feszültségeket. Óriási propagandaapparátust állítottak rá arra, hogy az afganisztáni eseményekkel magyarázzák a nemzetközi helyzet éleződését. Ily módon akarják elkendőzni, hogy az Egyesült Államok és a NATO már jó néhány év óta a feszültség növelésére törekszik, s a többi között új fegyverkezési hullám elindítását határozta el.

Nyilvánvalóan több cél lebeg a szemük előtt. A fegyverkezésből a monopóliumok számára hatalmas profit származik. Katonai fölényt szeretnének elérni abból a célból, hogy érdekeik szerint helyi háborúkat kezdeményezzenek, hogy úgymond „visszaüthessenek" a szocialis-

ta világnak. Végső fokon pedig olyan fölényt szeretnének elérni a fegyverzetek terén, amellyel politikai diktátumokat tudnának rákényszeríteni a Szovjetunióra, a szocialista országokra. Ez a cél azonban ésszerűtlen, irreális. A szocialista közösség országai nem fogják megengedni az imperialista köröknek, hogy erőfölényre tehessenek szert. A világban most globálisan erőegyensúly van, és ennek meg is kell maradnia.

A feszültséghez az is hozzájárul, hogy a nemzetközi életnek vannak régi válsággócai. Ilyen a Közel-Kelet, ahol immár hosszú idő óta kiélezett a helyzet; az Egyesült Államok az általa létrehozott Camp David-i megállapodásokkal[82] nem tudta elérni, amit akart. A céljai szerint kialkudott egyezség, az arab népek érdekeit sértő különalku kudarcot vallott.

Az Egyesült Államok vietnami veresége után abban reménykedtünk, hogy Indokínában nyugodtabb esztendők következnek, és az ott élő népek végre saját helyzetük javításával foglalkozhatnak. De nem így történt. Az Egyesült Államok veresége után a maoista vezetés minden lehetséges módon támogatta a maga képére formált Pol Pot-féle[83] kambodzsai rezsimet, amelynek semmi néven nevezendő köze nem volt a szocializmus, a kommunizmus eszméihez, és kegyetlen dolgokat művelt, a népirtástól sem riadt vissza. Ugyanez a kínai vezetés fegyverrel támadt a szocialista Vietnamra s annak sokat szenvedett népére.

Az új, a születőben levő demokratikus, szabad Kambodzsában, amely élvezi a Vietnami Szocialista Köztársaság testvéri segítségét, most javul a helyzet. Mint tudják, itt van Budapesten a Heng Samrin[84] vezette kambodzsai küldöttség, s tárgyalásokat folytatunk velük. A tőlük kapott tájékoztatásból kitűnik, hogy Kambodzsában konszolidációs folyamat bontakozik ki, de tartósan azzal kell számolni, hogy ott még sokára lesz nyugodt és békés a helyzet.

A Közép-Keleten, Iránban az elmúlt években lezajlott az úgynevezett iszlám forradalom. Sokat lehetne beszélni e forradalom jellegéről, a jelenlegi iráni belső helyzet bonyolultságáról; de a tény az, hogy a sah rendszerét megdöntötték, s ez nagy csapást jelentett a nemzetközi imperializmus fő erejére, hiszen Irán a sah idején az Egyesült Államok fontos katonai és politikai bázisa volt.

Az elvtársak előtt az afganisztáni események is jól ismertek. A Szovjetunió becsületesen és egyértelműen járt el: internacionalista szándéktól vezettetve az afgán forradalomnak a kért segítséget megadta, és ahhoz nyíltan hozzáfűzte, hogy a segítségnyújtásra vonatkozó elhatározásában jól megfontoltan saját biztonsági érdekei is szerepet játszanak.

A térség általános helyzetét tovább bonyolítja a sajnálatos módon kirobbant és jelenleg is tartó iraki–iráni háború, amelyben a Szovjetunióval együtt a Magyar Népköztársaság is pártatlan és semleges. Közös óhajunk, hogy ez a mindkét országnak és népnek súlyos véráldozatokat és nagy anyagi veszteségeket okozó öldöklés és pusztítás mielőbb befejeződjék, s a problémákat a két fél tárgyalásokon rendezze.

Az Egyesült Államok részéről az eseményekkel kapcsolatban fokozódó katonai aktivitás tapasztalható. Egyiptomban amerikai egységek vannak, Szaúd-Arábiában a Pentagon szintén a legkorszerűbb hadfelszerelést telepítette operatív céllal, s a térség vizein a nyugati imperialista országok most már huzamos idő óta nagy flottát összpontosítanak.

A Szovjetunió részéről egyébként a Perzsa-öbölre vonatkozóan nagyon komoly és igen politikus hangvételű és tartalmú megnyilatkozás hangzott el. Brezsnyev elvtárs januárban a Pravdának adott interjújában – a többi között – azt mondta: a nyugati államok biztosítani szeretnék az olaj útját a maguk számára, és azt is hozzátette, hogy ez még érthető is volna. De ha az olajellátás annyira izgatja

és nyugtalanítja őket, akkor miért aknázzák alá végig az olaj útját? Nos, az említett térségben jelenleg ilyen a helyzet.

Földrészünkről szólva azt kell mondanom, hogy az a bizonyos helsinki folyamat megy a maga útján, annak ellenére, hogy az enyhülésellenes erők minden lehetséges módon megkísérlik feltartóztatni, megállítani. A biztonsági és együttműködési konferencia történelmi fontosságú esemény volt, mert új, jobb politikai helyzetet teremtett Európában, és a világ más szféráira is kedvezően hatott ki; de a nemzetközi helyzet problémái jelen vannak ebben a folyamatban is.

Most Madridban újabb tanácskozás folyik, újabb nagy vitákkal, politikai, diplomáciai összecsapásokkal, melyekben szembesülnek egymással a különféle nézetek és törekvések. Már a napirend körül elvitatkoztak a delegátusok vagy két hónapig, hogy melyik kérdésnek mennyi időt szenteljenek. A Szovjetunió és mi – más szocialista országokkal együtt – azért harcoltunk, hogy a konstruktív kérdésekre szánjanak több időt, mint a pereskedésekre és a számonkérésekre. Szövetségeseinkkel együtt nekünk világos elképzelésünk és határozott törekvésünk van e tanácskozással kapcsolatban. Mi becsületes szándékkal a helsinki folyamatot szeretnénk továbbvinni. Az Egyesült Államok viszont mint propagandafórumot szeretné felhasználni ezt a tanácskozást, de nem vállalhatja annak ódiumát, hogy megszakítsa. Emellett bizonyos realistább felfogású nyugat-európai tőkés érdekeltségek is hatnak a nyugati országok nézeteire, álláspontjára; olyan körök, amelyek szeretnék, ha nem éleződne tovább a helyzet, mert érdekük fűződik ahhoz, hogy Európában normálisabbak legyenek a kapcsolatok. Gondolom, a madridi tanácskozás végül is – viták, harcok közepette – csak megoldja a feladatát, mert a tárgyalóasztalnál, noha különböző erők képviselői foglalnak helyet és eltérő állás-

pontot vallanak, valahogy mindegyik abban érdekelt, hogy ott legyen.

Ma is nyugodtan hirdethetjük – mint ahogy azt a XII. kongresszus is megállapította –, hogy egy új világháború megakadályozható. A békéért azonban aktívan kell dolgoznia és harcolnia minden politikai tényezőnek és elsősorban a békét akaró tömegeknek.

Pártunk, kormányunk, népünk számára alapvető fontosságú feladat, hogy tovább szilárdítsuk a békét, állhatatosan küzdjünk az enyhülés folytatásáért, a feszültség leküzdéséért. Ez a mi programunk, ez a Szovjetunióénak és a szocialista országoknak az egyetemes nemzetközi irányvonala. Ez olyan teendőt is jelent számunkra, hogy országunk honvédelmi képességét megfelelő színvonalon kell tartanunk. Nem követjük a régi latin közmondást: ha békét akarsz, készülj a háborúra; de azért kísértésnek sem szabad kitenni a béke ellenségeit. Országunknak és a Varsói Szerződés szervezetének szüksége van arra, hogy megfelelő szinten tartsa védelmi képességét.

Európában most van egy újabb gond, a feszült lengyel helyzet, amely szintén nem az általános nemzetközi stabilitás irányában hat. Ennek néhány vonatkozásáról külön is szólnom kell.

A lengyel helyzet okait érintve természetesen a lengyel elvtársak megállapításaiból indulok ki, hiszen elsősorban az ő dolguk elemezni, hogy mi történt és hogyan történt. Ők két okot neveztek meg, mindkettő valós és igaz. Az egyik, hogy az utóbbi esztendőkben olyan óriási gazdasági fejlődési ütemet diktáltak, amelynek nem volt stabil alapja. Az ország erejét meghaladó mértékben költöttek beruházásra, sőt hozzá kell tennem, hogy olyan bérfejlesztéseket és jövedelemnövelő intézkedéseket határoztak el, amelyeknek az áruellátásban nem volt fedezetük. Az erőltetett ütemen kívül a másik ok a politikai vezetési hibákból adódott.

Ezek komoly hibák voltak, és ezt maguk a lengyel elvtársak is így látják. Hozzáteszem ehhez harmadik okként a mezőgazdaság állapotát. Ha a mezőgazdaság nincs szocialista alapokra helyezve, a népgazdaság féllábon áll, és ez nemcsak termelési, hanem társadalmi, politikai kérdés is. Erre a három okra vezethető vissza az előállott helyzet.

A nyugati burzsoá hírközlő szervek azt terjesztik, hogy a lengyel események idegességet váltottak ki több európai szocialista országban, mert a ragály átterjedésétől félnek. Ez részükről propagandafogás. Bennünket, Központi Bizottságunkat a lengyel események belpolitikai szempontból nem hoznak izgalomba, a mi belső helyzetünk stabil, rendszerünk szilárd.

Bennünket a lengyel helyzet elsősorban mint nemzetközi kérdés foglalkoztat és nyugtalanít. Álláspontunk, amelyet már nyilvánosságra hoztunk a Központi Bizottság közleményében, a vezetők felszólalásaiban, az országgyűlésben, néhány szóban összefoglalva a következő: mi szolidárisak vagyunk a lengyel kommunistákkal, az igaz lengyel hazafiakkal, és azt kívánjuk, hogy a fejlődés során előállott feszültségekre a párt vezetésével találják meg a szocialista megoldást.

Lengyelországban a szocializmusnak sok híve van, s mi bízunk benne, hogy kialakul a szükséges, előremutató platform. Lengyelországot nem lehet kiszakítani a Varsói Szerződés országai közül. Ez úgy is értendő, hogy a szocialista országok vívmányai, népeink kiküzdött eredményei, mindaz, amit a nemzeti függetlenség, a szabadság, a társadalmi haladás útján elértek, külön-külön is és együttesen is, visszavonhatatlanok. Ezt a történelemben soha senki többé nem tudja megmásítani.

Történelmi tapasztalataink szerint bonyolult helyzetben mindenekelőtt a pártban kell egységet teremteni. Ehhez viszont elengedhetetlen a világos, a konkrét helyzetnek megfelelő politikai platform, amely a kivezető utat

mutatja. Csak így alakítható ki a valódi egység. Mert ha csak mondom, hogy legyen egység, hogy az egység nagyon fontos, hogy egység nélkül semmit nem lehet elérni – ebből még nem lesz egység. A lényeg az, hogy milyen kérdésekben legyen egyetértés a párt Központi Bizottságában, az egész pártban – és természetesen a párt és a nép között. Ezt kell megfogalmazni és képviselni. És itt nem az a fontos, hogy a politikai program az adott pillanatban népszerű-e, vagy sem. 1956 után mi elég sok népszerűtlen feladatnak vágtunk neki a szocialista konszolidációért, s az emberek csak később értették meg, hogy a párt helyes célokért lépett fel, hogy a pártnak igaza volt, s akkor elismeréssel szóltak arról, amit korábban jórészt a közhangulat ellenére hirdettünk és valósítottunk meg.

Mi a legnehezebb helyzetekben is azt vallottuk és hirdettük: nem az a legfőbb kérdés, hogy hányan vagyunk, hanem az, hogy ha a párt kiadja a jelszót: „Előre!", akkor tudnia kell, hányan követik és miben követik. Különösen a kritikus pillanatokban fontos tudni, hogy mennyien és kik állnak a helyes törekvések mögött, s ezt csak egyértelmű politikai platformmal lehet elérni.

Rátérve hazánk jelenlegi belpolitikai helyzetére elmondható, hogy pártunk egységes, vezető szerepe érvényesül, államhatalmunk szilárd. Szocialista tartalommal él és működik a munkás-paraszt szövetség, az értelmiség támogatja a szocializmus építését. Belpolitikai helyzetünk szilárdságát bizonyítják az idén lejátszódott nagy politikai események, a kongresszusra való felkészülés során az irányelvekről folytatott országos vita, a képviselő- és tanácstagi választások, a Hazafias Népfront és népünk állásfoglalása a pártkongresszus határozatában foglalt fő feladatok mellett. Az ágazati szakszervezetek kongresszusai is jó szellemről tanúskodtak. Hasonlóan pozitívan kell értékelnünk a hatodik ötéves terv koncepciója iránti széles körű érdeklődést és a segítő szándékú észrevételeket. Népünk kiállta azt a nagy teherpróbát is, amire tavaly a szokatlan,

mintegy kilencszázalékos fogyasztói árszínvonal-emelés-sel rákényszerültünk.

Nagy eredményeket hozott egyházpolitikánk is. Az állam és az egyházak viszonya rendezett. A népfront országos irányító testületében ott vannak az egyházak vezetői, a népfronttanácskozásokon felszólalnak és támogatják a szocialista építés programját. A nemzetközi színtéren is népünk érdekeinek megfelelően hallatják a szavukat.

A harc természetesen folyik a marxista, materialista és az idealista világnézet között. Ez a dolgok logikája és rendje. Nekünk az egyházi emberekkel nem világnézeti kérdésekben kell megegyeznünk. Ez, tekintettel ideológiánk különbözőségére, lehetetlen lenne; politikai kérdésekben kell – s mint a gyakorlat mutatja, lehet is – szót értenünk. A magyar állam polgárai ők is. A fő kérdés az, hogy támogatják-e azt a politikát, amely a nép, az ország érdekét, a béke ügyét szolgálja. S pozitív válaszukat mi megfelelően értékeljük.

Az a tényleges, nemcsak papíron, hanem a valóságban is létező szocialista nemzeti tömörülés, ami Magyarországon ma van, és népünk nagyfokú politikai érettsége, ami állandóan erősödik, történelmi vívmányaink megdönthetetlen gránitpillére.

Engedjék meg nekem ezzel kapcsolatban egy személyes élmény felidézését. Legutoljára, amikor Győrben jártam, két gyárba is ellátogattam. Ott, helyben is elmondtam – és nem pusztán udvariasságból –, hogy meghallgattam tíz felszólalót, s kiderült: amit a győrieknek én akartam megemlíteni országos problémaként és törekvésként, azt ők maguk hozták szóba. Alapvető céljainkat, programjainkat – és közös gondjainkat is – a dolgozó emberek értik. Ezt felelősen, nyugodtan megállapíthatjuk, ez nem öncsalás, ez valóság, és mindenképpen nagy politikai vívmány.

Szocialista rendszerünknek természetesen vannak ellenségei is. A világban osztályharc folyik. Mi a saját viszo-

nyainkról már a XII. kongresszust megelőzően kimondtuk, hogy Magyarországon a nagy osztály-összeütközések korszaka lezárult. Az eredmény ismeretes, de ez egyáltalán nem jelenti azt, hogy figyelmen kívül hagyhatjuk a nemzetközi méretekben folyó éles osztályharcot, aminek Magyarországon is van visszahatása.

Szervezett osztályellenség nálunk nincs, de helyileg akadnak problémák, vannak ellenséges és ellenzéki elemek, kisebb csoportok. Munkás- vagy parasztrétegekből nem kapnak támogatást, és kapcsolataik sincsenek velük. Ami a feladatainkat illeti, egyaránt szükség van aktívabb politizálásra és éberségre.

Nekünk a szocialista demokráciát kell fejlesztenünk azért, hogy az emberek mind nagyobb számban szólhassanak bele a közügyekbe. A szocialista demokráciát azonban mi magunk fogjuk fejleszteni, és ehhez nekünk külső tanácsadókra semmi szükségünk nincs, és nem is fogjuk a segítségüket igénybe venni. Az ellenséges akciókkal kísérletezőknek meg azt mondjuk: amilyen az adjonisten, olyan lesz a fogadjisten.

Éberségre, politikus gondolkodásra és higgadt magatartásra van szükség a Belügyminisztériumban és szerveinél is. Semmi okunk sincs nyugtalankodni, de ahol cselekedni kell, ott határozottan lépjünk fel, és olyan eszközt alkalmazzunk, amilyet az eset, a helyzet kíván. Nemegyszer megmondtuk, most megismétlem: mi nem keressük az összeütközést, nem provokálunk, de ha bennünket provokálnak, akkor nem fogunk kitérni, és megfelelő választ adunk.

A Belügyminisztérium tevékenysége és a hozzá tartozó szervezetek munkájának együttes hatása az egész társadalmat érinti. A belügyi munka tartalma és színvonala összességében az egész ország állapotát, politikai hangulatát jó vagy rossz irányban befolyásolja. Erre figyelemmel kell lennie mindenkinek, minden vezetőnek és minden beosztottnak.

Örömmel és legjobb meggyőződéssel jelenthetem ki, hogy a Belügyminisztérium általános tevékenységét a Központi Bizottság pozitívan értékeli, és nagyra becsüli azt a munkát, amit a minisztérium vezetői, parancsnokai, pártszervezetei, KISZ- és más társadalmi funkcionáriusai és az egész személyi állomány végzett és végez.

A Belügyminisztérium szívós és odaadó munkája – idesorolva az összes irányított terület tevékenységét – jelentős hozzájárulás nagy történelmi vívmányaink eléréséhez: konszolidált politikai helyzetünkhöz, a belső biztonsághoz, a szocialista törvényességhez, ideértve annak mindkét oldalát. Ezt az értékelést elfogadja közvéleményünk is, amely tiszteli, becsüli a Belügyminisztériumot, annak minden intézkedő szervét, köztük az állambiztonságot védő vagy a sarkon álló rendőrt, a baj esetén emberi életeket, anyagi értékeket mentő tűzoltót.

A XII. kongresszus határozata kimondja – és a határozat végrehajtására gondosan elkészített belügyi irányelvek is fontos helyen említik –, hogy növelni kell a munka hatékonyságát. Ezt azonban nem az amúgy is túlzottan megterhelt állomány további igénybevételével kell megoldani. Ehelyett megfontoltabb, átgondoltabb munkára van szükség. Vizsgáljuk felül saját gyakorlatunkat, hogy amit valamikor bevezettünk és jónak tartottunk, kell-e még, és ha igen, tudunk-e rajta valamit egyszerűsíteni, racionálisabbá tenni. Gondolkodni kell azon is, hogyan lehetne élőmunkát megtakarítani és embereket, létszámot a szükség szerint átcsoportosítani.

A jobb, hatékonyabb munka mellett nagy jelentősége van az emberi magatartásnak is. Ez különösen vonatkozik a Belügyminisztérium személyi állományára, minden vezetőre és beosztottra, mert hatalmi szervnél dolgozik. Fontos, hogy intézkedéseik és fellépéseik során soha ne éljenek vissza a rájuk bízott hatalommal, mert a hatalom nem az intézkedő személyé, hanem a munkásosztályé, szélesebb értelemben a dolgozó népé. Az egyéni magatar-

tás tehát politikai kérdés is. Ha egy dolgozójuk helytelenül jár el, nem megfelelően lép fel, nemcsak őt fogják elmarasztalni – persze őt is –, hanem a pártot, a kormányt, a rendszert is. És még valamit: egy kommunista – hozzáteszem, egy belügyi dolgozó – véleményem szerint inkább egy kicsit kisebb mértékben éljen mindazzal a törvény adta lehetőséggel, ami neki mint állampolgárnak jár, mint hogy egy hajszálnyit is visszaéljen ezekkel a jogaival, lehetőségeivel.

Nagyon fontos az egységes szemlélet erősítése, a belügyi munka összehangolása. A Belügyminisztériumban nincsenek fontos vagy kevésbé fontos szervek, minden szervnek megvan a maga funkciója, és a belügyi rendszer csak akkor dolgozik hatékonyan, ha a szervezet minden ágazata és minden eleme szorosan együttműködik.

Jó kapcsolatokra van szükség a többi bűnüldöző szervvel, továbbá a néphadsereggel, a munkásőrséggel és azokkal a minisztériumokkal, vállalatokkal, intézményekkel, amelyekkel munkájuk során együtt kell tevékenykedni. Valódi harcostársakként, kipróbált bajtársakként, egymásra utalva és olykor egy kicsit egymással vitatkozva is mindegyik a maga feladatkörének jó ellátásáért dolgozik, mert ez másképp nem igazi egység. A legszorosabb együttműködést kell kialakítani – szinte magától értetődően – a társadalmi szervekkel, valamint a tanácsokkal, a tiszteletre méltó munkát végző önkéntes segítőkkel, a lakossággal. A milliószemű lakosság a legspeciálisabb rendőri munkában is nagy segítőerő lehet. A Központi Bizottság nevében arra kérem, és hívom fel önöket, munkatársaikat, a belügyi terület minden dolgozóját, hogy őrizzék meg és erősítsék a kölcsönös bizalomra épülő kapcsolataikat népünkkel, s ebben a szellemben neveljék továbbra is az egész személyi állományt.

A Központi Bizottság nagyra értékeli a belügyi szervek erőfeszítéseit és munkáját. Eddig is számított a Belügyminisztérium dolgozóira, és nem csalódott bennük. Bízik

abban, hogy a jövőben is igyekeznek becsülettel ellátni a szolgálatot, és teljesítik feladataikat a mi nagy ügyünk, a szocializmus és népünk javára. Befejezésül jó egészséget és sok sikert kívánok a tanácskozás résztvevőinek és azoknak, akiket a megjelentek képviselnek.

Szövetségi politika – nemzeti egység
Kossuth Könyvkiadó 1981.

BESZÉD A MAGYAR NÉPHADSEREG PARANCSNOKI ÉRTEKEZLETÉN

1981. március

A Központi Bizottságban és a Minisztertanácsban dolgozó jó néhány elvtárshoz hasonlóan valójában gyakran foglalkozom a hadsereg kérdéseivel, de ritkán van alkalom személyes találkozóra. Ezért örülök, hogy ma sikerült ide eljönnöm és meghallgatnom önöket. Megragadva az alkalmat, megköszönöm a meghívást, a fogadtatást. Köszöntöm a miniszter elvtársat, az értekezlet minden résztvevőjét, s átadom önöknek és az önök személyében a Magyar Néphadsereg parancsnokainak, tisztjeinek, egész személyi állományának a Központi Bizottság üdvözletét és legjobb kívánságait.

Czinege[85] elvtárs beszédét és a felszólalásokat nagy figyelemmel hallgattam végig, és az elmondottakkal egyetértek. Jó benyomást tett rám az a felkészültség, felelősség és realitás, ahogyan önök a feladataikkal foglalkoztak. Külön örültem annak, hogy a szakmai, katonai feladatok vizsgálatakor számba veszik ezek politikai oldalát, a nép életének alapkérdéseivel való összefüggését. S annak is örültem, amilyen felelősséggel és szellemben itt az eszközök célszerű felhasználásáról és a takarékosságról beszéltek.

A napirenden szereplő kérdésekhez kapcsolódva először általában is szeretnék néhány szót szólni néphadseregünkről.

Ma eszembe jutott, hogy éppen 33 éve, 1948 tavaszán ebben a laktanyában jártam mint a kommunista párt

képviselője. Részt vettem a hadsereg születésének egy fontos mozzanatában, aminek hatása mindmáig aktuális. Bizonyára vannak önök között, akik emlékeznek erre az eseményre: akkor tették itt le az esküt és kezdték meg szolgálatukat a dolgozó nép fiaiból lett első tisztek. Nagyon szép, politikailag felemelő és mondhatnám, meghatató nap volt, hiszen a hajdanvolt magyar hadsereg tisztikarának kasztszelleme ezzel az eseménnyel tört meg. Akik ezt látták, köztük viseltes ruhában megjelent idős munkásemberek, fejkendős parasztasszonyok, azok megértették, hogy mit jelent ez az esemény a hadsereg, a nép életében. Eszembe jutott az az időszak is – 1956 végére, az 1957–1958-as évekre gondolok –, amikor néphadseregünket szinte alapjaiban kellett újjászerveznünk. Az e periódusban elvégzett munka időtállónak bizonyult.

Ezeket a régebbi dolgokat érdemes számon tartani, hogy lássuk azt a hosszú és nehéz utat, amelyet meg kellett tennünk a mai napig ahhoz, hogy elérjük hadseregünk fejlettségének jelenlegi színvonalát.

Rátérve az aktuális kérdésekre – ahogyan önök is tudják –, most a tervkészítés időszakában vagyunk, s a katonai fejlesztés kérdéseinek megtárgyalásába az illetékes pénzügyi szakértőkkel és másokkal együtt nekünk is be kellett kapcsolódnunk. Ez a munka tehát folyik.

Sokszor és sokat hall az ember a Magyar Néphadseregről. Népünknek, a gyárak, a földek, a tervezőirodák dolgozóinak, kialakult képzeteik vannak a Magyar Néphadseregről. Ugyancsak mérlegelik hadseregünk állapotát és fejlődését az arra illetékesek, így a Varsói Szerződés főparancsnoka, törzse. Tőlük is hallok időszakonként véleményt. E különböző forrásokból származó vélemények és benyomások egységes képet mutatnak. A Magyar Néphadsereg jól szervezett, szilárd és a korunk színvonalán álló hadsereg. Az Egyesített Fegyveres Erők főparancsnoka törzsének képviselői nemegyszer elismeréssel szóltak arról, hogy a közös gyakorlatokon és a Magyar Néphad-

sereg egységeinek kiképzési gyakorlatain a katonák, az alegységek jó minősítést, sokszor kiváló értékelést kaptak. Természetesen örömmel és megelégedéssel tölt el bennünket, hogy a néphadsereg alapvető funkcióját ellátja, a követelmények színvonalán áll és fejlődik.

Közismert, hogy néphadseregünk egységei kiveszik részüket az országépítő munkából is. A legtöbbet az építőiparnak és a mezőgazdaságnak segítenek, de néhány területen még a kutatómunkában is érzékelhető a hadsereg tevékenysége és közreműködése. Ország-világ tudja és látja, hogy az időszakonként előállt rendkívüli helyzetben – például árvízveszély idején – a Magyar Néphadsereg parancsnokai, tisztjei, tiszthelyettesei, harcosai becsülettel helytállnak, felelősséggel teljesítik hazájuk, népük iránti kötelezettségeiket.

Ugyancsak rendkívül fontos az a munka, amit a hadsereg önmagának, de tulajdonképpen az egész népnek is végez az ifjúság nevelésében. A nép érdekében kifejtett felbecsülhetetlen értékű munka és olyan szolgálat ez, amelynek az egész társadalom hasznát látja. Élve az alkalommal, örömmel jelentem ki, hogy a Központi Bizottság és a kormány nagyra értékeli a hadsereg építésében, a honvédelmünk megalapozásában és erősítésében, a kiképzésben és a nevelésben folytatott áldozatos, sikeres tevékenységet. Népünk tiszteli és becsüli hadseregét.

A párt Központi Bizottsága, a kormány, gazdasági szerveink ebben a folyamatos munkában szintén elvégezték a reájuk eső részt. Biztosították és ezután is biztosítják a hadsereg számára szükséges politikai és gazdasági feltételeket, anyagi-technikai eszközöket. Ezek nélkülözhetetlenek. Mégis, ha egész pontos akarok lenni, ezen a hosszú úton és nehéz körülmények között elért nagyarányú fejlődésen belül – bár ennek rendkívül sok összetevője és tényezője van – a fő érdem hadseregünk vezetőié, parancsnokaié, tiszti állományáé, a hivatásos katonáké, azoké, akik ezt a munkát folyamatosan és mindennap végzik.

A Központi Bizottság és a magam nevében szívből gratulálok a Magyar Néphadsereg vezetőinek, parancsnokainak, a tiszteknek, a tiszthelyetteseknek, a politikai munkásoknak, a párt- és KISZ-szervezeteknek, az egész személyi állománynak az eddig elért eredményekhez. Ez a nagy munka szép sikerként értékelhető.

A Magyar Néphadsereg fejlődése elválaszthatatlan attól a sokirányú segítségtől, amelyet a Szovjet Hadseregtől kapunk. Hálásak vagyunk és őszinte köszönetet mondunk a Szovjet Hadsereg vezetőinek, a Déli Hadseregcsoport parancsnoki karának, valamint a Varsói Szerződés egyesített fegyveres erői főparancsnokának, törzsének, állandó képviselőjének a részükről biztosított jó együttműködésért, a tapasztalatok átadásáért, a kiképzéshez nyújtott, számunkra nélkülözhetetlen segítségért, a korszerű technikáért, amit hadseregünk rendelkezésére bocsátanak.

Ezt a témát azzal szeretném befejezni, hogy becsülnünk kell mindazt, amit a hadsereg fejlesztésében elértünk, és a jelentős eredményeket óvnunk és gyarapítanunk kell a jövőben is.

Más kérdésekről is szólnék néhány szót. Népünk közérzete ma jó. Ennek egyik eleme az, hogy megfelelő színvonalú néphadseregünk van. Ezt népünk is jól tudja, bár erről ritkábban szoktunk beszélni. Szeretném azt is hangsúlyozni, hogy hadseregünk számára viszont politikai és katonai szempontból is nagyon fontos, hogy a Magyar Néphadseregnek erős, jó hátországa van. Hazánkban a politikai helyzet szilárd, a Magyar Népköztársaság biztos alapokon nyugszik, amelyre néphadseregünk mindenkor támaszkodhat. Népünk politikailag egységes, a párt XII. kongresszusának megállapításait egyetértéssel fogadta, a legközelebbi évekre körvonalazott programját tettekkel támogatja.

Az elmúlt egy év során, kezdve a párt XII. kongresszusától az országgyűlési és tanácstagi választáson át, a szakszervezeti – és a most vasárnap befejeződött – népfront-

kongresszusig sok fontos politikai esemény zajlott le. Aki ezeket az eseményeket figyelemmel kísérte és jelentőségüknek megfelelően értékelte, az bizonyítva látja, hogy nem üres szó, hanem tényekkel alátámasztott valóság, amikor azt mondjuk: Magyarországon a belpolitikai helyzet szilárd.

Az így jellemezhető belpolitikai életnek meghatározó összetevője, erős és kikezdhetetlen tartópillére a szocialista nemzeti egység. Jól tükrözte ezt a Hazafias Népfront kongresszusa, amelynek munkájában részt vehettem. A küldöttek között alkalmam volt találkozni társadalmunk minden osztályának, rétegének képviselőivel – és természetesen az egyházak képviselőivel is –, mint ahogy az életben, a valóságban is jelen van és tömörül a népfrontmozgalom keretében a társadalom egésze. Élő mozgalom ez, amelyben a szocialista célok jegyében valódi egyetértés egyesít különböző világnézetű, hivatású és foglalkozású embereket közös munkára, alkotásra. A kongresszus vitája, légköre élményszerűen dokumentálta a társadalom életének minden lényeges kérdésére és területére kiható, cselekvő nemzeti összefogást. És ez nagy erőt jelent.

Munkásosztályunk, szövetkezeti parasztságunk, értelmiségünk egységes erőfeszítéseinek eredményeképpen az elmúlt évben igen nehéz feltételek között végzett gazdasági építőmunka jelentős előrehaladást mutat azokban a fontos kérdésekben, amelyek jelenleg a gazdasági feladatok középpontjában állnak. A nemzetközi fizetési mérlegben és az egyensúly más kérdéseiben is érezhető a jó irányú változás. Emögött hatalmas és fegyelmezett munka van.

Dolgainkat minden vonatkozásban reálisan értékeljük. Teljes joggal mondhatjuk, hogy az országban politikai szempontból jó a helyzet. Gazdasági és kulturális ügyeinket kézben tartjuk.

Pártunk betölti a társadalom vezetéséből reá háruló

feladatokat, a tömegekkel összeforrva dolgozik; a párt és a tömegek kapcsolatában a kölcsönös bizalom érvényesül. Ez a mi legfőbb fegyverünk.

A nép alapvető tömegeinek felelős, rendkívül pozitív a magatartása. Úgy is mondhatnám, hogy a politikai közgondolkodás az utóbbi esztendőkben óriásit fejlődött, és ez megmutatkozik mind az ország helyzetének reális felfogásában, megértésében, mind a tennivalókhoz való hozzáállásban.

Ugyanakkor meg kell mondani, hogy társadalmunkban egyéb jelenségek is mutatkoznak. Czinege elvtárs is utalt rá beszédében és más elvtársak is szóltak róla, hogy bizonyos körülmények folytán, így a hazai gazdasági fejlődés és az életszínvonal-fejlesztés korábbi gyors ütemének lefékeződése, a nehezebb feladataink miatt, valamint a nemzetközi helyzetet szándékosan élező imperialista törekvések miatt társadalmunkban aggodalom is van. Tudjuk, hogy a lengyelországi események is foglalkoztatják közvéleményünket. Ez érthető. S ez alapvetően pozitív szándékú és irányú megnyilvánulás: a szocializmussal, a béke ügyével való azonosulás inspirálja. Imitt-amott azonban másfajta véleményekkel, hangokkal is találkozni lehet. Egy törpe ellenzéki kisebbség, bizonyos ellenzékieskedő kis köröcskék felélénkülése is érzékelhető.

A párt politikájával, a kongresszus alapvető állásfoglalásaival, választási platformunkkal, gazdasági, kulturális terveinkkel szemben az országban nyílt politikai fellépés nincsen. Azért nincs, mert a közvélemény egységes, és a közvélemény jelenlegi állapota senkinek sem teszi lehetővé, hogy nyílt fórumon ágáljon alapintézményeinkkel szemben. De azért észben kell tartani, hogy vannak olyan elemek, akik bizonyos körülményeket kihasználva szeretnének ostobaságaikba belerántani másokat. A felelőtlen próbálkozásokra hajlamos „okoskodóknak" meg kell ismételnünk régi álláspontunkat: Magyarországon a nép, a szocializmus alapvető vívmányaihoz senki a világon nem

nyúlhat. Ezeket a vívmányokat mi mindig, minden körülmények között és mindenkivel szemben, minden eszközzel meg fogjuk védeni, és tovább fogjuk gyarapítani.

A párt szilárd a meggyőződésében, és folytatja politikáját, amelyet a gyakorlat igazol a szocialista építés valamennyi fő területén.

Fejlődésünk távlatait olyan címszavakkal jelezzük, mint rendszerünk szocialista demokratizmusának elmélyítése, a munka szerinti elosztás jobb érvényesítése, a differenciált gazdasági fejlesztés. A szerényebb fejlődési ütem tehát nem mindenre egyformán érvényes, hanem a meghatározott átlagon belül az iparban és a mezőgazdaságban a hatékonyabb gazdálkodás gyorsabb fejlesztését jelenti. Az alapellátást illetően – hogy csak egyetlen példát mondjak – az egészségügyi fejlesztés és beruházás mintegy 40 százalékkal fog növekedni, mert ez szükséges. Honvédelmünkre, hadseregünk fejlesztésére is többet kell áldoznunk. Úgy gondoljuk, hogy ezt parancsolóan megkövetelik a nép alapvető érdekei.

Gazdasági dolgainkról, ha röviden is, annyit el kell mondanom, hogy változatlanul igen nehéz külső feltételek között dolgozunk. Adottságunk és sajátosságunk, hogy fejlődésünket, a nemzeti jövedelem növelését erőteljesen befolyásolják a nemzetközi gazdasági körülmények. Most már huzamos idő óta – 1974-től kezdve – nagy terhek nehezednek gazdaságunkra. Ez következik országunk viszonylagos energia- és nyersanyagszegénységéből, továbbá abból – noha ez pozitív tényező, de néha még ez is problémát jelent –, hogy viszonylag fejlett termelőberendezéseink vannak, és ahhoz, hogy ezek működhessenek, a belföldi felhasználás mintegy harmadának megfelelő importra van szükségünk. Importunkat jelenleg úgy kell szabályoznunk, hogy az ne rontsa tovább nemzetközi fizetési mérlegünket. Ismeretes, hogy a mérlegromlást sikerült megállítanunk. Most azon kell dolgoznunk, hogy ezt a jó pozíciót megtartsuk, és további javulást érjünk el.

A magyar népgazdaság szilárdságának, nagy teherbíró képességének bizonyítéka, hogy az elmúlt öt évben ilyen nehéz körülmények között is 17 százalékkal növekedett a nemzeti jövedelem, és reálisan számítva a hatodik ötéves tervidőszakban is 14–17 százalékos nemzetijövedelem-növekedést tervezhetünk és valósíthatunk meg. Ezek a százalékok egyben azt is jelentik, hogy a szubjektív tényezőknek óriási szerepük lesz. Annak például, hogy milyen a hozzáállás a feladatokhoz, ki hol, miképpen fogja meg a munkát, mert eszerint lehet előrelépni, fejlődni. A közelmúltban az ipar irányítását is azért változtattuk meg, hogy növekvő és felelős vállalati önállóság mellett dinamikusabb, jobb általános vezetést biztosítsunk. A mezőgazdaságban pozícióink nem rosszak, bár kétségtelen, hogy itt is sok a tennivalónk. Bizonyára önök is örömmel hallották vagy olvasták, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártjának XXVI. kongresszusán a magyar mezőgazdaság munkáját és eredményeit a szocialista építés fontos, pozitív tapasztalataként említették. Ez számunkra jóleső elismerés.

Nem olyan régen mezőgazdaságunk vezetőivel találkoztam és beszélgettem. Mondtam nekik: eddig óriási tempót diktáltunk, nagyon nagy beruházásokat hajtottunk végre, hogy a mezőgazdaság mennyiségi eredményeit növeljük. Ez jó és fontos dolog volt, a termelés növelésében szép eredményeket értünk el. A termésmennyiséget, az egységnyi hozamokat tovább lehet és kell még növelni, de most már a mezőgazdaságban is jobban meg kell néznünk, hogy mi mibe kerül. A hatékonyság, a gazdaságosság javításában nagy lehetőségeink vannak. Ezekkel kötelességünk megfelelően élni.

Az itt felszólalóktól is hallottuk, hogy egy ilyen szorosan szervezett tevékenységben is, mint a katonai harckiképzés és szolgálat, van mit megtakarítani. Képzeljék el, milyen nagy lehetőségek vannak a takarékosságra és a

rendelkezésre álló nyersanyag és energia jobb felhasználására az ipar és a mezőgazdaság területén!

Olyan nógatásoknak, olyan gépiesen leegyszerűsített tanácsoknak, hogy „dolgozz többet", sok haszna vagy értelme aligha lenne. Ezt csak annak a lézengő dolgozónak kell mondani – ott helyben, a műhelyben –, aki azt hiszi, hogy majd eltartják a többiek. Azt kell szorgalmazni, hogy ésszerűbben, jobban, okosabban dolgozzunk az egész népgazdaságban és a társadalmi tevékenység minden területén. Ez legyen a mindenütt követendő emberi magatartásnorma; ezt terjesszük, ezt tegyük általánossá.

Az életszínvonallal kapcsolatban ugyancsak megvannak a terveink. A kongresszus által meghirdetett terv bizony szerény; tartsuk meg és biztosítsuk az elért szintet, és teremtsük meg a feltételét egy további előrelépésnek. Most ilyen periódusban vagyunk, mást felelősen célul kitűzni nem tudunk. Az életszínvonal fejlesztésére is vonatkozik, hogy a szem előtt tartandó követelmény: a népgazdasági egyensúly javítása. Mi eddig sem csináltuk és a jövőben sem tesszük, hogy felelőtlenül pénzt, olyan vásárlóerőt bocsássunk ki, ami mögött nincsen árufedezet. Az persze kellemetlen, ha az embernek idő előtt elfogy a pénze. De ha történetesen dugig van tömve a zsebe pénzzel, és semmi olyat nem kap érte, ami alapvetően szükséges a létezéshez, úgy ez háromszoros átok a nép számára. Ezt az utat mi nem fogjuk járni.

Az emberek nálunk tudják, hogy az életszínvonal, az életkörülmények terén mit értünk el, képesek összehasonlításokat tenni, utazhatnak is, látnak sok mindent. Megismerték a valamikor paradicsomnak elképzelt Nyugatot is. A magyar dolgozók értékelik, amit elértünk, és készek munkálkodni annak megszilárdításáért, megőrzéséért és majdani továbbfejlesztéséért. Most ez a programunk. Mint általános cél szerény, mégsem lebecsülni való. Magában foglalja egyes társadalmi rétegek helyzetének napirenden tartását és javítását is. Az alacsony jövedelmű

nyugdíjasok, a többgyermekes családok, a pályakezdők, az önálló életüket megalapozó fiatalok problémáival foglalkozunk, és javítani kell bizonyos, őket érintő dolgokon.

Van tervünk a tudomány, a közoktatás, a kultúra terén is, ahol alapjában véve rendben mennek a dolgok, fejlődés mutatkozik, és a további munkához is biztosítottak a feltételek. Nagy szükség van a képzés, a kultúra színvonalának emelésére. A magasabb követelmények, amelyek elé az élet állított bennünket, a hadseregben is olyanok, hogy azoknak csak képzett, művelt emberek tudnak eleget tenni. Ez így van általában is.

Belső helyzetünket illetően bizakodóak vagyunk. A pártban megvan az eltökéltség, általános politikánk élvezi a nép támogatását, a népben megvan a tettrekészség, a cselekvési kedv. Ez természetesen még jobb, pontosabb irányítást és vezetést igényel a társadalom életének minden területén. Biztosak vagyunk benne, hogy előrehaladunk, és a szocialista építést – a fejlett szocialista társadalom építését – jelentős eredményekkel tudjuk folytatni.

A nemzetközi helyzetre rátérve elmondhatjuk: a tőkés világban politikai és gazdasági válság van. A fejlődés megtorpant, pénzügyi krízisek, infláció szorongatja a nyugati kapitalista országokat, és növekszik a munkanélküliség. Vezetési problémáik súlyosbodnak. Önök jól ismerik azokat az országokat, amelyekben katonai vezetést léptettek életbe. Puccskísérletekről tudósításokat láthattunk a tévében is.

Az imperialista körök szembefordultak az enyhüléssel. Arról van szó, hogy a helsinki konferencia óta jó néhány esztendőn keresztül érvényesült, az egész nemzetközi életben polgárjogot nyert az enyhülés. Ők is elkészítették a maguk mérlegét az enyhülés éveiről, és ez számukra nagyon negatívnak tűnt. Számvetésük így fest: Délkelet-Ázsiában, Vietnamban alulmaradtak. Ott a világ legerősebb kapitalista országa harcolt egy nehéz körülmények

között küzdő néppel, és politikai céljait katonai eszközökkel sem tudta érvényesíteni, a háborút elvesztette, ki kellett vonni az erőit. Kambodzsában is megfordult a helyzet. A Közel-Keleten a Camp David-i alku csődbe jutott, Iránban kitört az iszlám forradalom, ami mindenképpen csapás volt az imperialisták számára, mert – önök ezt nagyon jól tudják – ott egy amerikai katonai bázis esett ki. Ingataggá vált számukra az egész Perzsa-öböl térsége. Latin-Amerika népe forrong. Nicaraguában népforradalom győzött. Nemzeti szabadságharcok törtek ki Afrikában. A szocialista országok minden tekintetben erősödtek és fejlődtek.

Az imperialisták természetesen nincsenek megelégedve a mérleggel, s ezért elhatározták, hogy új fegyverkezési versenyt indítanak, keresik a maguk imperialista kiútját a válságos helyzetből. Gondolom, nem adták rá a fejüket, hogy világháborút robbantsanak ki, mert az erőviszonyok nem úgy alakulnak, hogy sok jóval kecsegtetnék őket, de veszélyessé teszi a nemzetközi helyzetet maga a puszta fegyverkezési verseny, a nemzetközi helyzet tudatos élezése.

Önöknek, katonáknak, nem fogom magyarázni, hogy milyen hatalmas pusztító fegyverzet halmozódott fel a világon, nem utolsósorban Európában, az atlanti zónában. Ehhez a szélsőséges imperialista körök még hozzáfűzik azt a reményüket és tervüket, hogy fegyverkezési fölényt szeretnének kiharcolni. Úgy gondolják, hogy ennek elérése esetén megzsarolhatnák a szocialista országokat, és korlátozhatnák a népek szabadságtörekvéseit.

Bizonyos, hogy az imperialista terveket kudarc fogja érni. A társadalomnak megvannak a saját fejlődési törvényei. Azok nem függnek sem X., sem Y. óhajától és akaratától. Ezeknek a fejlődési törvényeknek a köznapi politikai megjelenése az, hogy ha egy adott országon belül léteznek elnyomott osztályok, azok föl szeretnének szabadulni a kizsákmányolás rendszere alól; ahol pedig népeket

és nemzeteket nyomnak el, azok is a szabadságra vágynak. És ahol megvan a politikai szabadság, mint ahogy ez Afrika és Ázsia számos országában megszületett az elmúlt évtizedekben, ott a népek tovább kívánnak haladni, urai akarnak lenni sorsuknak, ragaszkodnak ahhoz a jogukhoz, hogy maguk választhassák meg a fejlődés útját.

Senki sem tudja a fejlődés törvényeit és a jogos törekvéseket megváltoztatni. Az imperialisták olykor abszurd dolgokhoz folyamodnak. Önök emlékezhetnek rá: az utóbbi esztendőben például Afganisztánról mit ki nem találtak! Majd fölfedezték, hogy Kubában van egy 1500 főnyi szovjet harci egység, és ez fenyegeti a nyugati földteke biztonságát. Salvadorról is sokat beszélnek. Aztán mi derült ki? Nos, a minap meghallgatta a szenátus a hosszú ideig Salvadorban akkreditált, majd leváltott USA-nagykövetet, hogy tájékozódjon a salvadori dolgokról. Ez az amerikai szemtanú elmondta, hogy egy tízéves folyamatról van szó, abba senki kívülről bele nem avatkozott, hanem Salvadorban olyan viszonyok voltak, hogy a nép nem bírta, fellázadt, mert úgy nem lehet népet kormányozni, ahogyan ott teszik. Ilyeneket mond még egy amerikai nagykövet is, aki ott szolgált.

A beosztásommal jár, hogy gyakran kell találkoznom nyugati államférfiakkal is. Ilyenkor megpróbálom megmagyarázni, amit ők nem egészen értenek. Ahhoz például, hogy a salvadoriak ne tűrjenek tovább és a jogaikért síkraszálljanak, nem kellenek ügynökök, se szovjet, se kubai, se NDK, se magyar ügynök. Az emberek fellázadnak, ha elviselhetetlen körülmények közé szorítják őket, s akkor politikai, erkölcsi vagy egyéb segítséget kérnek mindenkitől, akiről csak elképzelhető, hogy rokonszenvez velük és támogatja harcukat. Ha a Szovjetunió vagy bármelyik szocialista ország ezeknek a népeknek azt mondaná: „nyugodjanak bele, ne lázongjanak, mert most békés egymás mellett élés van", azok akkor is felkelnének és lázadoznának, mivel törvényszerű, hogy a népek fel

akarnak szabadulni, és nem tűrik az igát örökké. Most már ideje lenne nagyobb távlatokban is gondolkodni az emberiség sorsáról. Miközben ugyanis a tudósok még mindig az emberiség életkoráról vitatkoznak, aközben az emberiség fennmaradásához, normális, mindennapos életéhez, a fejlődéshez szükséges egyes eszközök már fogytán vannak. Az olaj mint energiaforrás kezd kiapadni, aztán vannak országok, ahol az ivóvizet palackban, pénzért árusítják, hovatovább már az oxigént is úgy fogják kiporciózni. Hogyan vagy meddig élhet így az emberiség? Holott kezében van az a technika, amivel nemcsak a saját civilizációját teremtette meg, hanem azokat a hadieszközöket is, amelyekkel esetleg önnön létét is képes elpusztítani. Ugyanezzel a technikával, a tudomány vívmányaival „paradicsomot" varázsolhatna a Földön az emberiség, ha békében hagynák élni és dolgozni, és a társadalmi fejlődés akadálytalanul haladhatna a maga útján.

Ilyen ellentmondásos napjainkban a világ. De az imperialistákat – úgy látszik – mindez kevésbé izgatja és foglalkoztatja. Képzeletükben és kalandor, felelőtlen lépéseikkel az erőfölényt kergetik, amit a valóságban – a jelenlegi viszonyok között – nem érhetnek el. Igaz, néhány évtizede volt a hadtörténelemben olyan időszak, amikor a második világháború éveiben megteremtett atomfegyverük révén átmenetileg és rövid időre valamilyen előnyre tettek szert; akkor még volt bizonyos lépéselőnyük, de tiszavirág-életűnek bizonyult, volt és többé nem térhet vissza, hiába álmodoznak róla. A Szovjetunió, amely a szocialista és a békeszerető erők fő bázisa, közösségünk egyesített ereje nem fogja megengedni, hogy az imperialisták erőfölénybe kerüljenek!

Azt persze nem tudni pontosan, hogyan alakul a fegyverkezési verseny. De tudjuk, és ezt meg kell értenie mindenkinek, hogy a népek drágán megszerzett vívmányaikról nem mondanak le, azokat minden körülmények között és minden eszközzel megőrzik és megvédik. Meg-

van az erejük, a felkészültségük hozzá, képesek rá. Jó, ha ezt az imperialisták tudják. S azok a népek, amelyek még ma is szabadságukért harcolnak, erről semmiféle imperialista érdekek és óhajok kedvéért nem fognak lemondani.

A nemzetközi helyzetben az utóbbi időszakban külön kérdésként és problémaként jelentkeztek az ismert lengyelországi fejlemények. Lengyelországban nagyon súlyos problémák halmozódtak fel, rendkívül bonyolult a helyzet, és ebből nem könnyű a kibontakozást megtalálni. Ezzel kapcsolatban mi ismételten azt kívánjuk, hogy a Lengyel Népköztársaság szocialista erői a Lengyel Egyesült Munkáspárt vezetésével találják meg a felgyülemlett súlyos, nehéz kérdésekre a megfelelő szocialista megoldást. Önök tudják, hogy a decemberben Moszkvában megtartott szélesebb körű tanácskozáson is valamennyi résztvevőnek ez volt az álláspontja. A résztvevők kijelentették: a szocializmus ügyéért harcoló lengyel kommunistáknak, hazafiaknak készek segíteni minden lehetséges és szükséges módon, de a kívánatos az, hogy az előállott helyzetet maguk a lengyelek oldják meg.

Sok minden történik a világban. Így például 1919-ben már volt egyszer Magyarországon proletárdiktatúra, a Magyar Tanácsköztársaság, amit külső intervenciós erőkkel vertek le. A hazai burzsoázia és nagybirtokos osztály a kiváltságainak, elnyomó uralmának, önös érdekeinek a védelmében nem restellt a nemzetközi burzsoáziától segítséget kérni. Erre is emlékezve mi 1956-ban úgy gondoltuk, hogy az adott helyzetben a szocialista rend, a népi hatalom és nemzeti érdekeink védelmében jogunk és kötelességünk internacionalista támogatásért és segítségért fordulni a magyar dolgozók osztálytestvéreihez. S ezt meg is tettük.

Ez akkor történelmileg szükségszerű és helyes lépés volt. Már maga az a puszta tény, hogy a Szovjetunió, barátaink készek voltak a kért segítség megadására, lényegében eldöntötte a helyzetet, s az ellenforradalmi felkelés

végét jelentette. De társadalmunk problémáit ilyen körülmények között is nekünk, magyaroknak, magyar kommunistáknak kellett megoldanunk, a szocializmus híveivel összefogva, népünket mozgósítva és tömörítve a szocialista társadalmi konszolidáció programja köré.

A lengyel társadalom problémáit is maguknak a lengyeleknek kell megoldaniuk. Ezt helyettük más nem teheti meg, nem képes elvégezni. Mi bízunk benne, hogy ez így lesz, s erre megfelelő módon sor kerül. Ahogy maguk a lengyel vezetők is megfogalmazták a decemberi moszkvai találkozón: Lengyelország szocialista ország, és az marad a jövőben is.

Az elmondottakkal együtt is mi általában bizakodóak vagyunk a nemzetközi helyzet alakulását illetően. Ez természetesen úgy értendő, hogy közben kellő éberséget tanúsítunk, és megtesszük mindazt, ami hazánk és a szocialista közösség biztonságához múlhatatlanul szükséges.

Képzett katonák előtt nem kell különösebben hangsúlyozni, hogy a világhelyzet alakulását – jelenleg is és a jövőben is – alapvetően az erőviszonyok döntik el. Az utóbbi évtizedekben létrejött erőviszonyok napjainkban is fennállnak, és alapvető összetevőiket, tendenciájukat tekintve hasonlóan fognak fejlődni a jövőben is.

A világban a szocializmusért, a haladásért, a békéért küzdőknek igazságos pozíciójuk van. Rendelkeznek azzal az erővel is, ami ezt az igazságos pozíciót alátámasztja. Ami bennünket illet, szövetségeseinkkel, barátainkkal együtt folytatjuk külpolitikai irányvonalunkat, a békét következetesen védelmezzük, állhatatosan törekszünk az enyhülés vívmányainak megőrzésére; s minden fórumon és területen harcolunk a nemzetközi kérdések tárgyalásos rendezéséért és a fegyverkezési verseny lehetséges korlátozásáért.

Külpolitikai törekvéseink egyik elve a jelen szakaszban: egyenlő biztonságot a fegyverzet alacsonyabb szintjén. Ezért küzdünk a politika síkján. Nemzetközi tevékenysé-

günkben egyértelmű megerősítés, óriási ösztönzés és segítség számunkra, hogy népünk egységesen támogatja pártunk és kormányunk külpolitikai irányvonalát és gyakorlati lépéseit.

A másik, a döntő tényező a szocialista közösség összefogása. Nemzetközi fellépésünkhöz és küzdelmünkhöz most újólag nagy erőt és támogatást nyertünk a Szovjetunió Kommunista Pártja XXVI. kongresszusától, amely reális és nagyszabású programot tűzött ki. Ezt mi őszintén és szívből üdvözöljük. Azt kívánjuk, hogy a szovjet nép érjen el további nagy sikereket a gazdasági és a kulturális építésben. Ehhez baráti szóval és érzelmekkel hozzáfűzzük, hogy azt is kívánjuk: élvezzék békében becsületes munkájuk gyümölcsét a Szovjetunió népei.

Nemzetközileg is nagyszerű volt ennek a kongresszusnak a fellépése. Külpolitikai állásfoglalásban óriási horderejűek azok a javaslatok, amelyeket Brezsnyev elvtárs a Központi Bizottság beszámolójában ismertetett. Ez a szocialista, lenini külpolitika töretlen folytatása. Megalkotójuk és képviselőjük, a szovjet testvérpárt, a szovjet vezetés határozott, higgadt és magabiztos. Ugyanakkor normális kapcsolatokat és jó együttműködést ajánl a nyugati világ vezetőinek, kormányzati tényezőinek, s most már rajtuk áll, hogyan válaszolnak erre. Végső fokon nincs más út a fejlődés jelenlegi szakaszában, mint a békés egymás mellett élés a különböző társadalmi rendszerű országok között. Erre az útra azoknak is vissza kell térniük, akik a béke és a népek rovására ma más módszerekkel próbálkoznak.

Lényegében ezeket kívántam elmondani mai találkozásunk alkalmából. Örömmel és felelősen jelenthetem ki: a Központi Bizottságnak, pártunknak az a meggyőződése, hogy a Magyar Néphadsereg megbízható, szilárd támasza politikánknak, szocialista építőmunkánknak.

A párt és a kormány ezután is számít a Magyar Néphadsereg helytállására és további fejlődésére. Örömmel hallottam Czinege elvtárs előadásából – csakúgy, mint a

felszólalásokból – azt a magas fokú hivatástudatot, ahogyan munkájukat végzik. Ezt csak üdvözölni lehet. Bizonyos, hogy meg is tudják oldani feladataikat.

A miniszter elvtárs előadásának szakmai kérdéseihez nem kívánok hozzászólni. A beszédben felvázolt alapos és megfontolt terveket meg lehet és meg is kell valósítani. Szeretném kiemelni, amit itt kivétel nélkül minden hozzászóló hangsúlyozott, hogy a párt és a kormány számíthat a hadseregben dolgozókra. Köszönöm, hogy ez így van, és szükséges is, hogy így legyen. Ennek másik oldalaként elmondhatom: a párt Központi Bizottsága, a kormány és minden illetékes szerv a jövőben is fokozott figyelemmel kíséri néphadseregünk fejlődését, és biztosítja azokat a feltételeket, amelyek a honvédelem feladatainak megoldásához nélkülözhetetlenek. Egyetértek azzal a javaslatukkal is, hogy tájékoztassák jobban a közvéleményt a honvédelmi feladatokról és a néphadseregben folyó munkáról.

Az előttünk álló öt évben jelentős összeget fordítunk a néphadsereg fejlesztésére. Kérem, hogy ezt a pénzt jó gazda módjára, lelkiismeretesen használják fel, mert ezek megdolgozott forintok, amiről mi elszámolási kötelezettséggel tartozunk a népnek.

Erősítsék tovább a hadsereg rendjét és fegyelmét, amelynek általános állapota elfogadható, de ezt mindig karban kell tartani és lehet javítani. Ápolják, fejlesszék tovább néphadseregünk jó szellemét, katonafiaink hazafiságát és internacionalizmusát. Azt is kérem – elhangzott már előttem is –, hogy erősítsék a bajtársi szellemet a Szovjet Hadsereggel és a Varsói Szerződés többi hadseregével. A jelenlegi nemzetközi helyzetben rendkívül nagy jelentősége van a szocialista közösség egységének és összefogásának, ezen belül a Varsói Szerződés létének és működésének. Ez kijózanítólag hat a szélsőséges imperialista körökre, és sok kalandorságtól visszatartja őket.

Népünk békében és biztonságban él. Megvan egzisztenciális biztonsága is. Aki munkaképes és dolgozni akar,

az dolgozhat, lesz megélhetése és keresete. Hazánkban a magyar nép szándékai szerint alakul az élet a jövőben is!

Ha a hadsereg vezetői ennek szellemében dolgoznak és ezt tudatosítják beosztottaik körében is, akkor nemcsak a hadsereg fejlődése lesz ütemesebb, de erősödik a szocialista közösség összefogása, és tovább javul a közös tevékenység hatékonysága is. Ha egységünket, közös szándékainkat megőrizzük, erősítjük, továbbfejlesztjük, megtanulunk még jobban dolgozni, akkor előbbre fogunk lépni a hadsereg fejlesztésében és a fejlett szocialista társadalom építésében.

Ehhez még egyszer szeretnék önöknek, néphadseregünk vezető gárdájának a Központi Bizottság nevében szívből jó egészséget, sok sikert kívánni, és kérem, hogy ezt továbbítsák az egész személyi állománynak.

Szövetségi politika – nemzeti egység
Kossuth Könyvkiadó 1981.

NEGYVENÉVES A SZABAD MAGYARORSZÁG

1985. április

Négy évtized telt el azóta, hogy a diadalmasan előretörő Szovjet Hadsereg felszabadította Magyarországot, kiűzte az országból a megszálló német fasiszta csapatokat és magyar csatlósaikat. A Szovjetunió Nagy Honvédő Háborúja utolsó szakaszában Európa népei, köztük a magyar nép számára is felszabadító háborúvá alakult át. A Szovjet Hadsereg felszabadító harcai nyomán megsemmisült Magyarországon az a kegyetlen ellenforradalmi rendszer is, amelyet a Magyar Tanácsköztársaságot 1919-ben leverő entente-intervenció ültetett a magyar nép nyakára. Ez az ellenforradalmi rendszer a nemzet érdekeit semmibe véve, a szovjet kormány óvása ellenére, a hitleri Németország oldalán igazságtalan háborúba vitte az országot, s ezzel végveszélybe sodorta a magyar népet.

A felszabadulással valóra vált nemzetünk legjobbjainak álma és törekvése, legszebb reménye és programja: az ország visszanyerte szuverenitását, népünk saját kezébe vehette sorsának alakítását. Április 4-e, az egész ország felszabadulásának napja ezért lett legnagyobb nemzeti ünnepünk.

Erről a történelmi sorsfordulóról sohasem feledkezünk meg. A magyar nép mély hálával gondol a Szovjetunióra, a nagy szovjet népre, amely az antifasiszta háború legnagyobb terhét viselte, s a győzelemért a legtöbb áldozatot hozta. Megőrizzük a hős szovjet katonák emlékét, akik a

hitleri fasizmusra mért halálos csapással az egész emberiséget beláthatatlanul súlyos tragédiáktól mentették meg.

A hitleristák által kirobbantott második világháború időszakában az egész emberiséget fenyegető fasiszta veszély elhárítása szükségessé tette és létre is hozta a különböző társadalmi berendezkedésű országok együttműködését, az antifasiszta koalíciót. A Szovjetuniónak és a társadalmi haladásnak elvakult ellenfelei, a fegyverkezésben érdekelt imperialista körök ma nem szívesen emlegetik a fasiszta erőket szétzúzó koalíció világtörténelmi szerepét. A történelmi tényeket meghamisítva kisebbíteni igyekeznek a Szovjetunió döntő szerepét a győzelemben, s eltorzítják a háború alatt kötött egyezmények lényegét: ezek az egyezmények tették lehetővé a hitleri fasizmus szétzúzását, s egyben azt is, hogy a fasizmus uralma alól felszabadult népek – így a magyar nép is – maguk válaszszák meg a társadalmi-politikai fejlődésük útját.

A magyar nép, amint az események bizonyítják, élni akart és tudott a történelmi lehetőséggel. A felszabadult országrészeken már 1944 októberétől kezdve folyamatosan megalakultak a demokratikus népi szervek, a nemzeti bizottságok. A Magyar Kommunista Párt 25 évi illegalitás után Szegeden meghirdette a magyar újjászületés, a nemzeti összefogás programját. December elején a baloldali, antifasiszta pártok és személyiségek részvételével megalakult a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front. December 21-én Debrecenben összeült az Ideiglenes Nemzetgyűlés, amelyben helyet kapott minden antifasiszta, demokratikus tényező. Magyarország új alkotmányos intézménye, megvalósítva a nép akaratát, lerakta az új, demokratikus magyar államiság alapját, megalakította az Ideiglenes Kormányt, hadat üzent a hitleri Németországnak, márciusban pedig radikális földreformtörvényt fogadott el. Ily módon 1945. április 4-én már egy újjászülető, szabad és demokratikus ország, a jövőben bizakodó nép ünnepelhette az ország teljes felszabadulását.

A magyar nép ércnél maradandóbb emléket állított legújabb kori történelme fordulópontjának. Legnagyobb műve a szocialista Magyarország az alkotó emberek szabad hazája, országépítő terveik, békés reményeik letéteményese.

Negyven évvel ezelőtt népünk történelmében új korszak kezdődött. A szocialista társadalmi rend építésének egy-egy kiemelkedő jelentőségű állomása volt az ország újjáépítése, a népi hatalom megteremtése és megszilárdítása, a termelőeszközök köztulajdonba vétele, a tervgazdálkodás megvalósítása, az ipar nagyarányú fejlesztése, a mezőgazdaság szocialista átszervezése és a népgazdaság irányításának korszerűsítése.

A népi Magyarországon az ipari termelés a háború előttihez képest csaknem tizenötszörösére, a lakosság fogyasztása mintegy három és félszeresére nőtt. Hazánk fejlett mezőgazdasággal rendelkező ipari országgá vált. Nagy vívmányunk a teljes foglalkoztatottság, a magas színvonalú szociális és egészségügyi ellátás, az állampolgárok általános, politikai és szakmai műveltségének növekedése. Alapvetően átalakult az emberek életmódja, javultak életkörülményeik. Kialakult a demokratikus társadalmi és politikai rendszer, amelynek alapja a termelőeszközök szocialista tulajdona, legfőbb politikai bázisa pedig a munkásosztály és a szövetkezeti parasztság szilárd szövetsége.

Hazai építőmunkánk sikerei nyomán megváltozott helyünk a világban. A Magyar Népköztársaság létrejötte lehetővé tette a barátság és az együttműködés fejlesztését más országokkal és népekkel. Az egykori úri Magyarország örökre eltűnt a nemzetközi színpadról, és helyét egy olyan ország foglalta el, amely a nép legsajátabb érdekeinek szolgálatában szövetségre lépett a szocialista országokkal, szolidaritást vállalt a nemzeti felszabadító mozgalmakkal, és egyenrangú partneri viszonyt teremtett a tőkés-államokkal. Elvileg szilárd, következetes külpolitikánk eredményeképpen hazánk ma a nemzetközi élet aktív

tényezője, a béke, a barátság, a szocializmus ügyének elkötelezett harcosa.

Hosszú és néha nagyon nehéz volt az út, amely idáig vezetett. 1945-ben a nép háborús romokat és elmaradott, feudális csökevényekkel terhelt kapitalista országot örökölt. El kellett takarítani a romokat, újjá kellett építeni az országot, s be kellett hozni azt a történelmi hátrányt is, ami abból adódott, hogy a polgári fejlődés Magyarországon sok feladatot nem oldott meg. Nem volt elég tapasztalatunk, olykor túlzottan elragadott minket a lelkesedés, és emiatt hibáztunk, máskor letértünk a lenini útról, és azért fizettünk súlyos árat. De túljutottunk minden akadályon, leküzdöttünk minden nehézséget.

A társadalmi és politikai átalakulás legelső vonalaiban a kezdet kezdetétől a kommunisták küzdöttek, akik az illegalitás súlyos negyedszázada után is életerősen, határozott programmal, nagy szervező erővel léptek a politikai élet porondjára. És most, a négy évtizedre visszatekintve elmondhatjuk: pártunk a nép pártjává vált. A kommunista párt azért válhatott az egész nemzet sorsáért felelős párttá, mert a felszabadulás utáni években a nemzeti újjászületés vezető és lendítő ereje volt, a szocialista társadalom építésére össze tudta fogni, egységbe tudta tömöríteni a nemzet alkotó, haladó erőit, és ma is az előre vezető utat mutatja, megfelelő választ ad az élet új kérdéseire.

Pártunk átérzi, hogy a magyar nép és a nemzetközi munkásmozgalom előtt történelmi felelősséget visel a szocializmus magyarországi építéséért. Küldetése teljesítésében a legfőbb követelménynek azt tartja, hogy a nép, a nemzet érdekeit kifejező és szolgáló, a társadalom valóságos helyzetét figyelembe vevő marxista–leninista politikát folytasson, és erre építve töltse be vezető szerepét. Abból indul ki, hogy a szocialista társadalom csak az egész nép műveként jöhet létre. Ezért a tömegkapcsolatok szüntelen erősítése pártunk számára alapvető elvi-politikai kérdés.

Meggyőződéssel valljuk, hogy a marxizmus-leniniz-

mus élő elmélet, nélkülözhetetlen fegyver a munkásosztály forradalmi harcában. Pártunk eredményeit mindenekelőtt annak köszönheti, hogy a tudományos szocializmus, Marx, Engels és Lenin tanításainak alkotó alkalmazására törekszik, a lenini úton jár, szilárd az elvi kérdésekben, rugalmas a gyakorlatban.

A Magyar Szocialista Munkáspárt egyidejűleg hazafias és internacionalista párt. Ennek megfelelően egyaránt figyelembe veszi a marxizmus–leninizmus tanításait, a szocializmus építésének általános érvényű törvényeit, valamint saját munkásosztályunk és népünk történelmi tapasztalatait, országunk adottságait, a nemzeti sajátosságokat. Igyekszünk tanulni a testvérpártoktól, s különösen nagy jelentőségűnek tartjuk a Szovjetunió Kommunista Pártjának tapasztalatait, amelyek a győztes szocialista forradalom és a csaknem hét évtizedes építőmunka tanulságait nyújtják elévülhetetlen érvénnyel.

Felszabadulásunk 40. évfordulóján elmondhatjuk, hogy hazánkban a szocialista társadalmi rend, a dolgozó nép hatalma szilárd. A szocialista nemzeti egység erős, a belpolitikai helyzet kiegyensúlyozott. Népünk békében, biztonságban él, támogatja a párt politikáját.

Népgazdaságunk – bár a korábbi éveknél nehezebb és bonyolultabb feladatokat kellett megoldanunk – az elmúlt években is szilárdnak, teherbírónak bizonyult. A gazdasági növekedés extenzív forrásai kimerültek, és a világgazdasági változások miatt a gazdálkodás külső feltételei is nehezebbé váltak. Saját munkánk gyengeségeit is tükrözi, hogy a termékszerkezet szükséges átalakítása vontatottan halad, késedelmesség tapasztalható a tudományos eredmények gyakorlati alkalmazásában, a gazdálkodás hatékonysága a lehetségesnél és a szükségesnél alacsonyabb.

Most azon fáradozunk, hogy a társadalmi élet minden területén következetes munkával feltárjuk és hasznosítsuk a szocialista rendszerben levő hatalmas politikai és gazda-

sági erőforrásokat. Építőmunkánk kulcskérdése ma a gazdaság fejlesztése. Célunk, hogy a jövő évben kezdődő VII. ötéves terv időszakában népgazdaságunk teljesítőképességének növelésével, a gazdasági fejlődés élénkítésével megteremtsük az életszínvonal érzékelhető emelésének, az életkörülmények javításának, a társadalmi igazságosság jobb érvényesítésének anyagi feltételeit.

Gazdasági céljaink elérésének egyik eszköze a gazdaság irányítási rendszerének napirenden levő továbbfejlesztése. Nálunk is, mint más testvérországokban, napirenden van a szocialista tervgazdálkodás hatékonyabb módszereinek felkutatása és alkalmazása. A párt gazdaságpolitikájában arra törekszik, hogy a termelőeszközök társadalmi tulajdonán alapuló szocialista tervgazdálkodás – a szabályozott áru-, pénz- és piaci viszonyok figyelembevételével – még jobban segítse a szocialista társadalom építését, alapvető társadalmi-gazdasági céljaink elérését.

A magunk elé tűzött célokat reálisnak tartjuk, és bízunk benne, hogy elérjük azokat. Elsősorban és alapvetően népünk egyetértésére és munkájára számítunk. Már a pártkongresszust megelőző országos vita kifejezésre juttatta, hogy számíthatunk is rá. Biztonságot jelent számunkra, hogy építhetünk a szocialista országokkal való együttműködésre. Fejlődésünk legfontosabb külső támasza a Szovjetunióval kialakult széles körű gazdasági együttműködés. Éppen ezért különösen örvendetesnek tartjuk, hogy pártjaink és kormányaink vezetőinek legutóbbi találkozóin ismét megerősödött a közös elhatározás: tovább szélesítjük és mélyítjük kapcsolatainkat a gazdálkodás minden területén. Tovább kívánjuk bővíteni gazdasági együttműködésünket a többi szocialista országgal is. Tevékenyen közreműködünk a KGST-tagállamok 1984. évi felső szintű értekezletén elfogadott program megvalósításában, kezdeményezzük újabb együttműködési formák és módszerek kialakítását.

Tisztában vagyunk vele, hogy az eredményes gazdál-

kodás mellett kiemelkedően fontos feladat társadalmi-politikai viszonyaink szocialista jellegének erősítése. Így tovább erősítjük a szocialista demokráciát a társadalmi élet minden területén, az államéletben, a munkahelyen, a társadalmi szervezetekben, a mozgalmakban és a lakóhelyi közösségekben. Célunk, hogy a dolgozók minél szélesebb körét vonjuk be a társadalmi-politikai döntések előkészítésébe, a végrehajtásba és az ellenőrzésbe.

Munkánkat feszült nemzetközi helyzetben végezzük. A nemzetközi feszültség növekedésének alapvető oka, hogy az Amerikai Egyesült Államok és más vezető NATO-tagállamok imperialista körei a fegyverkezés fokozásával erőfölény megszerzésére törekszenek, s megkísérlik megbontani a Varsói Szerződés országai és a NATO között kialakult katonai erőegyensúlyt. Az imperializmus gazdasági nyomással, katonai fenyegetéssel és erőszakkal beavatkozik más országok népeinek belügyeibe, közvetlen támogatást nyújt a nemzeti függetlenség és a társadalmi haladás ellenfeleinek.

Az imperializmus bizonyos körei nem tanultak a történelemből. Terveik megvalósíthatatlanok, mert nincs az az áldozat, amelyet a népek ne vállalnának a szabadságukért. A szocializmus az elmúlt 40 évben világrendszerré vált, és olyan mély gyökereket eresztett a világ több országában – így hazánkban, a Magyar Népköztársaságban is –, amelyeket kitépni többé senki sem képes. A nemzetközi erőviszonyok alakulását jelentősen befolyásolja a fejlődő országok küzdelme is, amelyet a politikai és gazdasági függetlenségért, a társadalmi felemelkedésért folytatnak.

A magyar kommunisták, hazánk dolgozói az utóbbi években megerősödött kedvezőtlen nemzetközi irányzatok ellenére is meggyőződéssel vallják, hogy megvan a lehetőség az emberiséget fenyegető veszélyek elhárítására. Ennek legfőbb biztosítékát a Szovjetunió, a szocialista közösség erejében és következetes békepolitikájában látjuk. A feszültebbé vált világhelyzetben is bízhatunk ab-

ban, hogy a szocialista országok, a békéért síkraszálló néptömegek, a reálisan gondolkodó polgári politikusok együttes erőfeszítései lehetővé teszik az enyhüléshez való visszatérést.

A központi feladat a katonai erőegyensúly megőrzése, amely Európa és az egész világ békéjének legfőbb biztosítéka. A szocialista közösség országai nagy erőfeszítéseket tesznek a különböző társadalmi berendezkedésű országok békés egymás mellett élése elvének gyakorlati megvalósításáért. Népünk nagyra értékeli és támogatja a Szovjetunió ez irányú kezdeményezéseit, amelyek meggyőzően bizonyítják, hogy a Szovjetunió a béke állhatatos híve, a világ mai bonyolult kérdéseit tárgyalások útján kívánja megoldani, s olyan megállapodásra törekszik, amely – Mihail Gorbacsov elvtársnak, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága főtitkárának a szavaival élve – „mindenkinek segít előrelépni a kívánt cél, az atomfegyverek teljes megsemmisítése és végleges eltiltása, az atomháborús veszély teljes kiküszöbölése felé".

A szocialista országok a leszerelési tárgyalásokon reális, konstruktív álláspontot képviselnek. Az európai biztonság és együttműködés folyamatának fenntartására törekednek a stockholmi konferencián, és új javaslatokkal kívánják előrelendíteni a bécsi megbeszéléseket is. A cél, amelyet magunk elé tűztünk, az egész emberiség érdekeit fejezi ki: egyenlő biztonságot a fegyverzetek alacsonyabb szintjén, előrehaladást az általános leszerelés felé.

Nagy várakozással figyeljük a Szovjetunió és az Egyesült Államok képviselőinek genfi tárgyalásait, amelyeknek napirendjén korunk legsúlyosabb problémája szerepel: a világűrbeli és a nukleáris fegyverkezés megállítása. A Szovjetunió – miként kezdeményezései, állásfoglalásai, konkrét lépései bizonyítják – az egyenjogú, becsületes, valamennyi fél érdekeit figyelembe vevő tárgyalások híve, nem törekszik egyoldalú előnyökre, kölcsönösen elfogadható megállapodásokat kíván elérni.

A nemzetközi küzdőtéren a Szovjetunió, a szocialista közösség országainak szilárd szövetségeseként lépünk fel minden alapvető kérdésben. Arra törekszünk, hogy tovább erősítsük összefogásunkat minden szocialista országgal.

A Magyar Népköztársaság is a katonai-politikai tömbök egyidejű megszüntetését tekinti a kívánatos célnak. Úgy véljük azonban, hogy a jelenlegi világpolitikai helyzetben, az Észak-atlanti Szövetség agresszív politikája miatt nemcsak szükség van a szocialista országok biztonságát immár 30 éve garantáló Varsói Szerződés szervezetének fenntartására, hanem fokozni kell a tagállamok védelmi és külpolitikai erőfeszítéseinek összehangolását. A magunk részéről mindent meg fogunk tenni ennek érdekében.

Pártunk XIII. kongresszusára készülve sem hagytunk kétséget külpolitikánk alapelveit illetően. Negyvenéves szabad, szocialista fejlődésünk elválaszthatatlanul összefügg azzal a ténnyel, hogy négy évtizede Magyarország a Szovjetunió szoros szövetségese, népünk a szovjet nép igazi barátja. A felszabadulás első pillanatától kezdve élő, mindennap ható, szívből jövő barátság fűz össze bennünket. Pártunk mindent meg fog tenni, hogy ez a testvéri barátság tovább erősödjön.

A minap fejeződött be pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. kongresszusa, amely megállapította, hogy a XII. kongresszuson elfogadott határozatoknak megfelelően, népünk munkájának eredményeként előbbre léptünk a társadalmi haladás útján. Megítélésünk szerint kongresszusunk eredményesen végezte el az egész ország számára nagy fontosságú munkáját. Megerősítette pártunk eddigi fő politikai irányvonalát, és a szocializmus építésének töretlen folytatását tűzte ki célul. Abban a jóleső és biztos tudatban határozhatott erről, hogy a terveket van mire építeni. Szilárdak azok a politikai és gazdasá-

gi alapok, amelyeket a magyar nép a felszabadulás óta eltelt 40 év alatt hazájában lerakott.

Jól tudjuk, hogy a XIII. kongresszuson kitűzött célok megvalósítása a mi dolgunk, de nemcsak a mi ügyünk. Hazánk kis ország, de tagja a szocialista országok nagy közösségének, és pártunk szerves része a nemzetközi kommunista és munkásmozgalomnak. Tudatában vagyunk tehát annak, hogy ha eredményesen oldjuk meg a szocialista építés nemzeti feladatait, ezzel erősítjük a szocializmus nemzetközi ügyét; mint ahogy a szocializmus világméretű erősödése a legbiztosabb támasza hazai alkotó munkánknak is. A magyar kommunisták, a magyar dolgozók a jövőben is úgy akarnak dolgozni, hogy a szocializmus építésének magyarországi eredményei egyaránt szolgálják népünk felemelkedését és a társadalmi haladás, a szocializmus, a béke egyetemes ügyét.

Magyarország, 1985. 14. szám

BESZÉD
A CSEPELI VÁLASZTÁSI NAGYGYŰLÉSEN

1985. június

Tisztelettel köszöntöm a nagygyűlés elnökségét, és minden résztvevőjét. Élve az alkalommal, köszöntöm a televízió nézőit, a rádió hallgatóit. Az itt jelenlevők személyében köszöntöm Csepel, Budapest dolgozóit, köszöntöm a magyar munkásosztályt, a szövetkezeti parasztságot, az értelmiséget, az alkalmazottakat, a választásra készülő, szocializmust építő magyar népet.

Az utóbbi hónapokban politikai életünk nagyon mozgalmas volt. Nemrégiben zajlott le a Magyar Szocialista Munkáspártnak, társadalmunk vezető erejének nagy fontosságú, XIII. kongresszusa. Azt követően méltóan megemlékeztünk hazánk felszabadulásának 40. évfordulójáról. Megünnepeltük május elsejét, a munkásosztály, az internacionalizmus nagy nemzetközi ünnepét, és közben megkezdődött a választási kampány. E politikai események során szó esett a bennünket vezérlő elvekről, politikánkról, céljainkról, helyzetünkről, nehézségeinkről, a követendő útról, a megoldandó feladatokról. Minden lényeges kérdésről a tömegek iránti bizalommal, nyíltan beszéltünk. Most ennek az eseménysorozatnak, a választási politikai munkának az utolsó szakaszában vagyunk. A lezajlott jelölő- és választási gyűléseket nagyfokú politikai aktivitás jellemezte. Ezeken mintegy másfél millióan vettek részt, a választóknak több mint 20 százaléka.

Számunkra természetesen nagyon fontos, hogy az állampolgárok milliói hogyan fogadták kongresszusunk

határozatait és a Hazafias Népfront állásfoglalását, amelyben magáénak vallotta pártunk országépítő programját. Felelősséggel és örömmel szólok arról, hogy az emberek nemcsak nagy érdeklődéssel, hanem megértéssel, támogatással és tettrekészséggel fogadták törekvéseinket, s ezt szavakban is kifejezték. Hiszen csak a választásokkal kapcsolatos gyűléseken kétszázezer ember felszólalt, és nyíltan állást foglalt. Ez óriási fontosságú. De ennél is fontosabb állásfoglalás fejeződik ki a mindennapi munka, a pártkongresszus és hazánk felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából meghirdetett szocialista munkaverseny eredményeiben. A bányászok és a többi szakma dolgozói is sokszor túlórákat vállalva, szabad szombaton, kommunista műszakokon, teljes erővel dolgoznak, hogy a szocialista céljaink eléréséhez annyira fontos idei népgazdasági tervet minél jobb eredménnyel teljesítsük. Ezért ezeket a mind szavakban, mind tettekben megnyilvánuló állásfoglalásokat nagyon nagyra értékeljük, az egyik legfontosabb erőnek tartjuk.

Június 8-án, szombaton lesznek az országgyűlési képviselő- és tanácstagválasztások. Ennek szintén megvan a maga nagyon nagy jelentősége. Büntetőjogi szankció természetesen nem sújtja azt, aki nem szavaz. De úgy gondolom, hogy a közügyekben gondolkozó s népünk felemelkedését szívükön viselő emberek előtt világos: a választásokon való részvétel milliók állásfoglalása politikánk fő iránya mellett. Amint az előttem szóló csepeli fiatalaszszony is mondotta, a szavazópolgárok is megértik, hogy ezen a választáson aktívan részt venni, és a szavazatukkal is kifejezésre juttatni az egész nép alapvető politikai törekvéseivel való egyetértést – ez erkölcsi és politikai tett. A szavazás a politikánk, a rendszerünk, a népi hatalmunk, a szocializmus, a béke és az építő programok melletti kiállást, állásfoglalást jelent.

Az utóbbi hetekben hazánk, társadalmunk, a dolgozók életének szinte minden kérdéséről szóltunk. Ezért most

nem szükséges programot hirdetni, hiszen azt már megadta a pártkongresszus és a Hazafias Népfront Országos Tanácsa. Néhány fontos kérdésről mégis szólni kívánok.

Ma a világon harc folyik a társadalmi rendszerek között, és éles az ideológiai küzdelem is. Az emberiség fejlődésének jelenlegi szakaszában egyidejűleg létezik a kapitalista és a szocialista világrendszer. E társadalmi rendszerek harca természetesen létezésük óta napirenden van, de az utóbbi időben élesebbé vált. Az imperializmus neves és kevésbé neves szószólói újra és újra arról beszélnek, hogy Marx tanítása, a marxizmus–leninizmus elavult, a szocialista rendszer nem működik megfelelően. Lassan már csaknem másfél évszázada annak, hogy a fiatal Marx elkezdte kutató- és elemzőmunkáját. Sok idő telt el azóta, hogy ő és a vele együtt dolgozó Engels, majd Lenin kidolgozták és lerakták a marxista–leninista elmélet alapjait. Mindenki tudja, aki ilyen kérdésekkel foglalkozik: amióta Marx mint a kapitalizmus szigorú kritikusa felépett, úgy beszéltek nézeteiről, hogy azok megalapozatlanok, életképtelenek. De ez az elmélet azóta már valósággá vált, száz- és százmilliók élnek a világrendszerré vált szocialista társadalom országaiban. S ezek az országok fejlődnek, ez a rendszer életképes.

Ami a kapitalizmust illeti, kétségtelen, hogy amikor a tőkés társadalom kifejlődött, és ahol a feudális társadalmat vagy annak maradványait félretolta útjából, jelentősen hozzájárult a termelőerők fejlesztéséhez, a korábbiakhoz viszonyítva a javak nagyobb tömegét hozta létre. Az igazsághoz azonban az is hozzátartozik, hogy a gazdaságilag legfejlettebb tőkés országok a maguk színvonalát más országok és népek imperialista kizsákmányolása útján érték el.

A kapitalizmus ma válságban van. Küzd feloldhatatlan belső ellentmondásaival, így a kizsákmányolók és kizsákmányoltak közötti kibékíthetetlen ellentmondásokkal. Gazdasági, politikai, pénzügyi válságok, a termelés kon-

junkturális ingadozásai is gyötrik. De a mi számunkra az a leglényegesebb, hogy most mit tud a kapitalizmus az emberiségnek ígérni. Ez a válsággal küzdő rendszer az egyes dolgozó számára létbizonytalanságot, az intézményesített és növekvő munkanélküliséget, az élet legkülönbözőbb területein az erőszak uralmát, az emberi környezet, a természet pusztítását és a háború szüntelen veszélyét tudja távlatként nyújtani.

Ezzel szemben a szocializmus megszünteti az ember ember általi kizsákmányolását, garantálja a létbiztonságot, a teljes foglalkoztatottságot. Lehetővé teszi, hogy a különböző nemzetek, népek viszonylag rövid idő alatt leküzdjék a százados elmaradottságot.

A szocialista világrendszer ma a társadalmi fejlődés, a népek szabadságának zászlóvivője. Ez a rendszer az emberiségnek a tartós és szilárd béke és a fegyvermentes világ távlatát nyújtja. Erre az erőre, a szocializmusra is szavazunk szombati választásunkon. Biztos vagyok abban, hogy népünk a rendszerek világméretű harcában ezúttal is a szocializmusra adja szavazatát.

A jelenlegi nemzetközi helyzet egyik fő jellemzője ma az imperialisták által szított fegyverkezési verseny, az imperialisták egyes köreinek az a törekvése, hogy katonai erőfölényre tegyenek szert. Azt tapasztaljuk, hogy az Egyesült Államok a világűr militarizálásának gondolatát is fontolgatja. Mit hirdetnek ezzel szemben a Varsói Szerződés országai, a Szovjetunió, a szocialista országok? Mi a békét, a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élését hirdetjük és gyakoroljuk. Minden vitás nemzetközi kérdésben a tárgyalást és a megegyezést javasoljuk. A Varsói Szerződés szervezete megnemtámadási megállapodást javasolt és javasol ma is a NATO országainak. Javasoljuk a fegyverkezési verseny megfékezését, Európa atomfegyver-mentesítését, a tömegpusztító fegyverek megsemmisítését s végül az általános leszerelést. Tudjuk, hogy ezek nem gyorsan megoldható kérdések,

de céljainkért – amelyeket a szocialista országok népei egységesen támogatnak – szüntelenül harcolni fogunk.

Úgy véljük, hogy e bonyolult folyamatban biztosítható az összes érdekelt fél egyenlő biztonsága. Nem akarunk erőfölényt kiharcolni, mi valóban békére, békés egymás mellett élésre törekszünk. Azt akarjuk, hogy az emberiség által megtermelt értékeket ne fegyverekre, hanem az emberiség javára fordítsák. Mi a tőlünk eltérő társadalmi berendezkedésű országok népeinek is azt kívánjuk, amit magunknak, hogy békében élvezhessék munkájuk gyümölcseit. Ennél józanabb, tisztességesebb külpolitikát hirdetni ma nem lehetséges. Nagyon bízunk benne, hogy az emberek nemcsak a mi országainkban, hanem a kapitalista világ államaiban is megértik: az emberiségnek, ha fenn akar maradni, nincs más útja, mint a különböző társadalmi rendszerek békés egymás mellett élése és a vitás nemzetközi kérdések tárgyalásos megoldása. Ezt a politikát képviseli a mi hazánk, a Szovjetunió, ezt képviselik a Varsói Szerződés tagállamai, a szocialista országok. Mély meggyőződésünk, hogy ebben a kérdésben egész népünk támogatását élvezzük. Úgy gondolom, hogy szombaton, a választás napján békeakaratunkat is kifejezésre juttatjuk: a békére szavazunk.

Most, a választás időszakában pártunknak, kormányunknak, a Hazafias Népfrontnak, a képviselő- és tanácstagjelölteknek is számadást kell készíteniük. Szólniuk kell arról – s ez részben a jelölőgyűléseken és a választási gyűléseken megtörtént, hogy a legutóbbi választás óta eltelt öt évben az akkor hirdetett programok szerint éltünk és cselekedtünk-e. A válaszunk egyértelműen igen: az öt évvel ezelőtti választási ígéreteknek megfelelően dolgoztunk és cselekedtünk, s nem kevés eredményt értünk el.

Pártunk és kormányunk ebben az öt évben is állhatatosan dolgozott a békéért, népünk biztonságáért. Ezt szolgálja az az alapvető állásfoglalásunk is, hogy mi az erő-

egyensúly fenntartásának hívei vagyunk, erőfölényre nem törekszünk, de azt sem engedjük meg, hogy bárki erőfölénybe kerüljön velünk szemben. Meggyőződésünk, hogy ez az álláspontunk nemcsak a magyar nép, a szocialista országok népeinek biztonságát szolgálja, hanem megfelel minden ország lakossága érdekeinek is. Az erőegyensúly az egész emberiség érdeke, ezért dolgozunk oly kitartóan megőrzéséért.

Leginkább csak néhány mondatos sajtóközlemények jelzik, de ezek sokaságából nyomon követhető: pártunk és kormányunk napról napra fellép a nemzetközi küzdőtéren azért, hogy biztosítsuk népünk számára a békét és a biztonságot, a nyugodt építőmunka feltételeit.

Itthoni körülményeinket tekintve tudjuk, érzékeljük, hogy az elmúlt öt év nem volt könnyű. A párt 1980-ban tartott XII. kongresszusa, idejében számot vetve a helyzettel, elég szigorú programot hirdetett. Nyíltan és becsületesen tette ezt, mert a fő kérdések megoldására kívánta mozgósítani a dolgozókat. E program megvalósítása meghozta az eredményét: kritikus és nehéz helyzetben megőriztük az ország fizetőképességét, csökkentettük az ország adósságát. Ez nagyon fontos volt. Ugyanakkor – bár a termelés fejlesztésének ütemét az egyensúly elsődlegessége miatt alacsonyabban kellett meghatározni – ezekben az években sem toporogtunk egy helyben, a nemzeti jövedelem 8 százalékkal növekedett.

A pénzszűke öt éve alatt is nem kevés új létesítménnyel gyarapodtunk. Közöttük van a Paksi Atomerőmű, egy olajfinomító üzem; modernizáltunk kohászati és acélgyárakat, felújítottunk bányákat; tovább épült a metró, hidak, utak építésével és rendbehozásával is fejlesztettük a tömegközlekedést. Szekszárdon húskombinátot, sok más helyen nagyon fontos élelmiszerfeldolgozó üzemeket létesítettünk és bővítettünk. Más iparágakban is a hatékonyabb termelés fejlesztéséért dolgoztunk, így öt év alatt elértük, hogy a munka termelékenységének növekedése

meghaladta a termelés növekedését, és most egy egységnyi termék előállítására 9 százalékkal kevesebb energiát használunk fel. És végül – bár sajnos nem sikerült teljes mértékben megvalósítani azt a célt, hogy az elért életszínvonalat megőrizzük – ezen a területen is értünk el eredményeket. A lakosság fogyasztása növekedett, fél évtized alatt felépült 300 ezer lakás, és több, igen fontos, az életkörülményeket javító intézkedés történt: általánossá vált az ötnapos munkahét, az ipar jelentős területein bevezették a 40 órás munkahetet.

Mindehhez a többi között arra volt szükség, hogy határozottabban megköveteljük a hatékony termelést. Hogy miként, arra éppen a Csepel Művek nyújt jó példát. Ez elsősorban nem az üzemek nagyságrendjétől függ. Lehet nekünk bármily gigászi üzemünk is, ha a hatékonyabb termelés azt igényli, akkor át kell szerveznünk. Így történt Csepelen is.

A Csepel Művek pártszervezetei, a társadalmi szervezetek, a csepeli dolgozók a döntés végrehajtásakor felelős magatartást tanúsítottak, segítették az átszervezést. S máris jó és biztató eredmények mutatkoznak, amelyek közül csak egy tényt szeretnék említeni: 1984-ben a Csepel Művek üzemeinek összes nyeresége egymilliárd 200 millió forint volt. Ez a kétszerese az előző évinek!

Úgy gondoljuk, hogy a továbbfejlődés még csak kibontakozóban van, de a kezdeti eredmények örömmel tölthetnek el mindnyájunkat. Megragadva az alkalmat, hogy ezen a gyűlésen a csepeliek a házigazdáink, szeretnék a csepeli párt-, állami és társadalmi szervek vezetőinek s valamennyi dolgozónak gratulálni a határozott, jó helytálláshoz, és szívből kívánok további sikereket.

A továbbiakban szólni szeretnék munkánk néhány erős és gyenge pontjáról. Ha előre akarunk jutni, akkor meg kell tanulnunk a szocialista rendszer erőforrásaira támaszkodni, és az attól idegen, gyenge pontjainkat megszüntetni, vagy legalábbis csökkenteni.

Vannak olyan vívmányaink, amelyeket a köznapokon, a mindennapi munka menetében nem nagyon szoktunk emlegetni. Így például nem sokat beszélünk a Magyar Néphadsereg, a Belügyminisztérium, a határőrség, a munkásőrség és az igazságszolgáltatási szervek tevékenységéről, de azért mindenki tudja, hogy mit köszönhetünk az ő tisztességes munkájuknak. Néphadseregünk eleget tesz a reá háruló feladatoknak, és gondoskodik népünk biztonságáról. A határőrségtől is nagy munkát követel a megnövekedett idegenforgalom, hiszen évenként már több külföldi tartózkodik hazánkban, mint amennyien idehaza élünk.

Biztosan minden gondolkodó magyar állampolgár nagyra értékeli, még ha nem is beszél róla, hogy Magyarországon törvényes rend van. Érvényesül a szocialista törvényesség mindkét oldala, tehát a vétlen embert az állam, törvényeink ereje, a társadalom védi, de a bűnösnek lakolnia kell. Elismerés jár azoknak, akik ezt biztosítják, és a jövőben is biztosítani fogják.

A termelőmunkában, a társadalom mindennapi életében az eddiginél többet kellene tennünk a szocialista normák teljesebb érvényesítéséért, mert azok még nem valósulnak meg a szükséges mértékben. A társadalmi igazságosságnak a jelenleginél jobban kellene érvényt szereznünk. Ehhez persze törvényes rendelkezések, kormányzati, gazdasági intézkedések kellenek. De ezek végrehajtását segítheti a megfelelő közszellem, a társadalom fellépése és támogatása is.

A gazdasági életben bizonyos követelményeknek lassan már kezdünk eleget tenni. Helyes az az elv, hogy nálunk csak a becsületes dolgozó boldoguljon, s a fizetés a teljesítmény, a szociális támogatás a rászorultság, a köztehervíselés és az adózás pedig a jövedelmek szerint történjék. Ez felel meg a társadalmi igazságosságnak, és érvényesüléséért még sokat kell tennie a pártnak, a társadalmi szervek-

nek, a kormányzatnak, és nem keveset magának a társadalomnak.

Erre azért is szükség van, hogy a becsületes munkának meglegyen a vonzereje.

De tennünk kell annak érdekében is, hogy a dolog másik oldala is rendben legyen: az, aki a köz terhére és mások rovására – hogy úgy mondjam – ingyen él, ne boldoguljon a mi társadalmunkban. Aki a törvényt kijátssza, a jogszabályokat vesztegetésekkel megkerüli, a fogyasztók becsapásával és más módon harácsol, azt felelősségre kell vonni, meg kell büntetni, és a harácsolt javakat vissza kell venni tőle a társadalom és a nép számára. Ily módon – a törvénykezéssel, megfelelő intézkedésekkel és a közszellemmel – tegyük lehetetlenné az ingyenélést, a harácsolást, a köz megkárosítását, a befolyással való visszaélést, a vesztegetést, mindazt, amit népünk igazságérzete nem visel el.

A becsületes, tisztességes munka védelmében és ösztönzésére be kellett vinnünk a köztudatba – s ez nem volt könnyű –, hogy a fizetés, a kereset, a jövedelem a teljesítmény szerint alakuljon. Ennek kapcsán megemlítem: a szocializmus eredeti célja a társadalmi egyenlőség. De mi nem a szegénység egyenlőségét akarjuk, hanem azt az egyenlőséget, amely megfelelő mennyiségű javak birtokában alakul ki. Ehhez a szívvel-lélekkel végzett termelőmunkát értékén kell megfizetnünk. Így teremthetjük meg mindazt, amire a társadalomnak szüksége van.

A választási ciklus öt esztendő, de mi olyan politika támogatását kérjük, amely nem öt évvel ezelőtt született. Hazánkban hosszabb ideje töretlen a politikai irányvonal, és biztos vagyok abban, hogy még sokáig töretlenül érvényesül az a gyakorlat, amely eddig is jelentős eredményeket hozott.

Politikánk nagy eredménye, hogy a nép kivívta és megvédte hatalmát. Ez volt az első és döntő lépés abba az irányba, hogy Magyarország a szocialista fejlődés útjára

léphessen, és azon is haladhasson tovább. Ennek során leraktuk, majd jelentősen továbbfejlesztettük a szocialista társadalom alapjait. Gondoljanak vissza e munka egyik rendkívül fontos részére, a mezőgazdaság szocialista átszervezésére. Bizony, akkor nem volt mindenki az első szóra száz százalékig híve a szocialista átszervezésnek. Az persze többéves folyamat volt, s a megalakult szövetkezeteknek állami támogatást is kellett adni. Akkoriban a munkásemberek közül sokan mentek falura, segítették a szövetkezetek megalakítását, gépesítését, de közben szóvá tették, hogy mégis drága a zöldség. A zöldség ma is drága, de azért ma már egyértelműen bebizonyosodott: érdemes volt a munkásosztálynak megfogni paraszt testvérei kezét, és a parasztok helyesen döntöttek, mikor ezt elfogadták, s így végbement a mezőgazdaság szocialista átszervezése, létrejött egy modern, korszerű, szocialista gazdasági ág. Ez bizonyítja, hogy van értelme az ilyen munkának, küszködésnek.

Átalakítottuk a gazdaságirányítási rendszert is. Ez sem volt olyan egyszerű; sokan nálunk sem értették, és mások is tűnődtek rajta. Lépéseink lényege mindig az volt, és ma is az, hogy Magyarországon szocialista tervgazdálkodás folyik. Az üzemek nagyfokú önállósággal rendelkeznek. Ez találkozik azzal a törekvésünkkel is, hogy a dolgozók kollektívái felelősen dönthessenek saját terveikről. Olyan hatékony szocialista tervgazdálkodásra van szükség, amely figyelembe veszi a piac követelményeit. Volt idő, amikor növeltük a termelést, de a termék egy része raktárakba került, mert kiderült, hogy sem itthon, sem külföldön senkinek nem kell. Hát ilyen termelésre a szocializmusnak nincs szüksége. Gazdaságunknak megfelelő minőségű, alacsony önköltségű, korszerű termékeket kell gyártania a hazai fogyasztás, a szocialista országok és minden kereskedelmi partnerünk számára. Érjük el, hogy keressék a magyar árut, legyen értéke, becsülete.

Gazdaságirányítási rendszerünk most már több mint 16

éve működik sikeresen. A továbblépés egyik eleme a vállalati önállóság kiszélesítése. Ez arra is módot ad, hogy a kollektívák, a társadalmi szervek jobban beleszólhassanak abba, mi történjék a munkahelyeken.

Hosszabb időszakra visszatekintve a társadalmi krízis, az ellenforradalom ellenére is jelentős a fejlődés. Ha összehasonlító számokat nézünk, 1950-hez viszonyítva a nemzeti jövedelem ötszörösére, az ipari termelés kilencszeresére növekedett. Gyarapodott a dolgozók műveltsége, kultúrája, a reáljövedelem is 3,5-szeresére növekedett 1950 óta. S még valamit: jelenleg Magyarországon a lakások hatvan százaléka 1950 után épült. Ez nem rossz arány.

Ennek a politikának, és ha egészen pontos akarok lenni, akkor úgy mondom, hogy a párt politikájának, a népfrontpolitikának és népünk megértésének, helytállásának ilyen óriási eredményei vannak. Amikor gondjainkat, tennivalóinkat vesszük számba, gondoljunk arra, milyen nehéz feladatokat oldottunk meg, amikor megvolt hozzá az akarat, a felelősség és a hozzáértés. A küzdelem, a harc soha nem hiábavaló. S ha elég állhatatosak, következetesek vagyunk, és nem tágítunk céljainktól, nem hunyjuk be a szemünket a nehézségek láttán, akkor ezentúl is megvalósíthatjuk terveinket. Ilyen szellemben, ilyen hozzáállással bizakodva nézhetünk a jövőbe.

Politikánk marxista–leninista, szocialista, kommunista, népfrontpolitika. Ez mind együtt igaz. A marxista–leninista elmélet, a szocialista társadalmi rendszer célja az, hogy a népnek boldogabb és jobb élete legyen, az ország virágozzék, a nemzet boldoguljon. Ez a mi politikánk. Ehhez szükség van arra a nagy erőre, amit mi úgy hívunk, hogy szocialista nemzeti egység. Nagy erő ez, mert a nemzet fiai és leányai, mindazok, akik felismerik a nép érdekeit, s azt szolgálni készek, összefognak és dolgoznak. A szocializmus a munkásosztály eszméje, amelyet egész népünk magáévá tett. A szocialista cél és maga a mű, a szocializmus, ami épül, már a mi népünk célja és műve.

Elmondhatjuk: pártunk vezetésével, népünk becsületes, tisztességes munkájával biztatóan fejlődik szocialista társadalmi rendszerünk.

Ennek eredménye, hogy bel- és külpolitikánk révén népünk békében és biztonságban él, nyugodt körülmények között dolgozunk a fejlett szocialista társadalom felépítésén. Van távlatunk.

Már folyik az új, a jövő év január 1-ével kezdődő ötéves terv előkészítése. Lehetőségeinkkel reálisan számot vetve most úgy tűnik, hogy ha az 1985-ös népgazdasági tervet megfelelően teljesítjük, a hetedik ötéves terv már egy újabb lépés lesz előre a mögöttünk levő öt évhez képest. Mostani ismereteink szerint a nemzeti jövedelem 14–17 százalékos, az ipari termelés 13–16 százalékos, a mezőgazdasági termelés 12–14 százalékos, a lakosság reáljövedelmének és fogyasztásának 10–13 százalékos növelését irányozhatjuk elő. Ez attól is függ, hogy az idén a tervet megfelelően teljesítsük, legyen kellő kiindulási alapunk. A lehetőségek megvannak rá. Nagy tartalékokkal rendelkezünk ahhoz, hogy a munkateljesítményeket még magasabb színvonalra emeljük.

Június 8-án, szombaton, választás lesz. Azt kérjük állampolgárainktól, választópolgárainktól, honfitársainktól, hogy szavazzanak a szocializmusra, a békére, rendszerünkre, politikánkra, s mint ahogy eddig is, a társadalmi igazságosság nagyobb fokú érvényesítésére. A választási előkészületeket idén egy új elem is élénkítette: most nemcsak szavazunk, hanem a politikánk, a közügyek képviseletére vállalkozó jelöltek közül választunk is. Ezt segíti elő a kötelező többes jelölés. Legalább két jelöltet mindenütt állítottak, de némelyik országgyűlési választókerületben hármas, sőt négyes jelölés is történt. A tanácstagjelölteknél még nagyobb arányban fordult elő többes jelölés. Mindez egy lépést jelent előre, nemcsak a választás, hanem egész szocialista rendszerünk demokratizálása útján. Mert igaz – és ez helyes is –, hogy a jelöltek mindnyájan vállalták

a Hazafias Népfront országépítő, szocialista programját, de nagyon fontos, hogy az egyéni választókerületekben a lakosság valóban kiválassza azokat az embereket, akik a legalkalmasabbak a közéleti tisztségre, és akikben a legjobban bízik. Olyan országgyűlésre és tanácsokra van szükségünk, amelyek képesek hatékonyan előmozdítani népünk alapvető törekvését, a szocializmus építését, békénk és biztonságunk védelmét.

Magukról a jelöltekről természetesen nem tudok szólni, őket választóik – így a csepelieket az itt levők – ismerik. De a tanácstagjelöltekkel kapcsolatban általában szeretnék utalni arra, hogy sokszor hallhatjuk a tanácstagok, és még inkább a tanácsi tisztviselők bírálatát. De olyat én sehol nem hallottam, hogy valaki irigyelte volna őket.

Azt kérem tehát önöktől, hogy támogassák azokat, akik vállalták a köz szolgálatának nem mindig hálás, nehéz feladatát, és készek ezt a munkát tisztességgel elvégezni. Megérdemlik ezt a támogatást.

Az országos listán jelöltek mellett nem kívánok agitálni, mert úgy tűnne, mintha magam mellett is szólnék, hiszen én is köztük vagyok. Szeretnék azonban utalni arra, amit az előttem szólók is mondottak: e lista politikánk tükre, a rajta szereplő személyiségek részvételére szüksége van az országgyűlésnek. Az országos listán a 35 jelölt között a pártonkívüliek aránya egyébként nagyobb, mint amilyen az arányuk a jelenlegi országgyűlésben.

A szocialista nemzeti összefogás egyik eredménye, hogy a társadalmilag aktív emberek jobban megismerték egymást a közös küzdelemben, a közös vállalásokban. Jobban összeforrtunk, közelebb kerültünk egymáshoz. Ez végső soron azt jelenti, hogy különböző világnézetű emberek, párttagok, pártonkívüliek, fizikai dolgozók, értelmiségiek foghatnak össze az egész népünk érdekeit szolgáló közös és nemes célokért.

A szombati választás váljék népünk szocialista törekvéseinek segítőjévé; olyan megmozdulássá, amely erősíti

egységünket, összeforrottságunkat, és növeli hazánk megbecsülését határainkon kívül is. Ami engem illet, én bízom abban, hogy ez így lesz.

Népszabadság, 1985. június 7.

JEGYZETEK

1. *Szabad Európa Rádió* (SZER) – a „Keresztes Hadjárat a Szabadságért" nevű amerikai propagandaszervezet „Szabad Európa" részlegének rádióadója, amely 1951-ben kezdte meg működését. Magyar szekciója Münchenből sugároz. Uszító tevékenységével nagy szerepet játszott az 1956. évi magyarországi ellenforradalom előkészítésében és az ellenforradalmárok irányításában.

2. *Nagy Elek* – a csepeli Központi Munkástanács vezetője 1956 végén–1957 elején. Utolsó rendszerellenes fellépésükre 1957. január 11-én, az úgynevezett csepeli sztrájk megszervezésekor került sor.

3. *Magyar Dolgozók Pártja (MDP)* – a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt egyesüléséből létrejött kommunista párt 1948 és 1956 között.

4. *Rákosi Mátyás* (1892–1971) – a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom ismert személyisége. 1945–1948 között az MKP, 1948–1956 között az MDP főtitkára. Hazánkban elsősorban az ő személyéhez fűződik a szektás-dogmatikus politika és a személyi kultusz eluralkodása. 1962-ben kizárták a pártból; a Szovjetunióban halt meg.

5. *szektás politika* – olyan egyoldalú szemlélet és gyakorlat, amely a forradalmi pártot elszigeteli a tömegektől. Gyakran dogmatikus politikával párosul, ami az alapelvek merev, helytől és időtől független, kritikátlan érvényesítését jelenti.

6. *Nagy Imre* (1896–1958) – agrárközgazdász, kommunista politikus. 1953. július–1955 március, illetve 1956. október 24.–november 4. között miniszterelnök, utat nyitott az ellenforradalomnak. A szocialista haza elárulásáért halálra ítélték és kivégezték.

7. *Losonczy Géza* (1917–1957) – újságíró, kommunista. A Magyar Nemzet munkatársa, majd főszerkesztője. Nagy Imre mellett nagy szerepe volt az ellenforradalomban. A börtönben halt meg.

8. *Habsburg-monarchia* (Osztrák–Magyar Monarchia) – az 1867. évi kiegyezés után létrejött államalakulat neve. A monarchia az első világháború végén felbomlott.

9. *horthysta ellenforradalom* – az 1919-ben levert Magyar Tanácsköztársaság után Horthy Miklós vezetésével kiépített ellenforradalmi rendszer 1944-ig.

10. *Mindszenty (Pehm) József* (1892–1975) – 1945-től esztergomi érsek, a klerikális reakció szélsőséges képviselője. 1948-ban államellenes összeesküvés miatt letartóztatták, életfogytiglani börtönre ítélték. 1956-ban az ellenforradalmárok kiszabadították, s szerepet vállalt az uszításban.

11. *Magyar Élet Pártja (MÉP)* – 1939-ben a jobbra tolódó kormánypárt új neve. Szerepet vállalt Szálasi nyilas diktatúrájában is.

12. *antant* (entente = egyezmény) – imperialista szövetség Anglia, Franciaország és a cári Oroszország között. Az első világháborúban csatlakozott hozzá Szerbia, Olaszország, Románia és az Amerikai Egyesült Államok. 1919–1920-ban imperialista békerendszert erőltetett a vesztesekre.

13. *Mező Imre* (1905–1956) – kommunista vezető, antifasiszta ellenálló, pártmunkás. 1956-ban a Budapesti Pártbizottság székházának védelmét vezette, halálosan megsebesült.

14. *Kalamár József* (1895–1956) – asztalosmunkás, kommunista, antifasiszta ellenálló. 1945 után párt- és állami vezető Csepelen. Az ellenforradalmárok meggyilkolták.

15. *Asztalos János* (1918–1956) – ékszerészmunkás, kommunista. A felszabadulás után pártmunkás, majd honvédtiszt. A Budapesti Pártbizottság védelmében halt hősi halált.

16. *Kállai Éva* (1917–1957) – tisztviselő, kommunista ifjúsági vezető, antifasiszta ellenálló. 1956-ban a Budapest Pártbizottságon dolgozott, amikor az ellenforradalmárok elől menekülve halálosan megsebesült.

17. *Biksza Miklós* (1924–1956) – villanyszerelő, kommunista pártmunkás. 1956 decemberében a párt újjászervezésén dolgozott, amikor az ellenforradalmárok meggyilkolták.

18. *sztálinizmus* – Ioszif Visszarionovics Sztálin (Dzsugasvili, 1879–1953) személyéhez és politikájának hibás vonulatához kapcsolódik. A türelmetlen, parancsolgató, a valóságtól elrugaszkodó szektás-dogmatikus politikát értik rajta.

19. *Szakszervezeti Világszövetség* (SZVSZ) – 1945-ben alakult baloldali haladó, demokratikus nemzetközi szakszervezeti központ. Hozzá tartozik a magyar szakszervezeti mozgalom is.

20. *19-es elvtársak* – kommunista veteránok, a Magyar Tanácsköztársaság egykori résztvevői.

21. *illegális káderek* – a Kommunisták Magyarországi Pártja a Horthy-korszakban nagy áldozatok árán építette ki illegális szervezeteit.

Az életben maradt harcosokat Rákosiék zömmel mellőzték, sokat közülük bebörtönöztek.

22. *spanyol front* – a Spanyol Köztársaság 1936 és 1939 között polgárháborút folytatott a fasiszta lázadókkal és külföldi támogatóikkal. Küzdelmét más nemzetiségű szabadságharcosok mellett magyar internacionalisták is segítették.

23. *Sziklai ezredes* – Sziklai Sándor (1895–1956) – földmunkás, kommunista, partizán. A felszabadulás után pártmunkás, majd honvédtiszt. 1956-ban az ellenforradalmárok meggyilkolták.

24. *Papp tüzér ezredes* – Papp József (1917–1956) – géplakatos, kommunista. A felszabadulás után a néphadsereg tisztje. Önként jelentkezett a Budapesti Pártbizottság védelmére, ahol az ellenforradalmárok meggyilkolták.

25. *Lakatos tanár* – Lakatos Péter (1924–1956) – mezőgazdasági munkás, kommunista. Földosztó, majd pártmunkás. 1954-től a pártiskola tanára. A Budapesti Pártbizottság elfoglalásakor az ellenforradalmárok meggyilkolták.

26. *Sarkadi ügyész* – Sarkadi István (1922–1956) – éttermi dolgozó, kommunista jogász. A Vörös Hadsereg soraiban harcolt Magyarország felszabadításáért. A rendőrségen, majd a Legfőbb Ügyészségen dolgozott. 1956-ban az ellenforradalmárok meggyilkolták.

27. *„hosszú kések éjszakája"* – 1933. január 30-án hatalomra jutott Adolf Hitler, a német fasiszták vezére. 1934. június 30-án, a „hosszú kések éjszakáján" kegyetlenül leszámolt Ernst Röhmmel és rohamosztagosaival, akik ekkor már veszélyt jelenthettek uralmára.

28. *„Szent Bertalan éjszakája"* – 1572. augusztus 23–24-én a francia katolikusok vérfürdőt rendeztek a kisebbségben levő kálvinisták, a hugenották között.

29. *Nagy Ferenc* (1903–1979) – kisgazdapárti politikus, 1946. februárjától Magyarország miniszterelnöke. 1947 májusában Nyugatra távozott, majd szembehelyezkedett a Magyar Népköztársasággal.

30. *Horthy Miklós* (1868–1957) – ellentengernagy, 1920–1944 között Magyarország kormányzója, a népelnyomó tőkés-földesúri rendszer megvalósítója.

31. *Habsburg Ottó főherceg* (1912–) – a volt Habsburg-uralkodóház feje. Jelenleg az NSZK-ban él, „trónkövetelő".

32. *Eisenhower, Dwight David* (1890–1969) – köztársaságpárti amerikai politikus és tábornok. 1952 és 1960 között az USA elnöke.

33. *Maléter Pál* (1917–1958) – horthysta katonatiszt, a második világháborúban partizán, majd a néphadsereg tisztje. 1956-ban az ellenforradalom mellé állt. Nagy Imre vezérőrnaggyá és honvédelmi mi-

niszterré nevezte ki. Az ellenforradalom leverése után katonai zendülésért halálra ítélték és kivégezték.

34. *Király Béla* – horthysta vezérkari tiszt, 1944-ben bekapcsolódott az ellenállásba. 1951-ben kémkedésért halálra ítélték, amit életfogytiglani börtönre változtattak. Nagy Imre kinevezte az ellenforradalom úgynevezett Forradalmi Katonai Bizottsága elnökévé.

35. *Dudás – Dudás József* (1912–1957) ellenforradalmár, kalandor. 1956 október végén megalakította Nemzeti Forradalmi Bizottmányát, elfoglalta a Szabad Nép székházát. Fejvadász „operatív" csoportjával rabolt, fosztogatott, gyilkolt. Halálra ítélték, kivégezték.

36. *Pártszövetség, koalíció. A Magyar Kommunista Párt vezetése alatt a Kisgazda-, a Szociáldemokrata és a Nemzeti Parasztpárt részvételével jött létre a Magyar Front,* amelynek utódjaként – 1944. december 3-án e pártok, valamint a Polgári Demokrata Párt és szakszervezetek alakították meg a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontot. Neve röviden: koalíció. Ennek keretében 1948-ig lényegében együttműködtek a reakció ellen.

37. *Petőfi Párt* – az 1956. évi ellenforradalom idején a Nemzeti Parasztpárt utódaként alakították meg.

38. *Tildy Zoltán* (1889–1961) – református lelkész, kisgazdapárti politikus. 1945-től miniszterelnök, 1946–1948-ban köztársasági elnök. Az ellenforradalom idején Nagy Imre kormányában államminiszter. Elítélték, majd büntetését 1959-ben felfüggesztették.

39. *Csorba János* (1897–) – jogász, kisgazdapárti politikus. A felszabadulás után Budapest első polgármestere, majd a Közigazgatási Bíróság elnöke. Nemzetgyűlési képviselő, fővárosi törvényhatósági bizottsági tag. Az 1956-ban újjáalakult Kisgazdapárt egyik vezetője.

40. *Kéthly Anna* (1889–1976) – szociáldemokrata politikus, országgyűlési képviselő. A felszabadulás után az SZDP egyik vezetője. Szerepet vállalt az 1956. évi ellenforradalomban, majd külföldre távozott, s propagandát folytatott népköztársaságunk ellen.

41. *Kelemen Gyula* (1897–1973) – szociáldemokrata politikus. A felszabadulás után nemzetgyűlési, majd országgyűlési képviselő. 1948-ban börtönbe került, később rehabilitálták.

42. *Bechtler Péter* (1891–1964) – szociáldemokrata politikus. 1945–1948 között Budapest alpolgármestere; ezt a tisztet átmenetileg az ellenforradalom idején újra betöltötte.

43. *Bibó Lajos* (1890–1972) – író, újságíró, jobboldali lapok munkatársa.

44. *Mihelics Vid* (1899–1968) – katolikus író, újságíró. 1947-től az Új Ember, 1949-től a Vigilia folyóirat munkatársa, majd 1963-tól főszerkesztője.

45. *Egyiptom elleni imperialista agresszió* – 1956 nyarán Egyiptom államosította a Szuezi-csatornát, ezért október végén, a magyarországi ellenforradalom napjaiban az angol, francia, izraeli imperialisták sikertelen intervenciót intéztek ellene.

46. *Speidel, Hans, tábornok* (1897–) – az NSZK részéről ő vezette a tárgyalásokat 1954-ben a NATO-ba való belépésről. 1957–1963 között a NATO közép-európai szárazföldi haderőinek főparancsnoka.

47. *Donáthék – Donáth Ferenc* (1913–) – jogász, kommunista. A felszabadulás után fontos párt- és állami tisztségeket töltött be. 1951-ben törvénytelenül bebörtönözték, majd rehabilitálták. 1956-ban a Nagy Imre csoport tagjaként részt vett az ellenforradalomban, 1958-ban elítélték. 1960-tól tudományos munkát végez.

48. *Apró Antal* (1913–) – építőmunkás, kommunista. 1945–1948-ban a SZOT főtitkára, később miniszterelnök-helyettes. 1956 novemberében részt vett a munkás-paraszt forradalmi kormány munkájában, majd különböző párt- és állami vezető tisztségeket töltött be. Jelenleg a Magyar–Szovjet Baráti Társaság elnöke.

49. *Háy Gyula* (1900–1975) – kommunista drámaíró. 1956-ban Nagy Imre körében ellenforradalmi tevékenységet folytatott. 1957-ben elítélték, 1960-ban amnesztiával szabadult. Disszidált, s külföldön kommunistaellenes irodalmi tevékenységet fejtett ki.

50. *Lukács György* (1885–1971) – kommunista filozófus. Nagy értékű tudományos munkásságot folytatott a marxista filozófia és művészetelmélet körében. 1918 decemberében lépett be a KMP-be, a Tanácsköztársaság alatt népbiztos volt. A felszabadulás után vezető szerepet játszott az új magyar szellemi élet kialakításában. 1956-ban Nagy Imre kormányának oktatásügyi minisztere. Hatalmas szellemi hagyatéka nagy értékei mellett számos tévedést, ellentmondást is tartalmaz. Életműve még feldolgozásra vár.

51. *Dobi István* (1898–1968) – mezőgazdasági munkás, kisgazdapárti, majd kommunista politikus. Több ízben miniszter, majd miniszterelnök. 1952–1967 között az Elnöki Tanács elnöke. 1956-ban kiállt a munkás-paraszt hatalom védelmében. Nemzetközi Lenin-békedíjas.

52. *Münnich Ferenc* (1886–1967) – jogász, kommunista. Internacionalistaként harcolt a szovjethatalomért Oroszországban, majd a spanyol polgárháborúban. 1946-tól 1949-ig budapesti rendőrfőkapitány. 1956 novemberében részt vett a forradalmi munkás-paraszt kormány megalakításában; a fegyveres erők minisztere, belügyminiszter, a Minisztertanács első elnökhelyettese. 1958–1961 között miniszterelnök, 1961-től 1965-ig államminiszter.

53. *Jugyenics, Nyikolaj Nyikolajevics* (1862–1933) – Az 1918–1920. évi oroszországi polgárháborúban az északnyugatról támadó ellenforradalmi erők vezetője.

54. *Kolcsak, Alekszandr Vasziljevics* (1874–1920) – tengernagy. Az angolok által támogatott szibériai ellenforradalmi lázadók főparancsnoka, majd az összes oroszországi ellenforradalmi erők fővezére.

55. *Gyenyikin, Anton Ivanovics* (1872–1947) – 1918 őszétől a déloroszországi ellenforradalmi fegyveres erők főparancsnoka, Kolcsak helyettese.

56. *fehérlengyelek* – a tőkés-földesúri Lengyelország csapatai 1920 áprilisában támadást indítottak Szovjet-Oroszország ellen. Ezeket nevezték „fehérlengyeleknek".

57. *Frankel Leó* (1844–1896) – ötvösmunkás, a magyar és a nemzetközi szocialista mozgalom kiemelkedő harcosa. 1871-ben vezető szerepet játszott a Párizsi Kommünben. Az 1870-es években az I. Internacionálé Főtanácsában dolgozott, majd 1876–1883 között a magyarországi szocialista mozgalmat szervezte.

58. *Zalka Máté* (1896–1937) – író, kommunista. Az oroszországi polgárháborúban az ellenforradalmárok ellen, a spanyolországi polgárháborúban a fasiszták ellen harcolt, s hősi halált halt.

59. *Tiszti Nyilatkozat* – 1956 novemberében a fegyveres erők újjászervezése és megszilárdítása érdekében kiadott okmány. A továbbiakban csak azok a tisztek vállalhattak fegyveres szolgálatot, akik aláírva a nyilatkozatot elfogadták a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány programját, s vállalták utasításainak ellenvetés nélküli teljesítését.

60. *Peidl Gyula* (1873–1943) – nyomdász, jobboldali szociáldemokrata. 1919 augusztusában, a Magyar Tanácsköztársaság leverése után „szociáldemokrata–szakszervezeti" kormányt alakított, ez adta át helyét a nyílt ellenforradalmi kormánynak. A Horthy-korszakban parlamenti képviselő, a szocialista képviselőcsoport elnöke.

61. *jugoszláv típusú változás* – Jugoszlávia 1948 után a többi szocialista országtól eltérő, úgynevezett önigazgatás útján fejlődött. Eltávolodva a szocialista tábortól növelte kapcsolatait a tőkés országokkal. 1955-ben a nézeteltérések tisztázása után megindult a fokozatos közeledés.

62. *Déry Tibor* (1894–1977) – író. Számos jelentős művet alkotott. 1956 végén, 1957 elején fellépett a forradalmi munkás-paraszt kormány ellen. 1957-ben kilencévi börtönbüntetésre ítélték, majd 1962-ben amnesztiával szabadult.

63. *Aczél Tamás* (1921–) – író, költő. A szektás-dogmatikus politika írói megjelenítője, majd 1954-től a revizionista csoport tagja. 1956-ban disszidált, azóta nyugati tőkés országokban él.

64. *Petőfi-kör* – 1954 végén alakult értelmiségi klub. Fokozatosan az ellenzékiek és a marxizmus–leninizmust revízió alá vevő elemek bázisa és az 1956. évi ellenforradalom aktív előkészítője lett.

65. *Kisgazdapárt* – Független Kisgazda, Földmunkás és Polgári Agrárpárt – 1930-ban alakult. A közép és kisbirtokos parasztság pártja, a felszabadulás utáni években itt gyülekeztek a jobboldali politikusok is.

66. *Nemzeti Parasztpárt* – 1939-ben népi írók alapították, elsősorban a szegényparasztság pártja.

67. *1956. november 4.* – A forradalmi munkás-paraszt kormány kérésére ezen a napon nyújtottak segítséget a Magyarországon tartózkodó szovjet csapatok az ellenforradalom leveréséhez.

68. *Kárpáti Ferenc* (1926–) – pártmunkás, majd hivatásos katona. 1958–1970 között az MSZMP Néphadseregi Bizottságának első titkára. 1970-től honvédelmi miniszterhelyettes, politikai főcsoportfőnök. Országgyűlési képviselő, az MSZMP KB tagja.

69. *Népszövetség – Nemzetek Szövetsége* – Az első világháború után 1919-ben alakították meg a béke biztosítása, az országok közti baráti kapcsolatok ápolása céljából.

70. *antikomintern paktum* – 1936-ban Berlinben a fasiszta Németország és Japán kötötte meg, amely elsősorban a kommunisták, de egyidejűleg a nyugati hatalmak ellen is irányult. 1937-ben Olaszország, 1939-ben Magyarország, majd más államok is csatlakoztak hozzá.

71. *München, müncheni egyezmény* – 1938. szeptember 29-én Anglia és Franciaország kormányfői Münchenben találkoztak a fasiszta Németország és Olaszország vezetőivel, s megállapodtak abban, hogy a német fasiszták agresszív követeléseinek kielégítésére Csehszlovákia átengedi nekik a szudétanémet területeket. Ezzel a nyugati hatalmak maguk gyöngítették saját pozícióikat.

72. *Truman-doktrína* – Harry Truman (1884–1972), az USA elnöke (1945–1953) hirdette meg 1947-ben. Lényege a Szovjetunió és általában a haladó, demokratikus erők „megfékezése", az USA világuralmi törekvéseinek biztosítása, akár fegyveres úton is.

73. *Marshall-terv* – Marshall amerikai külügyminiszter által 1947-ben előterjesztett gazdasági segélyprogram az amerikai terjeszkedés elősegítése és a nyugat-európai tőkés stabilizáció biztosítása érdekében.

74. *1953-as berlini események* – 1953. június 17-én Berlinben ellenforradalmi erők kísérletet tettek a népi hatalom megdöntésére. A lázadást gyorsan leverték.

75. *1956-os poznańi események* – a gazdasági nehézségeket és a szocializmus építése során elkövetett hibákat kihasználó reakciós erők 1956 júniusában Poznańban felkelést robbantottak ki, amelyet a népi hatalom a lengyel munkásosztályra támaszkodva rövid idő alatt felszámolt.

76. *Benkei András* (1923–) – politikus. A felszabadulás után pártmunkás. 1963–1980 között belügyminiszter.

77. *Kekkonen, Urho Kaleva* (1900–) – finn jogász, politikus. A felszabadulás után több minisztérium vezetője, 1956-tól 1980. évi visszavonulásáig köztársasági elnök. Nemzetközi Lenin-békedíjas.

78. *Amnesty International (Nemzetközi Amnesztia Bizottság)* – Magát „függetlennek" nevező nemzetközi mozgalom. Székhelye Londonban van. Az emberi jogok védelme ürügyén gyakran beavatkozik a szocialista országok belügyeibe, kampányokat, tiltakozó akciókat szervez az ellenséges tevékenységért elítélt, valamint ellenzéki tevékenységet folytató személyek támogatására.

79. *Corvalán, Luis* (1916–) – chilei politikus, kommunista. 1958 óta a kommunista párt főtitkára. 1973-ban, a chilei fasiszta puccs után internálták, majd a nemzetközi szolidaritás hatására 1976-ban kiszabadult. Nemzetközi Lenin-békedíjas.

80. *Brezsnyev, Leonyid Iljics* (1906–1982) – szovjet politikus. Magas párt- és állami tisztségeket viselt. 1964-től az SZKP első titkára, 1966-tól haláláig főtitkára. A Szovjetunió marsallja, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke (államfő). Nemzetközi Lenin-békedíjas.

81. *VI. Pál pápa* – Giovanni Battista Montini (1897–1978) – 1963-tól pápa. 1964-től folyamatosan rendeződik Magyarország és a pápai állam, a Vatikán kapcsolata. 1977-ben fogadta Kádár Jánost.

82. *Camp David-i megállapodás* – 1978. szeptember 17-én írta alá Carter amerikai és Szadat egyiptomi elnök, valamint Begin izraeli kormányfő. Ebben Egyiptom és Izrael kötelezettséget vállalt arra, hogy három hónapon belül megkötik a két ország közötti hadiállapotot lezáró békeszerződést.

83. *Pol Pot* (1928–) – kambodzsai politikus. 1946 óta a Kambodzsai Kommunista Párt tagja. 1975 után mint miniszterelnök és nemzetgyűlési képviselő felelős az országot tönkretevő politikáért, a lakosság egy részének kiirtásáért. 1979-ben megdöntötték uralmát.

84. *Heng Samrin* (1934–) – kambodzsai politikus, hadvezér. 1978-ban csatlakozott a nemzeti erőkhöz, amelyek felkelést indítottak a Pol Pot rezsim diktatúrája ellen. 1979 óta a Népi Forradalmi Tanács (kormány) elnöke és államelnök.

85. *Czinege Lajos* (1924–) – mezőgazdasági munkás, majd pártmunkás. 1960–1984 között honvédelmi miniszter. 1984-től miniszterelnök-helyettes. Az MSZMP KB tagja.

TARTALOM

ELŐSZÓ 5

FELSZÓLALÁS A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT CSEPELI AKTÍVAÉRTEKEZLETÉN *1957. január* 7

BESZÉD A BUDAPESTI DOLGOZÓK NAGYGYŰLÉSÉN, A HŐSÖK TERÉN *1957. május* 13

BESZÁMOLÓ AZ ORSZÁGGYŰLÉSNEK A FORRADALMI MUNKÁS PARASZT KORMÁNY FÉLÉVES TEVÉKENYSÉGÉRŐL *1957. május / Részletek* 31

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJA AZ MSZMP ORSZÁGOS ÉRTEKEZLETÉNEK A POLITIKAI HELYZETRŐL ÉS A PÁRT FELADATAIRÓL *1957. június / Részlet* 55

A MUNKÁS NEMZETKÖZISÉG ÉS A SZOVJETUNIÓ *1957. október* 71

BESZÉD A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT KATONAI KONFERENCIÁJÁN *1958. április / Részletek* 81

A MAGYARORSZÁGI OSZTÁLYHARC TAPASZTALATÁBÓL
1959. február 87

BESZÉD A MAGYAR NÉPHADSEREG PÁRTAKTÍVA-ÉRTEKEZLETÉN
1961. október / Részletek 111

BESZÉD A CSEPEL VAS- ÉS FÉMMŰVEK MUNKÁSŐR-ZÁSZLÓALJÁNAK ÜNNEPSÉGÉN *1965. december* 123

BESZÉD A ZRÍNYI MIKLÓS KATONAI AKADÉMIÁN
1966. szeptember / Részletek 127

AZ INTERNACIONALIZMUS – MA *1967. szeptember* 135

FELSZÓLALÁS AZ MSZMP NÉPHADSEREGI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉN
1968. február / Részletek 147

POHÁRKÖSZÖNTŐ A MUNKÁSŐRSÉG KÖZPONTI TÖRZS- ÉS ALEGYSÉGPARANCSNOK-KÉPZŐ ISKOLÁJÁN
1971. február 157

MERRE TART EURÓPA? *1973. június* 171

FELSZÓLALÁS A BELÜGYMINISZTÉRIUM ORSZÁGOS PARANCSNOKI ÉRTEKEZLETÉN *1974. december / Részlet* 185

FELSZÓLALÁS AZ EURÓPAI BIZTONSÁGI ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSI ÉRTEKEZLET ZÁRÓÜLÉSÉN *1975. augusztus* 193

Beszéd a pápai katonai aktíván
1976. szeptember / Részletek 201

A szocializmus építésének néhány magyarországi tapasztalata *1977. január* 209

Beszéd a munkásőrség megalakulásának 20. évfordulóján *1977. február / Részlet* 229

Beszéd a szovjet hadsereg és haditengerészeti flotta megalakulásának 60. évfordulója alkalmából a déli hadseregcsoportnál tartott díszünnepségen
1978. február / Részletek 253

A béke minden nép közös érdeke
1979. augusztus 259

Pohárköszöntő a szovjet–magyar űrpáros tiszteletére rendezett parlamenti díszvacsorán
1980. június / Részletek 273

Felszólalás a belügyminisztérium parancsnoki értekezletén *1980. november* 277

Beszéd a magyar néphadsereg parancsnoki értekezletén
1981. március 291

Negyvenéves a szabad Magyarország *1985. április* 309

Beszéd a csepeli választási nagygyűlésen
1985. június 318

ISBN 963 326 693 9

Zrínyi Katonai Könyv- és Lapkiadó
A kiadásért felel a Zrínyi Katonai Kiadó igazgatója
Felelős szerkesztő: Németh M. László
Műszaki vezető: Jordán Gusztáv
Borító- és kötésterv: Komonczy Csaba
Terjedelem: 21,75 (A/5) ív
Példányszám: 15 000
53 (1370) ZI 997-f-8687

Alföldi Nyomda, 85.6487.66–19-1
Felelős vezető: Benkő István igazgató
Debrecen, 1985